

قال الله تعالى:

﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

*“Həqiqətən, Allah siz Əhli-beytdən hər bir çirkinliyi
təmizləmək və sizi tamamilə pak etmək istəyir.”*

("Əhzab" surəsi, 33-cü ayə)

BAĞIŞLAYAN VƏ MEHRİBAN ALLAHIN ADI İLƏ

Şiə və sünnü kitablarında nəql edilmiş “Nəbəvi” hədislərinin əksəriyyəti bu ayənin Ali-Əbanın beş üzvünə aid olduğunu göstərir. “Əhli-beyt” Ali-Əbanın üzvlərinə, yəni həzrət Mühəmməd (s), Əli, Fatimə, Həsən və Hüseyin (ə)-a şamil edilir. Daha geniş məlumat üçün aşağıdakı mənbələrə müraciət edə bilərsiniz: “Musnəd”, Əhməd ibn Hənbəl (vəfat tarixi: 241-ci hicri-qəməri): 1-331, 4-107, 6-292 və 304; “Səhih”, Müslim (vəfat tarixi: 261 h.q.): 7-130; “Sunən”, Tirmizi (vəfat tarixi: 279 h.q.): 5-361 və ...; “Əz-zurriyyətut-tahirətun-Nəbəviyyə”, Dəlabi (vəfat tarixi: 310 h.q.): 108; “Əs-Sunənul-Kubra”, Nisai (vəfat tarixi: 303 h.q.): 5-108 və 113; “Əl-mustədrəku ələs-Səhihəyn”, Həkim Nəşəpuri (vəfat tarixi: 405 h.q.) 2-416, 3-133 və 146 və 147, “Əl-burhan”, Zərkeşi (vəfat tarixi: 794 h.q.): 197; “Fəthul-Bari” “Səhihi Buxari”nin şərhli, İbn Həcər Əsqəlani (vəfat tarixi: 852 h.q.), 7-104; “Usuli-Kafi”, Kuleyni (vəfat tarixi: 328 h.q.) 1-287; “Əl-İmamətu vət-Təbsirə”, İbn Babəveyh (vəfat tarixi: 329 h.q.): 47-29; “Dəaimul-İslam”, Məğribi (vəfat tarixi: 363 h.q.): 35 və 37, “Əl-Xisal”, Şeyx Səduq (vəfat tarixi: 381 h.q.): 403 və 550; “Əl-Əmali”, Şeyx Tusi (vəfat tarixi: 460 h.q.): 438 və 482 və 783.

Həmçinin, bu ayənin təfsiri haqqında aşağıdakı kitablara müraciət edə bilərsiniz: “Camiul-Bəyan”, Təbəri (vəfat tarixi: 310 h.q.); “Əhkəmul-Quran”, Cəssas (vəfat tarixi: 370 h.q.); “Əsbabun-nuzul”, Vəhidi (vəfat tarixi: 468 h.q.); “Zadəl-məsir”, İbn Cəvzi (vəfat tarixi: 597 h.q.); “Əl-camiu li-əhkamil-Quran”, Qurtubi (vəfat tarixi: 671 h.q.); “Təfsiri-İbn Kəsir” (vəfat tarixi: 774 h.q.); “Təfsiri-Səalibi” (vəfat tarixi: 825 h.q.); “Əd-durrul-Mənsur”, Syuti (vəfat tarixi: 911 h.q.); “Fəthul-Qədir”, Şovkani (vəfat tarixi: 1250 h.q.); “Təfsiri-Əyyaşi” (vəfat tarixi: 320 h.q.); “Təfsiri-Qummi” (vəfat tarixi: 329 h.q.); “Təfsiri-Fərat”, Kufi (vəfat tarixi: 352 h.q.) “Ulul-əmr” ayəsinin ardınca; “Məcməul-Bəyan” Təbərsi (vəfat tarixi: 560 h.q.) və bir çox başqa mənbələr.

قال رسول الله ﷺ:

إني تارك فيكم الثقلين: كتاب الله وعترتي أهل بيتي،
ما إن تمسكتما بهما لن تضلوا بعدي أبدا، وإنهما لن
يفترقا حتى يردا علي الحوض.

(صحيح مسلم، ج ٧، ص ١٢٢، سنن دارمي، ج ٢، ص ٤٣٢، مسند احمد،
ج ٣، ص ١٤، ١٧، ٢٦، ٥٩، ج ٤، ص ٣٦٦، ٣٧١، ج ٥، ص ١٨٢،
مستدرک حاکم، ج ٣، ص ١٠٩، ١٢٨، ٥٣٣، و....)

Peyğəmbəri-Əkrəm Ə buyurmuşdur:

*“Mən sizin aranızda iki ağır əmanət qoyub
gedirəm: Allahın Kitabı və Əhli-beytim olan
itrətimi. Əgər onlara sarılsanız, məndən sonra heç
vaxt yolunuzu azmazsınız. Onlar “Hovuz”un
kənarında mənə qovuşana qədər heç vaxt bir-
birindən ayrılmayacaqlar.”*

“Səhihi-Müslüm”, 7-ci cild, səh. 122; “Sunəni-Darəmi”,
2-ci cild, səh. 432; “Musnədi-Əhməd”, 3-cü cild, səh. 14,
17, 26, 59, 4-cü cild, səh. 366, 371, 5-ci cild, səh. 182;
“Mustədrəki-Hakim”, 3-cü cild, səh. 109, 148, 533 və s.

ƏMİN-AMANLIQ MÜJDƏSİ

Həzrət Sahibəz-Zamanın ‘)
qeybi və zühuru barəsində

ƏMİN-AMANLIQ MÜJDƏSİ

Həzrət Sahibəz-Zamanın)
qeybi və zühuru barəsində

Müəllif: Ayətullah Lütfullah Safi
Qolpayqani

Tərcümə edən: Mircəfər Əyyubzadə

"Ümumdünya Əhli-beyt Ā cəmiyyəti"

نام کتاب: نوید امن و امان
نویسنده: آية الله صافی گلپایگانی
مترجم: میرجعفر ایوب زاده
زبان ترجمه: آذری

Əmin-amanlıq müjdəsi

Həzrət Sahibəz-Zamanın)
qeybi və zühuru barəsində

Müəllif: Ayətullah Lütfullah Safi Qolpayqani

Tərcümə edən: Mircəfər Əyyubzadə

Redaktor: İftixar Məhəmmədov

Yekun nəzər: Vəfa Nabatova

Korrektor: Vüsal Əsədov

Hazırlayan: "Ümumdünya Əhli-beyt (ə)
cəmiyyəti" nin tərcümə şöbəsi

Nəşr edən: "Ümumdünya Əhli-beyt (ə) cəmiyyəti"

Çap tarixi: 2010

Çapxana: "Leyla"

Tiraj: 3000

Ünvanımız:

www.ahl-ul-bayt.org

info@ahl-ul-bayt.org

ISBN:

Kitabın çap və sair hüquqları qorunur

MÜNDƏRİCAT

ÜMUMDÜNYA ƏHLİ-BEYT Ə CƏMIYYƏTİ"NDƏN – 11

MÜQƏDDİMƏ – 15

TƏVƏLLÜD SƏHƏRİ – 17

BİRİNCİ HİSSƏ: QURAN VƏ HƏDİSDƏ İMAM ZAMANIN " ZÜHURUNA AİD MÜJDƏLƏR

QEYB ALƏMİNƏ İMAN – 25

SİZİN İNANMANIZ ÜÇÜN NEÇƏ MÖTƏBƏR HƏDİS
LAZIMDIR? – 34

DÜNYANIN İSLAHATÇISI – 37

1. QURAN AYƏLƏRİ – 38

2. MÜSƏLMANLARIN İCMASI – 40

3. ƏHLİ-SÜNNƏ HƏDİSLƏRİ – 42

4. ŞİƏ HƏDİSLƏRİ – 43

ON İKİ İMAM Ə – 49

LƏYAQƏTLİ RƏHBƏRİN TƏYİN EDİLMƏSİ – 50

BƏŞƏR SEÇİMİ HƏQİQƏTƏ UYGUN DEYİL – 50

SUAL – 56

CAVAB – 56

«ON İKİ İMAM» HƏDİSLƏRİ – 57

BU HƏDİSLƏRİN DƏRC OLUNDUĞU KİTABLAR – 58

HƏDİSLƏRİN MƏTNİ – 60

HƏZRƏT MƏHDİNİN " XÜSUSİYYƏTLƏRİ – 69

Salam olsun Allahın ümmətlərə vəd etdiyi Məhdiyə ' – 77

1. QURANİ-KƏRİM VƏ HƏZRƏT MƏHDİ " – 77

2. ZÜHUR HAQQINDA HƏDİSLƏR – 79

3. HƏDİSLƏRİN TƏVATÜRLÜYÜ – 79

4. ƏHLİ-SÜNNƏNİN BU HƏDİSLƏRİ NƏQL ETMƏKDƏ
İSTİNAD ETDİYİ SƏHABƏLƏR – 80

5. BÖYÜK VƏ TANINMIŞ ƏHLİ-SÜNNƏ ALİMLƏRİNİN
ADLARI VƏ ONLARIN ZÜHUR HƏDİSLƏRİNİ EHTİVA
EDƏN KİTABLARI – 82

6. ƏHLİ-SÜNNƏ ALİMLƏRİNİN BU MƏSƏLƏYƏ AİD
KİTABLARI – 86

7. BÜTÜN MÜSƏLMANLARIN HƏZRƏT MƏHDİNİN "
ZÜHURUNA DAİR YEKDİL RƏYDƏ OLMASI – 89

8. ƏHLİ-SÜNNƏ KİTABLARINDA HƏZRƏT MƏHDİNİN
(S) BƏZİ ƏLAMƏTLƏRİ – 90

9. İMAMIN DOĞUMUNU VƏ DİRİ OLDUĞUNU ETİRAF
EDƏN BİR QRUP CAMAAT ALİMLƏRİNİN ADLARI – 92

10. MƏHDİNİ " İNKAR EDƏN ŞƏXSİN KÜFRÜ – 93

PARLAQ GƏLƏCƏYİN İNTİZARINDA – 97

DÜNYANIN SƏBİRSİZLİKLƏ GÖZLƏDİYİ XİLASKAR – 107

ÜMUMDÜNYA İSLAM TOPLUMU – 113

HƏQİQİ TOVHİD – 114

İLƏHİ HÖKUMƏT – 115

İNSAN AZADLIĞI QƏTNAMƏSİ – 116

SÜRƏTLİ İNKİŞAF – 116

İSLAM BAYRAĞI – 118

VAHİD ÜMUMDÜNYA HÖKUMƏTİ – 118

İMAN QARDAŞLIĞI – 119

İMANIN ROLU – 120

VƏHDƏT ÜÇÜN LAZİMİ ŞƏRAİTİN YARANMASI – 121

QURAN AYƏLƏRİ – 123

ŞƏRİF HƏDİSLƏR – 124

İKİNCİ HİSSƏ: QEYBƏ ÇƏKİLMƏSİNİN FƏLSƏFƏSİ VƏ SİRLƏRİ HAQQINDA

QEYBƏ ÇƏKİLMƏNİN SİRRİ – 129

QEYBİN FAYDALARI HAQQINDA – 132

QEYBİN HİKƏTİ – 135

ÖLDÜRÜLMƏK QORXUSU – 144

BOYNUNDA HEÇ BİR BEYƏTİN OLMAMASI – 147

ŞİƏLƏRİN SİNAĞI – 148

LAZİMİ ŞƏRAİTİN YARANMASI – 151

KAFİR NƏSİLDƏN MÖMİNLƏRİN ÇIXMASI – 153

MÜHƏQQİQ TUSİNİN KƏLAMİ – 154

QAİB İMAMIN FAYDASI – 157

KİÇİK QEYB NİYƏ DAVAM ETMƏDİ? – 163

BİRİNCİ SUALIN CAVABI – 163

İKİNCİ SUALIN CAVABI – 164

SAMİRRADAKI SƏRDABƏ – 167

ÜÇÜNCÜ HİSSƏ: İMAM ' -İN ÖMRÜNÜN UZUNLUĞU HAQQINDA

ÇOX UZUN ÖMÜR – 171

ELM VƏ UZUN ÖMÜRLÜ HƏYAT – 171

SƏKKİZ YÜZ İLLİK ÖMÜR – 172

YETMİŞ MİN İLLİK ÖMÜR – 173

ÖMRÜN UZUNLUĞU DİNİ BAXIMDAN – 175

MÜQƏDDƏS İSLAM DİNİ – 176

TARİXİ BAXIMDAN UZUN ÖMÜRLÜLÜK – 177

NƏTİCƏ – 177

İMAM ZAMANIN ' ÖMRÜNÜN UZUNLUĞU – 177

YARANMIŞLARIN ÖMÜR MÜXTƏLİFLİYİ – 180

Bəşər ömrünün uzunluğu və onun istisnalarla müqayisəsi – 180

ƏBƏDİ ÖMÜR – 186

ELMİ TƏDQİQATLARIN NƏTİCƏLƏRİ – 188

DAİMİ CAVANLIQ QÜVVƏSİ – 193

UZUNÖMÜRLÜ ŞƏXSLƏRİN CAVAN QALMASI – 198

HƏDİSLƏR – 200

SÜNNÜ QARDAŞLARA XİTAB – 201

TARİX BOYU UZUNÖMÜRLÜ ŞƏXSLƏRİN SİYAHISI – 205

BƏZİ UZUNÖMÜRLÜLƏRİN ADLARI – 206

DÖRDÜNCÜ HİSSƏ: İMAM ZAMANIN ' DÜNYAYA GƏLMƏSİNİN QISA TARİXÇƏSİ

İMAM ZAMANIN ' DÜNYAYA GƏLMƏSİNİN QISA
TARİXÇƏSİ – 219

ƏHLİ-SÜNNƏ ALİMLƏRİ BAXIMINDAN İMAMIN '
TƏVƏLLÜDÜ VƏ İMAMƏTİ – 224

HƏZRƏT MƏHDİNİN " ZÜHURUNABƏSLƏNİLƏN
ETİQAD İSLAMİ ETİQADDIR – 229

MƏHDİNİN ' ZÜHURUNA ETİQAD MƏHDİLİK
İDDİASINDA OLANLARIN QIYAMI – 238

MƏHDİNİN " ZÜHURUNA OLAN ETİQADIN ƏXLAQİ
TƏSİRİ – 246

“ÜMUMDÜNYA ƏHLİ-BEYT Â CƏMIYYƏTİ”NDƏN

Şübhəsiz, Əhli-beyt Â məktəbinin nəfis inci xəzinələrindən olan və ardıcılarının vasitəsilə qorunub saxlanılan mədəni-maarif mirası İslami maarifin müxtəlif yönlərində olan hərtərəfli bir məktəbdir. Bu məktəb qeyd olunan zülal çeşməsindən mümkün qədər su içməyə qabiliyyəti olan istedadlı insanları tərbiyə etmiş, İslam ümmətinə bu məktəbin yolunu gedən böyük alimlər və dahi şəxsiyyətlər təqdim etmişdir. Bu böyük alimlər də mütəmadi olaraq əsrlər boyu – həm İslam cəmiyyətinin daxilində, həm də xaricində – müxtəlif ideologiyalar və məzhəblər müqabilində düzgün mövqə seçərək, onlara ən dolğun və qənaətbəxş cavablar vermişlər.

Ümumdünya Əhli-beyt Â cəmiyyəti öhdəsinə aldığı bu məsuliyyətli vəzifəni yerinə yetirmək və İslamla müxalif olan müxtəlif firqə və məzhəb başçıları tərəfindən risalət hüduqları və onun həqiqətlərinə qarşı yönələn ardıcıl hücumlar qarşısında onu müdafiə etmək üçün Əhli-beyt (ə) və bu haqq

məktəbinin davamçılarının üslubunu davam etdirmək əzmindədir.

Bu xüsusda Əhli-beyt Â məktəbi alimlərinin dəyərli kitablarında mövcud olan təcrübələr öz növbəsində misilsizdir. Çünki onlar əql və bürhan əsasında olan dərin elmi üsullara arxalanır və boş təəssübkeşlikdən və nəfsani istəklərdən uzaqdır, onun dinləyiciləri mütəxəssis alimlər və mütəfəkkirlərdir ki, onlara sağlam fitrətin qəbul etdiyi və əqlin bəyəndiyi bir tərzdə xitab edir.

Ümumdünya Əhli-beyt Â cəmiyyətinin həqiqət aşiqləri üçün bu məktəb alimlərinin, yaxud bu şərəfli məktəbin ardıcılı olmaq və Allahın ne'mət verdiyi şəxslərin yazdığı müasir zəngin elm və mə'rifət xəzinəsini onlara təqdim etmək üçün yeni bir mərhələni qarşıya qoymuşdur. Bundan əlavə, qədim şiə alimlərinin də bu məqsədlə yazdığı nəfis əsərlər onların ixtiyarına verilir ki, haqq axtaranlar üçün bir hədiyyə olmuş, Ümumdünya Əhli-beyt Â cəmiyyətinin bəşərin əqli səviyyəsinin yüksələrək təkamülə çatdığı, ruhun çox sür'ətlə inkişaf etdiyi bir əsrdə bütün dünyaya təqdim etmək istədiyi həqiqətlərə yol açılmış olsun.

Əziz oxuculardan xahiş edirik ki, özlərinin dəyərli tənqid və təkliflərini yazıb bizə göndərsinlər. Eləcə də, bütün alimləri, müəllif və mütərcimləri, mədəni-maarif mərkəzlərini də'vət edirik ki, əsl İslam

mədəniyyətinin yayılmasında öz köməklərini əsirgəməsinlər.

Allah-təaladan aciz surətdə istəyirik ki, bu azacıq işi bizdən qəbul etsin, bizi Özünün xüsusi nəzərləri sayəsində və yer üzündəki höccətinin-İmam Məhdi (‘)-in himayəsində qərar versin!

Bu dəyərli kitabın müəllifi Ayətullah Lütfullah Safi Qolpayqani və onu azərbaycan dilinə tərcümə edən Mircəfər Əyyubzadə cənablarına, eləcə də kitabın çapa hazırlanmasında zəhmət çəkən bütün şəxslərə, xüsusilə, tərcümə bölməsinin əməkdaşlarına dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

**“Ümumdünya Əhli-beyt Â
cəmiyyəti”nin mədəni-maarif şöbəsi**

MÜQƏDDİMƏ

Bu məcmuə həzrət vəliyyi-əsr Höccət ibnil-Həsənin (aləmlərin ruhu ona fəda olsun) şəxsiyyəti, qeybəti və zühuru barəsində yazdığım məqalələrdən ibarətdir. O vəliyyin dərgahındakı qulamların ən aciz xadimi olan mən, bu məqalələri ayrı-ayrı vaxtlarda mötəbər şiə və sünnü məxəzlərinə əsasən yazmışam. Bu məqalələri, bir yerdə oxuculara təqdim olunsun deyə, yenidən yoxlayaraq hazırkı kitabda topladım. Vilayət astanının pənahı və cahanın qütbünün (ə.f) müqəddəs diqqətini cəlb etməsinə və bu fəqir bəndənin gətirdiyi az dəyərli töhfənin qəbul edilməsinə ümidvaram.

Lütfullah Safi Qolpayqani

**1389 (h.q.) – Məhərrəmül-həram
ayının 15-i**

TƏVƏLLÜD SƏHƏRİ

«İstəyirik yer üzündə zəiflədilmiş şəxslərə minnət qoyaq, onları imamlar və varislər edək».

«Qəsəs», ayə 5

İki yüz əlli beşinci hicri-qəməri ili, Şəban ayının on beşi, - o mübarək, xürrəm və bərəkətli sübh açılırdı. Həzrət imam Həsən Əskərinin (ə) imamət sarayında həyəcan, şövq, sevinc və intizar əhval-ruhiyyəsi daha da çoxalmışdı. Mələklər oraya digər vaxtlardan daha çox get-gəl edirdilər. İlahi rəhmət şüaları daha nurlu və Tanrı əzəməti daha parlaq olurdu.

Yüksək aləmdə mələklər söhbətləşirdilər. Onlar indicə nübuvvət xanədanında və vilayət sülaləsində bu dünyaya qədəm qoyacaq, öz nurani çöhrəsini və Məhəmməd Ə simasını aləmlərə göstərəcək körpədən danışirdilər.

Bayram tədbirlərini, üns məclislərini və mələkəti zövqü bərpa etmək üçün Behişt bəzəyirdilər.

Hurul-Eynin (Behişt gözəlinin) sevinc fəryadı və ruhu oxşayan nəğmələri Behişt sakinlərini ruhani ləzzətlərə qərq etmişdi.

Şəbanın on beşinci gecəsindən, yeni günə keçməsinə bir neçə dəqiqədən artıq vaxt qalmamışdı. Dəqiqələr aram-aram keçirdi və bu, intizar çəkənlər üçün illər qədər idi.

Nəhayət, gecənin sonuncu dəqiqəsi yetişdi və saniyələr sayılmağa başladı. Saniyələr də ağır-ağır bir-birinin ardınca ötüb keçdi. Birdən çıraqların nurunu üstələyən qeyri-adi bir nuraniyyət və işıqlıq körpənin dünyaya gəlməsini hamıya müjdə verdi. Körpə dünyaya gəldi, bəşəriyyətin sonuncu rəhbəri Vəliyyullahi-Əzəm (Allahın böyük övliyası) öz gözəl camalı ilə dünyanı nura qərq etdi.

Nərcis iftixar hissənə qərq oldu, təkbir (Allahu-Əkbər demək), təhmid (həmd-səna etmək) və təsbih (Allahı hər şeydən uca bilib "Subhanəllah" demək) sədaları şadlıq və təbrik sədalarına qarışdı.

Körpə alnını səcdəyə qoydu, Allahın yeganəliyinə, Peyğəmbər salavatullahın risalətinə (peyğəmbərliyinə) və öz alicənab əcdadının imamətinə şəhadət verdi. Xoş və könül oxşayan bir avazla bu mübarək ayəni tilavət etdi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ...﴾

Körpə dünyaya gəldi və İlahi lütfələr peyğəmbərlik sülaləsinə kamil şəkildə endi.

Bəli, bu iftixar nübuvvət sülaləsinə məxsusdur ki, vədə verilmiş şəxs, bəşəriyyəti, zülm və sitəmdən xilas edəcək olan insan, cahanşümul İslam birliyini yaradacaq və Quran qanunlarını icra etmək üçün qiyam edəcək rəhbər bu əzəmətli ailədənndir.

İslam Peyğəmbəri Ə övladı Məhdinin qiyam edərək onun risalət hədəflərin həyata keçirəcəyinə inanırdı. O bunu öz

Əhli-beytinə, xüsusilə Əli, Fatimə, Həsən və Hüseyinə ' müjdə verir və bildirirdi ki, misilsiz bir qiyamla şirkin kökünü kəsəcək, tövhidin və təkallahlığın təməlini möhkəmləndirəcək və bütün dünyaya padşah olacaq şəxs olan Məhdi onların nəslindəndir. Peyğəmbərlər və övliyalar tərəfindən zühurunun müjdəsi verilən misilsiz dahi odur. O həmin şəxsdir ki, İlahi şəxsiyyətlər onun İslama əsaslanaraq haqq və ədalət hökuməti quracağından xəbər vermiş və bəşəriyyəti agah etmişlər ki, o, zülmün kökünü kəsəcək və beləliklə, hamıda gələcəyə ümid yaratmışlar.

Dünyamız elm və sənaye baxımından çox irəli getmiş, insan övladı kosmosu fəth etmiş və öz təkəkkürünün qüdrəti ilə fəxr edir. Lakin, təəssüf ki, insaniyyət baxımından irəliyə bir addım belə atmamış, əxlaqi və vicdani mədəniyyət sahəsində yerində sayır.

Qorxu və vahimə hamını təşviş içərisində saxlayır və büdcələrin ümdə hissəsi silah təchizatının artımına və kütləvi qırğın silahlarının inkişafına sərf edilir. Əxlaqsızlıq, ehtiras, qəzəb və pozğunluq fəsadı insanları bezdirib və bunlar bəşəriyyəti məhvə doğru sürükləyir. Təbii orqanlar isə bu odu daha da alovlandırırlar.

Dini qayda-qanunlara məhəl qoyulmur, şirkin ən mənfur təzahürü olan "millətlərin azadlığının əlindən alınaraq köləyə çevrilməsi siyasəti" müxtəlif formalarda rəvac tapır və bu tərz-təkəkkürün təməli möhkəmləndirilir. Bu əsrin, necə deyirlər, "inkişaf" etmiş insanı, özü kimi ruhsuz cəsədlər önündə təzim edir, öz ağlının zəifliyini

aşkarlayır və bu ilahi fəryada qulaq asmır: «Bu cansız şəkillər nədir ki, siz təzim edirsiniz?»

Maddi dünyamızın ən böyük rəhbərləri əhd-peymanı sındırmağı, bütün beynəlxalq qanunları pozmağı, zülmü və təcavüzü təbii qəbul edir. Sözü qısası, qeyri-insani mədəniyyət günbəgün genişlənməkdədir.

Bu dünyada bəşəriyyəti, məhvə məhkum olmadığına, heyvani zülmətlərdə, qoluzorluların təcavüzündə, imansızlıq cəhənnəmində və bədbəxtlikdə əbədi qalmayacağına ümidvar edən yeganə nur din böyüklərinin müjdəsidir. Bu müjdə bizi dünyanın gələcəyinə nikbin edir və qəlblərdə ümid çırağı yandırır.

Hamı tam yəqinliklə və fərəh dolu ürəklə gözləyir. Hamı zülmün və fəsadın bu qara buludlarını dünya üfüyündən siləcək, həqiqi qardaşlıq və azadlıq yaradacaq, dinin ali hökmlərini icra edəcək və bəşəriyyəti insanlığın şərəfli hədəfinə doğru yönəldəcək şəxsini intizarındadır.

Əhli-beyt tərəfdarları və bu zühura inanan möminlər Şəban ayının 15-ci gecəsini və gününü bayram keçirir, küçə və bazarları bəzəyərək çırağban edirlər. Onlar şadlığa qərqlə olaraq ədaləti, sülhü, ümumbəşəri qardaşlığı nə qədər sevdiklərini, habelə öz məğlubedilməz və ümidvar ruhlarını dünya xalqlarına nümayiş etdirirlər.

Ey əsrin imamı! Ey vəd edilmiş Məhdi! Sənin dostların öz səadətlərinin və bütün dünya əhalisinin xoşbəxtlik sabahının açılmasını gözləyirlər. Gözləyirlər ki, sənin qiyamında bütün dərdlərə çarə tapsın, çarəsizlik, məhrumiyyət və nakamlıq yox olub aradan getsin.

Gözləyirlər ki, gəlişinlə tövhid, ədalət və İslamın sülh bayrağı dünyanın hər yerində dalğalanmağa başlasın. Bu isə Allaha çətin deyil.

*Şad ol, ey gözəl əxlaqlı arif ki,
Bu hicran gecəsi səhər olacaq.
Şad ol, ey fəraq yükünün yorğunu,
Şad ol, ey şövq dəryasına qərq olan,
O şah gəlib şahlıq edər,
Yerdən göyə qədər hökmranlıq edər.
Bu niqabı çöhrəsindən götürər,
Haqqın əmrini açıq-aşkar yayar.
Haqqın düşməninə intiqam alar,
Şirkdən və bütldən tanrılıq adını götürər.
Bütün övliyələr onun ətrafına yığışar.
Pərvanə şamın nurunun ətrafına yığıldığı kimi.
Ehtişamla taxta oturur.
Bütün dünyanı nizama salar.
Misilsiz və Qüdrətli Allahdan,
Bu qaçılmaz vədə bizə çatıb.
Bunu sidq-ürəklə təsdiq etmək üçün
«Həqiqətən o vədəsinə xilaf çıxmaz» ayəsinə bax.
Müjdə, ey intizar çəkən, bu zülmət gecə səhər olacaq.
Müjdə ki, o gözəl əxlaqlı şah gələcək və
Cənnət dünyaya qibtə edəcək.
Şad yaşa ki, yenə də bahar gələcək,*

*Və gül bitəcək, qubarımız yox olcaq,
Səbir et, ey hicrana mübtəla olmuş ki,
Vəslinin zamanı gəlib çatacaq.
Müjdə, ey pak ruhlu Safi ki,
Bu qoca fəlak yenidən cavanlaşacaq¹.*

1- Şer müəllifin mərhum atası ayətullah Safinindir.

BİRİNCİ HİSSƏ:

**QURAN VƏ HƏDİSDƏ
İMAM ZAMANIN ”
ZÜHURUNA AİD MÜJDƏLƏR**

QEYB ALƏMİNƏ İMAN

İlahi dinlərin əsas kökü və peyğəmbərlərin əqidə məktəblərinin digər məktəblər ilə fərqi qeyb dünyasına inamdır.

Peyğəmbərlər hiss və müşahidə aləmi ilə ağıl və qeyb aləminin bağlılığını açıqlayaraq bəşəriyyəti qeyb aləmləri ilə tanış edirlər.

Qeybə iman gətirmək, hiss orqanları ilə anlaşılmayan obyektlərin olmasına inanmaq deməkdir. İstər onları batini duyğu və ağıl qüvvəsi ilə dərk etmək mümkün olsun, (məsələn, Allahın varlığı, Onun sübuti və səlbə sifətləri, məad, cənnət, cəhənnəm, mələklər və s. obyektlər), ya onları bu qüvvə ilə də dərk etmək mümkün olmasın (məsələn, Allahın zat və sifətlərinin həqiqəti, mələklərin həqiqəti, ruh), yaxud da keçmiş və gələcək hadisələrə aid xəbərlər olsun.

Allaha, mələklərə, bərzəxə, cənnət və cəhənnəmə, vəhyə və peyğəmbərlərin qeyb aləmindən, keçmiş və gələcək hadisələrdən verdiyi xəbərlərə inanmaq – bunların hamısı qeybə inam deməkdir.

Qeybə inam ya əqli dəlilə əsaslanır, ya da nəqli dəlilə. Əgər nəqli dəlilə əsaslansa, gərək o qeyb elə şey olsun ki, onun varlığının və ya baş verməsinin qeyri-mümkün

olması əqli yollarla məlum olmasın və onun varlığı və ya baş verməsini ağıl ehtimal etsin.

Əgər ağıl bir şeyin mövcud olma mümkünliyünü təsdiq etsə, ya onun qeyri-mümkünlüyünə heç bir yol tapmasa, o zaman mötəbər nəqli olarsa, ona inanmaq əqlə əsasən vacibdir.

Səmavi dinlər qeybə iman gətirməyi saleh əməllərin qəbul olunma şərti bilir, əxlaqi normallığı, insani fəzilətlərin təkamülü və təkmilləşməsini ona bağlı hesab edir. Peyğəmbərlərin və İlahi rəhbərlərin dəvəti əsasən, o nəfslərə dolğun təsir edir ki, qeyb aləminin varlığını və bu aləmin fəvqündə olan bir aləmin varlıqlarının olmasını ehtimal etsin.

Axirəz-zəman islahatçısı Məhdinin ” zühuruna iman gətirmək də böyük İslam Peyğəmbərinin Ə xəbər verdiyi qeybi xəbərlərdəndir və onu təsdiq etmək vacibdir.

Peyğəmbər Ə nə xəbər gətirirdisə, müsəlmanlar o həzrətin sözlərinin doğruluğunda şəkk etmir, bütünlüklə qəbul edirdilər. Elə indi də o həzrətin Ə peyğəmbərliyinə inananlar bu əqidədədirlər.

Peyğəmbərimiz Ə həzrət Məhdinin ” zühurundan da daha böyük və daha heyvətəməz hadisələrdən xəbər verdi – günəşin sönməsi, deryaların parçalanması, ulduzların tökülməsi, dağların səpələnməsi, səmanın bölünməsi, məad, qiyamət və s. Bütün bunlar qeybdən gələn xəbərdir. Quranda gələcək hadisələrdən verilən xəbərlər və qeybə aid şeylər çoxdur. Peyğəmbərə Ə vəhy nazil olunmasına iman gətirmək bu kimi şeylərə (üstüörtülü

formada olsa da) iman gətirmək ilə ayrılmaz tellərlə bağlıdır.

Gün gələcək, Peyğəmbərin Ə və Quranın xəbər verdiyi bu təəccüblü hadisələr baş verəcək. Bir gün də gələcək, Quranın, Peyğəmbər Ə və övliyaların xəbər verdiyi kimi, son islahatçı zühur edəcək və İslam bütün dünyanı tutacaq.

Peyğəmbərin Ə və imamların Â gələcəkdən verdiyi xəbərlər təvatür həddini keçib və ən mötəbər tarixi sənədlər ona dəlalat edir. Peyğəmbərin Ə qeybi xəbərlərinə inanmaq indi keçmiş dövrə nisbətən daha asan və məntiqlidir. Çünki o vaxt hələ zamanın keçməsi bu xəbərləri təsdiqləməmişdi. Peyğəmbər Ə əsrinə qayıtdıqca və tarixi geriyə vərəqlədikcə, bu inamın zəmini daha da azalır. Lakin əksinə, önə gəldikcə və İslam tarixini əvvəldən üzü bəri vərəqlədikcə, fikir və vicdanımız bu xəbərləri qəbul etmək üçün daha çox hazır olur və inamımız daha da kamilləşir. Zaman keçdikcə və hadisələr əvəz olunduqca, İslam Peyğəmbərinin Ə gələcəyi vəhy işığında gördüyü aydın olurdu və irəli gəldikcə bu aydınlıq daha da çoxalır.

Bu ayələri tilavət etdiyi zaman;

«Əgər Bizim bəndəmizə göndərdiyimiz barəsində şəkk edirsinizsə, Allahdan başqa bütün şahidlərinizi çağırıb onun kimi bir surə gətirin, əgər doğruçusunuzsa. Yox əgər bacarmırsınızsa – ki, heç vaxt bacarmazsınız da – o zaman yanacağı insanlar və daş olan və kafirlər üçün hazırlanmış oddan qorxun» ("Bəqərə" – 23, 24).

«Əgər insanlar və cinlər bu Quran kimisini gətirmək üçün toplansalar, onun kimisini gətirə bilməzlər, hətta birbirlərinə kömək olsalar da belə!». ("İsra" – 88)

Peyğəmbər Ə Quranın 114 surəsini 114 əbədi möcüzə kimi elan etdiyi zaman; hətta insanlar və cinlər toplansalar da bu surələrdən biri kimisini gətirə bilməzsiz – deyə car çəkdiyi zaman; bu sözləri buyurduğu zaman: "Siz tövhid kəlməsini deyin, tək Allaha sitayiş edin, bununla da ərəb xalqı sizə təslim olsun, Kəsra və Qeysərin xəzinələri əlinizə keçsin və ölkələri fəth edəsiniz;"

Bu sözü dediyi zaman: "Yer mənim üçün cəm oldu, şərqini və qərbini mənə göstərdilər, mənim ümmətimin səltənəti mənim aydın oldu;"

Məkkənin, Beytul-Müqəddəsin, Yəmənin, Şamın, İraqın, Misirin və İranın fəthindən söz açdığı zaman;

Müşriklərə: "Sizin cəsədləriniz (qəlibə) salınacaq – deyə söylədiyi, Əbu Sufyanın Əhزاب müharibəsini bərpa edəcəyini xəbər verdiyi zaman, Xeybərin Əlinin ' əli ilə fəth olunacağını, Əbuzərə tənha yaşayıb tənha öləcəyini xəbər verdiyi zaman;

Bədr döyüşündən əvvəl, həmin döyüşdə öldürüləcək kafirləri sadalayaraq «burada filankəs, burada filankəs öldürüləcək» - deyə xəbər verdiyi zaman;

Əmmara: «Səni azğın bir dəstə öldürəcək» – dediyi, əziz qızı Fatiməyə ': «Əhli-beytimdən mənə qovuşan ilk şəxs sən olacaqsan» – deyə buyurduğu, öz xanımlarına: «Sizlərdən birinə Həvəb itləri hürəcək, o, dəvəyə minəcək

və onun ətrafında xeyli kişi öləcək» – deyə xəbər verdiyi, Ayışəyə: «Bax ki, o qadın sən olmayasan» – dediyi, Beyhəqiyyə əsasən, (*Əl-Məhasin vəl-Məsavi* – 76, c.1) Ayışəyə: «Ey Humeyra, Həvəb itləri sənə hürəndə və sən arzuladığımdan kənarda qalanda necə olacaqsan» – deyə xəbərdar etdiyi və Zübeyri Cəməl döyüşündən və Əli ' ilə üzləşəcəyindən agah etdiyi zaman;

Əlinin, Həsənin və Hüseyinin ' şəhidliyini aşkar etdiyi gün, Əlinin (ə) Nakisin, Qasitin və Mariqinə qarşı döyüşündən, xarici Zussədyənin Nəhrəvan döyüşündə öləcəyini, onun əlamət və xüsusiyyətlərindən Bəni-Üməyyə ilə bəni-Əl-Həkəmin fitnəsi və hakimiyyətindən və Əzra əhlinin (Hucr və səhabələrinin) şəhadətindən xəbər verdiyi – bütün bu xəbərləri açıqladığı zaman bütün müsəlmanlar bu qeybi xəbərlərə inanırdılar. Çünki bu xəbərləri Allahın Peyğəmbəri Ə çatdırırdı. Çünki xəbər verənin peyğəmbərliyinə iman gətirmişdilər. Çünki risaləti qəbul etmək peyğəmbərin Ə gətirdiyi qeybi xəbərlərə iman gətirmək deməkdir. Lakin İslam tarixinin səhifələri üzə bəri vərəqləndikcə, bu qeybi xəbərlər insanların diqqətini daha çox cəlb etməyə başladı. Az inanan şəxslərin də inamı və imanı möhkəmləndi. Belə xəbərlərdən biri budur ki, həzrət Rəsul Ə Hicazda bir alovun yaranacağı, onun şüasının Şam, Bəsrə şəhərinə çatacağını xəbər vermişdi. Peyğəmbərin Ə buyurduğu və səhabələrin nəql etdiyi bu hədis 3-cü hicri ilində çap olunmuş "Səhihi-Buxari" (256), "Səhihi-Müslim" (261), "Müsnədi-Əhməd" (241), "Müstədrəki-Hakim" (405), "Təbərani" (260) və digər kitablarda qeyd olunmuşdur. Bu alov Peyğəmbər Ə dediyi əlamətlərlə Mədinənin

yaxınlığında göründü və uzaq məsafədən sezilirdi. Alov 654-cü ilin Cəmadiul-axir ayının 3-ü gecəsi görünməyə başladı və Rəcəb ayının 27-də gözdən itdi. 52 gün görünən bu alov Buxari ilə Müslimin ölümündən təxminən 4 əsr sonra aşkar oldu və tarix kitablarında qeyd olunmuşdur. (Bax: "Əssirətun-Nəbəriyyə" Seyid Əhməd Zuveyni, c.3, s.222; "Ət-Təzkirə" Qurtubi, s.250; "Əl-İza'a", s.84; "Əl-İşaa", s.37; "Tarixul-Xuləfa", s.309; "Səhihi-Müslim", c.8, s.180; "Kitabi-Fitən" Buxari, c.4, s.142; "Vəfaul-Vəfa" Səmhudi, 16-cı bölmə, c.1, s.152; 139; "Əl-Futuhatul-İslamiyyə", s.67, 62, c.2; "Umdətul-Əxbar Fi Tarixi Mədinətil-Muxtar", s.125, 126, 127, "Fi zuhuri nazil-Hicaz" fəsli).

Peyğəmbər Ə əsrinin söz ustaları Quranın bir surəsi kimi bir surə də yarada bilmədilər. Hazırda Quranın nazil olmasından 1400 il keçib və bu on dörd əsrdə dünya çox sayda məşhur ədib, şair, alim və bəlağətli söz ustaları görüb. İndinin özündə də dünyamızda İslam düşmənləri içərisində alimlər çoxdur. Qeyri-islami dinlərdən olan ədiblər, ərəbdilli məsihi söz ustaları kifayət qədərdir. Lakin heç kəs Quranın hətta bir surəsi kimi surə belə yarada bilmədilər. Bununla da Quranın ecəzkarlığı və qeybi xəbərin doğruluğu Peyğəmbər Ə zamanından daha aşkar görünür. Çünki İslama qarşı bu qədər şiddətli düşmənçilik olduğu halda, əgər mümkün olsaydı, indiyə qədər Quran kimi yüzlərlə kitab yazılardı. Əgər mümkün olsaydı, şərqdə və qərbdə ağalıq edən məsihilər, onların təbliğat maşınları və sair İslam düşmənləri bu mövzu haqqında müsabiqələr təşkil edənlər, milyardlarla dollar xərcləməklə bu iş üçün mükafat verərdilər.

Bədr döyüşü baş verdi, Peyğəmbərin Ə xəbər verdiyi şəxslər öldürüldü, cəsədləri qəbilələrə atıldı, Əhza b döyüşünü Əbu-Süfyan bərpa etdilər. Peyğəmbər Ə Məkkəni fəth etdi, müsəlmanlar tezliklə Beytul-Müqəddəsi, Şamı, İraqı, Misiri, İranı və digər ölkələri fəth etdi. Xeybər Əlinin ' əli ilə fəth olundu, Əbuzər Rəbəzədə tənha dünyadan getdi. Azğın dəstə olan Müaviyə qoşunu Əmmarı öldürdü. Müaviyənin əmri ilə Hucru və səhabələrini Dəməşqin Ərza məntəqəsində şəhid etdilər. Peyğəmbərdən Ə sonra ailəsindən ilk olaraq ona qovuşan şəxs Fatimə ' oldu. Əli, Həsən və Hüseyin ' Peyğəmbərin Ə dediyi təfəsilatla şəhid oldu. Əli ' Nakisin, Qasitin və Mariqinlə döyüşdü və Zussədyə Nəhrəvanda öldürüldü. Aişə Cəməl döyüşünü alovlandırdı, Həvəb itləri ona hüddü və bir çoxlarını ölümə verdi. Bəni-Üməyyə və Bəni-Həkəm hakimiyyəti ələ aldı və İslam onların zülmü nəticəsində Peyğəmbərin Ə xəbər verdiyi çətin günlərin şahidi oldu.

Bu və digər bir çox qeybi xəbərlər zaman keçdikcə reallaşırdı. Bunlardan əlavə, o həzrətin Ə canışını və elm qapısı olan həzrət Əlinin ' və digər imamların Ə qeybdən verdiyi yüzrlərlə xəbərlər həqiqətə uyğun olaraq həyata keçdi.

Bu müqəddimədən sonra deyirik: ən mötəbər tarixi sənədlər şəhadət verir ki, Peyğəmbərin Ə yüzrlərlə qeybi xəbərləri bir-birinin ardınca həyata keçmişdir. Əgər adi bir şəxs bu xəbərlərdən yüzdə bir faizini demiş olsaydı, onun digər xəbərlərinə tərəddüdsüz inanardıq. Belə isə, necə mümkündür ki, o Həzrətin Ə zamanın sonu, bu ümmətin başına gələcək çətin sınaqlar və sonda həzrət

Mehdinin " zühuru haqqında olan xəbərlərinə inanmayaq?

Yenə də əziz oxucunun diqqətini daha çox cəlb etmək üçün təkrar edirik: Peyğəmbərin Ə öncəgörmələri o qədər çoxdur ki, ağıl və düşüncəsi sağlam olan şəxsin onlara şəkk etməsi qeyri-mümkündür. İslam tarixini oxuyan hər kəs bu iddianı təsdiqləyər. Belə olan halda biz nə üçün həzrət Mehdiyin " zühurunda şəkk etməliyik? Halbuki, Peyğəmbər Ə və onun canışınları ' mütəvatir və təkidli hədislərlə bu barədə məlumat veriblər?! Bu zühura inanmaq Peyğəmbərin (s) nübüvvətinə və onun qeybi xəbərlərinin düzlüyünə iman gətirməkdən ayrılmazdır. Bəsətin ilk günlərində yaşayan müsəlmanlar hələ bu xəbərlərin reallaşmasını görmədən tərəddüdsüz inanırdılar, necə olur ki, biz bu xəbərlərin bir çoxunu gördüyümüz və ya yəqinlik gətirəcək qədər doğru xəbərlərdən eşitdiyimiz halda şəkk edirik?! Hətta Müaviyə və Əmr As kimi şəxslər bu xəbərlərin doğruluğunu inkar edə bilmirdilər. Belə isə, biz doğru və sadıq bir Peyğəmbərdən (s) eşitdiyimiz, belə dəqiq faktları da bildiyimiz halda niyə inanmayaq? Əvvəlki müsəlmanlar Peyğəmbərin (s) İsa (ə) və Məhdi (ə) haqqında, Axiruz-Zaman fitnələri barəsində dediklərində şəkk etmədilər. Onlar bu xəbərlərin doğruluğuna tamamilə inanırdılar. Sonralar zaman keçdikcə Peyğəmbərin (s) dedikləri öz vaxtında baş verdi və buna görə də daha sonralar baş verəcək hadisələr haqqında deyilən xəbərlərin doğruluğunda şəkk-şübhəyə əsla yer yoxdur.

Sizə bir nəfər desə ki, sabah filan şəhərdən filan əlamətləri olan bir şəxs gələcək, bir ay sonra on nəfər şəxs bu əlamətlərlə gələcək, beş ay sonra beş yüz nəfər, bir il sonra min nəfər gələcək, iki il sonra o şəhərdə inqilab olacaq, hakimiyyət dəyişəcək, iyirmi il sonra orada müharibə olacaq, əlli il sonra oranın hakimini öldürəcəklər, yüz il sonra... iki yüz il sonra...

Siz bu xəbərləri təsdiq etməsəniz də, rədd də etməzsiz. Çünki bunların doğruluğunu inkar etməyə əsasınız yoxdur. Odur ki, sabahı gözləyərsiniz, əgər deyilən şəxs həmin əlamətlərlə gəlsə təəccüblənərsiniz və digər xəbərlərin doğru olmasına ehtimalınız güclənər. Bir ay sonra on nəfər də gəldikdə ehtimalınız təxminən inama çevrilər. Üçüncüsü də baş verdikdə sizin inamınız sabitləşər. Dördüncü və beşinci xəbərdən sonra isə əgər kimsə onun xəbərlərinə şübhə ilə yanaşsa, siz onu lazımsız yerə şəkk edən insan hesab edərsiniz. Beləliklə, nə qədər çox xəbər reallaşsa, sizin inamınız da daha çox qüvvətlənər.

Belə isə deyirik: doğruçu və təsdiq olunmuş bir Peyğəmbər Ə; peyğəmbərlik möcüzələri, elmi və əqli dəlillərlə sübuta yetirilmiş bir Peyğəmbər (s) qeybdən verdiyi yüzlərlə xəbərlər reallığa çevrilmiş bir Peyğəmbər (s) habelə, onun canişinləri; xüsusilə, müxtəlif firqələrin mötəbər kitablarına əsasən, qeybdən bir çox xəbərlər verən və verdiyi xəbərlər həyata keçən həzrət Əli (ə) buyurmuşdur ki: əgər dünyadan bircə gün qalsa, Allah o günü o qədər uzadacaq ki, həzrət Məhdi (ə.f.) zühur edərək zülmə dolmuş cahanı ədalətlə dolduracaq. Həmçinin, bu zühurun əlamətlərini də şərh etmişlər. İndi

əgər kimsə Peyğəmbərin (s) və canişinlərin həqiqətə uyğun olmadığını iddia etsə, ya tərəddüd etsə, peyğəmbərlərin risaletini isbat edən bir belə möcüzə və elmi dəlillər qarşısında nə deyər? Xatəm Peyğəmbərin (s) və digər peyğəmbərlərin (s) peyğəmbərliyinə bəslədiyi etiqad barəsində nə deyər? (Axı, digər peyğəmbərlər (ə) də sonuncu islahatçının gələcəyini xəbər vermişlər). On dörd əsrdə baş vermiş və reallaşmış Peyğəmbər (s) xəbərləri haqqında nə deyər? Əgər desə ki, Peyğəmbər (s) belə bir söz deməyib, o zaman əlindən tutub apararıq şia və sünnü kitabxanalarına və deyərik: Bax gör ki, bu min illərdən bəri yazılmış kitablarda hansı mövzu barədə bu qədər hədis qeyd olunub?

SİZİN İNANMANIZ ÜÇÜN NEÇƏ MÖTƏBƏR HƏDİS LAZIMDIR?

Siz ki, mühüm tarixi xəbərləri bir tarixçinin vasitəsi ilə qəbul edirsiniz; siz ki, dünyanın mühüm hadisələri haqqında yüzlərlə qərəzi olan bir jurnalistin dediklərinə inanırsınız, bu barədə neçə düzgün xəbərə inanırsınız?!

Əgər insafınız olsa deyərsiniz: bir mötəbər hədis kifayət edər. Əgər bir az gec inanan şəxs olsanız, deyərsin: iki-üç hədis də olsa, daha çox inanırıq.

Deyirik: mötəbər hədislər minlərlədir və yüzlərlə tarix, rical və hədis kitablarında bu haqda məlumat verilir.

Belə isə, deyilənlərə əsasən heç bir şəkk-şübhə yoxdur ki, dünyanın sonunda Peyğəmbər (s) və onun canişinlərinin müjdəsinə uyğun olaraq dünyanı zülümlə dolduqdan

sonra ədalətlə dolduracaq islahatçı vədəsi verilmiş
Məhdinin gəlişi labüddür!

DÜNYANIN İSLAHATÇISI

İslami firqələrin yekdil rəydə olduğu məsələlərdən biri də Əhli-beytdən (ə) olan Məhdinin (ə.f) dünyanın sonlarına yaxın zühur etməsidir. Xatırlatmaq istərdik ki, digər dini kitablarda da müslihin gəlişi müjdə verilmişdir və onlar da xilaskar gözləyirlər. Onların gözlədiyi şəxsin kitablarda deyilən əlamətləri həzrət Məhdi (ə.f) ilə uyğun gəlir. Bütün müsəlmanlar ruhani bir qiyamın, dünyanı islami əhkama əsasən idarə edəcək bir xilaskarın, bu cahanı cəlladların caynağından qurtaracaq və əziz İslam bayrağını hər yerdə dalğalandıracaq şəxsin intizarındadırlar. Hamının gözü yoldadır. Gözləyirlər ki, Peyğəmbərin (s) layiqli övladı qiyam edərək, tövhid ayinini, qardaşlıq ənənəsini və islami bərabərlik prinsiplərini dirildəcək, bəşəriyyəti asayiş nemətindən bəhrələndirəcək və təfriqə, yoxsulluq və səfalət amillərinin kökünü kəsəcək. Bu, ilahi bir vəddir. Dünya o parlaq əsrə doğru hərəkət edir. Dövrünün gərdişi bəşəriyyəti hər an həmin dövrə yaxınlaşdırır. Həzrət Məhdinin (ə.f) zühuru və İslamın bütün dünyanı fəth etməsi Quran ayələrinə, ən mütəvatir hədislərə və ən güclü icmaya əsaslanır. Qurana etiqad bəsləyən və İslam Peyğəmbərinin (s) risalətinə iman gətirən hər bir şəxs bu zühura möhkəm və sabit şəkildə inanmalıdır. Bu yazıda bütün məsələləri tamamilə izah etmək mümkün olmasa da, oxuculara dörd başlıq altında (1. Quran ayələri; 2.

Müsəlmanların yekdil rəyi; 3. Əhli-sünnə hədisləri; 4. Şiə hədisləri) qısa formada məlumat verəcəyik.

1. QURAN AYƏLƏRİ

Qurani-Kərimin bir çox ayələrində ümumdünya islami hökumətin təşkili, İslamın yayılması, bu dinin bütün dinlərə qalib gəlməsi və salehlərin rəhbərliyi Allah tərəfindən vəd edilmişdir. O cümlədən;

«Onlarla döyüşün ki, fitnə olmasın və din bütövlükdə Allah üçün olsun.» («Ənfal», ayə 39)

«Allah Odur ki, Öz Rəsulunu hidayətlə və haqq dinlə göndərdi ki, onu bütün dinlərə qalib etsin.» («Tövbə», ayə 33; «Fəth», ayə 28; «Səff», ayə 9)

«İstəyirlər Allah nurunu öz ağızları ilə söndürsünlər, lakin Allah öz nurunu tamamlamaq istəyir.» («Tövbə», ayə 32)

İstəyirlər Allah nurunu ağızları ilə söndürsünlər. Allah isə Öz nurunu tamamlayandır.» («Səff», ayə 8)

«Allah istəyir ki, Öz kəlmələri ilə haqqı reallaşdırsın və kafirlərin belini sındırsın.» («Ənfal», ayə: 8)

«De: Haqq gəldi və batil getdi. Həqiqətən batil gedəsidir.» («İsra», ayə: 81)

«Biz həqiqətən Zikrdən sonra Zəburda yazmışdıq ki, yer üzünün varisləri Mənim saleh bəndələrim olacaq.» («Ənbiya», ayə: 105)

«Allah sizlərdən iman gətirib saleh əməllə məşğul olanlarla vədə verib ki, onları yer üzündə canişin etsin.» («Nur», ayə: 55)

«Bizim Öz mürsəl qullarımız haqqında sözüümüz keçdi ki, həqiqətən onlar imdad olunmuşlardır və Bizim qoşunumuz həqiqətən qalibdir.» («Saffat», ayə: 171-173)

«Biz dünya həyatında Öz göndərdiklərimizə və iman gətirənlərə kömək edərik.» («Qafir», ayə: 51)

«Allah belə yazdı: «Mən və göndərdiklərim qalib gələcəyik». Allah həqiqətən qüvvətli və yenilməzdir.» («Mücadilə», ayə: 21)

Bu və həzrət İmam Zaman ” zühur edərkən izahı bəlli olacaq bir çox ayələr İslamın digər dinlər üzərində qələbə çalacağına, haqq əhlinin batil əhlin məğlub edəcəyinə, Peyğəmbərlərin Ə qələbəsinin labüdlüyünə və ilahi nurun tamamlanmasına dəlalət edir. Bunların heç biri indiyə qədər baş verməyib və bu ayələr bütün bunların zamanın sonlarında baş verəcəyini göstərir. Allah Öz peyğəmbərlərini qalib edəcəyinə dair söz verib. Bu qələbə yalnız axirətə aid deyil. Çünki ayələrin birində açıq-aşkar «dünya həyatında» – deyə buyurur. Məqsəd peyğəmbərlərin öz millətinə qalibiyyəti və öz əsrində qələbə qazanması da deyil. Çünki bir çox peyğəmbərin təbliği öz millətinə təsir etmədi, hətta bəzilərini öldürdülər. Bu ilahi imdad və qələbə peyğəmbərlərin məqsəd və hədəfinin qələbəsi olacaqdır və ayələrin zahirindən görünür ki, müəyyən dərəcədə deyil, mütləq və hərtərəfli olmalıdır. Nurun tamamlanması da bu mənadadır. İlahi nuru söndürmək və İslamın inkişafına

mane olmaq istəyənlərin qarşısında Allahın Öz nurunu tamamlaması o deməkdir ki, din yayılsın və İslam bütün dünyaya hakim olsun. Möminlərin yerdə canişin olması və varislik etməsi də bu mənadadır ki, onlar bütün yer üzünün canişinləri olacaqlar. Bu mənə isə məhz İmam Zaman (ə.f) və onun dostları üçün baş verəcək. Haqqın batilə qələbəsi də bütün mənaları əhatə edir. Əgər məntiqi qələbə nəzərdə tutulsa (halbuki məntiqi qələbə daim olub) və zahiri qələbəni əhatə etməsə, bu, mütləq və hərtərəfli qələbə olmayacaq. Ayələrin zahiri isə ümumi və hərtərəfli qələbəni nəzərdə tutur. «Dinini bütün dinlərə qalib edəcək» - ayəsi isə İslamın tam qələbəsinə aid olmasına heç bir şübhə yeri qoymur.

Ayələrin biz deyən mənanı bildirməsini Rəsulallahın Ə bir neçə hədisi təsdiqləyir. Məsələn, bir hədisdə deyilir:

«Gecə haraya daxil olursa, bu din oraya daxil olacaq».

Hədis dinin «gecənin daxil olduğu yerə» daxil olmasını bildirir. Halbuki günəşin və ya gündüzün daxil olduğunu deyə bilərdi. Gecənin qeyd olunması bəlkə də ona görədir ki, din günəşə bənzədilib. Yəni, necə ki, günəş gecənin daxil olduğu hər yerə daxil olur, eləcə də İslam hər yerə daxil olacaq. Günəş gecənin zülmətini aradan qaldırdığı kimi küfrün, şirkin və zəlalətin zülmətini də İslam günəşi aradan qaldıracaq.

2. MÜSƏLMANLARIN İCMASI

Əgər şiə cəmiyyətindən söz gedirsə, izaha ehtiyac yoxdur. İmam Həsən Əskərinin ‘ oğlu həzrət Höccətin ” zühuru məzhəbin zəruri əqidələrindəndir. Amma əgər məqsəd şiə

və sünnü icmasıdırsa, onu isbat etmək üçün əhli-sünnə alimlərinin ən güclü tədqiqatçılarından biri olan mötəzili Əllamə ibn Əbil-Hədidin «Nəhcül-Bəlağənin Şərhi» kitabında qeyd etdiyi bir ifadə kifayətdir. O deyir:

«Şiə və sünnü icması bu fikirdədir ki, o həzrətin " zühuru baş verməyincə, dünya və vəzifələr bitməyəcək.» (2-ci cild. 535-ci səhifə, Misir çapı.)

Əhli sünnə digər dörd məşhur aliminin sözlərini gələcək bölmələrdə qeyd edəcəyik.

Tarixçilər bilirlər ki, İmam Zamanın " zühuru bütün müsəlman dünyasında qəti və danılmazdır. Bu qətiyyət o qədər yüksəkdir ki, hicrətin birinci əsrindən etibarən mehdilik iddiasında olanlar və ya bu ittihama məruz qalanlara rədd cavabı vermək istəyənlər heç vaxt on ikinci imamın zühurunu inkar etməmişlər. Çünki bu, müsəlman cəmiyyətinin əksi və Rəsulullahdan Ə sadıq olmuş qəti xəbərlərin inkarı deməkdir. Ona görə də bu iddialara cavab verərkən bunu əsas gətiriblər ki, sizdə hədislərdə vəd edilmiş Məhdinin " əlamətləri yoxdur. Misal olaraq aşağıdakı hadisəni göstərmək olar.

Əhli-sünnənin dörd məzhəbinin dörd böyük alimindən, yəni ibn Həcər Şafei («Əl-Qovlul-Muxtəsər» kitabının müəllifi), Əbus-Surur Əhməd ibn Ziya Hənəfi, Məhəmməd ibn Əhməd Maliki və Yəhya ibn Məhəmməd Hənbəlidən fətva soruşulub. Onların fətvası «Əl-Burhan fi Əlamati Məhdi Axiriz-Zəman» kitabının 13-cü bölməsində eynilə qeyd olunmuşdur. Onlar qeyd etdiyimiz üslubu seçmişlər və zamanın axırında Məhdinin " zühuruna, dünyanı haqq-ədalətlə dolduracağına, İsanın

(ə) o həzrətə iqtida edəcəyinə və onun digər əlamətlərinə dair rəsmi surətdə möhkəm və qəti fətva vermişlər. Hətta bəni-Üməyyə şairi Həkim ibn Əyyaş Kəlbî Zeyd ibn Əliyə (özü razı olmadığı halda) Məhdi deyə müraciət olunarkən:

Zühur edəcək Məhdi " ölkələri fəth edəcək, haqq-ədaləti yayacaq, bəs, necə olur ki, dara çəkilmiş Zeyd Məhdi olsun?!¹

3. ƏHLİ-SÜNNƏ HƏDİSLƏRİ

Əhli-sünnənin böyük alimləri bir çox səhabə və təbəindən həzrət Məhdinin " zühuruna aid çoxlu hədislər nəql etmişlər. Bəziləri hətta bu hədislər haqqında xüsusi kitablar yazmışlar. Onların əksəriyyəti bu hədislərin mütəvatir² olduğunu təsdiqləmişlər. Onların bir çoxlarının sözlərində bu, açıq-aşkar görünür ki, həzrət Məhdinin " zühurunun Rəsulullahdan Ə gələn mütəvatir hədislərlə şübhəsiz olması ilə yanaşı, həm də onun yer üzünü haqq-ədalətlə dolduracağı, İsanın (ə) göydən enərək ona iqtida edəcəyi, həzrət Məhdinin " bütün dünyanı fəth edərək Quran qanunlarını icra edəcəyi isbat olunur.

1- İbn Həcər Əsqəlani Şafei "Əl-İsabə" kitabında (1-ci cild, 395-ci səhifə) Kəvakibinin Fəvad kitabından nəql edir ki, Həkim ibn Əyyaş həzrət Sadıqın ' nifrini ilə heyrətamiz formada həlak oldu.

2- O hədis mütəvatir adlanır ki, onu nəql edən kəslər adətən yalan hədis barəsində yekdil rəydə olmazlar.

Bundan əlavə, məzhəbindən asılı olmayaraq, bir çox tədqiqatçı alimlər şer, qəsidə və digər mövzular barəsində yazdıqları kitablarında Məhdinin " imam Həsən Əskərinin ' övladı olması barəsində öz inamlarını izhar etmişlər. Biz «Müntəxəbül-Əsər» kitabında (üçüncü fəslin birinci bölməsində) o həzrətin " təvəllüdü, qeybi və imaməti barəsində altmışdan çox əhli-sünnə aliminin dediklərini qeyd etmişik. Bütün bu etirafları nəzərdən keçirən hər bir insafli şəxs üçün şəkk-şübhə yeri qalmayacaq.

4. ŞİƏ HƏDİSLƏRİ

Ümumiyyətlə, şiə hədisləri ən mötəbər hədislərdir. Çünki Peyğəmbərin Ə dövründən bəri şiələr arasında hədis yazmaq ənənəsinin arası kəsilməmişdir. Hicrətin ilk illərində yazılmış bəzi kitablar elə indi də mühüm mənbə olaraq qalır. Şiənin ilk kitabı Rəsulullahın Ə imlası və Əmirəlmöminin Əlinin ' dəsti-xətti ilə yazılmışdır. Hədislərdə dəfələrlə rastlaşırıq ki, imamlar hədis nəql etməkdə və hökmləri açıqlamaqda həmin kitaba əsaslanmışlar. Şiə hədisləri digərlərinin hədislərindən başqa bir üslub da fərqlənir. O fərq bundan ibarətdir ki, şiə hədisləri – məzhəblərin etirafına əsasən – elm, fəzilət, zöhd və təqva sahibi olan Əhli-beyt imamlarından (ə) əxz olunmuşdur.

«Ev əhli evdə nə olduğunu daha yaxşı bilər» – kəlamına əsasən təbiidir ki, onların nəqli daha möhkəm və səhvdən uzaqdır.

Nəhayət, şiə hədislərini mötəbərliyin ən yüksək dərəcəsinə yüksəldən üçüncü amil "Səfinə", "Aman" və digər mütəvatir hədislərdir. Bu amil əslində elə hədislərin əsas dayağıdır və bu mütəvatir hədislər ümməti Əhli-beytdən (ə) olan məsum imamlara doğru yönəldir. Bu hədislər Quranın tayı olan bu imamların sözlərini höccət hesab edir, onlardan öyrənənləri zəlalətdən amanda olanlar kimi təqdim edir və zamanın Əhli-beytdən olan məsum imamın (ə) vücudundan boş olmayacağına dəlalat edir. Buna əsasən, pak imamlardan (ə) bizə gəlib çatan hədislər bənayi-uqəlayə (aqlərin məbnasına) əsasən, xəbəri-vahidə (yeganə hədisə) əsaslanmaq və əməl etmək baxımından mötəbərliyin ən yüksək dərəcəsindədir. Çünki səhabə və tabeindən heç biri pak imamlar qədər Rəsulullahı Ə bağlı və yaxın olmayıb. Mütəvatir "Səqələyn" hədisinə əsasən, şəri baxımdan onların sözləri istinad mənbəyidir. Ümmətə vacib və fəxrdir ki, Qurandan ayrılmayan və məsum olan bu imamlara müraciət və onlardan əxz etsin.

Bu qısa müqəddimədən (Əhli-beytə (ə) tabe olmaq və onlardan elm əxz etməyin vacibliyinə aid yazdığımız kitabda bunu geniş təfəsilatı ilə şərh etmişik) sonra deyirik:

Şiə yolu ilə İmam Zamanın ' zühuruna aid ən mötəbər hədislər hicrətin birinci əsrindən indiyə qədər yazılmış və şiə şeyx və mühəddislərinə aid olan kitablarda mövcuddur. Bu kitablar İmam Zamanın ' təvəllüdündən öncə yazılıb. Nümunə kimi, şeyx Həsən ibn Məhbubun (vəfatı: 224-cü h.q. ili) və Suləym ibn Qeysin (vəfatı: 90 h.q. ili) kitabını göstərmək olar. Bu hədis imam Həsən Əskərinin ' əziz övladı və yeganə oğlu olan İmam

Zamanın ' imamətini isbat etmək üçün kifayət edər və yəqinlik gətirər. Bu hədislərdə qeyd olunan, sonralar həyata keçən, öncəgörmələr din rəhbərlərinin möcüzələrindən və onların qeybdən xəbər vermələri sayılır. Hədislərdə zühurun xüsusiyyətləri, şəraiti və əlamətləri aydın şəkildə bəyan olunmuşdur. Onlar təvatür həddini keçib, belə ki, onların sayını kamil mühəddislərdən başqa heş kim bilməz. Əziz oxucular! Bunlar təkcə söz, ya iddia deyil. Bunlar həqiqətin ruhu və özüdür. Hədis toplularından əlavə, onların böyük mühəddislərinin bu mövzu haqqında yazdıqları yüzlərlə əsər bu sözlərin dəlili və isbatıdır. Məsələn: üçüncü hicri qəməri ilinin görkəmli şəxslərindən olan İsa ibn Mehrian Mustətifin yazdığı «Əl-Məhdi», Fəzl ibn Şəzanın «Qaim və Qeybət», Abdulla ibn Cəfər Himyərini «Qeybət», ibn Əxi Tahirin (vəfatı: 358 h.q.) «Qeybət və Zikrul-Qaim», ibn Həmmamın (vəfatı 333) müasiri Məhəmməd ibn Qasim Bağdadinin «Qeybət», məşhur Kuleyninin (vəfatı: 339) dayısı Əllan Razi Kuleyninin «Əxbarul-Qaim», Cəludinin (332) «Əxbarul-Məhdi» dördüncü əsrin dahilərindən olan Nömanın «Qeybət», Həsən ibn həməzə Mərəşinin (358) «Qeybət», üçüncü əsrin alimlərindən olan Əbi Əli Həsən ibn Məhəmməd Səffari Bəsrinin «Dəlailul-Xurucil-Qaim», Əhməd ibn Ruməyh əl-Muruzinin «Zikrul-Qaim min Ali-Muhəmməd Ə, qədim mühəddislərdən olan Əbi Əli Əhməd ibn Məhəmməd əl-Corcaninin «Əxbarul-Qaim», Əhməd ibn Əli Razinin «Əş-Şifahi Vəl-Cəla», Əhməd ibn Hüseyin Mehraninin «Tərtibud-Dovlə», Səduqun (381) «Kəmalud-Din» və «Qeybətun-Kəbir», İbn Cüneydin (381) «Qeybət», Müfidin

(413) «Qeybət», Seyid Mürtəzanın (436) «Qeybət», Şeyx Tusinin (460) «Qeybət», Seyid Mürtəzanın müasiri olan Əsədabavdinin «Ət-Tacuş-Şərəfi», Abdulla ibn Əyyaşın (401) «Ma nəzələ minəl-Quran fi Sahibiz-Zəman», Şeyx Tusinin şagirdi olan Məhəmməd ibn Hibətullah Trablosinin «Fəracun-Kəbir», "Bərəkətul-Qaim", "Təkmilul-İman", "Buğyətut-Talib", "Təzkirətul-Ovliya", "Kifayətul-Məhdi", "Əxbarul-Qaim", "Əxbaru-Zuhuril-Məhdi", "Əl-huccətul-Baliğə", "Təsbitul-qran", "Huccətul-Xisam", "Əd-durrul-mənsur", "İsbatul-Huccə", "İtmamul-Huccə", "İsbatul-Vucudil-Qaim", "Məvlidul-Qaim", "Əl-Huccətu fima nəzələ fil-Huccə", "Əz-Zəxirətu Fil-Məhşər", Əs-sultanun-mufərric ənil-iman, "Sururi-Əhlil-İman", "Cənəl-Cənnətəyn", "Biharul-Ənvar"ın on üçüncü Cildi, "Qeybəti-Əvalim" və yüzlərlə kitab vardır ki, onların və müəlliflərinin adlarını sadalamaq uzun çəkər. Yalnız həzrət Məhdinin " və onun zühurunun əlamətlərini anladan və təvatürlə sabitləşmiş hədisləri mündəricat formasında qeyd edirik. Bu hədisləri «Həzrət Məhdinin " xüsusiyyətləri» bölməsində qeyd etdiyimiz üçün, təkrar olmasın deyə burada dərc etmir, bunlardan hər birinin ətrafında izahat verməyi başqa fürsətə saxlayırıq.

Sonda qeyd edək ki, imamın Ə varlığına digər əqli və nəqli dəlillər də vardır, amma biz onları burada qeyd etmirik.

"İmaməti-ammə" (ümumi imamət) bəhsində hər bir əsrdə məsum imamın varlığının vacibliyini, imamı tanımağın lüzumunu və yer üzünün höccətsiz qalmayacağını isbat

edən əqli və nəqli dəlillər həzrət Sahibin (ə) də varlıq və imamətinə dəlalət edir.

Hədisdə deyilir:

«Əgər yer höccətsiz qalsa, öz sakinlərini udar».

Əgər əsrin imamının varlığına və pərdə arxası həyatına dəlil olaraq imaməti-ammə sübutlarına əsaslansaq, bu, kifayət edəcək.

ON İKİ İMAM Ā

Bildiyimiz kimi, şüa əqidəsinə görə Rəsulullahdan Ə sonra rəhbərliyin ilahi bir xilafət olması danılmazdır. Bu əqidəyə əsasən, Rəsulallah Ə Allahın əmri ilə layiqli şəxsi bu məqama təyin və təqdim etməlidir. Peyğəmbərin rəhbərlik etdiyi bütün sahələrə imam da rəhbərlik etməlidir, çünki imam peyğəmbərin canişinidir. Yalnız bu fərqlə ki, peyğəmbərə vəhy nazil olur və bəşərin vasitəçiliyi olmadan qeyb aləmindən şəriət gətirərək cəmiyyətə çatdırır. Amma imam peyğəmbər kimi şəriət və kitab gətirmir. O, kitab və sünnə vasitəsilə, habelə peyğəmbər vasitəsilə cəmiyyətə rəhbərlik edir.

Bu üslubun ədalətə, əqlə, məntiqə və düzgünlüyə uyğunluğu, cəmiyyəti idarəetmə sahəsində bütün sistemlərdən daha etibarlı olması məlumdur. Çünki peyğəmbərin Allah tərəfindən rəhbər təyin etdiyi şəxsin rəhbərliyə aid bütün şərtlərə malik olması şübhəsizdir. Bütün şərq və qərb filosoflarının fəxri böyük filosof İbn Sina bu haqda yazır: «Canışinin nəss ilə (Allah tərəfindən) təyin edilməsi ən doğru yoldur. Çünki təfriqəyə, ixtilafa və fitnə-fəsada aparıb çıxartmır. İnsanların rəhbərliyi məsələsi çox əzəmətli və həssas məsələdir və bu vəzifə ən yüksək vəzifədir.

Xalqın dini və dünyəvi işlərinə rəhbərlik edən şəxsin həm əməli, həm də sözü hamı üçün əsas və meyar olmalıdır. Əgər bu seçimdə zərrə qədər səhvə yol verilsə, o zaman

böyük fəsadlar yaranar və peyğəmbərlərin seçilməsindən güdülən məqsədin əksinə hərəkət edilmiş olar.

LƏYAQƏTLİ RƏHBƏRİN TƏYİN EDİLMƏSİ

Bu ləyaqətə malik olan şəxsi tanımaq insan idrakından və yaxud adi insanların dərk üfüyündən yüksəkdir. Bu məqamın sahibi gərək ali insani səciyyələrə, şərif bəşəri xüsusiyyətlərə, elmə, həlimliyə, güzəşt və əfv etmək bacarığına, rəhmə, ədalətə, təvazökarlığa, insanların azadlıq hüququna ehtiram göstərmək qabiliyyətinə, insanpərvərliyə, ağıla, bacarığa, tədbir və idarəetmə qabiliyyətinə, incə dini məsələləri təhlil etmə bacarığına, ruhani məsələlərə bələdçilik üslubuna və digər ləyaqət şərtlərinə malik olsun. Bu xüsusiyyətlərə malik olan insanı isə yalnız Allah-Taalanın hidayəti ilə tanımaq mümkündür. Biz etiqadi kitablarda izah edilmiş digər əqli və nəqli dəlillərə əsaslanaraq bu əqidədəyik ki, Peyğəmbər Ə kimi imamı da Allah təyin etməlidir. İmamın müəyyən edilməsi ayeyi-şərifdə açıq-aşkar qeyd olunduğu kimi, dinin təkmilləşdirilməsi və nemətin tamamlanmasıdır. Bunu etməmək isə məqsədin əksinə xidmət etmək, mühüm ictimai məsələlərə süst yanaşmaq və demək olar ki, peyğəmbərlərin zəhmətini hədəf etməkdir.

BƏŞƏR SEÇİMİ HƏQİQƏTƏ UYGUN DEYİL

Əhli-beyt (ə) tərəfdarları deyirlər: İş və sözü, təsdiqi və sükutunu hamıya meyar olan şəriətin qoruyucusu və

hökmlərin izah edəni olan bir şəxsin bəşər tərəfindən seçilməsi əsla real deyil. Quran buyurur:

«Allaha, Onun Rəsuluna Ə və özünüzdən olan əmr sahiblərinə itaət edin.» Bu ayəyə əsasən, itaəti vacib olan rəhbərin düzgün seçimi məhz Allah tərəfindən realdır. Çünki yalnız O, insanların bütün daxili və zahiri, mənəvi və zehni bacarığından agahdır. Nə qəflət Ona yol tapa, nə də kimsə Onu aldada bilir. Nə hissiyyata qapılır, nə qorxuya düşür, nə də özünün, qohumlarının və ya yerlilərinin mənafeyinə görə tərəfbazlıq edir. Amma əgər insanlar bu seçkiyə müdaxilə etməli olsalar, o zaman bir neçə problem yaranacaq.

Əvvəla, kimin daha ləyaqətli olduğunu ayırd edə bilməyəcəklər.

İkincisi, təsirə məruz qalma, səhv, təhdidlər, şirnikləndirmələr, onların azad rəy vermələrinə mane olacaq.

Üçüncüsü, şəxsi mənafe və qərəzləri əsas tutacaqlar. Necə ki, biz bunu ənənəvi seçkilərdə görmüşük və görürük. İstənilən azad və necə deyərlər, heç bir təsir qəbul etməyən seçkidə sadaladığımız maneə və səbəblər təsir qoyur. Xalq öz seçimində məsləhət olanı deyil, öz mənafeyinə uyğun gələnə seçir. Ona görə də indiyə qədər olan bütün seçkilərdə bu əngəl özünü göstərmiş və seçilmiş şəxslər bütün tələblərə cavab verməmişlər. Seçilən şəxslər ən layiqli namizəd olmamış və daha layiqli adamlar kənarda saxlanılmışlar. Əgər nə vaxtsa nisbətən ləyaqətli şəxs seçilmişsə də, bu, insanların həqiqət tərəfdarı olmasından və bitərəf baxışından deyil,

təsədüfdən və ya siyasi zərurətdən baş vermişdir. Əgər xalqın seçimi düzgün, tərəfsiz, hoqqasız, təmiz və həqiqət əsasında olsaydı, o zaman gərək onların seçdiklərinin hamısı lazımi tələblərə cavab verəydi. Deməli, insan tərəfindən baş vermiş seçkilərin, adətən yalnız, nadir hallarda isə nisbətən məsləhətlə uzlaşması insanların həqiqi və ləyaqətli seçkidə acizliyinə sübutdur. Necə ki, həzrət Vəliyyu-Əsr" Səd ibn Abdullah Əşəri Qummiyə cavab verərkən bunu açıqlamışdır.

Səd soruşdu: Nə üçün insanlar özlərinə imam seçə bilməzlər?

İmam buyurdu: Saleh imam, yoxsa fasid imam?

Dedi: Saleh imam.

Buyurdu: İnsanlardan hər birinin digərinin daxilindən və niyyətindən xəbərsiz olduğunu nəzərə alsaq, onların fasid şəxsi seçməsi mümkündür, ya mümkün deyil?

Dedi: Bəli (mümkündür).

Buyurdu: İnsanlar elə buna görə özlərinə imam seçə bilməzlər. (*"Müntəxəbul-Əsər", səh. 151.*)

Beləliklə, aydın oldu ki, Peyğəmbərin Ə canişini olan şəxsi, yəni imamı gərək Allah tərəfindən Peyğəmbər Ə özü seçsin. Belə olmadığı halda xalq bu seçimin öhdəsindən gələ bilməyəcək və nəticədə peyğəmbərlərin (ə) göndəril-məsindən güdülən məqsəd, yəni fəzilətli dünya yaradılması mümkün olmayacaq. Elə buna görə də Rəsulullah Ə vəfat etdikdən sonra bu prinsiplərdən kənara

çıxanların peyda olduğunu görürük. Əvvəlcə bəzilər dedilər:

Xilafətdə cumhuriyyət başçısı xalqın ümumi rəyi nəticəsində təyin olunmalıdır.

Amma sonradan həmin seçilmiş şəxs özü canişin təyin etdi və öz dediklərinə əsasən xalqın ümumi hüququ olan seçki hüququnu tapdaladı və Öməri öz yerinə təyin etdi. Bu vaxt baxış yeniləşdi və onlar dedilər: Xəlifə özündən sonrakı xəlifəni təyin edə bilər.

Bir az da irəli getdikdən sonra Ömər in üslubu və altı nəfərlik şura sistemini yaratdılar. Bu, əvvəlcə görülən işin nəticəsi idi və xəlifənin şura ilə təyin edilməsi dünyanın heç bir seçki sisteminə uyğun deyildi. Amma onlar dedilər: Xəlifəni bu formada da təyin etmək olar.

Bir az da önə gəldikdə Bəni-Üməyyənin, əyyaşların və zinakarların şahlığı ilə üzləşdilər və gördülər ki, əgər xilafət üçün kiçik bir şərt belə qail olsalar, gərək onların hakimiyyətlərinin şəriətə müvafiq olmadığını rəsmən elan etsinlər və açıq-aşkar şüa əqidəsini yaysınlar. Bunun qarşısını almaq üçün dedilər: İslami rəhbərlik də irtica və cahilliyət dövrünün rəhbərliyi kimidir və heç bir şərti yoxdur. Hər kim zorla, silah gücünə, varislik yolu ilə və ya digər bir adla hakimiyyətə gəlsə, ona itaət etmək vacib və onun əmri həm insanların həyatında, həm də malmülkündə keçərlidir.

Bu düşüncə tərzi əxlaq pozğunluğunda, zalımların və zülmkarların təşviq olunmasında, cəmiyyətin və mühitin zorakılıq və quldurluq hakimiyyətləri üçün lazımı şəraitə

malik olmasına çox təsir göstərdi. Hətta demək olar ki, İslam tarixi boyunca Bəni-Abbəs, Bəni-Üməyyə və digər zalım rejimlərin xalqa hakim kəsilməsində ən mühüm amil də elə budur. Belə hökumətlərin İslama vurduğu zərbələr isə bu məqaləyə sığan deyil. Xoşbəxtlikdən müasir əhli-sünnə alimlərindən olan bəzi adlı-sanlı fikir tərzindən bu təfəkkürdən doğan fəsadlara görə onu şiddətlə tənqid etmişlər. Amma əqli və nəqli əsaslara arxalanan Əhli-beyt (ə) tərəfdarlarının, imamın təyin olunması barəsində əqidəsi son dərəcə möhkəmdir. Bu əqidə ilkin vaxtlardan etibarən azadlıq, ədalət uğrunda və zülmə qarşı mübarizə və haqqı bərpa etmək üçün hərəkətlərin düşüncə bazasına çevrilmişdir. Təkcə Əhli-beyt (ə) alimlərindən biri olan Əllamə Hilli «Əlfeyn» kitabında imamın Allah tərəfindən təyin olunması haqqında min dənə dəlil göstərir. Əhli-beyt (ə) əqidəsinə əsasən, elmi və əməli səlahiyyətə malik olmadan hətta ən kiçik ictimai və dini vəzifəyə belə sahib ola bilməz. İslami hökumət islami ədalətin göstəricisi, onun məqsədlərini reallaşdıran və onun qanunlarını icra edəndir. Əhli-beyt (ə) tərəfdarlarının rəyi budur ki, Bəni-Abbəs, Bəni-Üməyyə və digər rejimlərin dövründə iş başına keçmiş şəxslər, bir kəndin kəndxudalığı, hətta bir küçənin süpürgəçiliyi qədər belə səlahiyyətə malik olmamışlar. Hər kəs islami təlimləri, Peyğəmbərin (ə), Əmirəlmömininin Əlinin (ə) və digər pak imamların (ə) yaşayış tərzini, onların xalqla münasibətini nəzərdən keçirsə, sonra isə müsəlman cəmiyyətlərində iş başına keçmiş özbaşına rəhbərlərin tarixinə baxsa, onların islami hakimiyyəti necə zorla ələ keçirdiyini, özlərini xalqa zorla

qəbul etdirdiklərini, müsəlmanların beytül-malını özlərinin, qohumlarının və əlaltılarının əyyaşlığı, şəhvətpərəstliyi və dəbdəbəli həyatı üçün necə sərf etdiklərini, cəngüdəni kimi gəzdirdikləri əsgərlər və mühafizəçilərlə necə lovğalıqla xalqa özlərini nümayiş etdirmələrini mütaliə və sonra bu iki rəhbərlik üslubu arasında müqayisə aparsa, təsdiq edərkən ki, ikincilərin rəhbərlik tərzinin İslamın azadlıq və ədalət prinsipləri ilə heç bir uyğunluq və bağlılığı yox idi. «Hüseyn ' əzəmətindən bir parıltı» adlı yazmış olduğum kitabı müraciət edin (səh. 349).

Böyükərdən bəzisinin dediyi kimi, onların istifadə etdikləri ənənələr islami xilafət ənənələri deyildi. Bu ənənələr əslində ən pis diktatorluq və istibdad ənənələri, İslamdan əvvəlki cahiliyyət dövrünə qayıdış və irtica xarakterli üslublar idi. Əgər bu mövzunu davam etdirsək, məqsəddən uzaq düşərik. Qıssası budur ki, adil və allahpərəst rəhbərliyə etiqad bəsləmək Əhli-beyt tərəfdarlarının ruhunu zülmü qəbul etməkdən və zalımlara ehtiram və təzim göstərməkdən uzaqlaşdırmışdır. Bütün bu deyilənlərə əsasən, canişinlik və islami rəhbərlik məsələsinin Peyğəmbərin Ə diqqət mərkəzində olması qəti və danılmazdır. Bu mümkün deyil ki, ümmətin xoşbəxtliyində çox cüzi rol oynayan məsələlər, müstəhəblər və məkrulər haqqında məlumat verməkdə səhlənkarlığa yol verməyən bir Peyğəmbər Ə fəvqəladə əhəmiyyət kəsb edən həssas və təhlükəli rəhbərlik məsələsi haqqında heç bir proqram və yol göstərməmiş olsun.

Bu müqəddimələrdən sonra qarşıya bir sual çıxır:

SUAL

Peyğəmbər Ə kimləri öz canişini olaraq müəyyən etmişdi? Digər islami əhkam və bilgiləri Kitab və Sünnətdən əldə etdiyimiz kimi, Peyğəmbərdən Ə sonrakı həqiqi ümmət rəhbərlərini də bu iki mənbəyə istinad edərək tanıya bilərikmi? İslami mənbələrdə bizi bu məsələdə qane edəcək etibarlı şəxslər varmı?

CAVAB

Bu məsələ həm Qurani-Kərimdə, həm də hədislərdə qeyd olunmuşdur. O vaxtın hakimlərinin bu xəbərlərin yayılmasının qarşısını almaq üçün qoyduğu şiddətli qadağalara baxmayaraq, bu mövzuya aid mötəbər mənbələrdə yazılmış hədislər qədər çox az islami məsələlər barəsində hədis nəql olunmuşdur. Biz təkcə bir alimin iyirmi səkkiz cild kitab yazmış olduğu barəsində «Əbəqat», «Əl-Ğədir» və neçə-neçə məcmuələr çap olunduğu, İbn Uqdə kimi hafizlərin barəsində xüsusi bir kitab yazdığı, bütün müfəssirlərin, mütəəllimlərin, mühəddislərin və dilçilərin nəql etmiş olduğu Qədir-Xum hədisindən söz açırıq.

Ən mötəbər əhli-sünnə kitablarında səhih və etibar edilən sənədlərlə mütəvətir şəkildə nəql olunmuş «Səqəleyn» hədislərindən «Aman», «Səfinə» və Əmirəlmöminin Əlini (ə) və digər imamların təyin olunmasının nəsr olduğuna dəlalat edən yüzlərlə digər Peyğəmbər Ə hədislərindən danışırıq. Çünki çoxları bu hədisləri eşidiblər.

«ON İKİ İMAM» HƏDİSLƏRİ

Burada yalnız imamların sayına, şəxsiyyətlərinə və adlarına dəlalət edən bir sıra hədislərə işarə edirik. Bu hədislər əhli-sünnə kitablarından və alim və şərhçilərin bəyan etdiyi kimi, bunlar eyni zamanda həzrət Məhdinin " şəxsiyyətini də müjdə verir. Bu hədislər nə keçmişdə, nə də indi on iki imamı qəbul edənlərdən başqa heç bir müsəlman təriqəti ilə uzlaşmır.

«On iki imam» hədisini nəql edən səhabə rəvilər

Səhabələrdən bir çoxu Peyğəmbərdən Ə on iki imama dəlalət edən hədis nəql etmişlər. Məsələn:

1. Cabir ibn Sumərə
2. Abdulla ibn Məsud
3. Əbi Hüreyfə
4. Əbi Səid Xidri
5. Salman Farsi
6. Ənəs ibn Malik
7. Əbu Hureyrə
8. Vasilə ibn Əsqə
9. Ömər ibn Xəttab
10. Əbi Qutabə
11. Əbi Tüfeyl
12. Əli '
13. İmam Həsən '
14. İmam Hüseyin '
15. Şəfi Əsbəhi
16. Məkhul
17. Abdulla ibn Ömər
18. Abdulla ibn Əbi Əvfa

19. Əmmar ibn Yasir
20. Əbuzər
21. Huzeyfə ibn Yəman
22. Cabir ibn Abdullah Ənsari
23. Abdullah ibn Abbas
24. Huzeyfə ibn Useyd
25. Zeyd ibn Ərqəm
26. Səd ibn Malik
27. Əsəd ibn Zurarə
28. Umran ibn Həssin
29. Zeyd ibn Sabit
30. Aişə
31. Ummu Sələmə
32. Əbu Əyyub Ənsari
33. Fatimeyi-Zəhra Ə
34. Əbu Əmamə
35. Osman ibn Əfvan.

BU HƏDİSLƏRİN DƏRC OLUNDUĞU KİTABLAR

Bu hədislərin qeyd olunduğu kitab və mənbələri sadalamaq son dərəcə çətindir. Amma bir neçə Əhli-beyt və əhli-sünnə kitablarının adlarını çəkmək istəyirik:

ƏHLİ-BEYT KİTABLARI

1. Əs-Siratul-Mustəqim İla Mustəhqəl-Qədim (3 cildə)
2. İsbatul-Huda (Şeyx Hürr Amuli tərəfindən yazılıb və son dövrdə yeddi cildə çap olunub)

3. Kifayətul-Əsər
4. Muxtəsərul-Əsər
5. Mənaqibu-İbn Şəhraşub (İbn Şəhr Aşub «Mutəşabihul-Qurani və muxtələfuh" (c.2, səh.55) kitabında da bu hədislərin ravisi olan bir grup səhabənin adını xatırlatmışdır)
6. Biharul-Ənvar
7. Əvalim
8. Müəllifin öz əsəri olan Müntəxəğul-əsər

ƏHLİ-SÜNNƏ KİTABLARI

1. Səhih-Buxari
2. Səhih-Müslüm
3. Sunəni-Termizi
4. Sunəni-Əbu Davud
5. Musnədi-Əhməd
6. Musnədi-Əbu Davud Təyalisi
7. Tarixi-ibn Əsakir
8. Müstədrəki-Hakim
9. Təysirul-Vusul
10. Muntəxəbu-Kənzil-Ummal
11. Kənzul-Ummal
12. Əl-Camius-Səğir
13. Tarixul-Xuləfa
14. Məsabihus-Sünnə
15. Əs-Səvaiqul-Muhriqə
16. Əl-Cəmu Bəynəs-Səhihəyn
17. Mucəmi-Təbərani

18. Ət-Tacul-Cami Lil-Usul

HƏDİSLƏRİN MƏTNİ

Biz bu hədislərdən yalnız bir neçəsinin mətnini burada qeyd edirik. Qoy bununla on iki imam məzhəbinin bütün müsəlman məzhəblərinin qəbul etdiyi ən mötəbər mənbələr əsasında qurulduğu məlum olsun. Bilinsin ki, on iki imamçılıq vəhy və risalət dilindən, yəni həzrət Xatəmul-Ənbiyanın Ə ecazkar kəlamından götürülmüşdür.

1. Əhməd ibn Hənbəl əhli-sünnənin ən mötəbər mənbələrindən və müsəlmanların ən məşhur hədis kitablarından sayılan "Musnəd" kitabında güclü sənədlərə əsasən Peyğəmbərdən Ə otuz beş hədis nəql edir. Bu hədislərin hamısı Peyğəmbərin Ə özündən sonra ümmətə on iki canişinin rəhbər olacağına dəlalət edir. O hədislərdən birini məşhur səhabə Cabir ibn Sumərəyə əsaslanaraq belə nəql edir: Cabir deyir: Peyğəmbərin Ə belə dediyini eşitdim:

«Bu ümmət üçün on iki xəlifə vardır». Müəllifin yazdığı «Müntəxəbul-Əsər» kitabı, səh.12

Hamı bilir ki, bu məzhəb Əhli-beyt tərəfdarlarına məxsusdur.

2. İbne dedi: «Kamil»də və İbn Əsakir İbn Məsuddan Peyğəmbərin Ə belə dediyini nəql edir:

«Mənim canişinlərim Musanın öndərlərinin sayı qədərdir.»

Musanın (ə) nəqibləri yekdil rəyə əsasən, on iki nəfər olmuşdur. Əl-Camius-Səğir, c.1, s.91

3. Təbərani ibn Məsuddan belə nəql edir: Peyğəmbər Ə buyurdu:

«Məndən sonra on iki xəlifə olacaq və onların hamısı Qüreyşdəndir.» Kənzul-Ummal, c.1, səh.338, c.6, səh.201

4. İbn Nəccar Ənəs ibn Malikdən belə nəql edir: Peyğəmbər Ə buyurdu:

«Bu din Qüreyşdən olan on iki nəfər durunca duracaq. Elə ki, onlar şəhid oldular, yer öz sakinləri üçün iztirablı vəziyyətə düşəcək». Kənzul-Ummal, c.6, səh.201

5. Deyləmi Firdovsi-Əxbar kitabında Əbu Səid Xidridən belə nəql edir: "Rəsulullah Ə birinci namazı bizimlə birlikdə qıldıqdan sonra üzünü bizə tutub dedi: "Ey əshabım, həqiqətən mənim Əhli-beytim sizin aranızda Nuhun gəmisi və Bəni-İsrailin "Hittə" qapısı kimidir. Odur ki, Əhli-beytimə və məndən sonra zürriyyəmdən olan rəşidi rəhbərlərə sığının, belə olsa siz heç vaxt azmazsınız. Soruşdular: **"Ya Rəsulullah Ə, səndən sonrakı imamlar neçə nəfərdir?"** Cavab verdi: **"Əhli-beytimdən olan (və ya buyurdu itrətimdən olan) on iki nəfər."** (Əbəqatul-Ənvar, sə.246, c.2,12)

6. Ğayətul-Əhkam kitabının şərhçisi öz sənədi ilə Əbu-Qutadədən belə nəql edir: Rəsulullah Ə buyurdu: **«Məndən sonrakı imamlar Bəni-İsrail öndərləri və**

İsanın ' həvariləri kimi on iki nəfərdir.» ("Kəşful-Əstar", s.74)

Əhli-sünnə kitablarında bu qəbildən olan hədislər çoxdur. Nümunə üçün bu qədəri kifayətdir.

7. Fazil Qunduzi Əbut-Tufeyl Amir ibn Vasilədən, o da Əlidən ' Rəsulullahın Ə belə dediyini nəql edir:

"Ya Əli, sən mənim vəsisən, sənin döyüşün mənim döyüşüm və sənin sazişin mənim sazişimdir. Sən imamsan və on bir məsum imamın atasısan. Dünyanı ədalətlə dolduracaq Məhdi də onlardandır. (Yənabiul-məvəddə, s.85).

8. Yenə də Qunduzi Rəsulullahdan Ə belə nəql edir: "Məndən sonrakı imamlar on iki nəfərdir. Ya Əli, onların birincisi sən, sonuncusu isə Qaimdir ki, Allah onun əli ilə yerin şərq və qərbini fəth edəcək."

9. Həməvi Fəraidus-Səmteyndə, Seyid Əli Həmədani isə Məvəddətul-Qurbada İbn Abbasdan Rəsulullahın Ə belə buyurduğunu (ağasıdır) nəql edir: **«Mən peyğəmbərlərin, Əli isə vəsilərin seyididir. Mənim vəsilərim on iki nəfərdir, onların birincisi Əli, sonuncusu isə Qaimdir.»** ("Yənabiul-məvəddə", s.258-445, "Kəşful-Əstar", s.74)

10. Rövzətul-Əhab və Fəruidus-Səmteyn kitablarında İbn Abbasdan rəsulullahın Ə belə dediyi nəql olunur: "Mənim canişinlərim, vəsilərim və məndən sonra Allahın məxluqata höccətləri on iki nəfərdir. Onların birincisi qardaşım, sonuncusu isə övladımdır." Soruşdular: "Ya Rəsulullah Ə, qardaşın kimdir?"

Cavab verdi: "Əli ibn Əbu Talib." Soruşdular: "Övladın kimdir?" Dedi: "Yer zülm ilə dolduqdan sonra onu ədalətlə dolduran Məhdi. Məni müjdəverici təyin edənə and olsun ki, əgər dünyanın ömründən bircə gün qalmış olsa, Allah o günü övladım Məhdi zühur edənə qədər uzadacaq. O zaman İsa ibn Məryəm enib onun arxasında namaz qılacaq. Yer onun nuru ilə nurlanacaq və onun şahlığı həm qərbi və həm də şərqə əhatə edəcək." ("Yənabiul-məvəddə", s.447, "Əbəqat", s.237, c.2)

11. "Gayətul-Əhkam"ın şərhçisi Hüseyndən Ə belə nəql edir: «Məhdi biz on iki nəfərdəndir. Bu on iki nəfərin birincisi Əli ', sonuncusu is Qaimdir '. (Yənabiul-məvəddə, s.443, Əbəqat, s.240, c.2-12)

12. Həməvi və Həmədanı ibn Abbasdan Rəsulullahın Ə belə dediyini nəql edir: «**Mən, Əli, Həsən, Hüseyin və Hüseynin övladlarından doqquz nəfəri pak və məsumuq.**» ("Yənabiul-məvəddə", s.258-445)

13. Xarəzmi "Məqtəul-Hüseyn" və "Mənaqib"də, Həmədani isə "Məvəddətul-Qurba"da Salmandan belə nəql edir: "Rəsulullahın Ə hüzuruna gedib gördüm ki, Hüseyin onun dizinin üstündədir və həzrət onun gözlərindən, ağzından öpərək buyurur: "Sən ağasan və ağa oğlusan. Sən imamsan, imam oğlusan, imam qardaşsan və imamlar atasısan. Sən Allahın höccəti və Allahın höccətinin oğlusan. Sən, sənin sülbündən olan doqquz höccətin atasısan və onların doqquzuncusu onların Qaimidir."

Qeyd olunan hədislərdən daha müfəssəli o hədislərdir ki, onlarda həzrət Əlidən Ə tutmuş İmam Zamana ' qədər bütün imamlar adbaad söylənmişdir. Belə hədislər yalnız imamların sayını göstərən hədisləri şərh edir. Bu hədislər Əhli-beyt vasitəsilə boldur və təvatür həddinə çatır. Əhli-sünnə təriqi ilə də nəql olunmuşdur və onların mötəbər əhli-sünnət üslubu ilə səhih kitablarında nəql olunmuş və imamların ədədini göstərən hədislərlə təsdiqlənir. Məsələn:

14. "Rövzətul-Əhbab" və "Mənaqib" kitablarında Cabirdən nəql olunan hədis ("Əbəqat", s.238, c.2-12, "Yənabiul-məvəddə", s.494)

15. Xarəzminin və Qunduzinin Rəsulullahın Ə dəvəsini otaran Əbu-Salmandan nəql etdiyi hədis. ("Məqtəul-Hüseyni-Xarəzmi". S.95, c.1, "Yənabul-məvəddə", s.486, "Fəraidus-Səmtəyn", c.2)

16. Xarəzminin həzrət Əlidən ' nəql etdiyi hədis. ("Məqtəul-Hüseyn", s.94, c.1, 6-cı fəsil).

17. 412-ci ildə vəfat etmiş Hafiz Əbulfəth Məhəmməd ibn Əhməd ibn Əbulfəvarisin "Ərbəin" kitabında nəql etdiyi hədis. O, bu hədisi öz sənədi ilə Rəsulullahdan Ə nəql edir və bu, "Ərbəin"dəki dördüncü hədisdir. Rəsulullah Ə bu hədisdə həzrət Əlidən ' tutmuş imam Əli Nəqiyyə ' qədər bütün imamların adlarını sayandan sonra buyurur:

«**Hər kəs qalib və feyzə çatmış halda Allah ilə görüşmək istəyirsə, onun oğlu Həsən Əskərini sevsin. Hər kəs imanı kamilləşmiş və İslamı salamat**

olduğu halda Allah ilə görüşmək istəyirsə, onun oğlu Sahibəz-Zaman Məhdini (ə) sevsin. Bunlar nurlu çıraqlar, hidayət imamları və təqva nişanələridir. Onları sevən və onların vilayətini qəbul edən hər bir şəxsin mən özüm cənnətə daxil olmasına zəminəm.» ("Əbəqat", səh.253, 254, c.2, c.12; "Kəşful-Əstar", səh.27,29, "Ərbəin" kitabının əlyazması, səh.4)

Əgər qeyd etdiyimiz bu hədislərdə on iki imamın adı deyil, təkcə sayı yazılısaydı belə, yenə bu hədisləri Əhli-beyt imamlarından Â başqasına şamil etmək olmazdı. Çünki yalnız Əhli-beytçilər on iki imamın imamlığını qəbul etdirlər. Bu hədislərin təvatir və etibarı o qədər yüksəkdir ki, əhli-sünnə alimlərindən heç biri onların səhihliyində şəkk etməmişdir. Doğrudur, onların başqa cür izah və təfsir olunması üçün özlərini yersiz əziyyətə salaraq xeyli çalışmışlar. Lakin "Müntəxəbul-Əsər" kitabının haşiyələrində də qeyd etdiyimiz kimi, bu hədislər üçün məqbul sayılacaq bir təfsir ortaya çıxara bilməmişlər. Bu hədislər şiə məzhəbinin doğruluğunu birbaşa elan edir və imamların adlarını açıqlayan hədislər isə biri digərini dəstəkləyir. Buna görədir ki, camaat alimlərindən, İzharul-Həqq və digər kitabların müəllifi olan Şeyx Rəhmətullah 2-ci cildin 94-cü səhifəsində, "Yənəbul-məvəddə" kitabının müəllifi Qunduzi, "Dirasatul-Ləbib" və "Məvəhibu-Səyyidul-Bəşər Fi Hədisil-Əimmətil-İsna Əşər" kitablarının müəllifi Əllamə Məhəmməd Muin ibn Məhəmməd Əmin Sindi, "Rovzətul-Əhbab"ın müəllifi seyid Cəmaləddin, İbnus-Səbbağ Maliki Əl-Fusulul-Muhəmmədə, Sibti ibn Covzi "Fəzkirətul-Xəvas"da, Nuruddin Əbdürrəhman Cami

"Şəvəhidun-Nubuvvə"də, Hafiz Əbu Əbduləlah Gənci Şafei "Kifayətut-Tlib" və "Əl-Bəyan"da, Kəmaləddin Məhəmməd ibn Təlhə Şafei "Mətəlibus-Suul"da, Qazi Ruzbehən İbtalu "Nəhcil-Batıl" və "Əş-Şəmail"də, İbn Xəşşab "Məvalidul-Əimmə"də, Şeyx Səduddin Həməvi, Xacə Məhəmməd Parsa, Hafiz Əbulfəth Məhəmməd ibn Əbulfəvaris, Əbdul-Həqqə Dehləvi, Səlahəddin Səfdi, Cəlaləddin Rumi, "Miratul-Əsrar"ın müəllifi Şeyx Əbdürrəhman, "Əl-Bəhrul-Məvvac" təfsirinin və "Hidayətus-Suəda" kitabının müəllifi Qazi Şəhabəddin Dövlətabadi, "Ər-Riyazuz-Zahirə" kitabının müəllifi Abdulla ibn Məhəmməd-Əl-Mətiri Mədəni, "Fəraidus-səmtəyn" kitabının müəllifi Məhəmməd ibn İbrahim Həməvəyni Şafei, qazi Bəhlul Behcət Əfəndi, Şəmsəddin Zərəndi, "Əl-İthaf" kitabının müəllifi Əl-Əzhər elmi mərkəzinin rəisi Şəbravi, "Ləvamiul-Uqul" kitabının müəllifi Şeyx Ziyaüddin Əhməd Keşməxanəvi və bir çox cəmaət alimləri açıq-aşkar on iki imamın imamlığını etiraf etmiş və o alicənabların fəzilətlərini öz kitablarında qeyd etmişlər.¹ Bütün bunlara əsasən, on iki imam hədisləri on

1- Şiə və sünnü məzhəbləri arasında anlaşmanı mümkün edən gözəl məsələlərdən biri də budur ki, Mədinə şəhərində padşah Səid ibn Əbdüləziz və Feysəl tərəfindən təmir olunmuş Peyğəmbər (s) məscidinin kitabələrində on iki imamın adları həkk olunmuşdur. Mötəbər tarix kitablarında gördüyümə əsasən, əvvəllər də həmin kitabələrdə bu mübarək adlar var imiş. Lakin fərq burasındadır ki, əvvəlki kitabələrdə bu adlar ardıcıl olaraq həkk olunubmuş. Təmərdən sonra isə bu mübarək adlar səhabələrin və dörd cəmaət imamının adları arasında pərakəndə şəkildə yazılıb. Həzrət Mehdi'nin ' də adı

iki imamlı şüələrin məzhəblərinin haqq olduğunu gün kimi aşkar edir. Çünki bu hədislər başqa heç bir məzhəblə uyğun gəlmir. Bu hədislər həzrət Məhdinin " imamətinə şübhəsiz dəlalət edir. Buna sübut kimi Əbu Davuddan bir nümunə göstərmək olar. Əbu Davud Came kitabında (bu kitab əhli-sünnənin ən məşhur və mötəbər kitablarından və altı səhihdən biri hesab olunur). On iki imam hədislərini «Əl-Məhdi» başlığı altında qeyd etmişdir.

Əlavə məlumat üçün qeyd edək ki, bizim "Müntəxəbul-Əsər" kitabındakı hesablamalarımıza əsasən, 271 hədis on iki imamın imamətinə dəlalət edir. 94 hədis dəlalət edir ki, həzrət Məhdi " onların on ikincisidir.

91 hədis dəlalət edir ki, onların birincisi həzrət Əli ', on ikincisi isə həzrət Məhdidir '.

107 hədis dəlalət edir ki, imamlar on iki nəfərdir və onların doqquzu imam Hüseynin ' övladlarından və doqquzuncusu həzrət Məhdidir '.

50 hədis on iki imamın mübarək adlarını göstərir.

Əlbəttə, sadalanan mövzulara aid hədislər daha çoxdur. Qeyd etdiklərimiz isə bu kitabdakı hesablamalarımıza əsaslanır. İnşallah, gələcək günlərdə həqiqət axtaranlara təqdim edəcəyimiz kitabda daha əhatəli hesablamaları

«Məhəmməd-Əl-Məhdi rəziyyəllahu ənh» formasında həkk edilib. Bu mübarək ad birinci səhnə Məcidi qapısından daxil olan şəxslə üz-üzə görünür və ortada yerləşdirilmişdir.

toplayacağıq. Müvəffəqiyyət Allahın əlindədir və Ona arxalanıram.

HƏZRƏT MƏHDİNİN ” XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Məxluqatın bütün növləri biri digəri ilə həm müştərək, həm də fərqli xüsusiyyətlərdən təşkil olunmuşdur. Başqa sözlə desək, hər bir fərd və növ digər fərd və növlərdə müştərək xüsusiyyətlərə malik olduğu halda, eyni zamanda onları digərlərindən fərqləndirən və ayıran özəl xüsusiyyətlərə də malikdir. Bu imtiyaz və ayırdedici xüsusiyyət məsələsi xilqət aləminin ən böyük hikmətlərindən və aləmdəki nizam-intizam üçün ən ümdə sütunlardandır. Müştərək xüsusiyyət bir və ya bir neçə fərdin ortaq şəkildə malik olduğu xüsusiyyətə deyilir. Bu xüsusiyyət müəyyən bir qrupa müəyyən bir adın verilməsinin əsas meyarıdır. Məsələn insan, müsəlman, danışan, gülən və s.

Fərqli xüsusiyyət isə həqiqi və ya formal fərqləndirici xüsusiyyətlərə deyilir. Bu xüsusiyyətlərin vasitəsilə fərdlər biri digərindən fərqlənir və digərlərindən ayrı və müstəqil olaraq təsəvvür olunur.

Əlbəttə, bir fərdin fərqləndirici xüsusiyyətləri həddən artıq çox ola bilər. Lakin hər hansı bir növ və ya fərdi tanımaq üçün onun imtiyazları elə formada qeyd olunmalıdır ki, onun xüsusiyyətləri digərləri ilə qarışık düşməsin. Məsələn, yaşayış yeridirsə, gərək ölkənin, bölgənin, rayonun, məhəllənin, küçənin nömrəsi,

mənzilin nömrəsi və s; bədəndirsə, gərək görkəmi, qədə-qaməti, cizgiləri, üzünün rəngi, saçının və göz-qaşının əlamətləri, genetik xüsusiyyətləri, ata-anasının adı, soyadı, əcdadı; fəaliyyətdirsə, islahatları, döyüşləri, müqavilələri, vəzifəsi, tarixi mövqeyi, həyat tərz; elmi xüsusiyyətdirsə, etiqad və əqidə. Təfəkkür tərz, ictimai baxışlar, siyasi rəylər və digər fikirlər; əxlaqi xüsusiyyətdirsə, igidlik, səxavət, güzəşt, təvazökarlıq, səbir, müqavimət, ədalət və digər tərifi və ya tənqidəlayiq xüsusiyyətlər müəyyən olunmalıdır.

Bu xüsusiyyətlər nə qədər aydın formada qeyd olunsaydı, fərd bir o qədər yaxşı tanınar.

Həzrət Məhdiyə ' gəldikdə isə bilməliyik ki, onun xüsusiyyətlərini tanımaq iki məsələyə görə xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Biri təklifi nöqtəyi-nəzərdəndir. Çünki dini və əqli baxımdan imamı tanımaq vacibdir. Bu barədə məşhur bir hədis də var:

“Hər kəs öz dövrünün imamını tanımadan ölsə, cahiliyyət ölümü kimi ölmüş olur.”

Digəri isə yalandan məhdilik iddiasında olanların yalanını anlamaq baxımındandır. Çünki o həzrətin xüsusiyyətlərini tanımaqla bu iddiaların yalan olduğu məlum olacaq. Ona görə ki, bu xüsusiyyətlər onlarda olmayacaq.

Hədislərdə həzrəti Məhdi ” üçün elə xüsusiyyətlər qeyd olunub ki, onları hər kəs yadda saxlasa, heç vaxt o cənabı digərləri ilə səhv salmaz. Bəzi şəxslərin çaşması və yalançıların iddiasına aldandığı görünürsə, bunun iki

səbəbi var: ya onlar bu xüsusiyyətləri unutmuş, ya ümumiyyətlə məlumatsızlaşmış, yaxud o həzrətlə digərlərinin müştərək xüsusiyyətlərini nəzərdə tutmuş və onu həzrət Məhdinin " əsas xüsusiyyəti hesab etmişlər. Əlbəttə, bəziləri də bu yalan iddiaları bir sıra maddi siyasi məqsədlər üçün öz mənafeələrinə uyğun olduğu üçün üzdə də olsa qəbul etmişlər və hətta bu əqidələrin yayılmasına da çalışmışlar. Əslində isə bu xüsusiyyətlər elə aydın şəkildə bəyan olunub ki, yalnız on ikinci imam və Həsən Əskərinin " yeganə oğlu olan həzrət Məhdi " ilə uyğun gəlir. Yəni bu vəsflər məhdilik iddiasında olan yalançılarından heç biri ilə uyğun gəlmir və onların yalançılığı bu əlamətlərə əsasən gün kimi aydın olur. Rical və bioqrafiya kitabları tərəfindən etibarlı sayılan peşəkar və hədis alimlər mötəbər və əsaslı kitablarda bu xüsusiyyətləri kifayət qədər aydın formada izah edərək müəyyənləşdirmişlər. O hədislərin hamısını burada qeyd etmək mümkün deyil. Lakin biz "Muntəxəbul-Əsər" kitabındakı hesablamalarımıza uyğun olaraq bu əlamətlərdən bəzisini onlara dəlalət edən hədislərin sayı ilə birgə oxuculara təqdim edirik:

1. 389 hədisə əsasən Məhdi " Peyğəmbər Ə övladlarındandır.
2. 48 hədisə əsasən həzrət Peyğəmbərin Ə həm adaşı, həm həmkünyəsi, həm də xalq içində o həzrətə ən çox oxşayan şəxsdir.
3. 21 hədis o həzrətin görkəmindən söz açır.
4. 214 hədis onun həzrət Əlinin " övladlarından olduğunu göstərir.

5. 192 hədisə əsasən, həzrət Zəhranın Ə övladlarındandır.
6. 107 hədisə əsasən, Həsən və Hüseyinin Ə övladlarındandır. (Çünki İmam Baqirin " anası imam Həsənin (ə) qızı Fatimə xanımdır. Deməli, İmam Baqir " və ondan sonra gələn bütün imamlar Həsən və Hüseyinin " nəslindəndir.)
7. 185 hədisə əsasən, Hüseyinin " nəslindəndir.
8. 148 hədisə əsasən, Hüseyinin " doqquzuncu övladıdır.
9. 185 hədisə əsasən, Zeynül-Abidin övladlarındandır.
10. 103 hədisə əsasən, İmam Baqirin " yeddinci övladıdır.
11. 99 hədisə əsasən, İmam Sadiqin " altıncı övladıdır.
12. 98 hədisə əsasən, İmam Musanın " beşinci övladıdır.
13. 95 hədisə əsasən, İmam Rzanın " dördüncü övladıdır.
14. 60 hədisə əsasən İmam Məhəmməd Təqinin " üçüncü övladıdır.
15. 146 hədisə əsasən, İmam Əli-ən-Nəqinin " canişininin canişinidir və İmam Həsən Əskərinin " övladıdır.
16. 147 hədisə əsasən, atasının adı Həsəndir.
17. 9 hədisə əsasən, anası kənizlərin xatunu və onların ən yaxşısıdır.

- 18.136 hədisə əsasən, on ikinci imamdır və imamların sonuncusudur.
- 19.10 hədisə əsasən, kiçik və böyük olan iki qeybə çəkilməsi olacaq.
- 20.91 hədisə əsasən, onun qeybəti o qədər uzun çəkəcək ki, imanı zəif və elmi az olan insanlar şəkə və tərəddüdə düşər olacaqlar.
- 21.318 hədisə əsasən, uzunömürlü olacaq.
- 22.123 hədisə əsasən, dünya zülmə doduqdan sonra onu ədalətlə dolduracaq.
- 23.8 hədisə əsasən, zaman onu qocaltmayacaq və gənc simasında gələcək.
- 24.14 hədisə əsasən, doğumu məxfi olacaq.
- 25.19 hədisə əsasən, Allah düşmənlərini öldürəcək, yeri şirkdən, zülmədən və diktatorların hökumətindən təmizləyəcək və təfsirə görə cihad edəcək.
- 26.47 hədisə əsasən Allahın dinini aşkar edəcək İslamı bütün dünyaya yayacaq, yer üzünün hökmdarı olacaq və Allah onun vasitəsilə yer üzünü dirildəcək.
- 27.15 hədisə əsasən, insanları düz yola, Qurana və sünnətə qaytaracaq.
- 28.23 hədisə əsasən, peyğəmbərlərin Ə bir sıra sünnələrinə malikdir və o cümlədən, qeybə çəkilməsi.
- 29.Çoxlu hədislərə əsasən, qılıncla qiyam edəcək.

- 30.30 hədisə əsasən, onun üslubu Rəsulullahın Ə üslubu olacaq.
- 31.24 hədisə əsasən, insanlar çətin sınaqlardan çıxmayınca o zühur etməyəcək.
- 32.25 hədisə əsasən, İsa ' enib namazda ona iqtida edəcək.
- 33.37 hədisə əsasən, onun zühurundan öncə bidətlər, zülm, günah, açıq-aşkar korrupsiya, zina, riba, içki düşgünlüyü, qumar, rüşvət, əmr be məruf və nəhy əz münkərin tərk olunması və digər günahlar rəvac tapacaq. Qadınlar açıq-saçıq geyinəcək, kişilərin işlərində iştirak edəcəklər, boşanma halları çoxalacaq, əyyaşlıq, əyləncə, gina və qeyri-şəri məclislər aşkar formada keçiriləcək.
- 34.27 hədisə əsasən, səmavi bir carçı onun və atasının adını çəkərək zühurunu elan edəcək və hamı bu səsi eşidəcək.
- 35.23 hədisə əsasən, onun zühurundan öncə qiymətlər bahalaşar, xəstəliklər çoxalar, qıtlıq aşkarlanar, böyük müharibələr baş verər və çoxlu insanlar qırılar.
- 36.6-cı fəsildən 6 və 7-ci bölmənin, habelə 7-ci fəsildən 9 və 10-cu bölmənin hədislərinə əsasən, onun zühurundan öncə Nəfs-Zəkiyyə və Yəmani öldürüləcək, Beydada (Beyda-Məkkə ilə Mədinə arasından bir məkandır) günəş tutulması baş verəcək, Dəccal və Sufyani qiyam edəcək və Sahibəz-Zaman " onları öldürəcək.

37.7-ci fəsildən 2,3,4,11 və 12-ci bölmənin hədislərinə əsasən, onun zühurundan sonra yerin-göyün bərəkətləri aşkarlanacaq, yer abadlaşacaq, Allahdan qeyrisi sitayiş olunmayacaq, işlər asan və ağıllar kamilləşəcək.

38.25 hədisə əsasən, onun 313 əshabı eyni vaxtda hüsurunda hazır olacaq.

39.214 hədis onun doğum tarixi və tərcümeyi-halı bütün təfsilatı ilə açıqlanır, möhtərəm anası haqqında məlumat verilir.

40.3-cü fəsildən 2 və 3-cü bölmənin, 4-cü fəsildən 1 və 2-ci bölmənin və 5-ci fəsildən 1 və 2-ci bölmənin hədislərində onun diriliyində, kiçik qeybət və böyük qeybət dövründəki möcüzələrə aid məlumat verilir, o ilahi höccət ilə görüşmək nemətinə nail olmuş bir çoxlarının adı qeyd olunur.

Hər kim bundan artıq həzrət Məhdi ” ilə tanış olmaq istəsə, müəllifin “Muntəxəbul-Əsər” kitabına və ya Səduq, Nömani, Şeyx Tusi və Məclisi kimi böyük hədis alimlərinin bu barədə yazılmış geniş təfsilatlı kitablarına müraciət edə bilər.

Salam olsun Allahın ümmətlərə vəd etdiyi Məhdiyə ‘

Bəzilər elə güman edə bilərlər ki, həzrət Məhdinin ” zühuruna etiqad bəsləmək ancaq şiələrə aiddir, bu hədislərin mənbələrinin məhz şiə kitablarından ibarət və ravilərin yalnız şiələrdən olduğunu düşünənlər ola bilər. Habelə, onlar əhli-sünnə və cəməət kanalları ilə bu barədə gəlib çatan hədislərin çoxluğundan, onların məşhur alimlərinin bu barədə çoxlu kitablar yazmasından xəbərsiz ola bilərlər.

Ona görə də biz burada qısa olaraq Qurani-Kərimin və hədisi-şəriflərin müjdələrini, bu hədisləri nəql edən əhli-sünnə alimlərini, onların qeyd olunduğu kitabları, bəzi əhli-sünnə alimlərinin bu haqda xüsusi olaraq yazmış olduğu kitabları və bu mövzuya aid digər məsələləri bir neçə başlıq altında açıqlayırıq.

1. QURANİ-KƏRİM VƏ HƏZRƏT MƏHDİ ”

Quranın bir çox ayələri həzrət Məhdinin ” zühuruna aid təfsir olunmuşdur. (Peşəkar tədqiqatçı Seyid Haşim Bəhrani Əl-Muhəccə fima nəzələ fil-Qaimil-Huccə adlı bir kitab yazıb və o kitabda həzrət Məhdi ” ilə əlaqədar təfsir olunmuş yüzdən artıq ayəni qeyd edib.) Nümunə olaraq:

﴿لِيُخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾

(“Yənabiul-məvəddə”, s.426, “Təfsiru-Ğəraibul-Quran” müəllifi: Nişapuri) ayəsini və

﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾

ayələri göstərmək olar. Müfəssirlərdən bir çoxu, o cümlədən İbn Abbas, Səid ibn Cubeyr və s. demişlər ki, bu vədə həzrət Məhdi ” zühur edərkən həqiqətə qovuşacaqdır. (“Təfsiru-Fəxr”, Şərbinin “Əs-Siracul-Munir” kitabı, “Əl-Bəyan”, s.109, “Nurul-Əvsar”, bölmə 2., s.153).

﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ...﴾

ayəsi – “Yənabiul-məvəddə”, s.425.

﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ﴾

ayəsi – “Ğəraibul-Quran”, “Təfsiru-Kəbir”.

﴿وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ...﴾

ayəsi – “Şərhu - ibn Əbil-Hədid”, c.4, s.336.

﴿وَأَنَّهُ لَعَلَّمْنَا السَّاعَةَ﴾

ayəsini Muqatil ibn Süleyman və ardıcılları hamılıqla həzrət Məhdi ”-ə aid nazil olduğunu yazmışlar. (“İsafur Rağibin”, bölmə 2., s.141; “Nurul-Əbsar”, bölmə 2., s.153; “Yənabiul-məvəddə”, s.153, “Əl-Bəyan”, s.109)

2. ZÜHUR HAQQINDA HƏDİSLƏR

Həzrət Məhdinin (ə.f) zühuru haqqında hədis həddindən artıq çoxdur və bəlkə də haqqında bu qədər çox hədis deyilmiş islami mövzu çox azdır. Heç şübhəsiz, bu hədislərin onda birini, hətta yüzdə birini rədd etmək imana və aqıl alimlərin etibarlı hədisləri qəbul etmək üslubuna ziddir. Xüsusilə ona görə ki, bu hədislərin bəzisində bir sıra əlamət və nişanələr var və bunlar şübhəyə yer qoymur.

Bu hədislərin arasında ali sənədli, etibarlı və mədh olunmuş hədislər çoxdur. Tarix, tərcümeyi-hal və hədis kitablarından da göründüyü kimi, bu hədislər ravilər arasında məşhur olub. Ravilər bunların izahını səhabə və tabeindən soruşmuşlar. Onların məzmununa inanaraq zühurun baş verməsini şək-k-şübhəsiz qəbul edirmişlər. Bəzi səhabələr, məsələn Hüzeyfə ibn ul-Yəman belə hədislərdə xüsusi məharətə malik olub.

3. HƏDİSLƏRİN TƏVATÜRLÜYÜ

Əhli-sünnətin bir çox şeyx və hafizləri Səbban "İsafir-Rağibin" kitabında (2-ci bab, s.140, Misir çapı 1312), Şəblənci "Nurul-Əbsar"da (s.155, Misir çapı, 1312), Şeyx Əbdul-Həqq "Luməat"da, (Əlbəttə, "Sunəni-Termizi"nin haşiyəsindəki nəqlə əsasən, s.46, c.2, Dehli çapı), Əbulhəsən Abiri ("Səvaiq"ın nəqlinə əsasən s.99, Misir çapı) İbn Həcər Şafei müflisi Seyid Əhməd ibn Seyid Zeyni Dəhlan "Əl-Futuhatul-İslamiyyə"də) c.2, s.211, Misir çapı), Hafiz "Fəthul-Bari"də, Səvkani "Ət-təvzihi"də ("Ğayətul-Məmul"un nəqlinə əsasən c.5, s.382), Gənci

Şafei "Əl-Bəyan"da (11-ci bab), Şeyx Mənsur Əli Nasif "Ğayətul-Məmul"da, Ustad Əhməd Məhəmməd Siddiq "İbrahimul-Vəhmil-məknun"da, Əbuttəyyib "Əl-İzaə"də, Əbulhəsən Sihri və şəriət fakültəsinin müəllimi Əbdül-Vəhhab Əbdüllətif "Səvaiq"ə haşiyəsində həzrət Məhdinin " xüsusiyyətləri və əlamətləri (məsələn, yeri ədalətlə dolduracağı, Peyğəmbər Ə Əhli-beytindən (ə) olması, Fatimə və Hüseynin ' zürriyyəsinədən olması və s.) haqqında gələn hədislərin təvatür həddinə çatdığını təsdiqləmişlər. Əllamə Şəvkani bu hədislərin təvatürü haqqında "Ət-tovzihi fi təvatürü" haqqında "Ət-tovzihi fi təvaturi macə fil Muntəzəri vəd-Dəccali vəl-Məsihi" adlı bir kitab yazmışdır. Məhəmməd ibn Cəfər Kətani "Nəzmul-Mutənasir" kitabında yazır: Gözlənilən Məhdi " haqqında gəlib çatan hədislər mütəvatirdir. Şeyx Məhəmməd Zahid Kövsəri "Nəzrətin Abirə" kitabında yazır: "Hədis elminə agah olanlar üçün Məhdi ", Dəccal və Məsihi haqqında gələn hədislərin təvatürü şübhəsizdir." Əsnəvi "Mənaqibi-Şafei" kitabında yazır: "Məhdinin zühuru və onun Peyğəmbər Ə Əhli-beytindən (ə) olması barədə hədislər mütəvatirdir."

4. ƏHLİ-SÜNNƏNİN BU HƏDİSLƏRİ NƏQL ETMƏKDƏ İSTİNAD ETDİYİ SƏHABƏLƏR

1. Həzrət Əli '
2. Həzrət İmam Həsən '
3. Həzrət İmam Hüseyn '
4. Ummu Sələmə
5. Aişə
6. Abdulla ibn Məsud

7. Abdulla ibn Abbas
8. Abdulla ibn Ömər
9. Abdulla ibn Əmr
10. Salman Farsi
11. Əbu Əyyub Ənsari
12. Əbu Əli əl-Hilali
13. Cabir ibn Abdulla Ənsari
14. Cabir ibn Sumərə
15. Səbban
16. Əbu Səid əl-Xidri
17. Əbdurrəhman ibn Ovf
18. Əbu Səlma
19. Əbu Hüreyrə
20. Ənəs ibn Malik
21. Ovf ibn Malik
22. Hüzeyfə ibn-Yəman
23. Əbu Leyli əl-Ənsari
24. Cabir ibn Macid Sədəfi
25. Ədiy ibn Hatəm
26. Təlhə ibn Übeydullah
27. Qurrə ibn Əyaş Muzni
28. Abdulla ibn Haris ibn Cuz
29. Əbu Əmamə
30. Əmr ibnül-As
31. Əmmar ibn Yasir
32. Əbu-Tufeyl
33. Üveys Səqəfi (gərək ki, əslində bu səhabənin adı Üveys yox Ovs olmalıdır. Bir neçə səhabənin adı Ovs olmuşdur. Məsələn, Ovs ibn Hüzeyfə, Ovs ibn Əbu Ovs Səqəfi, Ovs ibn Ovs Səqəfi, Ovs ibn Ovf Səqəfi.

Lakin “Bədayiuz-Zuhur” kitabında İsanın ‘ enərək həzrət Məhdiyə ” iqtida etməsinə aid hədisdə belə deyilir.)

5. BÖYÜK VƏ TANINMIŞ ƏHLİ-SÜNNƏ ALİMLƏRİNİN ADLARI VƏ ONLARIN ZÜHUR HƏDİSLƏRİNİ EHTİVA EDƏN KİTABLARI

1. “Əhməd-Musnəd”
2. “Termizi-Sunən”
3. “Kənzul-Ummal”
4. “Muntəxəbu Kənzil-Ümmal” - hər iki kitabın müəllifi Əli Muttəqi Hindi Məkkidir
5. Əbu Davud-“Sunən”
6. İbn Macə-“Sunən”
7. Müslüm-“Səhih”
8. Buxari-“Səhih”
9. Qunduzi-“Yənabiul-məvəddə”
10. Həmədani-“Məvəddətul-Qurba”
11. Həməvini Şafei-“Fəraidus-səmtəyn”
12. Xarəzmi-“Mənaqib”
13. Xarəzmi-“Məqtəl”
14. Hafiz Əbulfəvaris-“Ərbəin”
15. Bəğəvi-“Məsabihus-sunnə”
16. Şeyx Mənsur Əli Nasif-“Ət Tacul-Camiul-Usul”
17. İbn Həcər-“Səvaiq”
18. Şərif Səmhudi-“Cəvahirul-Ərdeyn”
19. Beyhəqi-“Sunən”
20. Suyuti-“Əl-Camius-Səğir”
21. İbn Əsir-“Camiul-Usul”
22. İbnud-Deybə Şeybani-“Təysirul-Vusul”

23. Hakim-"Mustədrək"
24. Təbərani-"Mocəmi-kəbir"
25. Təbərani-"Mocəmi-əvsət"
26. Təbərani-"Mocəmi-səğir"
27. Suyuti-"Əd-Durrul-Mənsur"
28. Şəblənci-"Nurul-Əbsar"
29. Səbban-"İsafur-Rağibin"
30. Məhəməd ibn Təlhə Şafei-"Mətəlibus-Suul"
31. İbn Məndə-"Tarixi-İsfahan"
32. Hafiz Əbu Nəim-"Tarixi-İsfahan"
33. Hafiz Əbu Nəim-"Hilyətul-Ovliya"
34. Sələbi-"Təfsir"
35. Sələbi-"Ərayis"
36. Deyləmi "Firdovsul-Əxbar"
37. Muhibbuddin Təbəri-"Zəxairul-Uqba"
38. Sibt ibnül-Cövza "Təzkiyətul-Xəvass"
39. Əbubəkr Əl-Əskaf "Fəvaidul-Əxbar"
40. İbn Əbilhədid "Şərhu-Nəhcil-bəlağə"
41. Nişaburi-"Ğəraib"
42. Fəxr-"Təfsir"
43. Kövsəri-"Nəzrətun Abirə"
44. Cahiz-"Əl-Bəyan vət-Təbyin"
45. Nəim Tabei-"Əl-Fitən"
46. İbn Hatəm-"Əvali"
47. Xətib-"Təlxis"
48. Məhəmməd ibn Əhməd Hənəfi-"Bədayiuz-Zuhur"
49. İbn Səbbağ Maliki-"Əl-Fusulul-Muhimmə"
50. İbn Əsakir-"Tarix "
51. Əli ibn Burhanəddin Hələbi-"Əs-Siratul-Hələbiyyə"

52. Əbu Əmr əd-Dani-"Sunən"
53. Nəsai-"Sunən"
54. Əbdəri-"Əl-Cəməbəynəs-Səhiheyn"
55. Qurtubi-"Fəzailul-Səhabə"
56. Təbəri-"Təhzibul-Asar"
57. Xətib-"Əl-Müttəfəq vəl-Muftəriq"
58. İbnul-Cövzi-"Tarix"
59. İbn Munadi-"Əl-Mələhim"
60. Əbu Nəim "Fəvaid"
61. İbn Əsir-"Usdul-Ğabə"
62. Suyuti-Əl-İlam Bihukmi İsa '
63. Əbu Yəhya - "Əl-Fitən"
64. Munadi-"Kunuzul-Həqaiq"
65. Səlili-"Əl-Fitən"
66. Ğəmmari-"Əqidətu-Əhlil-İslam"
67. İbn Həbban-"Səhih"
68. Ruyani-"Müsnəd"
69. İbnul-Məğazəli-"Mənaqib"
70. Əbul-Fərəc İsfahani-"Məqatilut-Talibin"
71. Şəbravi Şafei-"Əl-İthaf bihubbil-Əşraf"
72. Mənsur Əli Nasif-"Ğayətul-Məmul"
73. Əbdurrəhman Hənəfi Suheyli-"Şərhi-Sirətir-Rəsul"
74. İbn Quteybə-"Ğəribul-Hədis"
75. Əbu Əmr Əl-Muqri-S"unən"
76. Əbdul-Vəhhab Şərani-"Ət-Təzkiyə"
77. Bərzənci Mədəni-"Əl-İşarə"
78. Seyid Məhəmməd Siddiq Həsən-"Əl-İzaə"
79. İbn Əbdil-Birr-"Əl-İstiaf"
80. Əbu Əvanə-"Musnəd"
81. Heysəmi-"Məcməuz-Zəvaid"

82. Səfram Hənbəli-“Ləvamiul-Ənvaril-Bəhiyyə”
83. Seyid Mustafa-“Əl-Bəkri-Əl-Hədiyyətun-Nədiyyə”
84. Seyid Məhəmməd Siddiq-“Hucəcul-Kəranə”
85. Seyid Məhəmməd Siddiq – “İbrazul-vəhmil-məknun”
86. Əbu Yəli-“Musnəd”
87. Darqutni-“Əfrad”
88. Beyhəqi-“Əl-Müsənnəf”
89. Əbulhəsən əl-Hərbi-“Əl-Hərbiyyat”
90. Məhəmməd ibn Cəfər Əl-Kətani-“Nəzmul-Mutənasir minəl-hədisil-Mütəvatir”
91. Şeyx Məhəmməd Ənvər Kəşmiri-“Ət-Təsrühu bima təvatərə fi nuzulil-Məsih”
92. Cəmmari-“İqamətul-Burhan”
93. İbnul-Qəyyim-“Əl-Mənar”
94. Yaqut Həməvi – “Mucəmul-Buldan”
95. Əhməd Məhəmməd Şakir-“Məqalidul-Kunuz”
96. Meybodi-Şərhud-“Divan”
97. Xətib Təbrizi-“Mişkatul-Məsabih”
98. Məhəmməd ibnul-Həsən Əl-Əsnəvi “Mənaqibuş-Şafei”
99. Bəzar-“Musnəd”
100. Beyhəqi Dəlailun-“Nubuvvə”
101. Suyuti-“Cəmul-Cəvami”
102. Zəhəbi-Təlxisul-“Mustədrək”
103. İbn Əsəm Kufi-“Əl-Futuh”
104. Xətib-Təlxisul-“Mutəşabih”
105. Əbu Əbdissalam Ömər əş-Şəbravi-“Şərhi virdis sihr”

106. Kəşxanəvi-“Ləvamiul-Uqul” və əksər hədis kitabları

6. ƏHLİ-SÜNNƏ ALİMLƏRİNİN BU MƏSƏLƏYƏ AİD KİTABLARI

1. 975-ci ildə vəfat etmiş məşhur alim molla Əli Müttəqi-“Əl-Burhan Fi Əlamati Məhdi Axiriz-Zəman”
2. 658—ci ildə vəfat etmiş əllamə Gənci Şafei-“Əl-Bəyan Fi Əxbari Sahibiz-Zəman”
3. 7-ci əsrin məşhur alimlərindən biri olan şeyx Camaləddin Yusif Dəməşqi-“Əqdud-Durr Fi Əxbaril-İmamil-Muntəzər”
4. 5-ci əsrdə vəfat etmiş Hafiz Əbu Nəim İsfahani-“Mənaqibul-Məshədi”
5. 974-cü ildə vəfat etmiş ibn Həcər-Əl-“Qovlul-Muxtəsər Fi Əlamatil-Məhdiyyil-Muntəzər”
6. Məşhur alim Syuti (911)-“Əl-Urful-Birdi Fi Əxbaril-Məhdi”
7. Məkkədə yaşamış Əli ibn Sultan Məhəmməd Əl-Hərəvi-Əl-Hənəfi-“Məhdiyyu-Alir-Rəsul”
8. Şeyx Məri-“Fəvaidul-Fikər Fi Zuhuril-Məhdiyyil-Muntəzər”
9. Məşhur alim Əli əl -Qari-“Əl-Məşrəbul-Birdi Fi Məzhəbil-Məhdi”

10. Əl-Məqdisi-"Fəraidu Fəvaidil-Fikər Fil-İmamil-Məhdiyyil-Muntəzər"
11. Şəhabəddin Əhməd Xəlici Həlvani Şafei-"Mənzumətul-Qitril-Şəhdi Fi Ovsafil-Məhdi"
12. Bəlisi-Ə'l-Ətrul-Virdi Bişərhi Qitrih-Şəhdi"
13. 940-cı ildə vəfat etmiş ibn Kamal Paşa Hənəfi-"Təlxisu-Bəyan Fi Əlaməti Məhdiyyi Axiriz-Zaman"
14. Məhəmməd Əli Huseyn əl-Bəkri əl-Mədəni – "İrşadul-Müstəhdi Fi Nəqli Bəzil-Əhadisi Vəl-Asaril-Varidəti Fi Şənil-İmamil-Məhdi"
15. Əbubəkir ibn Xuseymə-"Əhadisul-Məhdi Və Əxbarul-Məhdi"
16. 751-ci ildə vəfat etmiş Məhəmməd ibn İsmail Əmirul-Yəmani-"Əl-Əhadisul-Qaziyyə Bixurucil-Məhdi"
17. 1162-ci ildə vəfat etmiş Əbulməarif Qutbuddin Mustəfa ibn Kəmaləddin Əli ibn Əbdulqadir Əl-Bəkri əd-Dəməşqi əl-Hənəfi-"Əl-Hədiyyətun-Nədiyyə Fima Cə Fi Fəzliz Zatil-Məhdiyyə"
18. Şeyx Məhəmməd Həbibullah ibn Mayabi əl-Cəkni əş -Şənqiti əl-Mədəni-"Əl-Cəvabul-Muqniul-muhərrər fir-rəddi əla mən təğə və təbəhhər bidəva ənnəhu İsa əvil Məhdiyyul-Muntəzər"
19. Şeyx Əbdulqadir ibn Məhəmməd Salim-"Ən-Nəzmul-Vazihul-Mubin"

- 20.Şeyx Sədudin Həməvi-"Əhvalu Sahibiz-Zəman"
- 21.Əbuləla Həmədani-"Ərbəin hədis fil-Məhdi" ("Zəxairul-Uqba"-s,136-da yazıldığına əsasən)
- 22.Məhəmməd ibn Əbduləziz Mane-"Təhqiqun-nəzər fi əxbaril-Məhdiyyi Müntəzər" ("Yənabiul-məvəddə"nin müqəddiməsi)
- 23.975-ci ildə vəfat etmiş Əli Müttəqi-"Təlxisul-bəyan fi əxbəri Məhdiyyi Axiriz-Zəman"
- 24.1014-cü ildə vəfat etmiş molla Əli Qari-"Ər-Rəddu əla məs həkəmə və qəza əməl-Məhdi cəə və məza"
- 25.Türkiyənin Süleymaniyyə məntəqəsində Əsəd Əfəndi kitabxanasındakı bir məcmuənin 3758-ci sayında-"Risalətun fil-Məhdi" adlı məqalə
- 26.Syuti-"Əlamatu-Məhdi"
- 27.Əbu Davud-"Kitabu Məhdi". Bu kitab Əbu-Davudun "Sunən"indəndir və dəfələrlə çap olunub.
- 28.751-ci ildə vəfat etmiş Şəmsəddin ibnül-Qəyyim əl-Cövziyyə-Əl-Məhdi.
- 29.Şəmsəddin Məhəmməd ibn Tulun-"Əl-Məhdi ilə məvərədə fil Məhdi"
- 30."Ən-Nəcmus-saqib fi bəyani ənnəl-Məhdi min əvladi Əli ibn Əbitalib". Bu məqalə Süleymanmyədə Laləli mətbəəsində 679-cu sayda, 78 səhifədə çap olunub.
- 31.Əburrəca Məhəmməd Hindi "Əl-Hədiyyətu-Məhdəviyyə"

32. "Əl-Fəvasim ənil-fitənil-Qəvasim." Müəllif bu kitabı həzrət Məhdinin " tərcümeyi-halına həsr etmişdir. ("Əs-Sirətul-Hələbiyyə"-c.1, s.277)

7. BÜTÜN MÜSƏLMANLARIN HƏZRƏT MƏHDİNİN " ZÜHURUNA DAİR YEKDİL RƏYDƏ OLMASI

Birinci əsrdən bu günə qədər səhabələr və təbəin arasında həzrət Məhdinin " zühurunun doğruluğuna dair fikir müxtəlifliyi olmamışdır. Onun zühuru barəsində hamı yekdil rəydedir. Əgər kimsə bu hədislərin doğruluğunda şəkk və ya onların Peyğəmbərdən " sadir olmasında tərəddüd etsəydi, o zamanın alimləri bunu həmin şəxsin məlumatsızlığı kimi dəyərləndirərdilər. Ona görə də məhdilik iddiasında olanlara həzrət Məhdinin (ə.f) zühurunu tamamilə inkar etməklə rədd cavabı verirdilər. Onları rədd edənlər bu iddianı belə təqdim edirdilər: «İddiasında həzrət Məhdi " üçün hədislərdə qeyd olunmuş əlamətlər yoxdur!»

Suveydi «Səbaikuz-Zəhəb» (78-ci səhifədə) deyir: «Alimlərin yekdil rəyi budur ki, Məhdi " zamanın axırında qiyam edərək yer kürəsini ədalətlə dolduracaq. Ona və zühuruna aid hədislər çoxdur.»

Ötən səhifələrdə bu yekdilliyə aid ibn Əbil Hədidin də sözünü xatırlatmışıq.

İbn Xəldun "Müqəddimə" də (səh.367) yazır: «Əsrlər boyu müsəlmanlar arasında bu əqidə məşhur olmuşdur ki, zamanın axırında Peyğəmbər Ə Əhli-beytindən (ə) bir

nəfər zühur edəcək. O, dini dəstəkləyəcək, ədaləti aşkar edəcək, müsəlmanlar ona təbə olacaq, o, müsəlman ölkələrinə hakim olacaq və Məhdi " adlanacaq.»

Şeyx Əli Nasif "Ğayətul-Məmul" da (cild 5, səh.362 və cild 5, səh.381) yazır: «Bu dediklərimizdən aydın oldu ki, gözlənilən Məhdi bu ümmətdəndir. Əhli-sünnə, onların keçmiş sələfləri və indikilər də bu əqidədədirlər.» Əllamə Əbuttəyyib «Əl-izəə lima kanə və yəkunu bəynə yədəyis-saəh» kitabında yazır ki, Məhdi " zamanın axırında zahir olacaq və onu inkar etmək böyük xətdir.

Bu kimi sözlərə əhli-sünnə tədqiqatçılarının nəzərlərinə çox rast gəlmək olar.

8. ƏHLİ-SÜNNƏ KİTABLARINDA HƏZRƏT MƏHDİNİN (S) BƏZİ ƏLAMƏTLƏRİ

1. Məhdi " Peyğəmbər Ə itrətindən və Fatimə Ə övladlarındandır.
2. O, Hüseynin ' övladlarındandır.
3. O, dünya zülməldolduqdan sonra gəlib dünyanı ədalətlə dolduracaq.
4. Onun iki qeybi var və onlardan biri uzun sürəcək
5. Məhdi on iki imamın on ikincisi, xəlifə, rəhbər və imamdır. Peyğəmbər Ə onların imamətini müjdə vermişdir. "Müsnədi-Əhməd", "Səhihi-Müslim", "Sunəni-Əbu Davud" və əhli-sünnənin digər mötəbər kitablarında olan çoxlu hədislərə əsasən, onların imaməti isbat olunmuşdur.

6. Həzrət Məhdi ” bütün ölkə və şəhərlərə hakim olacaq, küfrün qoşunlarını geri oturdacaq.
7. İslam və tövhid əqidəsi onun vasitəsilə cahanşümul olacaq və yer üzündə Allahın təklisinə şəhadət verməyən kimsə qalmaycaq.
8. Onun dövründə insanlar heç vaxt görünməmiş nemət və bolluqda olacaq.
9. Onun adı Rəsulullahın Ə adı və künyəsi ilə eynidir.
10. O, həm görkəmdə, həm də xislətdə Rəsulullahı Ə ən çox oxşayan şəxsdir.
11. O, insanları Peyğəmbərin Ə sünnəsinə, şəriətinə və tərzinə qaytaracaq Kitab və Sünnəni dirildəcək.
12. O cənabın yemək-içməyi son dərəcə sadə olacaq.
13. Onun dövründə yerin və göyün bərəkəti bol olacaq.
14. O, halal-harama hamıdan artıq riayət edəcək.
15. Yoxsullara qarşı mehriban, xalqa zülm etməsinlər deyər, məmurlara qarşı isə tələbkar olacaq.
16. İsa ibn Məryəm ‘ enərək namazda ona iqtida edəcək.
17. Onun zühurundan öncə böyük hadisələr, fitnələr və bütün dünyanı öz çənginə alan müharibələr baş verəcək və nəticədə insanların üçdə ikisi məhv olacaq.
18. Onun zühurundan öncə günahkarlıq adı bir hala çevriləcək , içki və qumar alətləri açıq şəkildə

satılacaq, qadınlarda abır-həya azalacaq, ğina və əyləncə alətləri üzə çıxacaq, sələm təbii ticarət hesab olunacaq və sələm müəssisələri yaradılacaq. Qadınlar çılpacaq və yarımçılpacaq halda evdən bayıra çıxacaq, kişilərin peşəsində çalışacaqlar və kişilər qadınlara itaət edəcəklər. Allahın qayda-qanununa məhəl qoyulmayacaq və onlar icra olunmayacaq. “Əmr be məruf” və “nəhy əz münkər” tərki olunacaq, əksinə nəhy əz məruf yayılacaq. Bu, elə rəvac tapacaq ki, insanlar münkəri məruf, mərufu isə münkər hesab edəcəklər. Qadınlar fəsad əhli, cavanlar əxlaqsız olacaqlar. İşlər öz mütəxəssisinə tapşırılmayacaq və burada izahı mümkün olmayan bir çox bu qəbildən olan işlər baş verəcək.

Bu və bu kimi bir çox əlamətlər haqqında məlumat əldə etmək istəyənlər sözügedən mövzu barəsində çap olunmuş müfəssəl kitablara müraciət etsinlər. Məsələn, Sufyani, Dəccal və Yəmanın qiyamı, Nəfs-Zəkiyyənin öldürülməsi, İmamın ” necə zühur etməsi, zühuru göstərən işarələr və digər məsələlər haqqında həmin kitablarda lazımi məlumatlar verilmişdir.

9. İMAMIN DOĞUMUNU VƏ DIRİ OLDUĞUNU ETİRAF EDƏN BİR QRUP CAMAAT ALİMLƏRİNİN ADLARI

“Müntəxəbul-Əsər” kitabında (üçüncü fəsil, birinci bab) İmamın ” imamətinə və diri olmasına qail olan bir çox əhli-sünnə aliminin adını qeyd etmişik və sonradan onlara

qoşulanlarla birgə yetmişdən çox alim bunu etiraf etmişdir.

10. MƏHDİNİ ” İNKAR EDƏN ŞƏXSİN KÜFRÜ

“Fəraidus-Səmtəyn”, “Əl-Burhan” Fi Əlamati Məhdiyyəi Axiriz-Zəman” (12-ci bab), “Əl-İşaa” (112-ci səh.) “Əl-İzaa” (137-ci səh), “Ət-Təsrih” (442-ci səh), “Əl-Urful-Vərdi Fi Əxbaril-Məhdi” (2-83), Əbubəkr Əskafın “Fətaidul-Əxbar”, Əbubəkr ibn Xusəymənin “Əcbarul-Məhdi” və başqa kitablarda bir hədis nəql olunur və o hədisi “Səfarini mərza”, yəni qaneedicisi hesab edir. Həmçinin, Suheyli “Şərhu-Siyər” kitabında həmin hədisi Cabir ibn Abdullah Ənsaridən nəql edir. Hədis belədir: Rəsulullah Ə buyurdu: **«Məhdinin Ə qiyamını inkar edən hər kəs küfr olur»**. Digər ibarədə isə belədir: **«Məhdinin ” zühurunu yalan hesab edən hər şəxs kafir olar.»**

Səfrani “Ləvami” kitabında yazır: «Məhdinin ” qiyamına iman gətirmək vacibdir və bu, əhli-sünnə vəl-cəmaə etiqadlarındandır».

“İrşadul-Mustəhdi” kitabının müəllifi (səh.53) yazır: (Bu kitab Hələbdə çap olunub və onun bir nüsxəsini şeyx Əbdul-Mutəali adlı bir Hələb alimi mənə hədiyyə olaraq göndərmişdir.) Həzrət Məhdinin ” zühurunda hər növ şəkk-şübhədən çəkin. Ey ağıl sahibi! Çünki onun zühuruna etiqad bəsləmək Allaha, Onun Rəsuluna Ə, onun gətirdiklərinə və xəbər verdiklərinə olan imanın kamilliyi deməkdir. Peyğəmbər Ə isə həm sadıqdır (doğru danışan), həm də müqəddəs (təsdiqlənmiş).

Həmçinin, vədə verilmiş Məhdinin ” indiyə qədər zahir olmamasına da şübhə etmə! Kim bu iddianı edərsə, yalançı və kəzzabdır. Çünki hədislərdə qeyd olunmuş əlamətlər bu şəxslərdə yoxdur. Məhdinin ” zühuru və onu tanımağın yolları məşhur və aydındır. Onun zühuru İsanın ’ enməsindən əvvəl baş verəcək və möhkəm hədislərə əsasən, onun İsa ’ ilə birləşməsi qəti və şübhəsizdir. Geniş məlumat əldə etmək istəyənlər bu mövzu haqqında yazılmış kitablara müraciət etsinlər. Bizim bu kitabda (İrşadul-Mustəhdi) məqsədimiz isə o həzrətin zühuru haqqında gələn hədislərin təvatürünü qısa şəkildə isbat etməkdir.”

52-ci səhifədə isə yazır: “Bu hədisləri (zühur hədislərini) hədis və qeyri sahələrdə çalışan bütün alimlər öz kitablarında qeyd etmişlər. O, Məhdinin ” (Allah ondan razı olsun) *(bu ifadə “İrşadul-Mustəhdi” kitabındandır)* zühuruna iman bəsləmək səhabələr arasında məşhur olub. Səhabələr isə bu əqidəni Rəsulallahdan Ə əxz etmişlər. Tabeindən gəlib çatan xəbərlər də bunun kimidir, çünki tabein belə məsələlərdə öz rəylərinə əsaslanmırdılar.”

NƏTİCƏ

Deyilənlərdən bu nəticəyə gəlirik ki, həzrət Məhdinin ” zühur məsələsi və zühurun əlamətlərinə aid hədisləri müsəlmanların yekdil rəydə olduğu bir məsələdir. Bu barədə cəmaət hədisləri mütəvatir və qətidir. Peyğəmbərin Ə doğruluğuna inanmaq və onun peyğəmbərliyini təsdiq etməklə onun verdiyi qeybi xəbərlərin doğruluğunda heç bir şəkk-şübhə qalmır.

Peyğəmbərliyə inam İmamın ” zühuruna inamı tələb edir və bunları bir-birindən ayırmaq mümkün deyil.

Bütün bunlar əhli-sünnə alimlərinin dediklərinə əsaslanır. Amma əgər kimsə mötəbər şiə kitablarına müraciət etsə, bu barədə məlumatı daha əhatəli olar. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu kitablar min il öncədən günümüzdə qədər yazılmaqdadır, onları sadalamaq isə qeyri-mümkün qədər çətinidir və bu kitablardakı hədislər son dərəcə etibarlı olan pak Əhli-beyt (ə) kəlamlarıdır. Şiə məzhəbi bu hədis kitablarını həzrət Əlinin ‘ dövründən başlayaraq, yəni hələ heç İmam Zamanın ‘ atası da dünyaya gəlmədiyi vaxtlardan etibarən yazıb saxlamışdır. Bu isə həqiqətən möcüzə və həmin hədislərin qeybdən verdiyi xəbərlərin doğruluğu deməkdir. Ümidvarıq ki, Allah-taala bütün müsəlmanların gözünü o misilsiz camalı görməklə nurlandırar və bu intizara tezliklə son qoyar. Tanrı o həqiqi və yeganə xilaskarın zühuru ilə bəşəriyyətin bütün sahələrdəki iztirabını aradan qaldırmasını arzulayırıq. Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.

PARLAQ GƏLƏCƏYİN İNTİZARINDA

﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾

«Ənbiya» surəsi, 105-ci ayə

İslam dini yeganə Allaha imana və xalis tövhidə dəvət edir. İslam dininin etiqadi əsasları, əxlaqi bilgiləri, hüquqi qaydaları, cəza qanunları, ölkəni və hökuməti idarəetmə sistemi və ümumiyyətlə, istər fərdə, istərsə topluma aid bütün ehkamlarından da bəlli olduğu kimi, bu dinin məqsədi qrup və millətləri birləşdirmək, puç və dəyərsiz fərqlənmə divarlarını uçurmaq, söz vəhdəti yaratmaq və tovhid etiqadına əsaslanan bağlılıq ərsəyə gətirməkdir. İslam, müxtəlif adlarla meydana gəlmiş bütün ixtilaf və ayrılıqları tovhid əqidəsi ilə aradan qaldırmaq istəyir. Milli, coğrafi ixtilaf, irqçilikdən, təbəqələşmədən, qruplaşmadan, dildən, üslubdan və nasionalizmdən doğan bütün ayrılıqlar aradan qaldırılmalıdır. Bütün bunlar imtiyaza, fəxrə və etibara bais olmamalıdır. Hətta dini ixtilaf da olmamalıdır. Hamı İslama – Allahın göstərişinə təslim olmalıdır.

İslam bəşəriyyəti belə bir günə çıxarmağı planlaşdırıb. Öz vəzifəsi çərçivəsində bu gün üçün hazırlıq görüb, onun reallaşmasını kamil formada zəmin hazır olan vaxtı gözləyir.

Biz görürük ki, beynəlxalq durum, maddi-texniki baxımdan insana nəsib olmuş tərəqqi və müasir rabitə texnologiyasının inkişafı nəticəsində insanlar arasında yaxın münasibət hamını həqiqi birliyə, səmimi və mənəvi həmkarlığa və həqiqi qardaşlığa daha çox möhtac edib. Biz inkişaf etdikcə, bu ehtiyac daha kəskin duyulur.

Bu gün dünyanın bütün millətləri vahid bir topluma çevrilib və bütün insanlar bir-biri ilə qonşu və hətta bir ailənin üzvü hökmündədir. Əgər iki qonşu və ya bir ailənin üzvləri bir-biri ilə ixtilaf etsələr, hər birinin ayrıca dini, vətəni, dili və adət-ənənəsi olsa, əgər onlardan hər biri ayrıca bir hökumətə və ideologiyaya qulluq etsə, o zaman həyat hər iki qonşu üçün acı olacaq və onlar daim münaqişəli olacaqlar.

Müasir dünyanın həyat tərzini belə qurulub. Nə qədər ki, əqidə, məqsəd, qanun və adət-ənənə ətrafında birləşməyiblər, nə qədər ki, bütün kiçik və böyük toplumları bərabər şəkildə qoruyan, avropalının afrikalıya, şərqlinin qərbliyə və qərbliyə şərqliyə ağalığı edə bilməyəcəyi bir sistem əsas götürülməyib, həqiqi əmin-amanlıq və asayiş olmayacaq. Mütəmadi olaraq bir qrup məhrum, bir qrup isə imkanlı, bir dəstə qalib, digər dəstə isə məğlub olacaq. Bəşər düşüncəsinin tərəqqisi nəticəsində puç və əsassız olduğu bəlli olan bir belə ixtilaf amilləri və təfriqələr aradan getməlidir. Gərək Qurani-Kərimin vəd etdiyi saleh, həqiqətpərəst və möhkəm cəmiyyət yerini varisi olsun.

Bəşəriyyətin belə əmin-amanlıq bəxş edən ali bir məqsədə çatması heç şübhəsiz bir neçə amilə bağlıdır. O amillərdən

biri də ədalətli qanun, ictimai təlimat, cəza sistemləri, hüquqi baza, çox geniş səviyyəli düzgün təlim-tərbiyə və abadlıq proqramıdır. Əlbəttə, bütün bunlarda gərək fərq və təbəqələrin qərəzli niyyətləri təsir buraxa bilməsin. Bu islahatları yüksək səviyyədə təmin və təzmin edən yeganə ideologiya müqəddəs İslam dinidir.

Digər amil isə zülmün, azğınlığın, qeyri-qanuni zənginliyin, fəsadın və işləri idarə etməkdə cavabdeh şəxslərin acizliyinin təzyiqi nəticəsində bəşər düşüncəsinin tərəqqisi və yuxarıda qeyd etdiyimiz adil və parlaq cəmiyyətin təşkilinin lüzumuna yaranan meyldir.

Bu amillərdən biri də yüksək mənəvi məqama malik bir rəhbər və qəzəb, şəhvət, lovğalıq, xudbinlik və eqoizm kimi heyvani hisslərdən pak və azad olan bir liderin varlığıdır. Elə bir rəhbər ki, yalnız Allaha bağlı olsun və bütün millətlərə, cəmiyyətlərə və irqlərə mehriban gözlə baxsın. Elə bir rəhbər ki, bu şüarlara əsaslansın:

«Ərəbin əcəmdən heç bir üstünlüyü yoxdur.»

«Bütün insanlar Allahın ailə üzvləridir. Allaha ən sevimli şəxs Onun ailəsinə ən çox mənfəət verən şəxsdir.»

Belə formalaşmamış rəhbərlər insanların dünyasını ədalətli formada idarə edə bilməzlər. Onlar ağ ilə qaranı, asiyalı ilə avropalını, afrikalı ilə amerikalını, bir sözlə, bəşəriyyətin bütün üzvlərini eyni səviyyədə görmək iqtidarında deyillər.

Belələrinin ən ali himməti bir qrupu digər qrupun istismarına vermək, bir toplumu digər toplumda həzm

etdirmək, qisası, yalnız müəyyən bir milləti dirçəltmək üçün çalışmaqdır. Onlar biqarə afrikalını, azadlıqsevər, əlcəzairlini dəhşətli qırğınlar və tükürpədiciliklə başqa bir millətin qulağısırğalı köləsinə çevirmək istəyir. Onlar bu millətlərin son tikəsini də əlindən alır, öz ölkəsinin varlı ayyaşlarını razı salmaq üçün onların təbii sərvətlərini talan edirlər.

Digərlərini isə dünya zəiflərini qorumaq, istismarcılığa qarşı mübarizə aparmaq adı ilə insanların fərdi azadlığını əlindən alır, bəşəri ən ibtidai hüququndan da məhrum edir, cəmiyyəti, sükanının arxasında bir neçə nəfər vicdansız və Allahsız şəxslər oturmuş iradəsiz canlı maşına çevirir.

Başqa birisi isə milli azlıqları gücləndirmək, millətləri parçalamaq vasitəsilə zəif xalqlar üzərində öz hakimiyyətini gücləndirir. Bu proqram dünyəvi rəhbərlərin iş üslubudur. Əvvəllər belə olub, indi də belədir və gələcəkdə də belə olacaq. Onlar hər nə qədər gərəksiz olsalar da, ən yaxşı halda yalnız mənsub olduqları cəmiyyətlərin xeyrini güdəcək, digər cəmiyyətlərin isə nə halına yanacaq, nə də azadlığı haqqında düşünəcəklər. Çünki özlərini bir cəmiyyətə mənsub və bir partiyaya üzv hesab edirlər. Odur ki, onlardan bundan artığını da gözləmək olmaz. Həm bu gün, həm də gələcəkdə cəmiyyətləri islah etmək istəyində olan rəhbərlərin bacarığı elə bu qədərdir. Elə buna görə də güclülər zəifləri öz kamına çəkir, güclü bir millət üçün qəbul etdikləri hüquq normalarını zəif millətlər üçün qəbul etmir, onları saymırlar. Onlar öz maraqları naminə dəhşətli müharibələrə başlamaqdan çəkinmirlər.

Səməvi rəhbərlər isə müəyyən bir xalqa deyil, Allaha mənsubdurlar. Allah-təala da hamının ruzi verəni və yaradanıdır. Ona görə də Allaha mənsub olan səməvi rəhbərlərin məqsədi hər yerdə asayiş və azadlıq yaratmaqdır. Onların hədəfi bütün bəşəriyyətin bir ailə kimi yaşaya biləcəyi ilahi bir cəmiyyət qurmaqdır. Bu cəmiyyətdə ağ ilə qara bir-biri ilə qardaş olmalıdır. Əlbəttə, onların bu məqsədə çatması insanların hazırlıq səviyyəsinə, onların bilik və düşüncələrinin tərəqqisinə bağlıdır.

Hədislərdəki öncəgörmələrə əsasən, zamanın sonlarında həm bəşər elminin inkişafı və rabitə texnologiyalarının tərəqqisindən doğan millətlərin bir-birinə yaxınlaşması nəticəsində, həm də dünya əhalisinin əksəriyyətinin qırılmasına səbəb olan kütləvi müharibələr, zülm, anormallıq, fəsad və əxlaqsızlığa görə dünyəvi rəhbərlərin dünyanı islah edərək ilahi və adil bir hökuməti qəbul etmək səviyyəsinə çıxarmağı bacarmaması məlum olacaq. O zaman isə saleh və dini bir rəhbərin, yəni həzrət Məhdinin ” əmrinə itaət etmək üçün şərait yaranacaq. Zamanın sonunda baş verəcək fitnələr və hadisələrə aid böyük şiə və sünnü alimləri kitablarında çoxlu hədislər nəql etmişlər. Bu kitabların bəzisi min ildən də əvvəl yazılmışdır. Bu hədislər indi də mövcuddur və bunları, həqiqətən, möcüzələr və qeybdən verilən xəbərlər sırasına daxil etmək lazımdır. Daha artıq məlumat üçün əlaqədar kitablara müraciət edin, o hadisələrdən bəziləni nəzərinizə çatdırırıq:

Qadınların hicabsızlığı, cəmiyyət arasına çılpaq çıxmaları, kişilərə hakim kəsilmələri, məsləhət vermələri, kişilərə xas

olan işlərdə onlarla birgə işləmələri, ölkənin idarə olunmasına müdaxilə etmələri, içki düşgünlüyünün açıq-aşkar olması, şərab satmaq, riba (sələm), zina, qumar, namazı əhəmiyyətsiz hesab etmək, hündür sarayların və göydələnlərin tikilməsi, ləyaqətsiz şəxslərin vəzifələrə təyin olunması, açıq-aşkar günah edilməsi, batil şeylərə vəsait xərclənməsi (məsələn, yeni il axşamı və digər axşamlarda gecə əyləncələrinə və gecə məclislərinə xərclənən pullar kimi), əxlaqsız, həyasız qadınların, xanəndə və musiqiçilərin tərifi və təşviqi, qadınları fəsada rəğbətləndirən şəxslərin irəli düşməsi, ilahi ehkamların arxa planda qalması, Allahın hökmünün əksinə hökm verilməsi, boşanma hallarının çoxalması, əmr be mərufun qarşısının alınması, kişilərin qızılla, məsələn, qızıl üzüklə bəzənməsi, zinadan əmələ gəlmiş övladların çoxluğu və s.

O əlamətlərdən biri də Qum şəhərinin din elmləri mərkəzinə çevrilməsi, digər şəhərlərə höccət olması və dini elmlərin bu şəhərdən digər şəhərlərə yayılmasıdır.

Ərəbistan yarımadası və dünyanın ümumi vəziyyəti: fəsada, recimlərin pozulmasına, nizamsızlığa və zəif şəxslərin son dərəcə çətin vəziyyətinə görə Rəsulallahın Ə zühuruna hazır olduğu kimi zamanın axırında da dünyamız Peyğəmbərin Ə on ikinci canişini olan böyük xilaskarın zühuruna hazır olacaq. O zamanlar məsafələrin uzaqlığı, sürətli rabitə vasitələrinin və insanların lazımı düşüncə səviyyəsinin olmaması səbəbilə bütün millətləri bu ali məqsədə çatdırmaq mümkün olmasa da, ən azından heç şübhəsiz İslam dini dünyanı bu məqsədə yaxınlaşdırmışdı. Elə həqiqi hökumətin kiçik nümunəsi olaraq İslamın əvvəllərindən, xüsusilə Rəsulullahın Ə və

Əmirəlmömininin Əlinin Ə dövründə, Salman, Hüzeyfə, Əmmar və Miqdad kimi səhabələrin hakim olduğu məntəqələri göstərmək olar. On dörd əsr əgər Quranın azadlıq bəxş edən nidası olan «gəlin sizinlə bizim aramızda bərabər səviyyəli devizləri qəbul edək. (Yəni) Allahdan qeyrisinə ibadət etməyək, Ona şərik qoşmayaq və bəzilərimiz Allahı qoyub bəzilərimizi Rəbb kimi qəbul etməsin» kəlamını bütün dünyaya çatdırmaq üçün uzun zamanlara ehtiyac duyulurdusa, bu gün artıq zaman və məkan problemi həll olunub. Bu gün xilaskar bir ruhaninin dəvət çağırışı hamının qulağına yetir və bu vasitələr gələcəkdə şübhəsiz ki, daha kamil olacaq.

İslam peyğəmbəri Ə Quranda verilmiş vədənin reallaşması üçün peyğəmbərliyin öhdəsində olan imkan qədər zəmin hazırladı. Digər hazırlıqları isə zamanın və İslamın dünya üçün proqnozlaşdırdığı dərin təbəddülətin öhdəsinə buraxdı. Digər tərəfdən isə Quran ayələri və mütəvatir hədislər son xilaskar həzrət Höccət ibn Həsənin ' zühurunu, İslam dininin şərqdən qərbə qədər hər yeri fəth etməsini və «la ilahə illəllah» deməyən bir kimsənin belə qalmasını müjdə verdi. O həzrətin zühuru və əlamətlərinə dair hədislər o qədər çoxdur ki, çox nadir etiqadi və dini mövzuda bu qədər məlumat var. Bu mövzu bütün incəliklərinə qədər şiə və sünnülərin böyük alimlərinin kitablarında qəti şəkildə qeyd olunmuş və məşhurlaşmışdır. Qeyd etmək lazımdır ki, Peyğəmbərin Ə peyğəmbərliyinə və onun digər qeybi xəbərlərinə iman gətirməklə bu zühurun həyata keçirməsinə və İslamın həzrət Məhdi ” vasitəsilə bütün dünyaya yayılmasına iman gətirmək eyni qaynaqdandır.

Biz bir çox dini məsələlərə etiqad bəsləyirik və bəsləməliyik də. Halbuki, həmin məsələlərlə bağlı yalnız bir neçə səhih hədis nəql olunmuşdur. Belə isə, bu məsələyə daha güclü şəkildə inanmalıyıq. Çünki bu məsələni həm ağıl, həm də şəriət təsdiq edir, Peyğəmbərin Ə dövründən bu günə qədər İslam alimləri və hədis sahəsində işləyənlərin diqqətini cəlb etmişdir, şiə alimlərindən əlavə bir çox sünnü alimləri də bu məsələyə aid kitablar yazmışlar, mindən çox hədis bu məsələnin doğruluğuna dəlalət edir və bir sıra Quran ayələri sözügedən mövzu ilə bağlı təfsir edilmişdir.

Bəli, biz yəqin bilirik ki, sonda dünyanın rəhbərliyi bəşəriyyətin ən ləyaqətli və səlahiyyətli fərdinin əlinə keçəcək, o zaman insanlar zülm və haqsızlığın caynağından xilas olacaq, yoxsulluq, pərişanlıq və digər müxtəlif bəlalardan qurtulacaq. Biz bilirik ki, dünya parlaq bir gələcəyə, ruhani bir təkamülə, ağıllı bir inkişafa, möhkəm dini sistemə, ilahi bir rejimə, sülh, səfa, qardaşlıq və həmkarlıq mahiyyətli bir əsrə doğru irəliləyir. Həmin nurani əsr ümidi ilə, ruh yüksəkliyi ilə və həyat eşqi ilə dolu bir ürəklə möhkəm dayanmışıq və öz vəzifəmizi yerinə yetiririk. Bəşərin o böyük xilaskarının doğum tarixini, yəni Şəban ayının on beşini böyük din bayramlarımızdan sayırıq.

Hər ilin bu günündə bayram mərasimləri keçirir, küçələri çılçıraqla bəzəyir, mədhiyələr oxuyur, hüsurunda öz nökrliyimizi izhar edir, mələklərin keşik çəkdiyi dərgahında öz kiçikliyimizi bildirərək ruhumuzu yenidən təzələyirik. Arzumuz budur ki, Allah-təala, o həzrətin bütün dostlarına dini ayinlərin uca tutulması və dini

vəzifələrə əməl olunması yolunda müvəffəqiyyət nəşib etsin. Allah onun gəlişini tezleşdirsın, zühurunu asanlaşdırşın və bizi onun dost və köməkçilərindən qərar versin.

DÜNYANIN SƏBİRSİZLİKLƏ GÖZLƏDİYİ XİLASKAR

Qəti sənədlərə və mütəvatir hədislərə əsasən, bir vaxt gələcək ki, böyük və ilahi islahatçı zühur edəcək. Bu o zaman baş verəcək ki, dünya ən çətin iztirablara düşər olacaq, zülm və haqsızlıq alovu hər yanda şölələnəcək, əmin-amanlıq və qardaşlıq insanların arasından götürüləcək, ölkə başçıları işləri idarə edə bilməyəcək, fəsada qarşı mübarizədə aciz qalacaqlar, müharibə, qırğın və münaqişələr bəşər nəslini tükənmək təhlükəsi ilə təhdid edəcək, qorxulu ixtiralar, ölüm yağdıran silahlar ən yüksək səviyyədə inkişaf edəcək, yüksək insani səciyyələr bəşəriyyət toplumundan kənarlaşacaq və onun yerini əxlaqi və ictimai fəsadlar tutacaq, zəif millətlər və zülmə məruz qalmış şəxslər zəiflərin və kiçik millətlərin hüququnu müdafiə etmək adı ilə təşkil olunmuş mərkəzlərə müraciət etsələr də heç bir nəticə almayacaqlar. Bir sözlə, növbənöv cinayətlər, pozğunluqlar və mənfi hallar geniş formada yayılacaq. Belə bir vəziyyətdə zühurunun müjdəsi bütün əlamət və xüsusiyyətləri ilə verilmiş şəxs qiyam edəcək, ümumdünyəvi bir islahata başlayacaq və bütün bu bədbəxtliklərə son qoyacaqdır.

O, İslam Peyğəmbərinin sülaləsindən, Əli və Fatimənin Ə nəsindən. Sətsiz-hesabsız hədislər vasitəsilə onun

haqqında belə bir hədis gəlib: «Yer üzü zülm və haqsızlıqla dolduğu kimi, o, yeri haqq-ədalətlə dolduracaq.»

Bu hədisə uyğun olaraq, o böyük islahatçı dünyanı haqq-ədalət bayrağı altında idarə edəcək. İslam nuru böyüklü-kiçikli bütün kənd və şəhərləri, oba və qəsəbələri işıqlandıracaq. Hər yerdə Quranın səmavi ehkamları icra olunacaq, şəxsi qərəz və mənafehlərdən pak olan ilahi qayda-qanun hər yerə hakim olacaq. Bütün təşkilatlar xalqların rifahı və asayışı uğrunda, abadlıq və quruculuq məqsədi ilə çalışacaq. Elmi və əxlaqi təkamül ən gözəl proqramla öz işinə başlayacaq. Qisası, həyat tərzini o qədər yaxşı və yüksək səviyyədə olacaq ki, yer üzündə bir yoxsul belə qalmayacaq. Bunlar şiə və sünnü kanalları ilə gəlib çatan qəti hədislərdə bir-bir qeyd olunub və bu məsələni geniş təfəssilatı ilə “Muntəxəbul-Əsər” kitabında açıqlamışıq.

Bu hədislərə müraciət etdikdə din böyüklərinin neçə əsr öncə verdiyi proqnozların möcüzə olduğunu görüb heyrlənərsən. Təəccüblüdür ki, müasir dövrdə istər texniki tərəqqi, istərsə əxlaqi fəsad baxımından baş verən hadisələr onların hədislərində zühur əlamətləri kimi qeyd olunub.

O cümlədən, Qurani-Kərimin “Tövbə”, “Səff” surələrində, “Ənbiya” surəsinin 105-ci, “Nur” surəsinin isə 55-ci ayələrində İslam dininin bütün dünyanı tutacağı vəd olunub. Bu vədi isə o alicənabın zühuru reallaşdıracaq.

Şiə və sünnü kanalları ilə gəlib çatmış təkzibedilməz hədislərdə bu böyük bayramın müjdəsini İslam peyğəmbəri vermişdir. Buyurmuşdur ki, vəd olunmuş

Məhdi zühur etməyincə günlər bitməz və dünya sona çatmaz. Əgər dünyanın ömründən bircə gün də qalmış olsa, Allah o günü o qədər uzadacaq ki, bu böyük islahatçı gəlib dünyanı ədalət və fəzilətlə doldursun, necə ki, zülm və haqsızlıqla dolmuşdu. Bu alicənabın vəsfləri, kamilliyi, səciyyələri, onun dəvət və hökumət təşkilində proqramı saysız-hesabsız hədislərdə nəql olunur. Eyni zamanda onun dünyaya gəlməsi, xalq arasında davranışının xüsusiyyətləri, ömrünün uzunluğu, qeybə çəkilməsinin səbəbi, onun qeybdə olduğu zaman insanların vəzifələri - bütün bunlar hədislərdə qeyd olunmuş, min ildən də çox bir müddətdə tədqiqatçıların fəvqəladə sayda kitablarının müzakirə mövzusunə çevrilmişdir. Bu müzakirələr o qədər vüsət tapıb ki, onları əhatə etmək heç bir mütəxəssis üçün mümkün deyil.

Mən “Muntəxəbul-Əsər” kitabında bu məsələlər haqqında aşağıda qeyd olunacaq hədisləri əldə edərək topladım. Araşdırma niyyətim olmadığı halda Allah mənə bu müvəffəqiyyəti nəsib etdi ki, mən işarə olunan əksər mövzular barədə gəlmiş hədislərin saysız-hesabsız olduğunu isbata yetirdim. İndi isə onları sıra ilə nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm:

O həzrətin zühurunu müjdə verən hədislər (657 hədis; Burada o həzrətin xüsusiyyətlərindən olan on üç vəsf hədislərin sayı ilə bircə qeyd olunub. Lakin biz bu hissəni kitabın «xüsusiyyətlər» bölməsində yerləşdirdik. O bölməyə müraciət olunsun).

Yuxarıdakı rəqəmlərdən də məlum olur ki, həzrət Məhdi ” barəsində hədislər həddən artıq çoxdur. Hətta dini

mövzuların çox az hissəsində bu qədər hədis nəql olunmuşdur. Heç şübhəsiz, o həzrətin zühuruna etiqad bəsləmək Peyğəmbərə Ə iman gətirmək kimidir və ondan ayrılmmalıdır.

Bütün məzhəblərdən olan böyük mühəddislər öz kitablarında hətta o həzrətin dünyaya gəlməsindən öncə onun haqqında deyilmiş hədisləri öz kitablarında qeyd etmişlər. Belə ki, heç bir müsəlman üçün bu barədə çaşqınlıq yaranmır.

Dünyadakı dəyişikliklər, bəşər yaşamının şəraiti və maddi inkişaf bu müjdəni, hətta məsələlərə zahiri səbəb-nəticə prizmasından baxan insanlara da verir. Aydın olur ki, nəhayətdə bəşər bir ilahi hökumətə sığınmalıdır. Təbiətdəki bir belə imkanları əldə etmiş və bir saatdan da az bir müddətdə yer kürəsində bircə nəfəri də sağ saxlamamağa qadir olduğunu iddia edən insan, əgər nəzərə alsaq ki, əxlaqdan, mənəviyyatdan üz çevirib, əgər onun öz şəhvani istəklərə nail olmaq üçün hər işə əl atmağa və digərlərinə hakim olmaq üçün bütün imkanlarından istifadə etməyə hazır olduğunu göz önünə gətirsək, bu zaman onun sakit duracağını və müharibə etməyəcəyini qəbul edə bilərikmi?!

Bəşəriyyət bir çox cahanşümul inqilablar etdikdən və zəhmətlər çəkdikdən sonra mədəniyyət və əxlaqi normaların məhvindən başqa bir şey əldə etmədi. Bütün bu amillər bəşəriyyətin öz qucağını Allaha iman və məada etiqad əsasında qurulmuş adil və ruhani bir hökumətə açmasına səbəb olmurmu?! Biz və bizim kimi hər bir müsəlman belə bir günü gözləyirik. Biz gələcəyi hamı üçün parlaq və aydın görürük. Biz ruh yüksəkliyi və ümid

dolu bir ürəklə öz vəzifəmizə məşğuluq. Bəşəriyyətin sonuncu xilaskarı olan bu şəxsiyyətin milad bayramını bütün bəşəriyyətə, xüsusilə maddiyyat, zülm, fəsad və puçluq zülmətindən cana doymuş şəxslərə mübarək olsun deyirik.

**İlahi, onun gəlişini tezləşdir, zühurunu asanlaşdır və
bizi onun köməkçilərindən et!**

ÜMUMDÜNYA İSLAM TOPLUMU

Bütün müsəlmanların əqidəsi, aydın Quran ayələri və şərif hədislərə əsasən, Məhəmməd peyğəmbərin Ə davəti müəyyən bir məntəqəyə xas deyil. Onun məqsədi və gətirdiyi qanunlar müəyyən bir nahiyyəni və milləti idarə etmək üçün deyil, İslamın ilahi davəti və qanunları kişiliyindən və qadınlığından, varlı və kasıblığından, ağ və qaralığından, şəhərli və kəndliliyindən asılı olmayaraq - bütün siniflərə aiddir. (Quran ayələrinə bax, məsələn: «Biz səni aləmlərə rəhmət olaraq göndərdik»; «Bu Quran bütün aləmlərə xatırlatmadır»; «De ki, ey insanlar! Mən həqiqətən sizin hamınıza gəlmiş Allah elçisiyəm»; «İslamdan başqa dini qəbul edənlərdən əsla qəbul olunmayacaq» və digər ayələr, hansılar ki, o həzrətin hamıya peyğəmbər olduğunu açıqlayır).

İslam Peyğəmbəri Ə Allahın bütün aləmlərə rəhməti və peyğəmbəri idi. Onun missiyası bütün insanları çirkin adətlər, istismar və köləlik boyunduruğundan azad etmək, tövhidə, əxlaqi səciyyələrə, insaniyyətin hüquq və şərəfinə hörmət etməyə dəvətdən ibarət idi.

Təkalüflü dəvət, hamını ən ali və insani həyat tərzinə, yəni birliyə, məsafələrin aradan qaldırılmasına, müxtəlif ayrışeçkiliyə səbəb olan amillərin götürülməsinə gətirib çıxaran üsluba yönəltmə, ümumdünya bir cəmiyyət və

həqiqi xoşbəxt, şərəfət toplumu yaratmaq və bu yöndə hamını birləşdirmək məqsədi İslamın özəlliklərindəndir.

Bütün ixtilafların kökü yeganə Allahdan üz döndərən qeyrisinə sitayiş etməkdir.

Müxtəlif sistemlərlə qurulmuş hökumətlər, ziddiyyətli proqramlar və bir-birinin əksinə olan qanunlar yazmaq – bütün bunlar tövhidin mənasını düzgün dərk etməməkdən, tərbiyəvi proqramların məhdudiyyətindən və insanların baxışlarından doğur. İslamın cəhanşümul missiyasının fəlsəfəsinə və tövhid inancına diqqətli olmaq insanın baxış dairəsini genişləndirir. Belə bir baxışla sərhədlərin, dillərin və irqlərin qalın divarları arxasından hər yeri və hər kəsi görə bilirik. İslamın ali təlimləri sayəsində beynəlmiləl bir toplum yaradılmasına yəqin edərik.

HƏQİQİ TOVHİD

İslamın ən mühüm sütunlarından biri (hansı ki, peyğəmbərlik fəlsəfəsi də ona əsaslanır) bütün qayda-qanunların Allah-təala tərəfindən təyin olunmasıdır. Hökm vermək və şəriət yaratmaq əbədi, alim və həkim olan Allaha xas olan işdir. İnsanlar məhz Allahın hökmlərinə tabe olmalıdırlar. Digərlərinə və qeyri-islami sistemlərə təslim olmaq, islami yoldan azmaq, şirkə yönəlmək həqiqi tövhidə hidayət olunmamağın göstəricisidir. (Müasir dövrün böyük filosoflarından biri öz kitablarının birində bir neçə Quran ayəsini açıqladıqdan sonra belə bir nəticəyə gəlir: “Din-qanun, hüquq, şəriət, həyat təzi, nəzəri və əməli sistemdən

ibarətdir. Əgər insan qanuna tabe olarkən Allaha əsaslansa, Allahın dinində sayılır. Yox, əgər hansısa insana əsaslansa, şübhəsiz həmin insanın dinində sayılır. Əgər bir qəbilə başçısına və ya ümumxalq rəyinə əsaslansa, təbiidir ki, onların dinində sayılır".)

Allahın hökmlərinə boyun əymək Ona sitayiş etmək deməkdir. Allahın təyin etmədiyi qanunlara tabe olmaq isə Allahdan qeyrisinə sitayışı və köləliyi qəbul etmək deməkdir.

Özü üçün qanunvericilik hüququnu tanıyan şəxs Allaha xas olan işlərdə özünü Allaha şərik qərar vermiş olur. Əgər hər hansı bir insan digər bir insanın qanun təyin etmək hüququna malikiyyətini qəbul etsə, demək, onun üçün Allahlıq məfhumunu və özünün ona qul olduğunu təsbit etmiş olur.

İLAHİ HÖKUMƏT

İslam xalqlara Allah və Onun ehkamlarının hakim olmaq istəyir. Odur ki, zühur etdiyi dövrdə, Rum və digər ölkələrdə müxtəlif formalarda rəhbərlərə ehtiram adı ilə qəbul edilmiş bütün şirk cəvəllərinə qarşı mübarizəyə qalxmışdı. Əli ' kimi İslam cavabdehləri xalqa başa saldılar ki, cahil dövrlərdə Rum və İran saraylarında ənənəyə çevrilmiş təntənəli ayinlərin hamısı allahpərəstlik ruhuna ziddir. Bunlar fərdlərin insanlıq heysiyyətini təhqir etməsi deməkdir. Bununla da zalımlara təzim və yaltaqlıq ənənələri dayandırıldı. Bütün vücudu ilə insanın həqiqi əzəmətini nümayiş etdirən Əli ' kimi bir rəhbər işlərə şəxsən nəzarət edir, yoxsullar üçün un, çörək və

xurma daşıyırdı. O, xalqın ona qarşı cahiliyyət dövründə olduğu kimi ifrat ehtiram münasibətinin qarşısını var-qüvvəsi ilə alırdı. Köhnə və yamaqlı paltarlarda xalqın içində gəzib-dolaşır, özü bazarlıq edib evinə gətirirdi.

Din böyüklərinin bu məsələlərə bu qədər şiddətlə önəm verməsi onun üçün idi ki, kimsə özünü cəmiyyətin sahibi və kimsənin taleyini təyin etməyə səlahiyyətli şəxs hesab etməsin. Hamı özünü Allahın hökumətində və Onun ehkamlarının nüfuz dairəsində görməlidir. Hamının rəhbəri və məmləkətin sahibi Allah olmalıdır.

İNSAN AZADLIĞI QƏTNAMƏSİ

«Ey Kitab əhli! Gəlin aramızda bərabər və müştərək əqidəni əsas götürək. Belə ki, Allahdan başqa heç kəsə ibadət etməyə, Ona şərik qoşmayaq və birimiz digərini Rəbb kimi qəbul etməyə».

Bu ayə bəyan edir ki, hamı azaddır və Allahdan başqa heç kəs külli-ixtiyar sahibi deyil. Kimsə özünü cəmiyyətin maliki hesab etməməlidir və hamı Allahın hakimiyyətini qəbul etməlidir. Bunun nəticəsində isə ədalət, yaxşılıq, bərabərlik və qardaşlıq beynəlmiləl xarakter daşıyır və ayrışçılıq aradan qalxır.

SÜRƏTLİ İNKİŞAF

İslamın bir əsrdən də az bir müddətdə ildırım sürətli tərəqqisinə və ürəkləri nurlandırmasına səbəb bu əsas təməllər oldu. Neçə əsrlər boyu köləlik, artıq və xurafi ənənələr, rəhbərlərə kor-koranə itaət boyunduruğu altında yorulub əldən düşmüş, insanpərəstliyin

nəticəsində bədbəxtliyin ən alçaq mərtəbəsinə yuvarlanmış İran və Rum millətinin intibahına səbəb bu təlimlər oldu. (Fikrimizcə, insanpərəstliyin ziyanı bütöpərəstlikdən daha çoxdur. Çünki başqalarının təzimi və yaltaqlığına uyan insan xudbinləşərək diktator və lovğa olur. Belə ki, ona yol göstərənlərə qəzəblənir və fironluq edir. Xalqın ona pərəstiş etməsindən həzz alır. Bütöpərəstlikdə isə bu fəsadlar yoxdur. (Əlbəttə, fikrimiz bütöpərəstliyi müsbət hesab etmək deyil. Diqqətli olun!) Təəssüf ki, insanpərəstlik hələ də dünyada, hətta necə deyirlər, modern dünyada həm köhnə, həm də yeni formada qalmaqdadır).

Bu xalqlar İslam təlimləri nəticəsində özlərini tanımağa başladılar. İslam rəhbərlərinin cəmiyyətin digər üzvləri ilə qardaşlığını görüb həzz alır, rahat nəfəs dərir və azadlığın dadını elə dadırdılar ki, birdən-birə İslama vurulurdular. Əgər xilafət öz məcrasından çıxarılmısaydı, xüsusilə Müaviyə kimilər kəsraların və qeysərlərin ənənələrini yenidən bərpa etməsəydilər, indi dünyada şəxsiyyətə pərəstişdən əsər-əlamət qalmazdı.

Deməli, belə təlimatlara əsaslanan İslam təbii olaraq ədalətli bir hökumətə və insani bir beynəlmiləl topluma çevriləcək. Çünki İslamın missiyası hamının hidayətidir və bu missiya bütün bəşər övladlarına şamildir. İslamın hədəfi Allahın ehkamları qarşısında hamının bərabərliyi.

İSLAM BAYRAĞI

Həqiqi din hamını heç bir ölkəyə, hökumətə, irqə və şəxsə mənsub olmayan və yalnız Allaha aid olan bir bayraq altına yığır və insan cəmiyyətini vahid bir orqanizmə çevirir. Onun bir üzvü narahat olsa digər üzvlər onu rahatlamağa çalışır. Bu bayrağın adı da, ənənələri də İslamdır. Hamı bu bayrağın altında toplana bilsin və kimsə onu özünə və ya öz ictimaiyyətinə mənsub edərək nəticədə təəssüb yaratmasın deyə bu ad ona verilmişdir.

İslam bayrağı elə bir bayraqdır ki, adından da göründüyü kimi, hər harada islamçı olsa, bayraq ona məxsusdur. Bunun nəticəsində isə bütün təəssüblər məhv olmağa məhkumdur. Amma digər adlarla təyin olunan bayraqlar ayrışdırılıyın əsas səbəbidir.

İslamın bütün qanunları bütün fərdlərə şamildir. Əgər bu qanunlar icra olunsa, millətləri öz-özünə beynəlmiləl cəmiyyətə aparıb çıxarar. Bütün millətlər İslam millətçiliyində həzm olub, hər iki dünya səadəti təmin olunar.

VAHİD ÜMUMDÜNYA HÖKUMƏTİ

Deməli, İslam bütün dünya xalqlarının dinidir. Amma Sayns Palink və digər filosofların dediyi beynəlmiləl cəmiyyət kimi deyil. Onlar da birləşmiş dünya hökumətindən dəm vururlar və onların düşüncələrini «Birləşmiş dünya hökumətinin tərəfdarları» jurnalı yayır. Əgər fərzən belə bir hökumət təsis olunsa, bu fikrə müxalif olan Strans kimilərinin dediyi kimi, onun da nəticəsi birinci və ikinci dünya müharibəsindən sonra

qurulmuş təşkilatlar kimi, güclülərin zəifləri istismar etməsi, azadlığın tapdanması və daha başqa əziyyətlər olacaq. Birləşmiş dünya hökumətinin əleyhdarlarının dili ilə desək, bu hökumət dünyada modern bir haqsızlığa vasitə olacaq. Çünki onların birləşmiş hökumət ideyası Allaha, tovhidə, hamı üçün ortaq mənəvi dəyər verən etiqadlara əsaslanmır, insanların bir-birinin hüquq və azadlığına inanmasına söykənmir. Onların dediyi hökumət bəşəriyyətin nəslini və mədəniyyətini təhlükədə saxlayan dağıdıcı atom silahlarını genişləndirməkdən ibarətdir. Əgər bir ümumdünya birləşmiş hökumət olmasa sonda bütün bunlar istər-istəməz bəşəriyyətin məhvində səbəb olacaq. Odur ki, beynəlxalq ictimaiyyət bu təhlükələrin qarşısını almaq üçün indidən işə başlamalı, qanuni bir bayraq altında ümumdünya bir cəmiyyət yaratmalıdır.

Bu hökumət baş tutmayacaq və hətta əgər baş tutsa belə icrasına zəmanət verilməyəcək. Digər tərəfdən isə bu hökumət insanı döyüşə, fitnə-fəsada sürükləyən şəhvət və ehtirasları cilovlaya bilməyəcək. Bu hökumət nə doğru bir yol göstərə biləcək, nə də dünyada insani bir qardaşlıq yarada biləcəkdir.

İMAN QARDAŞLIĞI

Amma İslamın dediyi ideyanın həm icra zəmanəti, həm əqidə və iman kimi arxası var. Həm xalqları qardaş edir, həm də onların ehtiras və tamahlarını doğru istiqamətə yönəldir.

Necə ki, İslamın ilkin çağlarında bu ideya reallaşmışdı. Bu gün də qarşıya çıxmış maneələrə, İslam ölkələrini bir-birindən ayıran sərhədlərə baxmayaraq, dünyadakı yüz milyonlarla müsəlman özünü bir cəmiyyətin üzvü hesab edir. Onlar bir-birlərinə qarşı qardaşlıq hiss edərək həm pis, həm də yaxşı gündə birlikdə olmağa maildirlər.

Ümumdünya islami cəmiyyətinin indiki və ya İslamdan öncəki böyük və ya kiçik cəmiyyətlərdən fərqi budur ki, burada bütün məsələlərin ortaq mövzusu Allah və ilahi hökmlərdir. İslam təlimləri dünya toplumunu idarə etmək üçün kifayətdir.

İMANIN ROLU

Bu cəmiyyətin həqiqi və əsas mərkəzi hamının yaradanı və ruzi verəni olan Allaha etiqad bəsləməkdən ibarətdir. Kim daha təqvalı olsa, Ona daha yaxındır. Bu ümumbəşəri islami toplum bir həqiqi mehvərə malikdir və müəyyən bir şəxsə bağlı deyil, əksinə hamı ona bağlıdır. Halbuki Sayns Palink və həmfikirlərinin ümumdünya ictimasi həqiqi bir mehvərə arxalanmır. Bu ideyaya meyl isə qorxulu dünya müharibələrindən yaranan vəhşətdən irəli gəlib. İslam tovhid əqidəsi ilə insanların təfəkkür tərzini dəyişir, düşüncə səviyyəsini yüksəldir, baxış bucağını genişləndirir. Bununla da müharibə qorxusu olmadan və dağıdıcı silahlardan vəhşətə düşmədən bir-birinə yaxınlaşır, qarşılıqlı anlaşmaya malik olurlar.

Biz yəqin bilirik ki, ümumdünya İslam hökuməti bir gün dünyanı idarə edəcək din birliyi, hökumətlərin birliyi

qanun və sistemlərin vəhdəti həyata keçəcək. Dünya belə bir vəhdətlə sonuclandırılacaq, İslam öz missiyasını tamamilə yerinə yetirmiş olmayacaq. Xoşbəxtlikdən bu birlik ideyasının tərəfdarları dünyada günbəgün çoxalmaqdadır. Qeyd olunduğu kimi, ümumdünya toplum yaratmaq fikri ortaya atılıb və dünya millətləri arasında əlaqə və vəhdət yaratmaq adı ilə müxtəlif beynəlmiləl təşkilatlar təsis edilib. Doğrudur, bu təşkilatların əksəriyyəti xalqları aldatmaq və siyasi maraqlar məqsədilə yaradılıb. Amma bununla belə, bu hərəkət göstərir ki, ictimai, dini, siyasi və s. birliklər yaratmaq bəşər ruhunun və fitrətinin meylidir. Elə bu məcazi hərəkətlər həqiqi hərəkət üçün giriş, ümumdünya İslam hökumətinə insanın hazırlığının tərənnümüdür.

VƏHDƏT ÜÇÜN LAZİMİ ŞƏRAİTİN YARANMASI

Bundan öncə ümumdünya toplum yaratmaq fikri çox az müzakirə olunurdu və İslamın bu yönündə olan təlimlərinə az diqqət yetirilirdi. Ona görə də dövrlərdəki rabitə texnologiyası ilə ümumdünya toplum yaratmaq çox çətin və hətta qeyri-mümkün sayılırdı. Bu gün isə teleqraf, televizor, radio, təyyarə və digər vasitələr – hədislərdə deyildiyi kimi – şəhərləri bir-birinə yaxınlaşdırıb. Bu vasitələr dünya xalqlarını bir məhəllə, bir ailə və qohum-əqrəbə kimi etmişdir. İslamın əhatəli və mütərəqqi təlimləri sayəsində ümumdünya bir hökumət qurmaq üçün şərait hazırdır. Elm və texnologiya inkişaf etdikcə, İslamın ali ehkamlarını icra etmək üçün şərait daha münasib, din rəhbərlərinin bəşarətləri reallığa daha

yaxındır. Tədricən dünyada məhəlli və fərdi qüdrətlər zəifləyir və bütün millətlər bilavasitə və ya dolayısı ilə dünyanın tale yüklü məsələlərində rol oynayırlar. Amerikalı filosof Vilyam Luka Erison deyir: «Biz bəşəriyyətin vahid məmləkətə, vahid qanuna vahid hakimə ehtiyacını etiraf edirik. Dünyanın bütün şəhərləri bizim şəhərimiz, bütün bəşəri toplumlar bizim şəhərimizin və vətənimizin bir hissəsidir. Biz öz diyarımızı sevirik və bu sevgi elə digər diyarları sevdiyimiz qədərdir». (Əlbəttə amerikalıların bu iddada nə qədər doğrucu və yalançı olduqları barədə mühakimə yürütmək dünya xalqlarının öhdəsindədir.)

İtalyan ədibi məşhur Dante deyir: «Bütün yer kürəsi və onun üzərində yaşayanların vahid hökmdara tabe olması vacibdir. Həmin hökmdar tələb olunan hər şeyə malik olmalıdır. Bununla da müharibə olmaz və asayiş bərpa olunar».

Fransız Fuliter deyir: «Kim öz şəhərləri üçün əzəmət arzuladısa digərlərinin bədbəxtliyini və məhvini bununla yanaşı arzuladı».

Samuel Conson və başqaları da vahid ümumdünya hökumət tərəfdarı olduqlarını təsdiqləyən fikirlər irəli sürmüşlər. Yavaş-yavaş məhdud sistemlər aradan gedir. Bütün bu sistemləri əvəz edərək hamını ədalətlə idarə edə bilən yeganə sistem İslam qayda-qanunlarıdır.

Deməli, aləm öz-özünə İslamın hədəflərinə doğru addımlayır. Bu sistem qanun və ictimai-siyasi proqram müxtəlifliyini bir kənara qoyaraq, İslama əsaslanan

ümumi bir anlaşılanın əmələ gəlməsinə doğru irəliləyir. Artıq haqsızlıq, təcavüz, ifrat və təcrid sona çatır.

İslam öncədən dünyanın bu parlaq gələcəyini görüb, ayə və hədislərdə açıq-aydın qəti vədlər vermişdir. İslam insanı bu günün, yəni hamının İslam bayrağı altında eyni din və hökumətə malik olacağı günün intizarını çəkməyə sövq etmişdir. İslam dünyanı ədalətlə dolduraraq haqq xətti ilə idarə edəcək olan o ali rəhbərin zühurunu müjdə verərək onu hamıya təqdim etmişdir.

QURAN AYƏLƏRİ

“Tövbə” surəsinin 33, “Fəth” surəsinin 28 və “Səff” surəsinin 29-cu ayələrində deyilir: «Allah o varlıqdır ki, Öz elçisini hidayət və haqq din olan İslam ilə göndərdi, bununla da o dini bütün dinlərə qalib etmək istər.»

Bu ayənin İslamın bütün dinlərə qalib gələcəyinə dəlalət etməsi aydındır.

“Ənbiya” surəsinin 105-ci ayəsində buyurur: «Həqiqətən, Zikrdən sonra Zəburda yazıdıq: Həqiqətən yerin varisləri Mənim saleh bəndələrim olacaq.»

Bu ayə yerin Allahın olduğuna və Onun saleh qullarının yerə malik olacaqlarına dəlalət edir.

“Nur” surəsinin 55-ci ayəsində buyurur: «Allah sizdən iman gətirib saleh əməl edənlərə vəd edib ki, onları yer üzündə xəlifə etsin.»

Bu iki ayədə təkidlə söz verilir ki, mömin və əməlisaleh olanlar yer üzündə xəlifə və iş başında olacaqlar, İslam

dini qüvvətlənəcək, qorxu-hürkü aradan qalxacaq və əmin-amanlıq onlar üçün bərpa olunacaq.

“Qəsəs” surəsinin 5-ci ayəsində buyurur: «Və iradə edirik ki, yer üzündə zəiflədilmişlərə minnət qoyaq, onları imam və varis təyin edək». Bu ayə təfsir və hədislərə əsasən, İmam Zamanın ‘ zühurunu və onun ümumdünya rəhbərliyini müjdələyən ayələrdəndir. Bir çox mötəbər kitablarda, o cümlədən “Nəhcül-Bəlağə”də həzrət Əlidən ‘ belə nəql olunmuşdur.

ŞƏRİF HƏDİSLƏR

Bütün kanallarla tərkibedilməz şəkildə gəlib çatan hədislərdən aydın olur ki, İslam bütün dünyanı əhatə edəcək. İslam təlimlərinin nüfuz dairəsindən kənarda qalan bir ev, səhər-axşam azan verilməyən bir şəhər və ya kənd qalmayacaq. İnqilablar, fitnə-fəsad, hərc-mərclik, dəhşətli müharibələr, müxtəlif xəstəliklər və s. millətləri cana doyduranda, Allah-təala dünyanın həqiqi xilaskarını, yəni peyğəmbər nəslinin Məhdisi ’, imam Hüseyinin ‘ doqquzuncu övladı və imam Həsən Əskərinin ‘ oğlunu ayağa qaldıracaq ki, zülm və haqsızlıqla dolduqdan sonra dünyanı ədalətlə doldursun. Onun zühuru ilə izzət və inqilablar aradan qalxacaq, ümumi sülh və asayiş bərpa olunacaq. Ümumdünya vahid hökumət təşkil olunacaq. Şərqdən qərbə qədər hər yeri Allah onun vasitəsilə fəth edəcək.

Bu hədislər əhl-sünnə və şiənin mötəbər mənbələrindən, İslamın ilk əsrində və həzrət Məhdinin ” dünyaya gəlməsindən öncə yazılmış kitablarda qeyd olunub.

Məlumatı olanlar bilirlər ki, Peyğəmbərdən ”, imamlardan ‘ səhabə və təbəindən, haqqında bu qədər hədis nəql olunmuş mövzular çox azlıq təşkil edir. Bəşər xilaskarının zühuruna iman Peyğəmbərin Ə doğruluğuna iman ayrılmaz hissəsidir. Bu, pozulmaz ilahi vədədir: **«Həqiqətən, Allah Öz vədəsinə xilaf çıxmaz.»** Bu məsələ ilahi ənənələr, varlığın qayda-qanunları, bəşəriyyətin təkamül seyrinə uyğun və Hakim, Adil, Zahir və Qalib kimi Allahın gözəl adları ilə dəstəklənməkdədir: **«Allahın ənənəsində dəyişiklik və təbəddülət tapa bilməzsən!»**

İKİNCİ HİSSƏ:

QEYBƏ ÇƏKİLMƏSİNİN
FƏLSƏFƏSİ
VƏ SİRLƏRİ HAQQINDA

QEYBƏ ÇƏKİLMƏNİN SİRRİ

Həzrət Sahibəzzəmanın ' qeybə çəkilməsinin məsləhət və faydaları haqqında söz açmazdan əvvəl aşağıdakı məsələni diqqət mərkəzində saxlamaq lazımdır. Bəşər övladı indiyə qədər adi yollarla əldə etdiyi elmlərin vasitəsilə xilqətin bütün sirlərini kəşf edə bilməmişdir. Əgər elm daha min və hətta milyonlarla il irəliləsə də, yenə onun bildikləri bilmədiklərinin qarşısında çox kiçik görünəcək. Böyük alimlərindən birinin dili ilə desək, tükənməzliyin qarşısında olan bir heç kimi gözə çarpacaq. Əlbəttə, bu müqayisə bütün insanların elmlərini nəzərə aldığımız hala aiddir. Lakin əgər tək bir alimin elmini nəzərə alsaq, onu kəşf olunmamış sirlərlə müqayisə etmək gülüncdür və nadanlıq əlamətidir. Əgər Əmirəlmöminin Əlinin ': Sən paksan ey Pərvərdigara! Sənin yaratdıqlarından gördüklərimiz nə qədər də əzəmətlidir! Gördüyümüz bu əzəmətli mənzərələr qüdrətinin bizə məlum olmayan hissələrinin yanında nə qədər də kiçikdir! – deyirsə, artıq digərlərinin halı aydındır. Odur ki, heç kəs dünyanın hansısa varlığına – yaranışının sirri kəşf olunmadığı üçün – etiraz edə bilməz. Yaxud kainatın bir sıra gizli qanunlarını faydasız və lazımsız qəbul etmək olmaz. Heç kəs yəqinliklə iddia edə bilməz ki, dünyanın ən kiçik olay və varlığında hansısa sirr gizlənməmişdir. Habelə, heç kəs dünyanın bütün sirlərinə vaqif olduğunu iddia edə bilməz. Qədim və müasir filosof, alim və

mütəfəkkirlər bu dərkə özləri üçün fəxr sanmışlar ki, deyə bilsinlər:

Əsla mənim ürəyim elmdən məhrum olmadı!

Sirlərdən başa düşülməyəni az qaldı.

Yetmiş iki il gecə-gündüz çalışdım,

Mənə aydın oldu ki, heç nə aydın olmadı!

Biliyim o yerə çatıb ki, hələ də nadan

olduğumu dərk etdim.

Hikmətli ərəb şairi deyir:

«Torpaq nə üçün bilməməyini bilmək üçün səy edir?»

Məşhurdur ki, bir dastən var: Bir qadın məşhur iranlı həkim Bozorgmehrdən bir məsələ soruşdu.

Bozorgmehr dedi: Bilmirəm.

Qadın dedi: Ey həkim! Şah sənə ona görə aylıq verir ki, elm və hikmət barmağı ilə xalqın müşkül düşünlərini açasan. Mənim sualımın cavabında öz nadanlığını iqrar etməkdən xəcalət çəkmirsənmi?

Həkim dedi: Şahın mənə verdikləri bildiklərimin müqabilindədir. Amma əgər bilmədiklərimin müqabilində mənə məvacib vermək istəsə dünyanın bütün qızıl-gümüşünü də versə az vermiş olar.

Demək, insan bilmədiklərini öyrənməyə çalışmalıdır, lakin bir sirri aç bilmirsə, həmin sirrin varlığını inkar etməməlidir. Məsələn, teleskop və mikroskopdan əvvəl zərrə boyda kiçik mövcudların və kəşf olunmamış

milyonlarla planetlərin varlığını inkar etməyə heç kəsin haqqı yox idi. Habelə, bütün rəngləri görə bilməyən və ya hamını bir rəngdə görən heyvanlar insanın gördüyü müxtəlif rəngləri inkar edə bilməz. Yaxud qulağın eşitmə qabiliyyətindən yüksək və ya alçaq səs dalğalarını kimsə inkar edə bilməz.

Bu qayda həm təşrii (mənəvi), həm də təkvini (maddi) aləmdə keçərlidir. Təşrii aləmində ağılınızın onun fəlsəfəsini dərk etmədiyi və təşrinin təkvinlə uyğunlaşdığı nöqtələr mövcuddur. Təkvin aləmində belə nöqtələrə etiraz haqqımız olmadığı kimi, təşrii aləmində də bu kimi məsələlərə etiraz haqqımız yoxdur. Əlbəttə, əgər bu iki aləmin (təkvin və təşrii) hansı birindəsə bir nöqtə ilə rastlaşsaq və sağlam ağıl, düzgün məntiq bizə onun məsləhət olmamasını desə, narahatçılığa səbəb var. Lakin bu günə qədər təkvin və təşrii aləmində belə bir hal görünməyib və bundan sonra da əsla görünməyəcək. Bu müqəddimədən sonra deyirik: Biz İmam Zamanın ' qeybinə iman gətirməkdə onun sirrini bilməyə əsla möhtac deyilik. Əgər fərz etsək ki, onun sirlərindən heç birini açə bilməyəcəyik, yenə də ona qəti surətdə iman bəsləyəcəyik. Ümumi şəkildə bu qeyb olmanın böyük faydalara malik olduğunu bilirik. Amma bizim bilib-bilməməyimizlə, onun olub-olmaması arasında heç bir bağlılıq yoxdur. Habelə biz qeybin əslini də tanımasaq onun həqiqətinə xələl toxunmayacaq.

O həzrətin qeybi baş vermiş bir hadisədir. Bu barədə ən mötəbər hədislər xəbər vermiş və bu müddət ərzində bir çox böyük şəxsiyyətlər onun hüzuruna yetişməyə nail olmuşlar. Deməli, qeybin sirrini bilməklə onun baş

verməsinin düz olduğu arasında qəti olaraq heç bir bağlılıq yoxdur.

Biz o cənabın qeybinin «sirri bilmirik» deyə bilərik, bununla belə onun qeybinə imanımız var. Bu ona bənzəyir ki, məsələn bir çox şeylərin faydasını bilmirik, lakin onların mövcud olduğunu bilirik.

QEYBİN FAYDALARI HAQQINDA

Bilməliyik ki, qeyb sirrinə dair suallar bizim dövrümüzdən başlanmayıb və bu əsrə məxsus deyil. Qeyb başlayandan, hətta hələ o cənab dünyaya gəlməmişdən və Peyğəmbər (s) və imamlar (ə) onun qeybindən xəbər verərkən bu sual ortaya çıxdı. Niyə qeybə çəkilir? Qeybin faydası nədir? Qeyb dövründə onun müqəddəs vücudundan necə faydalanmaq olar?

Həzrət Məhdinin " zühurunu bizə müjdə vermiş böyük bələdçilərimiz bu suallara bir sıra cavablar vermişlər. Onlardan bəzisinin xülasəsi belədir:

1. O həzrət zühur etməyincə, qeybin əsl səbəbi məlum olmayacaq. Necə ki, Xızr (ə) ilə Musa (ə) ayrılan vaxta qədər Xızrın (ə) etdiklərinin hikməti Musaya məlum olmadı. Necə ki, insan, heyvan, bitki, dağ-daş və digər hər bir varlığın nəticə və faydası aylar, illər kədikdən sonra üzə çıxır.
2. Bu qeyb olmada bizə məlum olan bir sıra hikmətlər vardır. Onlardan biri bəndələrin sınağa çəkilməsidir. Çünki qeyb vasitəsilə, xüsusilə əgər sirri məlum olmasa, insanların ilahi təqdir qarşısında iman və təslim dərəcəsi zahir olur, onların dəyanət və təsdiqləri aşkara çıxır.

Habelə, qeyb dövründə baş verən qarışıq hadisələrin vaistəsilə insanlar şiddətli imtahanlarla qarşılaşırlar. Əlbəttə, burada bu məsələnin izahı mümkün deyil.

3. O sirlərdən biri də qeyb dövründə dünya xalqlarının yavaş-yavaş o həqiqi xilaskarın zühuruna elmi, əxlaqi və əməli baxımdan hazırlanmasıdır. Çünki o həzrətin zühuru peyğəmbərlərin və digər imamların zühuru kimi adi və zahiri əsaslara söykənmir. O, dünyanı idarə edərkən həqiqətlərə əsaslanacaq, təqiyyəni tərk edəcək, əmr be məruf və nəhy əz münkər etməkdə şiddətli olacaq, öz məmurları ilə sərt tələbkər olacaq. Bunlar üçün insanların elm və mərifət baxımından tərəqqi etməsi lazımdır. Bunun nəticəsində İslam təlimlərinin və Quran əhkamlarının bütün dünyaya hakimiyyətinə əlverişli şərait yaratmalıdır.

Sonda möhtərəm oxuculara qeyb barəsində yazılmış dəyərli kitablara baxmağı məsləhət görürəm. Məsələn: Numaninin “Qeybət”; Şeyx Tusinin “Qeybət”, “Kəmaluddin Və Təmamun-Nemət və s. kimi kitablara müraciət olunsun. Çünki bu kitabları mütalə etmək qeybin bir sıra sirlərini dərk etmək baxımından çox faydalıdır.

Ümidvarıq ki, Allah-təala Öz lütfü ilə əsrin imamının ‘ zühurunu yaxın, gözüümüzü o misilsiz camalı görməklə işıqlı, ümumdünya İslam hökumətini təşkil, dünyanı zülmdən, ziddiyyətli siyasətlərin fəsadından, insanların vəzifələrindən xilas və azad edəcək – Məhəmməd Ə və pak Əhli-beyti xatirinə!

QEYBİN HİKMƏTİ

﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾

«*Və de: Ey Rəbbim, məni elmi baxımdan artır!*»

(Qurani-Kərim)

Bir çoxları əşyaların mahiyyətini dərk etdiyini, gördüyü, eşitdiyi, geydiyi, daddığı və toxunduğu şeylərin əsl həqiqətini anladığını güman edir. Bəlkə də öz bilmədiklərinə azacıq diqqət belə yetirmir. Tarlada əkinçiliyə və bağda bağbanlığa məşğul olan əkinçi və bağban elə bilir ki, məşğul olduğu yer, torpaq, çör-çöp, tum, kök, gövdə, budaq, yarpaq, tumurcuq, meyvə, dənə, daş və bitki üçün ziyanverici həşəratlardan heç biri ona məchul və naməlum deyil. Mədəndəki fəhlə, qoyun otaran çoban, heyvandar, bir sözlə, hamı elə təsəvvür edir ki, ən azından öz əlləri altında olan şeyləri tanıyırlar.

Az-çox dərs oxumuş kəslər də bu xataya uğrayıblar və əşyanın həqiqətini bildiklərini güman edirlər.

Enerji, mədən, əkinçilik mühəndisi, dəri, əsəb, qan, sümük, beyin, mədə və digər orqanlar sahəsində mütəxəssis olan doktor, riyaziyyatçı, astronom, psixoloq, təbiətşünas, fizik, kimyaçı və başqaları bu istəkdədirlər ki, öz ixtisasları ilə əlaqədar olan hər şeyi tərif edərək tanıtdırınsınlar. Amma təəssüf ki, onların həqiqətini tanıtdırmaqda acizdirlər. Nə qədər mahir olsalar da

əşyaların zahiri xassələrindən və təsirlərindən başqa heç bir həqiqəti göstərə bilmirlər. Peşəkarlıqları çoxaldıqca həqiqi tərif vermənin çətinliyini və naqisliyini daha yaxşı anlayırlar.

Dünya əvvəli və sonu bəşərə məchul qalan çox uzun bir xətdən ibarətdir və bu xətt zəncirvaridir. Bu zəncirin hər bir halqasında o qədər müəmma var ki, onun uzaq təsəvvürü belə insanı təəccüb və heyratə qərq edir.

Mütəfəkkirlərdən biri deyir: Əgər hər insan yalnız mahiyyətini bildiyi şeylərdən danışsa və daha heç nədən danışmasa, bütün dünya dərin bir sükuta qərq olar. Rokfeller müəssisəsinin sədr müavini Varin Vifr deyir: Bilik nadanlıqla mübarizədə qalib gələ bilərmə? Axı elm hər hansı bir suala cavab verdikdə daha çox suallar yaranır və məchulətə kəşf etmək yolunda irəlilədikcə cəhalətin zülmətlərinin daha uzun-uzadı olduğunu dərk edir?! İnsan elmi daim artmaqdadır, amma cəhaləti ötüb keçə bilməməsi hissi elə həmişəki vəziyyətdədir. Çünki dərk etdiklərimizin və başa düşmədiklərimizin sayı günü-gündən çoxalır.

Bəli, texniki elmləri istifadə edərək elektrik enerjisi, dəmir, su, torpaq, hava, buxar və atoma hakim ola bilən, səma cisimlərini fəth edən, telefon, teleqraf, radio, televizor kimi texniki avadanlıq və zavodlar düzəldə bilən insan hələ də gecə-gündüz çarpışdığı bu həqiqətləri dərk etməkdə acizdir.

Nə elektrik enerjisinin, nə torpağın, nə suyun, nə atomların, nə ağacların, nə mədənlərin, nə hüceyrələrin, nə hormonların, nə atomların, nə elektronların, nə... nə...

lərin əsl mahiyyətini tanıya bilməmişdir. Bunların bir sıra xassə və təsirlərindən başqa heç nə kəşf edə bilməmişdir və bütün bu əşyalar onun üçün hələ də müəmma olaraq qalır. Filosoflardan biri deyir: İnsana ağıllı heyvan, ata isə kişnəyən heyvan tərifini verərək bununla da insanın və atın həqiqi mahiyyətini bildiyini güman edənlər xudbinlik miniyindən düşəndən sonra anlayacaqlar ki, nə özləri insan və heyvanı həqiqətən tanımışlar, nə də bu təriflə kimisə insan və heyvanın əsl həqiqətilə tanış etmişlər. Yaxşı olar ki, bu tərifləri əşyaların həqiqətini tanıtdırmaq məqsədi ilə deməsinlər.

İnsan özünə ən yaxın varlıqları da tanıya bilmir. Məsələn, insana canından daha yaxın heç nə yoxdur. Bəs öz can və həyatının mahiyyətini bilirmi? Ruhun və həyatın həqiqi mahiyyətini izah edə bilərmə? Özündə olan bir sıra vicdani məsələləri dərk edibmi? Vicdani duyğular olan eşq, məhəbbət, vüsəlin ləzzəti, zövq, igidlik və başqa duyğuların nədən ibarət olduğunu bilirmi? Amma bununla belə, bu varlıqların əsl mahiyyətini dərk edə bilmədiyi üçün onların var olmasını inkar edə bilərmə? Yaxud, hətta var olub-olmadığını da bilmədiyimiz milyardlarla, bəlkə də saysız-hesabsız varlıqların mövcudluğunu inkar edə bilərikmi? Bu qalın xilqət kitabının kəlmələrinin mənasını, faydasını, xassə və şivələrini inkar edə bilərikmi? İnsan deyə bilərmə ki, mən filan şeyi görmədiyim üçün həmin şey yoxdur?! Yaxud filan şeyin sirr və faydasını kəşf etmədiyim üçün o şey faydasız və sirsizdir. Əsla və əbədə! İnsan hər nə qədər alim olsa, da belə bir iddia etməyəcək, əksinə, elmi çoxaldıqca bu kimi iddialardan daha da uzaqlaşacaq.

Neçə min illər uzununu insanlar ildırımından qorxurdular, onun hansı mənfəət kəsb etdiyi bilinməyən əsrlərdə bəşər bu qorxulu varlıqda ilahi qüdrətin necə xeyirlər qoyduğunu, bitki və heyvanların həyatında ildırımın necə faydalı olduğunu bilmirdi. Məgər o zamanlar ildırımında bu günkü faydalar yox idi?! Bu ilahi nemət o zamanlar mövcud deyildimi?! Onu yalnız bir əzab simvolu kimi hesab edənlər səhv etmirdilərmə?!

Alim insan dünyanın səhih məntiq və sistem üzərində qurulduğunu, bu zahiri görüntüləri, həqiqət dəfinələri və kainatı hikmət və elm öyrənmək üçün bir məktəb hesab edir. Belə bir insan, bu dünyadakı var olan varlıqların təsir və xassələri barədə bəhs etməkdən həzz alır. Həmin müəmmalar ona ləzzət bəxş edir, bir ömür araşdırmadan sonra heyrətdə donub qalmaq onun alimcəsinə ömrünün ən ləzzətli anıdır və o bu ləzzəti heç nəyə dəyişməz.

Onun üçün dünya ilk baxışda asan olan, əslində isə çox qəliz bir riyazi və ya həndəsi məsələdir. Zahirə həlli asan görünsə də, dərinliyə vardığıca onun qəlizliyi və çətinliyi daha çox anlaşılır.

Belə bir mənzərə mütəfəkkir insana ruh yüksəkliyi bəxş edir. O istəyir ki, təəccübü getdikcə çoxalsın və ağılının bir belə məchullar qarşısında acizliyini dərk edənə qədər davam etsin, bu Quran ayəsini daha yüksək bəsirətlə tilavət etsin: **«Əgər yer kürəsindəki bütün ağaclar qələm, deryalar mürəkkəb olsa da Allahın kəlmələri bitən deyil!»**

Onun nəğməsi sonda belə olacaq:

Məclis sona yetdi, ömür tükəndi,

Biz isə vəsfinin əvvəlindəyik.

Bununla belə, bütün araşdırmalar boyunca insan Yaradanın hikmətinə, məqsədinə, iradə və qüdrətinə vaqif olur və başa düşür ki, dünyada nizamsızlıq yoxdur, heç bir varlığı faydasız və mənasız hesab etmək olmaz.

Bu deyilənlər bəşər acizliyinin, onun idrakının və eyni zamanda onun aqlının heyvətamiz qüdrətinin bir bacası, bir kölgəsi idi. Belə olan halda əgər təkvin və ya təşri aləmindəki hansısa hikməti dərk edə bilməsə, nəyisə izah etməkdə aciz qalsa, həmin şeyi inkar edə bilməz.

Dünya həqiqətləri ilə bəşərin məlumatı mənə ilə sözə bənzəyir. Söz dünyası bütün genişliyinə baxmayaraq mənə aləmini tamamilə əhatə edə bilmir. Çünki sözlər məhdud, mənalar isə qeyri-məhduddur. Məhdud qeyri-məhdudu əhatə edə bilməz.

Bu həqiqəti ən dolğun ifadə ilə açıqlayan cümlə Quranın bu ayəsidir: «**Əgər dərya Rəbbimin kəlmələri üçün mürəkkəb olsa, Rəbbimin kəlmələri bitmədən dərya bitər, hətta oxşar mürəkkəblər gətirsək də.**» Məxluqların sonsuz əzəmət və çoxluğunu Quran on dörd əsr əvvəl bu ayədə açıq-aydın bəyan etmiş, Peyğəmbər Ə və onun Əhli-beytinin (ə) hədisləri də bunu izah etmişdir. (Zaman keçdikcə bu ayənin elmi ecazı daha aydın şəkildə görünməkdədir). Məsələn, insanlar tərəfindən ulduzların az bir hissəsi tanındığı bir əsrdə bir şeyin çoxluğunu

bildirmək üçün onu yağış damllarına, səhra qumlarına və göyün ulduzlarına bənzədirdilər.

İmam Sadiq ' bəşərin həqiqətləri dərk etməkdən aciz olması barədə buyurur: «**Ey insan, qəlbini quş yesə doymaz, gözünü kiçik bir maneə örtür, sən bu kiçik vasitələrlə göylərin və yerin həqiqətlərini anlamaqı istəyirsən?!**»

Bu müqəddimədən sonra imamın qeybdə olmasının səbəbini və fəlsəfəsini axtaranlara deyirik: Axtarın, soruşun, araşdırın, bizim bu işlərinizə heç bir etirazımız yoxdur, öyrənin, çünki, qeybin əsl səbəbini öyrənə bilməsəniz də bir sıra hikmətləri əldə edərsiniz. Amma bu tədqiqatda məqsədiniz etiraz olsa, əgər fikrimizin əsl hikmətə yetməsinə əsas götürərək onun yerli-dibli olmamasını iddia etsəniz, o zaman bilin ki, düz yoldan çıxmısınız. Bununla hansısa inancı şübhəyə salmağa haqqınız yoxdur.

Bilməmək əsla mövcud olmamağa dəlalət etmir.

Məgər sizin bilmədiyiniz təkcə bu məsələdirmi?

Siz kainatın bütün sirlərini kəşf etmisinizmi?

Bu dünyanın bəşər beynində yaratdığı bütün suallara cavab tapmısınızmi? Onun daxili və xarici hissələrinə tamamilə bələdsinizmi? Yaxud, sizə qarqlıq qaldığı üçün bütün bunları faydasızlıq sanırsınız?

Hansısa şeyin faydalı və ya faydasız olması bizim anlamağımızla ölçülürmü?

Bəlkə bu hikmətləri anlamamağınızı öz fikrinizin acizliyi kimi qəbul edəsiniz?

Bəlkə bu əqidədə olsanız daha doğru olar ki, əgər ağılınız təkcə bu zahiri rabitə vaistələrinə deyil, daha geniş imkanlara malik olsaydı, dünyanın daha çox sirlərinə agah olardınız?

Əgər bu suallara təcrübəli bir alim cavab versə, yəqin ki, öz nöqsanına etiraf edəcək, hər gün açılan məchulları nəzərə alaraq bilmədiklərini yoxmuş kimi hesab etməyəcək və dünyanın sirlərlə dolu olduğuna iqrar edərək deyəcək:

Milçək bu bağın nə vaxtdan bəri mövcud olduğunu necə bilsin?!»

Halbuki o baharda doğulub payızda ölür!?

İnsan özü nədir ki.....?

Görmə aləti bir parça piy.

Danşığı aləti bir parça at.

Eşitmə aləti iki tikə sümük...

Ey insan, üfunət dolu bir böcək kimi,

Bu acizliyinizlə aləmə hay-küy salmışınız.

Odur ki, bu qədər qeybin hikmətini araşdırmayın, sirri bilinsə də, bilinməsə də qeyb artıq baş vermişdir və sizin bilməməyiniz heç vaxt onun inkarına səbəb ola bilməz. Biz qəzavü-qədərə inanırıq və fəlsəfi baxımdan Quran və Əhli-beytin göstərdiyi yollarla ondan az-çox xəbərimiz var.

Amma gəlin görək qəzavü-qədəri tamamilə açıqlaya bilən və bu məsələni bütün təfsilatı ilə başa düşən kimsə varmı? Elə buna görə də qəzavü-qədər haqqında düşüncəyə dalmaq məsləhət görülməyib və buyurublar: Qaranlıq bir dərədir, oraya seyrə çıxmayın, azarsınız.

Bu vadiyə addım atma...

Çünki ilk addımda giriftar olacaqsınız.

Ona heç kəsin yolu olmadı.

Ey nadan, nə üçün tor qurmusan?

(Şerlərin müəllifi yazıcının atasıdır).

Təkvini və təşrii məsələləri bəşər düşüncəsi tamamilə əhatə edə bilməyəcək və insan bu aləmlərin hər tərəfini araşdırsa, vaqif ola bilməz.

Məşuqun oturaq yerinin harada olduğunu kimsə bilmədi.

Bu qədəri məlumdur ki, zıncırov səsi gəlir.

Əmin-amanlıq vadisinin alovundan

sevinən təkcə mən deyiləm.

Musa da buraya bir parça od üçün gəlir.

Yarın vəsfi barəsində deyilən bu ucsuz-bucaqsız şərh

Minlərlə vəsfdən bircəciyidir ki, ifadə olundu.

Bura artıq təslim və iman məqamıdır, amma dəlil-sübutdur və xalis qulluq xarakterli imandan söhbət getmir. Söhbət agah, ağıl və vicdandan qaynaqlanan ayə və hədislərin ecazkar görüşləri və möcüzələrin bələdçiliyi ilə yaranan imandan gedir. Bu görüşlər isə ən aqıl və müdrik alimlər tərəfindən bizə çatdırılıb.

Odur ki, qeyb sirlərinə aid bütün dediklərimiz daha çox onun təsir və faydalarına aiddir. Qeybin əsl səbəbi isə bizə naməlumdur.

«Qeybin sirri yalnız zühurdan sonra aşkar olar» deyə aydın şəkildə ifadə edən şərif hədislərin mənası elə budur. Necə ki, məsələn, ağacların yaranmasının sirri bar gətirəndən sonra, yağışın sirri bağların və tarlaların yaşıllaşmasından sonra bilinir.

Şeyx Səduq özünün “Kəmalud-Din və “İləuş-Şəraye” kitablarında Abdulla İbn Fəzl Həşimidən öz sənədi ilə belə nəql edir: İmam Sadiqin ‘ belə buyurduğunu eşitdim: Əlbəttə, bu işin sahibi üçün bir qeyb var ki, hökmən olasıdır, bu qeybətdə hər bir batil axtaran şəkə düşəcək.

Soruşdum: Nə üçün, sənə qurban?

Buyurdu: Bizə faş olunması üçün izn verilməyən bir məsələyə görə.

Soruşdum: Onun qeybinin olan hikməti nədir?

Buyurdu: Ondan əvvəlki höccətlərin qeybətinin hikmətləri. Həqiqətən, qeybin hikməti yalnız onun zühurundan sonra kəşf olunacaq. Necə ki, məsələn, Xızrın qayıqı dəlməsinin, uşağı öldürməsinin və divarı təmiz etməsinin sirri Musa ‘ üçün yalnız ayrıldıqları vaxt açıqlandı. Ey Fəzlin oğlu, bu (qeybi) Allah-taalanın işlərindən, sirlərindən və Onun qeyb elmlərindən biridir. Biz hikmətli Allahın olduğunu bildikdən sonra Onun bütün işlərinin hikmətə əsaslandığına, biz səbəbini

bilməsək də Onun bütün söz və əməllərinin səbəbli olduğuna şəhadət vermişik.¹

Bununla belə, qeyb barəsində istinad əqlin və ürfən düzgün sayıla biləcəyi bir sıra faydalara sonrakı səhifələrdə işarə edəcəyik. Bu faydalar hədislərdən və alimlərin kəlamlarından məlum olur.

ÖLDÜRÜLMƏK QORXUSU

Küleyni «Kafi» kitabında və Şeyx Tusi «Qeybət» kitabında öz sənədi ilə Zürrədən belə nəql edir: Həzrət Sadiqin ‘ belə buyurduğunu eşitdim: Qaim ‘ üçün qiyam etmədən öncə bir qeyb var.

Soruşdum: Nə üçün?

Buyurdu: Çünki öldürülməkdən qorxur.

Bu və digər bu kimi hədislərdən məlum olduğu kimi, qeybin səbəblərindən biri öldürülmək qorxusudur və bu, həm qeybin başlanması, həm də davam etməsi ilə əlaqədardır.

Öldürülmək qorxusunun qeybə səbəb olması isə mötəbər tarix və hədis kitablarından aydın olur. Abbasilər eşitmişdilər və bilirdilər ki, Peyğəmbər (s) nəslində, Əli ilə Fatimənin ‘ övladlarından olan bir şəxs dünyaya gələrək zalımların hakimiyyətinə son qoyacaq. Həmin şəxsin İmam Həsən Əskərinin ‘ övladı olduğunu bildiklərindən

1- Müəllifin Müntəxəbul-Əsər kitabından 28-ci hissə, 2-ci fəsil, 1- ci hədis.

onu öldürmək istəyirdilər (Fironun Musa ' ilə rəftarı kimi).

Onun doğulmasından xəbərdar olmaq üçün əvvəlcə casuslar göndərdilər. Sonra isə onu şəxsən tapıb ələ keçirmək istədilər. Lakin Allah-taala onu qorudu və düşmənlərini məyus etdi. Zəhiri baxımdan isə böyük daxili çəkişmələr, abbasilərin Sahibuz-Zənc qiyamı ilə məşğul olması onu təqib etməyə onlara imkan vermədi. Bu məsələ müqəddəs sərdabədəki Munbətu-Səffə qapısından da bəlli olur. Bu abidə abbasilərin alim və böyük xəlifələrindən olan Ən-Nasir Lidinillahın dövründən yadigar qalan qədim və qiymətli abidələrdəndir. Bu xəlifə o həzrətin doğulmasına və qeybinə inananlardan idi. "Kəşful-Ğummə" kitabında səhih və yəqinliklə nəql olunan İsmayıl ibn Herqəlinin hekayəsində də deyilir ki, Bağdadın Əl-Mustənsiriyyə mədrəsəsinin banisi xəlifə Əl-Mustənsir-Billah da o həzrətə inanmış və İsmayılı min dinar verməklə imama ədəb izhar etmək niyyətindəymiş. İsmayıl imamın göstərişilə pulu almaqdan imtina etdikdə, xəlifə qəm-qüssəyə dolub ağlamışdı.

Qısaı, qeybə çəkilmək öldürülmək qorxusu ilə sıx əlaqədardır. İmamın müasiri olan hökumət rejimi onun varlığından əndişələnirmiş və onun varlığını özü üçün ciddi təhlükə hesab edirmiş. Bu məsələ şübhəsizdir. Əgər bacarsaydılar, imamı dərhal şəhid edərdilər. Ona görə də Musa peyğəmbər Ə fironçulardan məxfi şəkildə dünyaya gəldiyi kimi, imamın da təvəllüdü abbasilərdən gizlin baş verdi. Doğumundan sonra imamı çox axtarsalar da tapa bilmədilər.

Sonralar da imamın öldürülmək qorxusu aradan qalxmayıb və bu təhlükə daim mövcuddur. Doğrudur, Allah istədiyi an ona zühur əmri verərək vaxtından əvvəl bütün dünyaya hakim edə bilər. Lakin Allah bu dünyanın gedişatını maddi səbəblərlə idarə edir. Odur ki, lazımi vəziyyət yaranana qədər o həzrətin qiyamı təxirə düşəcək. Amma əgər şərait yaranmazdan öncə zühur etsə, qətləndirilməyə məhkum oluna bilər. Necə ki, məsələn əgər Peyğəmbər Ə peyğəmbərliyinin ilk vaxtlarında cihad etsəydi, yersiz və tələsik olardı. Amma lazımi şərait yarandıqdan sonra cihad əmri və Allahın köməyi gəldi, bununla da İslam yayıldı.

Əgər kimsə desə ki, "nə üçün o həzrət öz əcdadı kimi üzə çıxmır? Zühur etsin, sonra da əcdadı kimi ya qalib gələr, ya da Allah yolunda şəhid olar?" Bu suala belə cavab verilir:

O həzrət məğlub olmaq, möhtərəm əcdadı kimi evində və ya zindanda həbs olunmaq üçün zühur etməyəcək. O gəlmir ki, onu öldürsünlər və hidayət nurunu söndürsünlər. O, peyğəmbərlərin məqsədini hökmən və mütləq mənada həyata keçirmək, İslam bayrağı altında ümumi sülh, asayiş və ədalət yaratmaq və bütün yer kürəsində Quran qanunlarını icra etmək üçün zühur edir. Təbii ki, belə bir proqramı həyata keçirməli olan şəxs qələbəyə yüz faiz zəmanət verən bir şəraitdə qiyam etməlidir. Eyni zamanda, öncə də izah etdiyimiz kimi, həmin şəraitdə Allahın qeybi imdadlarının enməsinə ilahi hikmət mane olmamalıdır.

BOYNUNDA HEÇ BİR BEYƏTİN OLMAMASI

Həzrət Məhdinin ” əlamətlərindən biri də budur ki, onun boynunda hətta təqiyə nöqtəyi-nəzərindən heç bir qəsbkar hakimiyyətin beyəti olmayacaq, heç kəsə, hətta təqiyə üçün də təslim olmayacaq. O, kamil islama malik olmayan heç bir hökuməti imzalamış olmayacaq. O, Allahın Adil, Sultan, Qalib və Hakim adlarının ən kamil məzhəbidir. Belə bir şəxsiyyət və məqam sahibi hədislərə əsasən, Allahdan qeyrisinin hakimiyyəti altında olmaqdan – hətta təqiyə nöqtəyi-nəzərindən – qorunacaq. Hədislərə əsasən, o, təqiyəyə əməl etməyəcək, haqqı aşkar, batili isə məhv edəcək.

Deməli, qeybin bir fəlsəfəsi də budur ki, zühur vaxtı çatmazdan öncə imam öz əcdadı kimi dövrün sultanlarına tabe olmaq məcburiyyətində qalmayacaq və zühur etdikdə Allahdan başqa heç kəsin beyəti onun boynunda olmayacaq.

Bu mənə “Kəmalud-Din” (48-ci bab, qeybət fəlsəfəsi bölməsi), “Uyun”, “İləl” və digər kitablardakı bir neçə hədisdən ələ gəlir. O cümlədən, Hişam ibn Salimin imam Sadiqdən ‘ nəql etdiyi bir hədisdə deyilir: Qaim ‘ qiyam edərkən boynunda heç bir beyət olmayacaq. Habelə Həsən ibn Əli ibn Fəzzalın hədisində deyilir: İmam Rza imam Həsən Əskərinin ‘ vəfatından sonra İmam Zamanın qeybi barəsində danışarkən Həsən ibn Əli soruşur: Nə üçün qeybə çəkilir?

Həzrət Rza ‘ buyurdu: Qılıncla qiyam edərkən boynunda kimsənin beyəti olmamağı üçün.

ŞİƏLƏRİN SINAĞI

Qeybət bir fəlsəfəsi də şiələrin ixlas və imanının sınaqdan keçirilməsidir. Ayələrin və hədislərin də təsdiqlədiyi kimi, ilahi ənənələrdən biri də bəndələrin sınaqması, aralarından yaxşılardan seçilməsidir. Həyat və ölüm, yoxsulluq və zənginlik, sağlamlıq və xəstəlik, şan-şöhrət, vəziyyətlərin dəyişkənliyi, müsibətlər, qəm, sevinc – bunların hamısı sınaq, təbii, istedadların üzə çıxması və kamillik üçün vasitədir.

Hədislərə əsasən, həzrət Məhdinin ” qeybi ən çətin sınaqdır. Bunun iki dəlili var:

Biri budur ki, qeybi uzunmüddətli olduğu üçün iman möhkəm olan şəxslərdən başqa hamı şəkk düşəcək. Kimi onun doğumu, kimi də yaşamasına şəkk edəcək. Cabir, Peyğəmbərdən Ə belə nəql edir: «**O öz şiə və dostlarından ayrılaraq qeybə çəkiləcək və bu zaman onun imamlığını yalnız Allah tərəfindən qəlbi sınaqmış şəxslər tanıyacaq.**» (“Muntəxəbul-Əsər”, c.8, h.4)

Məlum məsələdir ki, uzun ömrə və qeybətə, uzun müddətdən sonra zühura inanmaq qeybə iman və etiqad gözəlliyinin dəlili olmaqla bərabər, həm də Peyğəmbər (s) və imamların (ə) verdiyi qeybi xəbərlərə etimad göstərmək deməkdir. Bundan əlavə, bu inam həm də ilahi qüdrətə iman əlaməti, dini proqramlara təslimçiliyin nə dərəcədə qüvvətli olmasının nişanəsidir. Çünki qeybdə olanlara kamil və sadıq inam yalnız yəqin və təqva əhlində olur. Qeybə o şəxslər inanır ki, vəsvəələr zülmətindən xilas olmuş, nəfsin arxayınlıq dərəcəsinə, əqidə möhkəmliyinə çatmış, qəlbləri hidayət

nuru ilə münəvvər olmuş, əsassız şübhələrə etina etməmiş, dindarlıq və vilayət yolunda zəiflik göstərməmişlər.

İkinci dəlil isə qeyb dövründə meydana çıxan başgicəlləndirici dəyişikliklərdir. Bunlar insanları titrədir. Belə ki, imanı qorumaq çox çətinləşir və insanların imanı şiddətli təhlükələrlə üzləşir. Bu haqda imam Sadiq ' buyurur: Qeybət dövründə dindarlığa riayət edən şəxs tikan kolundakı tikanları əli ilə budayan şəxs kimi olacaq.

Sonra imam öz əli ilə işarə edərək göstərdi və buyurdu: Bu işin sahibi qeybə çəkiləcək, gərək hər bir Allah bəndəsi təqvalı olub öz dinini qorusun. ("Kəmalud-Din", s.16,c.2; "Muntəxəbul-Əsər", 2-ci fəsil, 27-ci bölmə, 10-cu hədis.)

Qeyb dövründə dünya zahirdə çox gözəl və aldadıcı şəkllə düşəcək, günah və heyvani ləzzətlər görünməmiş tərzdə hamı üçün müyəssər olacaq, eyş-işrət məclisləri geniş şəkildə yayılacaq, naməhrəm kişilər qadınlarla haram və əxlaqsız formada qaynayıb-qarışacaq, haram qazanclar rəsmiləşəcək, insanların çoxunun gəliri haramdan olacaq, mömin üçün qılnc zərbəsini qəbul etmək bir dirhəm halal qazanc əldə etməkdən asan olacaq, dünyapərəstlik insanlara hakim kəsiləcək, ilahi ehkamlara etinasızlıq göstərən şəxslər vəzifəyə keçəcək. İdarəetmədə kişilərlə bərabər qadınlar da iştirak edəcək, sələmçilik, əyyaşlıq, sərxoşluq, şərab ticarəti, qumar, namussuzluq və əxlaqsızlıq aşkar şəkildə fəaliyyətdə olacaq.

Dindarlar zəlil, rəzil və dinsizlər isə zahirdə izzətli olacaq. Yaxşılığa çağırış və pislikdən çəkildirmə tərkl olunacaq və bunun əksi baş verəcək. Yaxşını pis, pisi isə yaxşı kimi

qəbul edəcəklər. Cinayət etməklə, zalımlara yardımçı olmaqla fəxr edəcəklər, əmanəti qənimət və sədəqəni ziyan hesab edəcəklər.

İslam ayinlərini tərkl, küfr ayinlərini isə rəsmiləşdirəcəklər. Haqlılar evin bir küncündə oturacaq, napaklar və allahsızlar isə iş başına keçəcəklər. Qadınlar həyasızcasına islami ənənələri tərkl edəcək və cahiliyyətdə dövrünə qayıdacaqlar. Kafirlər və pislərin hakimiyyəti möminləri elə vəziyyətdə saxlayacaq ki, kimsədə aşkar şəkildə Allahın adını çəkməyə cürət olmayacaq. İman saxlamaq o qədər çətinləşəcək ki, səhərki müsəlman axşam dindən çıxıb kafir olacaq.

İmam Sadiq ' buyurur: Zühur məhz ümitsizlikdən sonra baş verəcək. Vallah, siz bir-birinizdən (yəni mömin münafiqdən) ayrılmayınca bu iş baş verməyəcək. Vallah, elə bir dövr gələcək ki, bədbəxt olan bədbəxt, xoşbəxt olan isə xoşbəxt olacaq (Kəmalud-Din, s.15, c.2).

İbn Abbas Peyğəmbərin Ə belə buyurduğunu nəql edir: Onun qeybi dövründə imamətinə iman bəsləyənlər arasında öz əqidəsində sabit qalanların sayı qırmızı kibritdən də az olacaq.

Cabir qalxıb ərz etdi: Ya Rəsulullah, sənin övladlarının Qaimi üçün qeybə çəkilmə varmı?

Buyurdu: And olsun Allahıma ki, belədir, gərək Allah möminləri ayırsın və kafirləri məhv etsin. Ey Cabir, bu, Allahın işlərindən biri, bəndələrdən məxfi saxlanılmış ilahi sirlərdən biridir. Odur ki, bu məsələyə şübhə ilə yanaşma – Allahın işində şübhə etmək küfrdür ("Kəmalud-Din", c.1, s.404).

Əbdürrəhman ibn Səlt imam Hüseyndən ' belə nəql edir: Bizdən on iki Məhdi vardır. Birincisi Əli (ə), sonuncusu isə mənim övladlarımdan olan doqquzuncu şəxsdir. Haqq uğrunda qiyam edən imam odur, Allah yeri ölümündən sonra onunla dirildəcək, dini onunla zahir və bütün dinlərə qalib edəcək, müşriklərin xoşuna gəlməsə də belə. Onun qeybə çəkildiyi dövrdə bir qrup şəxs dindən çıxıb mürtəd olacaq, başqa bir qrup isə dində sabit qalacaq, lakin əziyyətə düşər olacaq. Onlara deyəcəklər: "Bu vədə (zühur) nə zaman baş verəcək – əgər düz deyirsinizsə?" Ağah ol! Həmin dövrdə əziyyətlərə dözən şəxs Allah Peyğəmbərinin (s) hüsurunda əldə qılıncla cihad edən şəxs kimdir ("Kəmalud-Din", s.434, c.1).

LAZİMİ ŞƏRAİTİN YARANMASI

Qeybin fəlsəfələrindən biri də bəşər şüurunun zühur üçün hazır olmasıdır. Çünki imam zahiri hökmlərlə hakimiyyət etməyəcək, əksinə, o, həqiqətə əsaslanaraq, təqiyyəsiz surətdə haqq-ədaləti bərpa edərək, həqiqi ədaləti yaradacaq və islamın bütün hökmlərini yerinə yetirərək hakimiyyət edəcək.

İslam düşmənlərinin, vəzifəpərəst siyasətçilərin yaratdıqlarını məhv, İslamın tərk olunmuş hökmlərini bərpa edəcək. Babası Peyğəmbərin (ə) gətirdiyi və dünyapərəstlər tərəfindən qeyri-rəsmi və məhbus vəziyyətə düşmüş İslamı yenidən bütün dünyanın rəsmi dini edəcək. Məmurlara qarşı kəskin formada tələbkar olacaq günah və zülm edənlərə qarşı güzəştə getməyəcək və ümumdünya İslam hökuməti quracaq.

Belə bir planı həyata keçirmək üçün isə bəşəriyyətin elm, düşüncə və əxlaq sahəsində tərəqqisi, bəşər cəmiyyətinin bu ilahi rəhbərliyi qəbul etmək üçün hazırlığı lazımdır. Gərək o həzrətə köməkçi olanların sayı hədislərdə qeyd olunan həddə çatsın; gərək insanlar anlasın ki, heç bir recim, siyasi və iqtisadi ideologiya düzgün idarə etmək iqtidarında deyil. Gərək bəşəriyyət başa düşsün ki, insan hüququnu qorumaq iddiasında olan beynəlxalq təşkilatların əlindən heç bir iş gəlmir; insan cəmiyyəti planlaşdırılan və planlaşdırılacaq proqramlardan məyus olsun; gərək fəsad, zülm və haqsızlıq hamını bezdirsinsin. Hədislərdə deyildiyi kimi, gərək əxlaqsızlıq o həddə çatsın ki, qadınlarla kişilər küçələrdə, hamının gözü önündə həyasızcasına, heyvan kimi şəhvani işlərlə məşğul olsunlar.

Günümüzdə hazırlanan planlar həqiqi mədəniyyətə zidd xarakter daşıyır. Bu planlar zülmə, fəsada rəvac verir, nigarançılığın, psixoloji zədələrin, mürtədliyin artmasına səbəb olur, daha çox heyvani həyatın təminatçısına, insani və mənəvi həyatın düşməninə çevrilir.

Vəziyyət belə olanda hazırkı qeyri-insani mədəniyyətdən hamı bezdikdə, zülmət dünyanı tutanda ilahi bir şəxsiyyətin zühuru baş verəcək. Zülmətləri yaracaq, həqiqət və ədalət təşnələrinə səadətin zülal şərbətini içirəcək və bu qəlbi ölmüş insanın varlığına yeni ruh üfürəcək. «**Bilin ki, Allah ölü yeri dirildər.**» Belə bir şəraitdə insanlıq bu ilahi dəvəti misilsiz sevinc hissi ilə qəbul edəcək. Çünki şiddətli zülmətdə nurun işığı və qiyməti daha yaxşı bilinir.

Amma əgər lazımi şəraitin yaranmasını gözləmədən zühura izn verilsə, ondan gözlənilən faydalar müyəssər olmaz. Odur ki, zühur məlum vaxta qədər təxirə salınmalı, lazımi şərait yarandıqda, ilahi hikmət tələb etdikdə baş verməlidir. Həmin vaxtı isə kimsə bilmir və əgər kimsə zühur üçün vaxt təyin etsə yalançıdır.

İmam Sadiq ' buyurmuşdur: Zühurun vaxtı müəyyən deyil, çünki qiyamət kimi onun da elmi Allahın yanındadır...

Sonra isə buyurdu: Kim bizim Məhdinin zühuru üçün vaxt təyin etsə, özünü Allahın elminə şərik etmiş və bu iddiada olmuş olur ki, Allah onu Öz sirrindən agah etmişdir. ("İsbatul-Hudat", s.156, c.7).

KAFİR NƏSİLDƏN MÖMİNLƏRİN ÇIXMASI

Hədislərə əsasən, Allah-taala bir çox möminin nütfəsini kafirlərin belində əmanət qoyub və bu əmanətlər üzə çıxmalıdır. Bu əmanətlər zahir olmazdan qabaq imamın silahlı qiyamı və kafirlərin qətli baş verməyəcək, çünki əks-təqdirdə onların zahir olmasına mane olacaq.

Kim güman edərdi ki, zalım, qaniçən, xəbislikdə Əhli-beyt (ə) düşmənləri sırasında misli-bərabəri olmayan Həccac kimi bir şəxs nəsindən İbnul-Həccac ləqəbi ilə tanınmış Hüseyini ibn Əhməd ibnul-Həccac kimi Əhli-beyti (ə) sevən bir şəxs çıxa bilər! İbnul-Həccac şüenin qüdrətli şair və xətiblərindən idi. O, Peyğəmbər ' nəsini sevənlərdən olmaqla yanaşı, eyni zamanda Əli ' və Əhli-beytin (ə) mədhi, onun düşmənlərinin həcvi barəsində kəsərli

qəsidələr söyləmiş, şiə məzhəbinə rəvac verənlərdən olmuşdur. Onun qəsidələrindən biri belə başlayır:

«Ey Nəcəfdəki qübbənin sahibi, məzarını kim ziyarət edib şəfa diləsə, dərhal şəfa tapar».

Kimsənin zehninə gələrdimi ki, həzrət Museyi-Kazimin ' qatili olan Sindi-ibn Sahikin nəslindən Kəşacim kimi şer dahisi dünyaya gəlsin?! O da Əli ' sülaləsinin vilayətinin təsiri altında ömrünü Əhli-beyt fəzilətlərini yaymaqla sona çatdırdı.

Demək, mömin nütfələrin kafir sülblərdən çıxması mühüm bir məsələdir və zühur ona mane olmamalıdır. Zühur o zaman baş verəcək ki, kafir sülblərdə heç bir mömin nütfə qalmamış olsun. Məsələn, necə ki, Quran Nuh peyğəmbərin əhvalatında onun duası vasitəsilə bunu bizə anladır. Nuh ' belə dua edir: **«İlahi, bu qövmlə kafirdən başqa heç nə dünyaya gətirməyəcək.»** Həzrət Sahibin ' də ümumdünya zühuru belə bir zamanda baş verəcəkdir.

"Fəth" surəsindəki **«Əgər ayrılısalar onlardan olan kafirlərə ağrıdıcı əzab verərik!»** - ayəsini "Burhan", "Safi" və digər təfsir kitabları bir çox hədislərə əsaslanaraq bu mənaya təfsir etmişlər. Həmin hədislərin məzmunu belədir: Əmanətlər xaric olmayınca Qaim ' zühur etməyəcək. Onlar xaric olduqdan sonra isə zühur edərək Allah düşmənlərini qətlə yetirəcək.

MÜHƏQQİQ TUSİNİN KƏLAMI

Şərqi məşhur filosofu və İslam filosoflarının fəxri Xacə Nəsirəddin Tusi yazdığı tədqiqat traktatında bütöv bir

hissəni on ikinci imamın (ə.f) qeybinə, müddətin uzunluğuna və bu barədə olan şübhələrin cavabına həsr etmişdir. Həmin hissənin sonunda qeybin səbəbi barəsində yazır: İmamın qeybinin səbəbinə gəldikdə isə bunun Allah və ya o həzrət tərəfindən olması ağlabatan deyil. Bu, insanlar tərəfindəndir. Səbəb qorxunun hakim olması və insanların imama dözə bilməyəcəyidir. Nə zaman bu səbəb aradan getsə, yəni xalqlar imama itaət edə bilsələr, zühur lazım gələcək.

Göründüyü kimi, böyük alimin fəlsəfə və hikmət işığında söylədiyi bu fikir öncəki səhifələrdə izah etdiyimiz səbəblərlə üst-üstə düşür. Bu səbəb öldürülmək və itaətsizlik təhlükəsidir. Bu səbəb aradan qalxsa, zühur baş verəcək. Odur ki, bəndələr özləri qeybə bais olduqları halda ona irad etmələri yaraşmaz. Bununla belə, əgər insanlar səbəbi aradan qaldırmasalar, Allah Öz qəhri ilə bu imkanı meydana gətirəcək və Quranda möminlərə verdiyi bu vədəni həyata keçirərək imama zühur şəraitini yaradacaq:

«Allah sizin içinizdə mömin və əməlisaleh şəxslərə vədə verir ki, əvvəlkilər kimi onları da yer üzündə xəlifə edəcək, onlar üçün bəyənmiş olduğu dini möhkəmləndirəcək və qorxularını əmin-amanlığa çevirəcək!»

Əgər dünyanın ömründən bir gündən artıq qalmamış olsa belə, Allah o günü o qədər uzadacaq ki, Məhdi ” zühur edərək zülm ilə dolmuş yeri haqq-ədalətlə doldursun.

QAİB İMAMIN FAYDASI

İmamın zühurdan əsrlərlə öncə təvəllüdünün səbəbi

Bəzən soruşurlar: İmamın zühurdan əsrlərlə öncə dünyaya gəlməsinin və uzun bir ömürdən sonra zühur etməsinin səbəbi nədir?

Zühurdan məsələn qırx il əvvəl bu məqama layiqli şəxsi yaratmaq üçün Allahın qüdrəti çatmazdımı?

O həzrətin (ə) zühurundan əsrlərlə əvvəl yaranmasının faydası nədir?

Nəhayət, qaib imamın faydası nədir? Onun olması ilə olmaması bərabər deyilmi?

Cavab: Bu sual eynilə qeybətin fəlsəfəsinə aid olan sualdır. Cavabı isə ötən səhifələrdə deyildi, amma bununla belə, yenə də bir neçə cavab veririk.

Birinci cavab: İmamın varlığının faydası məhz zühur vaxtına və işlərə birbaşa dəxalət etdiyi zamana aid deyil. İmamın varlığının faydalarından biri insanların Allahın izni ilə məhv olmaqdan xilas olması, ilahi şəriətin, höccətlərin və bəyanatın qorunmasıdır. Buna şüə və sünnü kanalları ilə gəlib çatmış əmin-amanlıq, on iki imam və digər mötəbər hədislər dəlalət edir. Bir sıra hədislərdə isə yerin heç vaxt höccətdən boş olmayacağı bildirilir. O cümlədən, həzrət Əli ' buyurur: «**İlahi, yer üzünü sənin üçün höccət – istər aşkar, istər qorxu vəziyyətində və**

pünhan formada qaim – olan şəxsdən boş qalmasın. Qoy nəticədə Allahın höccətləri və aydın dəlilləri aradan getməsin.» ("Nəhcül-bəlağə", c.3, s.174).

İmam bu dünya üçün cismə lazım olan qəlb kimidir. İmam Allahın əmri ilə bədən üzvlərini bir-birinə birləşdirən və cismə həyatının ixtiyar sahibi olan ruh kimidir.

Digər faydası: Hədislərdən də göründüyü kimi, mömin xalq içində olarsa, bunun özü ilahi bərəkətlərin enməsinə və bir çox bəlalardan daf olmasına səbəbdir. Mömin bu qədər bərəkət gətirəndirsə, təbii ki, İmam daha çox rəhmət və bərəkətin enməsinə səbəbdir. Başqa sözlə desək, imam başqalarının birbaşa əxz edə bilmədiyini feyzlərin ötürücü vasitəsidir. Odur ki, imamın əsrlər öncə doğrularaq uzun müddət var olması Allah tərəfindən yalnız imamın vasitəsilə əxz oluna bilən xeyir-bərəkətin insanlardan kəsilməməsinə səbəbdir.

İkinci cavab: İmamın işlərə birbaşa dəxalət etməməsinə səbəb onun rəhbərliyini qəbul etmək istəməyən insanların özüdür. Onun alicənab əcdadı ilə etdikləri kimi, əgər ona itaət etməyə hazır olsaydılar, zühur edərdi. Bu baxımdan, hazır və ya qaib imamın heç bir fərqi yoxdur. Cənab Tusi «Təcridül-əqaid» kitabında bu cavabı seçərək yazır: İmamın varlığı lütfədir, (yəni saleh əməllərə yaxınlaşdıran və pis əməllərdən uzaqlaşdırandır), onun dəxaləti isə əlavə bir lütfədir və dəxalət etməməsinə bəis bizik. Sözüün hasili budur ki, imamın varlığı lütf və bəndələrin bəhanəsini kəsməkdir. Əgər uzun müddət ərzində vilayət və hidayət silsiləsi qırılmış olsa, xalqın Tanrı qarşısında

bəhanəsi olacaq. «Bu gün dininizi kamilləşdirdim» ayəsinə əsasən, Allah-təala rəhmanıyyət, rəhimiyyət, mun'imıyyət və rububiyyət kimi kamal sifətlərinin tələbinə uyğun olaraq imamı təyin etməklə bəndələrin tərbiyə və hidayətini təkmil etmişdir. İnsanlar bu nemətdən faydalanmaq istəmirsə və imam kimi hidayət günəşinin nur saçmasına mane olursa, o zaman imamın təyininə kiminsə etiraz haqqı yoxdur. Habelə, əgər insanlar digər nemətlərdən istifadə etməsələr, istifadəsinə mane olsalar və ya sui-istifadə etsələr, bu rəftar həmin nemətlərin yaranmasına irad etmək üçün bəhanə yaratmamalıdır. Heç kəs deyə bilməz ki, insanlar faydalanmadığı üçün bu nemətlərin olması ilə olmaması bərabərdir. Əksinə, belə olan halda insanlara etiraz olunmalıdır ki, Allah səxavət göstərərək bu nemətləri əta etdiyi halda, nə üçün küfran edərək faydalanmırlar?

Üçüncü cavab: Biz o həzrətin hamıdan, hətta öz dostlarından da pünhan olduğunu yəqin bilmirik. Kim iddia edə bilər ki, məsləhət olduqda öz dostlarının vasitəsilə, onları dəstəkləməklə işlərə dəxalət etmir?

Dördüncü cavab: Yəqindir ki, o, insanlardan pünhandır. Lakin bu o demək deyil ki, insanlar da ondan pünhandır. Əksinə, bəzi hədislər imamın həcc mərasimində həccə getdiyini, əcdadın qəbrini ziyarət etdiyini, xalqın arasında olduğunu, kimsəsizlərə yardım etdiyini, xəstələrə dəydiyini və hətta bəzən şəxsən onlara kömək göstərdiyini göstərir.

Bəşinci cavab: İmam – şəxsən və vasitəsiz – işlərə dəxalət etməsi vacib deyil. Digərlərini də xüsusi və ya ümumi

olaraq öz tərəfindən nümayəndə kimi təyin edə bilər. Məsələn, ondan əvvəlki imamlar şəhərlərdə öz nümayəndələrini təyin edirdilər. İmam Zaman ' da kiçik qeybi dövründə bir neçə şəxsi xüsusi nümayəndə olaraq seçmişdir. Böyük qeybi dövründə isə hökmləri bilən, münaqişələri həll etməyi bacaran, İslamın nəzəriyyatını və siyasətini qorumağı bacaran fəqihləri ümumi olaraq nümayəndə təyin etmişdir. Həmin fəqihlər fiqhi kitablara əsasən və orada izah olunduğu formada xalqın müraciət nöqtəsi və zahirı formada da olmuş olsa şəriətin qoruyucularıdır.

Altıncı cavab: İmamın məhz varlığı möminlərin qəlbinə qüvvət və ümid verən amillərdəndir. Başqa sözlə, Allah yolunun yolçularının arxalandığı nöqtədir. Düzdür, hamının təvəkkül etdiyi varlıq Allahdır, lakin döyüşlərdə Peyğəmbərin (s) varlığı İslam mücahidləri üçün xüsusi bir güc və ruh yüksəkliyi idi. Hətta Əli ' kimi bir şəxsiyyət deyirdi: «**Döyüş çox şiddətlənəndə Rəsulallahın Ətrafına yığılıb ürəklənirdik**». Şəriətimizin qoruyucusu olan diri bir imamın mövcudluğu yüksək ruhun yaranmasına, ümitsizliyin məhv olmasına səbəbdir. İlahi insanlar daim ondan imdad alır, iradələrini möhkəmləndirirlər. Bu məsələ xüsusilə nəfsin tanınması ilə məşğul olan elmlər baxımından çox əhəmiyyətlidir və əsas rol oynayır.

Deyirlər, Nadir şah Əfşar “Murçexar” döyüşündə gördü ki, əsgərlərdən biri qəhrəmanlıqla döyüşür və düşmən səngərlərini darmadağın edir. Şah təəccüblənərək həmin əsgərdən soruşdu: Sən əfqanların hücumu zamanı yox

idinmi? Əsgər cavab verdi: Mən var idim, lakin orada sən yox idin.

Deməli, imamın məhz var olması möminlərin ruh yüksəkliyinin çoxalması, onların dayağı olmaq baxımından zəruridir. Bu isə çox böyük bir faydadır və elə buna görə də həm ağıl, həm də şəriət baxımından imamın təyini hökmən lazımdır.

KİÇİK QEYB NİYƏ DAVAM ETMƏDİ?

Bəzən soruşurlar: Kiçik qeyb dövrü nə üçün bitdi? Əgər eləcə davam etsəydi, imam hər əsrdə xüsusi naiblər vasitəsilə xalqa rəhbərlik etsəydi, nə eybi olardı?

Cavab: İmamın fəaliyyət proqramını Allah müəyyənləşdirir və imam həmin proqramla hərəkət etməlidir. İmamət məsələsi isbatlandıqdan sonra İmamın iş proqramına etiraz etmək yersizdir. Hətta İmam (ə) özü də Allahın əmrinə təslim olmaqdan başqa məsuliyyət daşımır. Bu proqramın səbəbini soruşmaq isə xalis bəndəlik məqamına ziddir. Ötən səhifələrdə də qeyd etdiyimiz kimi, qeyb məsələsinə tutulan iradların hamısı eyni xarakterlidir.

Əgər məsələnin aydınlaşması üçün sual olunsa idi, iki sual soruşulmalı idi:

Birinci sual: Nə üçün imamın iki qeybi oldu və elə əvvəlcədən böyük qeyb başlanmadı?

İkinci sual: Kiçik qeyb və xüsusi naib proqramı nə üçün davam etmədi? Əgər belə davam etsəydi, hansı problem yaranardı?

BİRİNCİ SUALIN CAVABI

1. Kiçik qeyb Böyük qeybin başlanması üçün zəmin və hazırlıq xarakteri daşıyırdı. Çünki qeyb yeni başlanmışdı

və insanlar hələ ona alışmamışdı. Doğrudur, əvvəllər imam Əli-ən-Nəqi ' və imam Həsən Əskəri ' xalqı qeybə hazırlamaq üçün bəzən qeybə çəkilirdilər. Lakin bununla belə, nəgəhan və birdəfəlik qeybətə baş verməsi insanların təəccübünə, heyrətinə, hətta vəhşətinə və azmasına səbəb olardı. İmamla əlaqənin kəsilməsini qəbul etmək, sonralar böyük qeybətdə olduğu kimi, əksəriyyət üçün çətin və ağır idi. Odur ki, yetmiş ilə yaxın bir müddətdə imamla rabitə xüsusi naiblər vasitəsilə həyata keçirilirdi. Müsəlmanlar həmin naiblərin vaistəsilə öz problemlərini, suallarını imama çatdırır, cavab alırdılar. Lazımı xəbərlər onların vasitəsilə xalqa çatdırılırdı. Bir sıra şəxslər də imamla görüşmək şərəfinə nail olurdular. Beləliklə, bu müddət ərzində xalq belə vəziyyətə alışdı.

2. Dörd xüsusi naibin vasitəsilə yaranan rabitə, habelə, bir sıra şəxslərin o həzrətlə görüşə nail olması onun dünyaya gəldiyini və diriliyini isbat etmək üçün lazım və faydalı idi. Həzrətin heç kəsin onun doğulmasından agah olmamaq qədər məxfi olması həm də ilk vaxtlarda məqsədyönlü deyildi. Ona görə də həm imam Həsən Əskərinin ', həm də qeyb zamanında bir çox xüsusi şəxslər o cənabla görüşür, ondan gördükləri kəramətlərin vasitəsilə imanlarını möhkəmləndirirdilər.

İKİNCİ SUALIN CAVABI

1. Kiçik qeyb dövrü ona görə davam etmədi ki, imamın fəaliyyət proqramı əsasən böyük qeyb idi, kiçik qeyb isə böyük qeyb dövrünə hazırlıq xarakteri daşıyırdı.

2. Xüsusi naiblər hökmü keçərli olan və zahirdə qüdrətli bir qüvvə sayılır, işlərə rəsmən müdaxilə edə bilmirdi. Əksinə, zahiri qüdrətlər onların diqqət mərkəzində olduqlarını görüb onlara maneçilik törədirdilər. Belə bir vəziyyətdə fırıldaqçı və şöhrətpərəst şəxslər də xüsusi naib olduqlarını iddia edəcəkdi və beləliklə də, təfriqə və çəşqınlıq üçün zəmin yaranacaqdı. Elə həmin az müddət ərzində yalançı iddiaçılar az olmadı. Bu isə fəsad demək idi. Həm də elə bir fəsad idi ki, onu dəf etməyin əhəmiyyəti xüsusi naib təyin etmək prosesini qorumaqdan çox olmasa da, az deyildi. Xüsusi naib təyin etmək üsulu bu işin əvvəlində məsləhət olsa da, sonralar bir neçə fəsada görə bu üslub məsləhət deyildi. Bu fəsadlar həmin naiblərin lazımi səviyyədə söz sahibi olmaması, öz dövrlərinin rəhbərliyinə tabeçiliyi, təqıyyə ilə yaşamaq məcburiyyətində qalması və digər problemlərdə özünü göstərdi. Odur ki, ağıl da hökm edir ki, bu proqam məsləhət deyil, əksinə fəsadları da var.

«Allah işlərin məsləhətini daha yaxşı bilir. O, etdiyi işlərdən sorğulanmaz, onlar isə məsulıyyət daşıyırlar. Onun məmurları yalnız Allah-təalanın buyurduqlarını edərlər. Onlar Onun əziz bəndələridir, nə sözdə, nə də əməldə Ondən irəli keçməzlər».

SAMİRRADAKI SƏRDABƏ

Qəzəbli düşmənlərin şiələrin ünvanına dediyi iftiralardan biri də budur ki: Şiələr imamın sərdabədə qeybə çəkildiyinə, hələ də orada olmasına və oradan zühur etməsinə etiqad bəsləyirlər. Hər gecə şam namazından sonra sərdabənin qapısında durub ulduzlar açıq-aşkar görünənə qədər gözləyir, sonra isə dağılışır və sabahkı gecə də belə edirlər.

Biz bu iftiranın cavabının izahına qətiyyənlə lüzum görmürük. Hər şey əyan olan yerdə bəyana nə hacət var! Hamı bilir ki, belə iftiralər Əhli-beyt (ə) düşmənlərinə Bəni-Ümyyəyə qoşularaq şiələrə kin bəsləyən ibn Xəldun və ibn Həcər kimilərin, onların davamçılarının istehsalıdır. Onlar şiə əqidələrini onların öz kitablarından əldə etməkdənsə, iftira yaxmağa, saxta əqidələr düzəltməyə, sələflərinin iftiralarını əldən-ələ ötürərək bu yolla başqalarını da azdırmaqla məşğuldurlar.

Çox heyretlidir! Minlərlə yüksək səviyyəli yazıçı tərəfindən – etiqad və fikirləri kitablarda açıq-aşkar – yazılan bir ümmətə elə iftiralər yaxılır ki, heç bir əsrdə bir kəs bu fikirləri zəhnindən belə keçirməmişdir. Şiənin imamət və digər etiqad əsasları haqqında fikri kəlam və əqaid kitablarında mövcuddur və qorunmaqdadır. Qeyb haqqında isə imamların dövründən bəri yazılan kitablarda bütün xüsusiyyətlər qeyd olunmuşdur. Deyilən

iftiralər bu kitabların heç birində yoxdur. Heç kəs imamın Samirra sərdabəsində gizləndiyini iddia etmir. Əksinə, şiə kitab və hədisləri, kiçik və böyük qeyb dövründə o həzrətdən nəql edilən möcüzə və kəramətlər, bu iki qeyb dövründə onunla görüşmək şərəfinə nail olanların hekayələri – bunların hamısı həmin iftiranı təkzib edir. Doğrudur, Samirrada bir sərdabə var və şiələr orada dua və ibadətə məşğul olur, İmam Zamanı ' ziyarət edirlər. Amma ona görə yox ki, imam orada gizlin şəkildə yaşayır! Ona görə ki, həmin sərdabənin ətrafı İmam Hadi ' və imam Həsən Əskərinin ' ziyarətəgah zonası, İmam Zamanın ' dünyaya göz açdığı, o həzrətdən neçə-neçə möcüzə görünmüş bir məntəqədir. Bu ziyarət həmin dövrün xatirələrini yaşatmaq üçündür. Bir zamanlar dövrün imamı, atası və babası bu şərəfli evlərdə, o cümlədən sərdabə kimi tanınan bu evdə Allaha ibadət etmiş, buralar Əhli-beyt (ə) aşiqlərinin get-gəl yeri olmuşdur. Bu evlər aşağıdakı ayənin bariz nümunələrindəndir: "O evlərdə (hansı ki, Allah ucaldılmasına və Öz adının orada zikr olunmasına icazə verib) Allah üçün gecə-gündüz təsbih deyirlər."

Şiələrin möhtərəm saydığı digər yerlər də var, çünki o həzrətin həmin yerlərə qədəm qoyduğu məlum olmuşdur. (Məsələn Qumdakı Cəmkəran məscidi.)

ÜÇÜNCÜ HISSƏ:

İMAM '-IN ÖMRÜNÜN
UZUNLUĞU HAQQINDA

ÇOX UZUN ÖMÜR

İnsanlar tərəfindən daim axtarılaraq əldə edilməsi üçün səylər göstərilən məsələlərdən biri də uzunömürlü yaşayışdır. Sağlam və müvəffəqiyyətli uzun ömür dəyəri fəvqəladə nemətlərdən biridir. Özünə sevgi, əbədiyyətə sevgi instinkti insanların digər instinktlərini uzun ömürlü həyatın vurğunu edərək onları bu yolda ən çətin zəhmətlərə vadar edir. Bu səylər ona görədir ki, bəlkə nəticədə bu ömür zəncirini bir azca da uzada bilsinlər.

Bu mövzu ətrafında araşdırma apararkən məlum olur ki, uzun ömrün mümkünlüyü daim məqbul fikir sayılıb və indiyə kimi heç kəs onun mümkün olmamasını iddia etməmişdir.

Biz əvvəlcə uzun ömürlü yaşayışın mümkünlüyünü müasir elmlər, məsələn tibb, təbiətşünaslıq baxımından araşdıracaq, digər məxluqların vəziyyətindən əldə etdiyimiz məlumatları insanlar ilə müqayisə edəcəyik. Sonra isə səmavi dinlərə müraciət edərək dini baxımdan bunun düzgünlüyü haqqında söz açacağıq.

ELM VƏ UZUN ÖMÜRLÜ HƏYAT

Müasir elm uzun ömrün mümkünlüyünü tamamilə təsdiqləyir, bu yöndə gedən araşdırmaları lazım və müvəffəqiyyətli addım sayır və ömrün uzunluğu üçün müəyyən bir məhdudiyyət təyin etmir. Elm deyir:

Ölümün azaldılması və ömrün uzadılması artıq praktiki mərhələyə keçməkdədir və sürətlə təkmilləşmədədir. Bir əsrdən az bir müddətdə orta ömür 47-dən 74-ə çatdırılmışdır.

Doktor Aleksis Karl 1912-ci ildə bir toyuğu otuz il diri saxladı, halbuki toyuğun ən uzun ömürlüsü on ildən çox yaşamır.

SƏKKİZ YÜZ İLLİK ÖMÜR

Doktor Anri Elhis deyir: Ümumi ölümlərin sayını yaşı ona çatmayan uşaqların ölümü qədər azaltmaq lazımdır. Əgər belə olsa, gələcəkdə insanlar səkkiz yüz il yaşayacaqlar. Alimlər hələ də insanın təbii həyatı üçün qəti bir sərhəd müəyyənləşdirə bilməyiblər. Həyatın məntiqi sərhəddi alimlərin fikrincə, fərqlidir. Pavlov bunu 100 il, Meçnikov isə 150-160 il həddində təyin edirdi.

Məşhur alman təbibisi Qufland insanın təbii həyatının 200 il olması fikrində idi.

On doqquzuncu əsrin məşhur fizioloqu Flüger insan həyatının 600, ingilis Rocer Beyken isə 1000 il davam edə biləcəyinə etiqad bəsləyirdi. Lakin heç kəs insanın bundan da artıq yaşaya bilməsini rədd etmirdi. Məşhur rus alimi İlya Meçnikov bu fikirdə idi ki, insan bədənində mövcud olan təxminən altmış trilyon hüceyrə bağırsağın ifraz etdiyi zəhərli bakteriyalar, xüsusilə hər gün 130 trilyon mikrob istehsal edən yoğun bağırsaq vasitəsilə zəhərlənir.

Bu bakteriyaların çoxu bədənə ziyan vurmur, amma bəziləri zəhərliyədir. Onlar bədəni daxildəki zəhərli qazlar

vasitəsilə zəhərləyirlər və bədənin yaradıcı hüceyrələri bu zəhərlənmə nəticəsində vaxtsız qocalığa məruz qalır. Qoca hüceyrə isə həyat üçün lazımi ehtiyacları çətinliklə təmin edir və onların çoxalmasında problem yaranır, sonra isə ölür.

Kolumbiya universitetinin professoru Esmiş deyir: «Yaş həddi səs maneəsi kimidir. Bu gün səs maneəsi sındığı kimi, bir gün yaş maneəsi də sınacaq».

YETMİŞ MİN İLLİK ÖMÜR

Bir sıra kiçik su heyvanları üzərində aparılan təcrübələr alimləri insan ömrünün uzadılmasına ümidvar etmişdir. Alimlər meyvə böcəkləri üzərində təcrübə aparmış, nəticədə onların ömrü təbii ömürlərinin doqquz yüz mislinə bərabər olmuşdur. Əgər bu sınaq insan üzərində müvəffəqiyyətlə keçirilsə, səksən yaşlı insanın yetmiş iki min il yaşamaq imkanı olar.

Bəzi heyvanlar üzərində aparılan tədqiqatlar gələcəyə tamamilə optimist baxmağa imkan verir və gələcəkdə insanların cavanlıq qüvvəsinin yenidən qayıtması gözlənilir.

Bir çox alimlər uzun ömürlülük məsələsindən daha çox cavanlıq tərəvətinin qaytarılması haqqında düşünür, xüsusi şəraitdə ömrün azacıq da olsa uzadılması ilə arxayınlaşır, bu məsələni problem saymır və deyirlər: Əsas məsələ qocalığın qarşısını ala biləcək bir dərman düzəltməkdir. Çünki ömür hər nə qədər uzun olsa da, qocalığın əziyyəti onu ləzzətsiz bir həyata çevirəcək.

Hətta bəzi tibb alimləri ifrata vararaq deyirlər: Ümumiyyətlə ölüm bu dünyanın qəti qanunlarından deyil və ölüm nə uzun ömürlükdən nə də qocalıqdan doğur, ölüm əslində xəstəliklərdən, gigiyenik normalara riayət olunmamasından doğur. Əgər insan sağlamlıq üçün təsirli olan amillərə hakim ola bilsə, ölümü cilovlaya bilər. (Əlbəttə, Quran ayələrinin açıq-aydın mənalарına əsasən, ölüm bu dünyanın pozulmaz qanunlarındanır, təbiblər burada çox ifrat ediblər).

Bu amillər aşağıdakılardan ibarətdir: Ata-ananın və onların valideynlərinin sağlamlığı, onların nəsilartırma qaydalarını düzgün bilməsi, nikah qaydalarına riayət, ananın hamiləlik vaxtı normal sağlamlığı, hamiləlik və südvermə zamanı gigiyenik qaydalara əməl olunması, övladın düzgün tərbiyəsi, münasib mühit, normal yuxu və istirahət, normal iş, münasibət, münasib geyim, düzgün, əxlaqlı, iradəli insanlarla oturub-durmaq, Allaha iman, daxili təmizlik, batil və xurafi əqidələrdən uzaq olmaq, sağlam qidalanma, spirtli içkilərdən istifadə etməmək və s. amillər. Bunların əksəriyyəti insanın öz nəzarətində olmadığı üçün ölümə məğlub olmağa məcburdur.

Statistik məlumatlara əsasən, ölüm sayları peşə, mühit və yaşayış yerinə bağlı olaraq fərqlənir. Məlum olur ki, insanların ömrü xarici amillərə bağlıdır və bu azaldıqca ömür uzanır. Dəfələrlə 150, 160, 170, 200 və daha çox yaşayan şəxslər müəyyən olunmuşdur. Elə dövrümüzdə 150-dən yuxarı yaşı olan şəxslər tanıyıırıq. Səbəbi isə budur ki, öldürücü amillər belə şəxslərə az əngəl törədib.

Qısa, uzun ömürlü olmağın mümkünlüyü elm aləmində inkarolunmazdır.

Bizim uzunömürlülərə təəccüblə baxmağımız qısa ömürlü şəxslərə adət etdiyimizdəndir. Bunun izahı olaraq bir ingilis təbibi deyir: Əgər xəstəliklərlə dolu olan Panama kanalının ətrafındakı yaşayış məskənləri dünyanın digər məntəqələrindən təcrid olunsa, biz orada yaşasaq və digər məntəqələrdəki vəziyyətdən xəbərsiz olsaq, belə nəticə çıxarıq: Bu məntəqədəki ölüm çoxluğu və ömür qısalığı təbiətin qanunlarından biridir və elmin onu dəyişməyə gücü yetməz. Deməli, bizim bəzi xəstəliklərin səbəbindən xəbərsizliyimiz ölümün azalmasına və ömrün uzanmasına mane olur. Hər kəs mənimlə mübahisə edərək ömürləri sabit bir səviyyədə qəbul etsə ondan soruşuram: Hansı dövrdə ömür sabit olub? Hindistanda, Yeni Zelandiyada, Amerikada, ya harada? O hansı peşədir ki, onda ömür dövrü sabitdir?

Ölümlərin orta həddən 15-20 faiz aşağı olduğu astronomik peşəmi? Ya ölümün 5-15 faiz orta həddən yuxarı olduğu vəkillik peşəsi?...

Bu misallardan sonra isə həmin alim müvəffəqiyyətlə nəticələnmiş bir neçə təcrübəni izah edir.

ÖMRÜN UZUNLUĞU DİNİ BAXIMDAN

Bütün dinlər bir sıra insanların uzunömürlü olmasını xəbər vermişdir.

Məsələn, təhrif olunmasına baxmayaraq, yəhudi və məsihilərin mötəbər saydığı Tövratin "Təkvini" kitabında

5-ci bölmədə 5,8,11,14,17,20,27 və 31-ci ayədə, 9-cu bölmədə 29-cu ayədə, 11-ci bölmədə 10 və 17-ci ayədə bir neçə peyğəmbər və digər şəxslərin adı çəkilir. Onların ömrü 400, 600, 700, 800 və 900 il qeyd olunur (Tövratin ərəbcə tərcüməsi, Beyrut çapı, 1870-ci il).

Bundan əlavə, onların inancına görə İlya ölümün acısını çəkməmək üçün diri halda göyə çəkildi.

Adam Klark yazır: İlyanın diri halda göyə çəkilməsi şübhəsizdir (İzharul-Həqq - 2 - 124).

Zərdüştilik və Buddizm kimi digər qədim dinlərdə də (Hərçənd onların bəsisinin düzgünlüyü məlum deyil və ya yalan olduğu məlumdur) uzunömürlülük haqqında məlumat verilir və onların hamısı bir sıra şəxslərin indiyə qədər sağ olduğuna qaildirlər.

MÜQƏDDƏS İSLAM DİNİ

Uzun ömür İslam dinində yekdil rəylə qəbul edilən məsələlərdəndir. Quranın "Ənkəbut" surəsinin 14-cü ayəsində aydın şəkildə Nuh peyğəmbərin (ə) uzun ömründən söz açılır. Bu ayəyə əsasən, Nuh peyğəmbər tufandan qabaq 950 il öz xalqını dinə dəvət edib. Əgər bunun üzərinə dəvətdən əvvəlki və tufandan sonrakı dövrü də gəlsək, Allah bilir nə qədər olar. Bütün müsəlmanlar İsa, Xızr, İdris və İlyas peyğəmbərin hələ də diri olduğunu, İsa peyğəmbərin Axirəz-Zamanda yerə enərək həzrət Məhdiyə ' iqtida edərək namaz qılacağını yekdil olaraq qəbul edir.

TARİXİ BAXIMDAN UZUN ÖMÜRLÜLÜK

Tarix də şəxslərin uzun ömürlü olduğunu göstərərək bu məsələni təsdiqləyir. Uzun ömürlü şəxslərin həyatı barədə izah və şərh xarakterli tarixi kitablardan biri mühüm mənbələrdən sayılan “Əl-Müəmmərun” (Uzun ömürlülər) adlı bir kitabdır. Bu kitabı 35-ci hicri ilində vəfat etmiş Əbu Hatəm Sicistani yazmışdır. Kitab son vaxtlar yeni üslub və mündəricatla çap olunmuşdur və uzun ömürlü şəxslər barəsində geniş məlumat verir.

NƏTİCƏ

İstər qədim dövrlərin tarixini varaqlasaq, istər qədim yunan fəlsəfəsinə baş vursaq, istər müasir elmlərə, istərsə də dini biliklərə əsaslasaq, ümumiyyətlə, hansı nöqteyi-nəzərdən baxsaq, ömür uzunluğunun mümkünlüyü təsdiqlənir. Yəni uzunömürlülük qeyri-adi və qeyri-təbii proses hesab olunmur. Sadəcə olaraq, uzunömürlü şəxslər nadir hallarda ortaya çıxır, odur ki, bir az da qərribə görünür. Əslində isə dərin elmi araşdırmalara əsaslanaraq belə söyləmək lazımdır: Ömrün qısalığı təbii qanunlara ziddir, əgər qeyd olunan maneələr olmasaydı, ömrün qısalığı qeyri-adi bir məsələ olardı.

İMAM ZAMANIN ' ÖMRÜNÜN UZUNLUĞU

Fikrimizcə, o cənabın ömrünün üzərinə həтта bir neçə min il də gəlsə, yenə də şübhəyə yer yoxdur. Çünki ömrün uzunluğunun zəttən mümkünlüyü isbat olundu. Biz bu məsələnin təbii mümkünlüyünü isbatıyla bilsək də (əlbəttə isbatlandı), bilməsək də, uzun ömrü möcüzə

hesab etsək də – bunların heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Əgər biz Allaha, onun qüdrətinə və peyğəmbərlərin doğruluğuna inanırıqsa, buna şübhə etməməliyik. O həzrətin uzunömürlü olması yüzlərlə hədis tərəfindən təsdiqlənir və əzəli ilahi istək bunu tələb edir. Allahı qüdrətli bilən hər kəs bunu qəbul etməlidir, lakin (əstəğfirullah) Allahı aciz hesab edənlər nə deyirlərsə desinlər. Biz isə deyirik: acizlik nöqsandır, naqis isə möhtacdır və möhtac varlıq vacibəl-vucud (Allah) ola bilməz. Daxili saflığı və xüsusi istedadı olan bir çox şəxslər bu uzun müddət ərzində o həzrətlə görüşmək şərəfinə nail olmuşlar. Fikrimizcə, ümumiyyətlə, uzunömürlü olmaq haqqında olan sualları bu mövzuya daxil etmək yersiz məsələdir. Uzunömürlü olmağı fəlsəfi baxımdan qeyri-mümkün hesab edən şəxs dəlil göstərməlidir. Lakin buna rəğmən, bu məsələnin heç bir fəlsəfi və təbii problemi olmadığını sübuta yetirdik. İndi isə deyirik: Çəkdiyimiz bu elmi misallar səthi düşüncələri qane etmək üçün idi, qoy bilsinlər ki, uzunömürlü olmağı, həm şərqin, həm də qərbin böyük alimləri qəbul edir. İmam Zamanın ' uzunömürlü olmasına gəldikdə isə deyirik: Əgər təbii yolla uzunömürlü olmaq sübuta yetirilməsəydi belə, yenə də problem olmazdı. Çünki biz Allahın qüdrət və iradəsinə əsaslanırıq. İmamın uzun ömrü həтта möcüzəvi xarakter də daşısa, heç bir şübhəyə yer yoxdur. Çünki dini qəbul etməyin əsası elə möcüzəyə inanmaqdır. Bütün peyğəmbərlərin möcüzəvi işləri olub. Bu məsələni qəbul etməyənlər möcüzəni qəbul edirlər və bir söz demirlər. Ölüni diriltmək, əsanı əjdahaya çevirmək, qayadan dəvə çıxarmaq, asimandan süfrə

endirmək, körpənin beşikdə danışması, İsanın ' atasız dünyaya gəlməsi – bunların uzun ömürlə nə fərqi var?

Ömrün təbii olaraq uzunluğunun mümkünlüyünü elm təsdiq edir, amma bəzi möcüzələrin hələ elmi izahı tapılmayıb. Necə olur ki, ona şübhə ilə yanaşıırıq, amma bunu rahat qəbul edirik?! Fikrimizcə, İmam Zamanın ' ömrünə irad tutmaq istənilən baxımdan mənasızdır. Əgər bütün ağıllılar yığılıb o həzrətin ömrünə irad tutmaq üçün tutarlı bir dəlil göstərmək istəsələr, bacarmayacaqlar. Allah buyurub, peyğəmbər xəbər verib və imamlar da müjdələyib: İmam Zaman, yəni imam Həsən Əskərinin ' oğlu, 255-ci hicri ilində Şəban ayının 15-də səhər vaxtı dünyaya gəlmiş həmin şəxs uzunmüddətli qeybə çəkiləcək. Bu müddətdə insanlar bu qeybə şübhə ilə baxacaq, aləm zülümlə dolacaq və bunlardan sonra o, zühur edib dünyanı ədalətlə dolduracaq, dünyada vahid hökumət quracaq, vahid İslam qanunlarını hər yerdə icra edəcək, bütün dünyada Quran təlimlərinə əsaslanan ictimai ədalət bərpa olunacaq. İndiki bu xəbərlər qəti şəkildə doğru və kəmiyyətə saysız-hesabsızdır. Allah da hər işə qadirdir – artıq heç bir şübhəyə yer qalmır. Bu şübhələr şeytani vəsvəşlərdəndir. İzah etdiyimiz kimi, hansı baxımdan baxsaq, imamın ömrünün uzunluğuna etiraz əsassız görünür. Ağıl, tarix, hədis, Quran, elm, digər dini kitablar, qədim və müasir alimlərin fikri, təcrübə – bütün bunlar bizim əqidəmizi təsdiqləyir.

İlahi! Biz Sənə kəramətli bir dövlət üçün üz tuturuq. Bu dövlətlə İslamı və müsəlmanları əziz, nifaqı və münafiqləri zəlil etməyini istəyirik. Bizi bu dövlətdəS itaətinə dəvət edənlərdən yolunda rəhbərlərdən qərar ver

və bu dövlətin vasitəsilə bizə dünya və axirət kəramətini nəsib et!

YARANMIŞLARIN ÖMÜR MÜXTƏLİFLİYİ

Bəşər ömrünün uzunluğu və onun istisnalarla müqayisəsi

İstər mənəvi, istər maddi varlıqlar arasında müstəsna xarakterli fərdlər vardır. Əlbəttə, məqsədimiz heç bir qanuna əsaslanmayan istisnalar deyil. Bu istisnalar ilahi ənənələrə əsaslanır. İstisna adlanması isə bizim belə varlıqlarla nadir hallarda rastlaşmağımızdır. Biz məsələn filan ulduzun və ya kosmik hadisənin varlığını müstəsna hal kimi dəyərləndiririk, lakin kosmik məlumatlara malik bir şəxs üçün bu məsələ yüz min illərlə təkrarlanan adi bir olaydır. Bu fərdlər eyni növdən olsalar da, digər həmnövləri ilə çox fərqlənirlər. Biz bütün bu fərdlərə eyni səviyyədə baxdığımız üçün onların arasındakı fərqə qeyri-adi bir məsələ kimi baxırıq. Bu fərqlin uzunluq, en, həcm, vəzn, mənəvi və digər xüsusiyyətlər baxımından olması, yaxud bu fərqlin səbəbinin gizlin bir qanun olduğunu bilməyimiz nöqtəyi-nəzərindən heç bir fərq yoxdur. Kosmik planetlərdən tutmuş zərrə və atomlara qədər nəyə baxsaq, bir sıra istisnalarla rastlaşırıq. Yəni eyni növdən olan mövcudat arasında digərlərindən fərqlənən müstəsna varlıqların olduğunu görürük.

PLANETLƏRDƏKİ MÜSTƏSNA HALLAR

Siz astronomlardan, milyonlarla ulduzun, qalaktikanın arasındakı fərqləri, onların həcmi, diametrindən az-çox məlumatı olanlardan soruşun: Ulduzları və digər kosmik aləmləri ehtiva edən qanunların içində sizin hələ də kəşf edə bilmədiyimiz qanunlar varmı? Əgər soruşsanız, müsbət cavab eşidəcəksiniz. Bu möhtəşəm varlıqlar arasında olan həcm, diametr və çəki fərqləri müəyyən həddə qədərdir, yaxud məhdudlaşır mı? Heç şübhəsiz cavab verəcəklər ki, heç bir müəyyən həddi yoxdur. Məsələn, bizim yer planeti ilə bir səma cismi arasında həcm, diametr və çəki baxımından o qədər fərq var ki, onu Allahdan başqa heç kəs hesablaya bilməz. Bu fərqi müəyyən qədər anlamaq üçün həmin cisimlərlə Günəşin fərqi nəzər salmalıyıq. Astronomlar Günəşin həcmi həmin ulduzun yanında o qədər kiçik olduğunu deyirlər ki, sanki Günəş nurunun kiçik zərrələrindən biri bir pəncərədən otağa düşüb. O zərrə Günəşin yanında nə qədər kiçik görünürsə, Günəş də həmin səma cisminin yanında bir o qədər kiçik görünür. Belə olan halda, Günəşə nisbətən bir milyon üç yüz min dəfə kiçik həcmə malik Yer kürəsi həmin səma cisminin yanında nə boyda görünər?! Əgər kimsə həmin səma cisminin həcmcə Günəşdən nə qədər böyük olduğunu bilmək istəsə, o zaman Günəşin diametrini, yəni bir milyon üç yüz doxsan min kilometri həmin səma cisminin diametri ilə, yəni otuz min milyon işıq ili ilə müqayisə etsin! Bizim Yer kürəsi ilə bu cisimlər və daha böyük cisimlər arasındakı fərq nə qədərdir? Kimsə deyə bilər ki, bu iki kürə arasında olan fərqi qəbul etmirəm? Axı necə olur ki, bir belə planetlərin

içində təkcə bizim planet və ehtimallara əsasən Mars planeti həyat üçün yararlı olur? Amma milyonlarla digər ulduzda bu qabiliyyət yoxdur?

ATOMLAR DÜNYASINDA ÖMÜR FƏRQİ

Deyirlər, atomlar aləmində elə zərrəciklər vardır ki, onlardan biri mərkəzdən qaçdıqda saniyənin mində biri qədər, digəri isə saniyənin milyardda onu qədər yaşayır. Yəni son dərəcə qısa və az! Əgər bunu sizə dünən, yəni bəşəriyyətin atomdan xəbəri olmadığı vaxtlar desəydilər, inanardınız mı? Əlbəttə ki, xeyr! Amma bu gün onu fizikanın təkzibediləməz qanunlarından sayırlar.

BİTKİ ALƏMİNDƏ İSTİSNALAR

Bitki aləmində də heyratamiz istisnalar az deyil. Elə ağaclar var ki, hündürlük, diametr və ya uzunömürlü olması baxımından fəvqəladə təəccüb doğurur. Məsələn, Amerikada «Meşə anası» adlandırılan bir ağac Amerika ağaclarının ən böyüklərindən biridir. Onun hündürlüyü dörd yüz addım, yerə yaxın gövdəsinin diametri üç yüz addım, qabığının qalınlığı is on səkkiz barmaq qədərdir. Şotlandiyada bir sıra ağacların ömrü üç yüz ildən çoxdur. Təbiət alimlərindən biri bir ağacı ölçmüş, təxminən doxsan addım olduğunu təyin etmişdir. Sonra isə həmin növdən olan kiçik ağaclarla müqayisə edərək ağacın beş min illik ömrə malik olduğunu müəyyən etmişdir. Kaliforniyada üç yüz addım uzunluğu və otuz addım diametri olan altı min il yaşı olan bir şam ağacı vardır. Daha təəccüblüsü isə Orutava şəhərində Atlantik okeanın adalarının birində olan ağacdır. Bu ağacın diametri o

qədər böyükdür ki, əgər on nəfər onu dövrələyərək, əllərini açaraq barmaqlarının uclarını bir-birilərinə toxundursa, yenə də onu əhatə edə bilməz! “Əl-Ayatul-Bəyyinat” kitabının müəllifi yazır: İndi 1882-ci ildir (kitabın yazıldığı il) və bu adanın kəşf olunmasından 482 il keçir. Həmin əzəmətli ağac ada kəşf olunan zamanda olduğu kimi qalmışdır. Amma onda heç bir dəyişiklik əlaməti görünmür. Çünki bu növ ağacların inkişafı, onların növündən olan kiçik ağaclardan göründüyü kimi, çox ləngdir. Odur ki, ağacın bu boyda olması üçün nə qədər əsr keçdiyi məlum deyil. Biologiya alimlərindən biri bu ağacın ömrünü təyin etməkdə aciz olduğunu bildirərək deyir: Bəşər idrakı bu sirri açmaqda acizdir və hətta təxmini də olsa bu Orutava ağacının neçə il yaşadığını anlamaq bilmirik. Lakin bunu dəqiq bilir ki, bu qocaman ağac insan xilqətindən əsrlərlə əvvəl inkişafa başlamışdır. “Əl-Ayatul-Bəyyinat” kitabının müəllifi yazır: Daha qəribəsi budur ki, təbiətşünaslar bu ağacı ağac yox, bitki sinfindən olan başqa bir şey hesab edirlər. Yəni onu sünbül və nərgiz gülü kimi soğanlı bitkilərdən hesab edirlər. Belə isə Orutava ağacını görmək və heç olmasa bu zanbaq bitkisinə baxaraq qüdrətli Yaradanın azacıq da olsa qüdrətini anlamaq lazımdır. Çünki hər bir çiçəyin batini Onun sirləri üçün bir xəzinədir. Quşları, heyvanları və hətta insanları ovlayan (ət yeyən) ağacların mövcud olduğundan xəbəriniz varmı? Bilirsinizmi ki, okeanlarda kalorifili cəzb etməklə bitki aləmindən sayılan jelatin zərrələri vardır və onların ömrü saniyədən də azdır? Bəzi məntəqələrdə elə ağaclar vardır ki, əgər rütubətləri qurumasa, həmişə ətrafa qol-budaq atar və yaşıl qalar,

bunu bilirsinizmi? Lambardiyada 120 addım hündürlüyü, 23 addım əhatə dairəsi və 2000 ildən çox yaşı olan bir ağac var. Braburnkontda təxminən 3000 il yaşı olan bir ağac var, habelə təxminən 6000 il yaşı olan ağac mövcuddur. Bir buğda dənəsinin 700-dən artıq buğda bitirəcəyini eşitməmişdik, lakin hamımız qəzetdə oxuduq ki, Buşehr tarlalarının birində bir buğdadən 4000-dən çox dənə yetişmişdir və bu, bütün ölkə aqronomlarını heyretə gətirdi, çünki bir buğda dənəsi orta hesabla 40 dənə yetişdirə bilər.

HEYVANLAR ALƏMİNDƏ MÜXTƏLİFLİK

Hal-hazırda zooloqların verdiyi statistik məlumatlara əsasən, eyni növdən olan heyvanların yaş fərqi heyretəamizdir. Bu istisnalar toplansa maraqlı bir kitab alınar. Sovet alimləri şimal qütbünün yaxınlığında yerləşən Yakutsk vilayətində neçə min ildən bəri diri qalmış bir ilbiz tapmışlar. Avropanın şimal sularında üç milyon yaşı olduğu güman edilən balıqlar tapılmışdır. Bir neçə min il yaşı olan ilanlar mövcuddur, halbuki bir neçə saniyə ömrü olan canlılar vardır. Bal arılarının kraliçasının adı arılardan 400 dəfə çox yaşadığını bilirsinizmi?

İNSANLAR ALƏMİNDƏ İSTİSNALAR

Fərq qanunu insanlara da aiddir və əgər belə olmasaydı fərdləri tanımaq mümkün olmazdı. Quranda bu qanun ilahi nişanələrdən sayılmışdır. Onun nişanələrindən biri də dillərinizin və rənglərinizin müxtəlifliyidir.

İnsanlar bir-biri ilə çox baxımdan fərqlənir, lakin bu fərqlərin çoxu əksəriyyətin diqqətindən yayınır. Çoxumuz insanları zahiri görkəmdə fərqləndirir və tanıyıriq. Lakin bu gün bəşərin imkanı çatır ki, insanları qan, sümük və hətta barmaq cizgilərindən də tanısin. Ömür, boy, rəng, bədən quruluşu, beyin və təfəkkür qüvvələri, hissiyyat - bütün bu parametrlərdə fərqlənən nadir insanlara rast gəlmək olur. Məsələn, görürsən birinin ürəyi sağ tərəfdədir, digəri isə çəkisinə görə üç milyard adamın içində fərqlənir. Xislətlərə gəldikdə isə biri səxavətdə Hatəm olur, digəri isə xəsislikdə dillər əzbərinə çevrilir. Zehni qüvvə baxımından biri dahi olur, o qədər iti zəhnlı olur ki, ən qəliz fəlsəfi və riyazi məsələləri həll etmək onun üçün başqalarının bacardığı ən asan işə çevrilir. Amma başqa birisi o qədər avam və istedadsız olur ki, aşkar bir məsələni anlamaq və ya kiçik bir ədədi elə həmin ədədin özünə vurmaq ona çətin gəlir. Dahilər, böyük şəxsiyyətlər və tarixi qəhrəmanlar adi insanlardan fərqli olan insanlardır. Deməli, istisna qanunu xilqət aləmində mövcuddur, ancaq bəzən onun səbəbi bizə məlum, bəzən məchul, bəzən isə ixtira kimi olur.

İndi isə İmam Zamanın ' ömrünün uzunluğunu inkar edənlərə deyirik: Bu qədər istisnaları gördüyümüz halda nəyə inkar edirsiniz? Niyə bu uzun ömür də onlardan biri olmasın? Kosmosda, atom, bitki və heyvan aləmində uzun ömür və digər baxımdan istisnaları qəbul etdiyimiz halda, Allahın vəlisi olan İmam Zaman ' haqqında bunu nə üçün qəbul etmirsiniz? Hətta bir nəfər dindar olmasa da, təbiət aləmindəki bu vəziyyətə əsasən bir şəxsin uzunömürlü olmasına etiraz etməyə haqqı yoxdur. Əgər Allahın

qüdrətinə və peyğəmbərlərin xəbərlərinə inanırsınızsa, o həzrətin ömrünün uzunluğunu necə inkar edə bilərsiniz?! Buna Allahın qadir olmadığını düşünürsünüz? Allah bir şəxsə bir neçə min il ömür verə bilməzmi? Əsanın əcdahaya çevrilməsi, İsanın ' atasız dünyaya gəlməsi kimi uzun ömürdən daha təəccüblü olan istisnaları qəbul edən sizlər, nə üçün peyğəmbər oğlunun uzunömürlü olmasını qəbul etmirsiniz? Məgər planetlərin, atomların, ağacların, heyvanların Allahı, İsanı ' atasız yaradan Allah Sahibəz-Zamanın ' Allahı deyilmi? Şübhəsiz, heç kəs bu sullara mənfi cavab verə bilməz və Allahın bu barədə gücsüz olduğunu deyə bilməz.

ƏBƏDİ ÖMÜR

Bəşəriyyətin diqqətini daim cəlb edən və barəsində çoxlu araşdırmalar aparılan məsələlərdən biri də əbədi yaşamağın mümkünlüyüdür. Əbədi həyatın əqli baxımından mümkünlüyü şəksizdir və indiyə qədər kiminsə bunu inkar etməsi ehtimal olunmur. Araşdırmalar isə bunun əməli mümkünlüyü barəsində aparılmışdır. Yəni araşdırma aparan alimlər bunu bilmək istəmişlər: İnsan əbədi ömür sürə bilərmi? Elə bir iş görmək olarmı ki, kim istəsə əbədi yaşasın? Bu məqsədə çatmaq üçün indiyə qədər aparılmış təcrübələr müsbət nəticə vermişdirmi? Alimlərin bu yöndə göstərdiyi səylər onları daha çox ümidvar etmişdir, yoxsa məyus? Bu barədə araşdırmalar davam etdirilməlidirmi? Bəşər övladı malariya, çiçək və digər xəstəliklərin mikrobunu taparaq onlarla mübarizə apara bildiyi kimi, ömür zəncirinin qırılmasının da qarşısını ala bilərmi? Nəhayət, bu

sualların elmi cavabı müsbətdir, yoxsa mənfi? Bu, hamının fəvqəladə maraqlandığı bir məsələdir. Bəlkə də maddi həyatda insan üçün bundan daha mühüm bir məsələ yoxdur. Xəstəliklərə qarşı mübarizə, xərçəng və digər qorxulu xəstəliklərin dərmanını tapmaq kimi məsələlər bu məsələnin qol-budağından sayılır. Yəni əsas məsələ daha çox yaşamaq məsələsidir. Bildiyimiz qədər bu sahədə araşdırma aparan alimlərin fikri müsbət, aparılan təcrübələr ümidverici olmuşdur. Ona görə də bu barədə araşdırmalar davam edir. Doğrudur, onlardan bəzisi ehtiyatla fikir söyləyir. Əbədi ömürdən deyil, ömrün uzanmasından bəhs edir, lakin ömrü uzatmaq prosesinin əbədi ömür araşdırmaları üçün ilk addım olduğunu təsdiq edir. Əslində tibb elmi bütün şöbələri ilə birlikdə dərman tapmaq yolunda nə qədər inkişaf edirsə, insanı bu məqsədə bir o qədər yaxınlaşdırır. Çünki xəstəliklər heç şübhəsiz insanın əbədi həyatına əngəl olan amillərdir. Bu xəstəliklərin dərmanı bir-bir tapıldıqca, əbədi ömür də təmin olunmuş olacaq. Deməli, hər bir alimin ayrı bir sahədə, ayrı bir xəstəliyin dərmanını axtarmasına rəğmən bilirik ki, bu axtarışlar hər nə qədər müsbət nəticə versə də, hər gün bir xəstəliyin dərmanı tapılsa da, nə qədər ki, ömür sona çatır, bu təcrübələr dayandırılacaq. Yəni əgər bütün bu araşdırmaların əbədi ömür məqsədinə çatmaq üçün baş verdiyini desək, yanlışdır.

Əbədi ömrün mümkünlüyü barəsində iki baxımdan tədqiqatlar aparılır.

Biri uzunömürlü şəxslərin cismani, ruhani, əxlaqi, dini və iqtisadi həyatının araşdırılması baxımından;

Digəri isə bəzi heyvanların, hüceyrələrin, üzvlərin üzərində elmi təcrübələr aparmaq baxımından.

Hər iki baxımdan aparılan təcrübələr bunu göstərir ki, ömrün kəsilməsi canlıların təbii qanunlarından deyil, bir sıra maneələrdən yaranır. Uzunömürlü şəxslərin əhvalını öyrənməklə aydın olmuşdur ki, ömrün müəyyən bir həddi yoxdur və yaşayışdan elə mənus olduğumuz miqdara qane olmağı zəruri hesab edə bilmərik. Əgər hər hansı bir şəxs üçün lazımi şərait yaransa, indikindən xeyli uzun bir ömür yaşaya bilər.

ELMI TƏDQİQATLARIN NƏTİCƏLƏRİ

Doktor Anri Elhes deyir: Əbədi həyat mümkündür və bu, süni toxumların bəslənməsi və birləşdirilməsi yolu ilə müyəssər ola bilər.

Alimlərdən biri deyir: Ölüm qocalıqdan deyil, xəstəlikdən yaranır. Xəstəliklərin bəzisi insan ixtiyarında olmayan bir sıra səbəblərdən, məsələn, valideynin gigiyenik qaydaları bilməməsindən, həyat yoldaşı seçərkən, ailə qurarkən, südvermə prosesini keçərkən tibbi qaydalara əməl olunmaması, övladların pis tərbiyə olunması, ətraf mühitin çirklənməsi və digər hallardan doğur. Bəzi səbəblər isə insanın öz əlindədir və insan onları aradan qaldıra bilər. Məsələn, çox yemək, yemək rejiminə riayət etməmək, gündəlik işlərdə, hissiyyat doyurmaqda nizamsızlıq, mənəvi iztirablara, məyusluğa və təmkinin pozulmasına səbəb olan batil əqidələr və pis əməllər... Əgər insan bu səbəbləri aradan qaldırıraq yemək, içmək, geyinmək, məskən salmaq, işləmək və digər məsələlərdə

normalara riayət edə bilsə onun ömrünə hədd qoymaq olmaz. Yəni elmi qaydalara əsasən, onun əbədi yaşaması qeyri-mümkün deyil. Əlbəttə, peyğəmbərlərin verdiyi xəbərlərə əsasən, hamı ölməlidir: - Hər şey fanidir; Harada olsanız ölüm sizi haqlayacaq və s. Amma bu xəbərlər də insanın neçə min illər yaşamasını inkar etmir və hətta bu dünyanın sonuna qədər hamının yaşaya biləcəyinə də qadağa qoymur. "Əl-Muqtəfif" adlı məşhur ərəb jurnallarının birində «İnsan dünyada əbədi qalacaqmı» başlıqlı bir məqalə dərc olunmuşdu. Həmin məqalədə deyilir: Həyat nədir? Ölümün mahiyyəti nədir? Bütün dirilər ölməlidirmi?

Sonra isə elmi tədqiqatlara əsaslanaraq nəticə çıxarır ki, nəsli davam etdirən diri hüceyrələr, hansı ki, insan, heyvan, həşərat, balıqlar, quşlar, bitki və ağaclar – ümumiyyətlə, hər şey həmin hüceyrələrlə diri qalır, neçə yüz min illər öncədən həyata malik imiş. Elmdə etibar qazanmış alimlər deyir: Heyvanda olan bütün əsas toxumalar qeyri-məhdud formada yaşamaq qabiliyyətinə malikdir. Əgər hadisələr insan ömrünə mane olmasa, o da min illərlə yaşaya bilər. Onların bu rəyi sadə bir ehtimaldan deyil, təcrübə isə sabit olunmuş axtarışlardan yaranmışdır.

Nyu-York Vokfler laboratoriyasının üzvü doktor Aleksis Karl heyvan bədəninin bir üzvünü həmin heyvanın təbii ömründən illərlə çox yaşada bildi. Bu üzv xüsusi hazırlanmış qida ilə yaşayırdı və məlum oldu ki, əgər bu qida müntəzəm surətdə həmin üzvə verilsə, o həmişə yaşayar. Eyni təcrübəni ev toyuğun yumurtalığının bir parçası üzərində sınaq, nəticədə həmin hissə səkkiz ildən

artıq yaşadı. İnsan bədəninin hissələri, əzələsi, qəlbi, dərisi və böyrəyi üzərində aparılan təcrübələr göstərir ki, bu üzvlərə lazımı qida verildiyi müddətdə onlar öz inkişafına davam edə bilər.

Cons Hopkins Universitetinin müəllimlərindən olan professor Deymond Vubrel yazır: İnsan bədəninin bütün aparıcı hüceyrələrinin həmişəlik diri qalması ya potensial olaraq, ya sınaqdan çıxdığı üçün, ya da ən yüksək ehtimal olaraq mümkündür.

İlk dəfə heyvanın bəzi hissələri üzərində bu təcrübəni müvəffəqiyyətlə sınaq şəxs Rokfeller laboratoriyasının üzvü doktor Cak Lub idi. Onda sonra isə doktor Vern Suis və onun xanımı sübuta yetirdi ki, toyuğun yumurtalığından götürülmüş bəzi hüceyrələri duzlu mayedə saxlamaq mümkündür. Əgər ona lazımı maddələr də əlavə olunsay, hətta inkişaf da edərdi. Bundan sonra təcrübələr davam etdirildi və məlum oldu ki, hər bir heyvanın bədənini diri qala və inkişaf edə bilər. Əlbəttə, bir şərtlə ki, o lazımı qidaya malik mayedə yerləşdirilsin. Lakin bu təcrübələr göstərmədi ki, bu üzvlər qocalanda ölmürlər. Nəhayət, doktor Karlın apardığı təcrübələr göstərdi ki, bu hüceyrələr heyvanı qocaltmır və hətta adi həddən də çox yaşaya bilər. Bu alim öz həmkarları ilə birgə təcrübələri davam etdirərək çox əziyyətlərdən sonra aşağıdakı nəticələri əldə etdi:

Birinci, əgər qida çatışmazlığı və ya ölüm mikrobları mane olmasa, cismin hüceyrələri diri qalır.

İkinci, bu hissələr dirilikdən əlavə, həm də inkişaf edərək artır və sanki heyvan bədənində birləşibmiş kimi çoxalır.

Üçüncü, onların inkişafı və çoxalması onların qidası ilə əlaqədardır.

Dördüncü, vaxtın keçməsi onlarda təsir göstərmir və ən kiçik qocalıq əlaməti belə onlarda gözə çarpmır, əksinə, onların hər ildəki inkişafı və çoxalması elə ötən ilki kimidir. Təcrübə göstərir ki, əgər təcrübə aparanların nəzarəti altında lazımi qidalanma davam etsə, eləcə yaşayacaqlar. Deməli, qocalıq səbəb deyil, nəticədir.

Bunlardan sonra isə belə bir sual meydana çıxır:

Belə isə, bəs, nə üçün insan ölür? Nə üçün nadir hallarda insan ömrü yüzü keçir?

Cavab budur ki, heyvan cisminin üzvləri çox və müxtəlif olduğu halda, həm də biri digəri ilə son dərəcə əlaqəlidir. Belə ki, bir üzvün həyatı digər üzvə bağlıdır. Ona görə də bu üzvlərdən biri hər hansı bir səbəbə görə zəifləyərək öldüyü zaman, digər üzvlər də ölməyə başlayır. Bu proses mikrob xəstəliklərində də müşahidə olunur. Ömrün orta hesabla yetmiş ötməməsi bununla bağlıdır. Təcrübələr göstərir ki, insan 60, 70, 80, 90, 100 və ya daha çox il yaşadığı üçün deyil, bəzi səbəblərdən bir sıra üzvlərin tələf olması və nəticədə həmin üzr ilə sıx əlaqədə olan digər üzvlərin ölməsi nəticəsində ölür. Deməli, əgər elm bu maneələrin təsirinə əngəl törədə bilsə, insanın yüz illərlə yaşamasına heç bir maneə qalmayacaq. Necə ki, bəzi ağaclar 1000, 2000 və daha çox illər yaşaya bilir.

Bir müddət əvvəl xarici qəzetlərin birində bir məqalə tərcümə olunmuşdu və həmin məqalədə bir neçə məşhur həkimin qocalıq xəstəliyi barəsində apardıqları neçə

illərin tədqiqatının nəticələri dərc olunmuşdu. Məqalədə izah olunurdu ki, əgər can verən bir şəxsin toxumalarından birini ondan ayıraraq münasib şəraitdə bəsləsək, həmin toxuma yaşamağa davam edəcək. Deməli, əbədi yaşamağın sirri münasib mühiti yaratmaqdadır. İndinin özündə Amerikada bir sıra müəssisələr yaranıb. Bu müəssisələr ölümləri sonralar yenidən diriltmək məqsədi ilə dondururlar. Onlar iddia edirlər ki, əbədi ömür hal-hazırda bəşəriyyətin ixtiyarındadır. Bu şirkətlər və onların tərəfdarlarının dediklərinə görə, əbədi ömür tibbi baxımdan artıq puç bir təsəvvür deyil. Əlbəttə, bu ömür də sonsuz deyil və onun ən axır həddi yüz min ili ötmür. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, əbədi ömrü əldə etmək üçün psixoloji problemlər də aradan qalxmalıdır. Biz ölümə o qədər adət etmişik ki, əbədi ömür fikrini qəbul edə bilmirik, lakin bu tərz-təfəkkür aradan qalxmalıdır. Əgər alimlərin uzun ömür haqqında dediklərini saymaq istəsək, bu kimi çoxlu və uzun məqalələri də bunlara əlavə etsək yenə bitməyəcək. Hər kəs dünya elminin inkişafı və əldə olunan son nəticələr barədə yazan qəzet və jurnalları mütaliə etsə, uzunömürlü şəxslər barəsində daha geniş məlumat əldə edə bilər. Ömür uzunluğu məsələsinin elmi baxımdan mümkünlüyünü sübut edən ən son tədqiqat üzvlərin köçürülməsi məsələsi oldu. Bu təcrübəni doktor Bernard həyata keçirdi və bu, böyük sensasiyaya səbəb oldu. Bu məsələ, yəni bir insanın əslində ölü üzvünün digər bir insanın bədəninə köçürülməsi məsələsi əgər daha geniş formada təkrarlansa, ölümün qarşısını almaqda böyük rol

oynaya və gələcəkdə bu məqsədə çatmaq üçün daha asan imkanlar yarada bilər.

Bir belə elmi izahdan sonra deyirik: Gördüyümüz kimi, şüəların İmam-Zamanın ' qeybi və ömrünün uzunluğu barəsində malik olduğu əqidə elə bir inanca söykənir ki, onu inkar etmək üçün heç bir imani, əqli, elmi və təcürbi yol yoxdur, digər tərəfdən isə bu məsələ yaranış ənənələrinə də uyğundur. Əgər insan əbədi ömür imkanlarına malikdirsə, Allahın Öz xəlifəsini uzunömürlü etməsi təəccüblüdürmü?! Bəşərin bacardığını bəşəri yaradan bacarmazmı?! Uzun ömür sürmək üçün o həzrətə münasib şərait yarada bilməzmi?!

DAİMİ CAVANLIQ QÜVVƏSİ

İmam Zamanın ' xüsusiyyətlərindən biri də budur ki, zamanın ötməsi o həzrəti qocaltmır və belə də olmalıdır. Çünki əks təqdirdə həzrət bir belə böyük fəaliyyət göstərə və islahat apara bilməz. Odur ki, Allah əmri ilə uzunömürlü olan imamın cavanlıq qüvvəsi də əvvəlki tərəvətində qalacaq. Uzun ömür məqalələrində verdiyimiz geniş izahlara rəğmən deyirik ki, belə məsələlər əvvəla Allahın qüdrəti daxilindədir. Maddələri yaradaraq bir-birinə birləşdirən və nəticədə belə möhkəm nizamlı bir kainat yaradan Allahı qəbul edən şəxs anlamalıdır ki, bir belə qüdrətə malik olan Allah bir şəxsin cavanlıq qüvvəsini uzun illər boyu qorumağa, təbii ki, qadirdir. İkincisi, cavanlığın qorunmasının mümkünliyi ömrün uzanmasına dair aparılan təcürbələrdə öz təsdiqini tapmışdır. Bu barədə təcürbə aparan alimlər cavanlığın

qorunması, yorğunluğun aradan qaldırılması, gənlik qüvvəsinin yenidən bərpa olunması və qocalığın gecikdirilməsi məsələsini mümkün və real hesab etmişlər.

Qocalığa qarşı mübarizə və cavanlıq tərəvətinin yenidən bərpası ən qədim zamanlardan diqqəti cəlb etmişdir. Şübhəsiz ki, din və tarixin yetişdirdiyi uzunömürlü şəxslərin bir çoxu cavanlıq tərəvətinə malik olmuşdur. Lakin bu barədə yeni elmlər baxımından müaliə və araşdırma prosesi 18-19-cu əsrlərdən etibarən başlanmışdır və hələ də davam etməkdədir. Bu yöndə təcürbə aparan ilk alim Braun Oskar olmuşdur. O, (1869) qocalıqda özünü cavanlaşdırmaq üçün cinsiyyət üzvlərinin şirəsindən istifadə etməyi qərara aldı. Digər alimlər, o cümlədən Varonov (1918) onun təcürbələrini sınaqdan keçirdilər. Təcürbələr öz faydasını verdi və bir sıra heyvanlar üzərində, daha doğrusu onların cinsiyyət kanalları üzərində cərrahiyyə əməliyyatları aparıldı, nəticədə onların cavanlıq əhval-ruhiyyələri bərpa olundu. Lakin bu sınaqların, cərrahi üsulların çoxu naqis idi və təhlükəsiz deyildi. Bəzi alimlər (onların fikrinə görə) qocalığın əsil səbəbi olan hüceyrə zəifləməsinə qarşı mübarizə üsulu tapmaq fikrinə düşdülər.

Uzun ömrün və cavanlığın yenidən bərpa edilməsinin mümkünliyi barədə heyvanlar üzərində təcürbə aparmış məşhur həkimlərdən biri də doktor Fordinovdur. O deyir: Müvəffəqiyyətlə başa çatan altı yüz sınaq keçirmişəm və bu sınaqlar yaxın gələcəkdə qocaların əvvəlki qüvvəsinin qayıtmasının, qocalıq süstlüyünün və bel əyilməsinin qarşısının alınmasının mümkünliyinə arxayınlıq yaradır. Bundan əlavə, sağlam qəlbi və məzəci qorumaqla

qocalığın ləngidilməsi, hətta şəxsiyyətin və vərdişlərin dəyişdirilməsi də mümkün olacaq. Müasir dövrümüzdə də qocalığın səbəbini tapmaq barəsində alimlərin axtarırları davam edir. Ərəb qəzetlərindən biri (Əs-Səvrəh) BMT-nin dünya əhalisinin sayı və yaş müxtəlifliyinə dair hesabatına aid bir məqalə dərc etmişdir. Həmin məqalədə məşhur həkimlərin rəyləri əsasında qocalığın səbəblərinə və onun tapılması barədə böyük elmi mərkəzlərdə aparılan tədqiqatlara geniş yer verilmişdir. Məqalədə qəti şəkildə bildirilir ki, qocalıq yaşın çoxluğu ilə əlaqədar deyil. Psixoloqların fikrincə, qocalıq fəaliyyətdən dayanmaq və əhəmiyyətsiz olmaq hissindən yaranır. Tibbə görə isə qocalıq həyatı əhəmiyyət daşıyan hüceyrələrin yeniləşmə qüdrətinin yoxa çıxmasıdır. İstənilən halda bu məfhum yaşın çoxalması ilə əlaqədar deyil. Bəzən 40 yaşlı şəxsə qocalıq əlamətləri görünür, bəzən isə 100 yaşlı şəxsə qocalıqdan əsər-əlamət belə görünür. Bəzən də bəzi xəstəliklər ucbatından bədən bir hissəsi qocalır, lakin digər hissələr öz cavanlığında qalır. Məqalədə deyilir: Yeni tibb baxımından qocalıq üç amildən doğur:

1. Düzgün qidalanmaq, mədə xəstəlikləri və s.
2. Psixoloji sarsıntılar; bunlar həyatı hüceyrələrin məhvində mühüm rol oynayır.
3. Xarici amillər, məsələn mühit, hava, soyuq, isti, rütubət və s.

Qocalığa qarşı mübarizə tarixində adı ilə çox rastlaşdığımız Buko Molits bu fikirdə idi ki, toxumalara xüsusi qidalar verməklə onları əvvəlki vəziyyətlərinə

qaytarmaq olar. Bu qida və həb öncədən xüsusi bəslənmiş formada atdan alınır və uzun illər boyu qərbdə qara bazarı vardı.

Onun kimi daha bir alim vardı. Pehans adlı bir şəxs İsveçrədə yaşayırdı. Onun üslubu belə idi: Qocalmış toxumalara insan və ya heyvandan götürülmüş cavan toxumalar daxil edirdi. Lakin həmin toxumanın götürülməsi ilə digərinə daxil edilməsi arasında olan fasilə 60 dəqiqədən artıq olmamalı idi. Penhans deyirdi: Bu sahədə 20000 sınaq keçirmişəm və heç birində müvəffəqiyyətsizliklə üzləşməmişəm.

Bir neçə il bundan öncə Rumıniyada doktor Eslan adlı bir alim qocalıqla mübarizə etmək üçün yeni bir maddə tapdı və adını H-3 (haş-üç) qoydu. Bu maddə bu gün demək olar ki, bütün dünyada istifadə edilir. Ondan istifadə edənlərdən biri də məşhur həkim doktor Şermendir. O deyir: Bu maddə dəriyə xüsusi bir təravət verir, yorğunluğu azaldır, hafizəni gücləndirir və yuxunu tənzimləyir. Sonra o deyir: Təcrübələrdən aldığım nəticələr belədir: 40 faiz kamil müvəffəqiyyət, 35 faiz münasib nəticə və yalnız 25 faiz uğursuzluq.

Məşhur fransız zooloqu Blufer bal arıları haqqında apardığı məşhur tədqiqatı zamanı heyvətamiz bir məsələyə rast gəldi. O, arıların kraliçasının uzun müddət cavan və qüvvətli yaşamasının şahidi oldu və bunun səbəbini öyrənmək üçün yorulmadan axtarırlara başladı. Tədqiqat zamanı aydın oldu ki, ana arı fəhlə arıların düzəltdiyi xüsusi bir yeməkdən ömrü boyu qidalanır. Digər arılar isə bu sirli yeməkdən yalnız dünyaya

gəldikləri ilk üç gün ərzində istifadə edirlər. Görəsən, bu qida nədən hazırlanır? Doğrudanmı başqa arılardan 400 dəfə çox yaşayan kraliçanın cavanlığı, gözəlliyi və uzunömürlü olmasının sirri bu maddədədir?

Bu fransız alim 1938-ci ildən başlayaraq bu məsələni həll etmək üçün gecə-gündüz çalışdı və böyük nailiyyətlər əldə etdi. Həmin şahanə balın tərkibi sirli olaraq qaldı və yalnız bu aydın oldu ki, həmin maddə karbon, hidrogen, azot, arqostrol, B vitaminləri, xüsusilə mümkün qədər asid bantutnikdən ibarətdir. Blufer on dörd illik təcrübədən sonra sübut etdi ki, arıların yumurtadakı inkişafı və ana arının uzun müddət cavan qalması həmin şahanə balla əlaqədardır. O, bu maddədən "Apisorm" adlı bir dərman düzəltdi və onu qocalara yedirtməklə heyratəmiz nəticələr əldə etdi. Blufoer yüzlərlə təcrübəyə əsaslanaraq elan etdi: Şahanə bal qocalığın qarşısını almağa da, cavanlıq tərəvətini uzun müddət saxlayır. Apisorm əslində dərman deyil, həyat verən qeyri-adi bir qidadır.

Fransa xəbər agentliklərindən biri «İnsan ömrünün sonuna qədər öz tərəvətini qoruya biləcək» adlı bir məqalə dərc etdi. Məqalədə deyilirdi: Tibb alimlərinin sonuncu beynəlxalq konfransında keçirilən müzakirələrdə ölümə qədər cavanlığı qorumaq mümkündürmü? – sualı müsbət cavablandırılmışdır. Sonra isə yazır: Bruklen milli təcrübə mərkəzinin mütəxəssisi amerikalı alim doktor Hovard Kurtis bu fikirdədir ki, qocalıq və süstlüyün səbəbi A.D.P. turşusunun fəsada uğramasıdır. A.O.N. bədən hüceyrələrinin yaranmasını tənzimləyir və bu maddə xarab olduqca, hüceyrələrin fəaliyyəti də azalır.

Qocalığın qarşısını almaq üçün yeganə yolu A.D.P. kimi və onu əvəz edəcək bir dərmanın hazırlanmasıdır.

O sonra yazır: Qocalıqla mübarizə sahəsində diqqətəlayiq nəticələr əldə etmiş araşdırma mərkəzləri sırasında Buxarest, Paris və Baltimor elmi mərkəzləri birinci dərəcəli əhəmiyyətə malikdir. Hal-hazırda Baltimorda 18 yaşdan 99 yaşa qədər 600 nəfərin üzərində aparılmaq tibbi tədqiqatların nəticələri araşdırılır.

Məqalənin sonunda yazılır: Həkimlər hüceyrələrin A.D.N. maddəsinin təsiri nəticəsində fəsadının qarşısını almaq üçün preparat hazırlamağa çalışırlar. Bu sahədə diqqətəlayiq irəliləyişlər də əldə ediblər. Beləliklə, demək olar ki, çox keçmədən qocalıq xəstəliyi aradan qalxacaq.

UZUNÖMÜRLÜ ŞƏXSLƏRİN CAVAN QALMASI

Uzunömürlü olmasına baxmayaraq cavanlıq tərəvətinə malik olan şəxslər çoxdur. Onlardan biri Piyirara adlı 167 yaşlı bir Kolumbiya vətəndaşıdır. Bu kişinin haqqında yazırlar ki, bu qədər çox yaşı olmasına rəğmən, onun sümük və oynaqlarına cavan adamlar qibtə etməlidirlər. Onun damarları üzərində dəfələrlə müayinə aparılıb və məlum olub ki, adətən qocaların 90 faizində mövcud olan zəifliyin onda heç əsər-əlaməti də görünmür.

Keniyada 158 yaşlı bir kişi yaşayır və son vaxtlar kor bağırsağı üzərində cərrahiyyə əməliyyatı aparılıb. Bu kişi ən cavan şəxslərdən də sağlamdır. Bir neçə il qabaq sovet qəzetləri 147 yaşlı, at belində gəzərək öz üzüm bağına baş

çəkməkdən yorulmayan Eyvazov adlı bir kişidən¹ yazırdı. 253 yaşlı bir Çin vətəndaşı haqqında yazırlar ki, 23 həyat yoldaşı onun evində ömrünü başa vurub, lakin onun saçları hələ də qara, cavanlıq qüvvəsi yerindədir. 140 yaşını qeyd edən Avstraliyalı bir kişi hələ də öz əkin sahəsində işləyir və qeyd edir ki, bu günə qədər xəstələnməyim yadıma gəlmir. Şimali Qafqazda 147 yaşlı bir qadın yaşayır və hələ də öz təravətini saxlayıb. Onun eşitmə və görmə qabiliyyətində heç bir zəiflik əlaməti yoxdur.

Deyilənlərdən aydın oldu ki, uzun ömür yaşayaraq cavanlığı qorumaq mümkündür, alimlərin araşdırmaları isə bunun əsas səbəbini tapmaq üçündür. Onların fikrincə yaxın gələcəkdə böyük uğurlar əldə ediləcək və bunun nümunəsi olaraq orqanların dəyişdirilməsini göstərmək olar.

Qocalmadan uzun müddət yaşamağı isbat etməkdən məqsədimiz imanı zəif olanları inandırmaq idi. Biz özümüz isə imamın qocalmadan uzun müddət yaşamasında Allahın qüdrətinə və məsumların hədislərinə əsaslanırıq. Bunu ən möhkəm sübut bilir, sağlam ağılı qəbul etdiyi dəlilə inanırıq, hətta İmam Zaman ' tarix boyu uzun müddət cavan yaşayan yeganə şəxs olsa da belə. Hətta alimlərin bu sahədəki axtarışları heç bir nəticə verməsə belə, yenə buna etiqad bəsləyirik. Çünki o həzrətin (ə) cavan və uzunömürlü olması əqli

1- Ya Azərbaycanın Lerik rayonunda yaşayan 164 yaşlı Şirəli Müslümovdan

baxımdan bu təsdiqlərə möhtac bir məsələ deyil. Bu, Allahın qüdrəti, möcüzəsi və iradəsinin təsirinə aid bir məsələ olduğu üçün belə nümunələrin olub-olmaması əhəmiyyət kəsb etmir.

HƏDİSLƏR

Səduq "Kəmalud-Din" kitabında Əli ibn Məhəmməd Xəzzaz Razi "Kifayətul-Əsər" kitabında imam Həsən-Muctəbədən ' belə nəql edir: Qeyb dövründə Allah qardaşım Hüseynin ' doqquzuncu övladının ömrünü uzun edəcək, sonra isə Öz qüdrəti ilə onu 40-dan da az yaşı olan bir cavan surətində aşkara çıxaracaq və bu, Allahın həqiqətən hər şeyə qadir olduğunun sübutu olacaq. ("Muntəxəbül-Əsər", səh.206.)

Yenə də Səduq imam Rzadan ' belə nəql edir: Qaim ' qocaların yaşında, amma qüvvətli bədənə və cavan görkəmində zühur edəcək. ("Muntəxəbül-Əsər", səh.221.)

Əbus-Səlt Heyrəvi deyir: İmam Rzadan ' soruşdum: Qaim Ə zahir olarkən əlaməti nə olacaq?

Buyurdu: Əlaməti budur ki, qocaların yaşında, cavanların görkəmində zühur edəcək. Belə ki, görənlər ona 40 və bir az da aşağı yaş verəcəklər. Bir əlaməti də budur ki, dünyadan köçənə qədər gecə-gündüzün keçməsi onu qocaltmayacaq. ("Muntəxəbul-Əsər", 31-ci bab, 2-ci hədis.)

SÜNNÜ QARDAŞLARA XİTAB

Bildiyimiz kimi, bir sıra məşhur sünnü alimləri on iki imamın imamətini və İmam Zamanın ' məhdəviyyətini qəbul, hətta bəziləri o həzrətlə görüşməyin mümkünlüyünü və onun möcüzələrini qeyd etmişdir. Onlardan bir çoxu Mehдинin kimliyi barəsində şiələrlə həmrəy olmasa da, inadkarlıq göstərməyərək bu məsələni şiə ilə sünnü arasında əsaslı ixtilaf hesab etmir, əksinə, cüzi bir fikir ayrılığı sayaraq bu ixtilafa əhəmiyyət vermir.

Çünki hər iki fırqə zamanın sonunda Məhdinin zühurunu tamamilə qəbul edir. Onlar deyirlər ki, zühur vaxtı, məsələn, göydən səs gəlməsi kimi aşkar əlamətlər hamıya çatacaq və bu kiçik fikir ayrılığı da aradan qalxacaq. Deməli, mütəvatir hədislərə əsasən, hökmən baş verməli olan məhdəviyyət məsələsində bu iki fırqənin heç bir fikir ayrılığı yoxdur. Bəs, Əhli-sünnənin şiələrlə bu məsələdə hansı ixtilafı var? Nə üçün bu məsələni ixtilaf və mübahisə obyektinə çevirirlər? Nə üçün şiənin bu məsələdəki fikri rədd olunur? Axı müsəlman icmasının əleyhinə heç bir söz deməyib?

Müasir sünnü alimlərindən olan Məhəmməd Zəki İbrahim Əl-Muslim "Əs-Əsirətul-Mühəmmədiyyə" jurnalında Şəban ayının 15-i həzrət Məhdinin " doğum günü münasibətilə «Müxtəlif din və məzhəblər baxımından zamanın sonunda gələcək vəd olunmuş şəxs» başlıqlı bir məqalədə yazır: Vəd olunmuş Məhdi barəsində şiə qardaşlarımız xüsusi əqidəyə malikdirlər və bu haqda başqa zamanda danışırıq. Lakin şiələrin bu barədəki, əqidəsi prinsipə əhli-sünnə ilə eynilik təşkil

edir. Həmin əsas etiqad bundan ibarətdir ki, müsəlmanların arzularını gerçəkləşdirəcək və bəşəriyyətin vəziyyətini tənzimləyəcək olan Əhli-beyt Məhdisi hökmən zühur edəcək (Misir çapı, 1-ci nömrə, 1387-ci il, Şəban ayı).

Göründüyü kimi, bu yazıçı şiə və sünnülərin bu məsələdə əsasən həmrəy olduğunu qeyd etmiş, heç bir təhrifə yol vermədən öz fikrini bildirmişdir. Ancaq təəssüf ki, daim müsəlman birliyini pozan, qarşılıqlı anlaşılmaya mane olan, təfriqə odunu alovlandıran və bu iki böyük İslam məzhəbini ayırmağa çalışan bir qrup ünsürlər də vardır. Halbuki, əgər bu iki fırqə birləşsə, səmimi formada həmkarlıq və İslam düşmənlərinə qarşı mübarizədə eyni cəbhədən çıxış edə bilirlər. Bəlkə də beynəlxalq sionizmin muzdurları olan bu qərəzli şəxslər şiə və sünnü məzhəbi arasında olan bir belə müştərək əqidələrə göz yumaraq, xüsusilə bu dövrdə ixtilafa səbəb olmayacaq qədər kiçik məsələləri böyüdürlər. Onlar qəsdən dedikləri və yazdıqları ilə (Allahın Quranda nəhy etdiyi təfriqəni icad etmək üçün) şiənin ünvanına təhqirlər və böhtanlar yağdırır, bununla da şiəni cavab verməyə vadar etmək istəyirlər. Bu arada isə İslam və müsəlmanlar üçün nəhs məqsədlərindən və qorxulu yuxularından az-çox xəbərdar olduğumuz xarici düşmənlərin öz məqsədlərinə çatması üçün şərait yaradır, iki məzhəbin hörmət-izzətini tapdamaq, müsəlmanlar arasında daxili müharibələrin yaranmasına və anlaşılmazlıq icad edərək kafirlərin onlara hakim kəsilməsinə kömək etmiş olurlar. Biz burada məzhəb, millət, vətən, irq və dil adı ilə müsəlmanları bir-birindən ayırmağa çalışan bu zəhərli qələm və dillərin, bu

nəhs siyasətin ziyanlarından danışmaq fikrində deyilik. Lakin onu demək istəyirik ki, özünü əhli-sünnə kimi qələmə verən ibn Həcər, Muhubbuddin Xətib kimi bir sıra şəxslər keçmişdə və müasir dövrdə şiəyə istehza, hücum etmək məqsədilə heç bir əhəmiyyəti olmayan və yalnız şiə və sünnü məzhəbləri arasında olan fasiləni çoxaltmaq məqsədi daşıyan bir məsələni əldə bəhanəyə çeviriblər. Bu məsələ İmam Zamanın ' ömrünün uzunluğudur. Bu şəxslər şiə mənliliyini yaralamaq, cavan şiələri bu əqidədən sapdırmaq məqsədilə söyüşlər yağdırır, guya şiələr ağlabatmaz bir əqidəni qəbul edibləmişlər kimi, onlara istehza edirlər. Biz onlara deyirik: Siz ki, Allahın qüdrətinə inanırsınız, bəs bu etiraz nə deməkdir? Nə üçün Allahı Öz xüsusi bəndələrindən birinin ömrünü məsləhət bildiyi qədər uzatmağa qadir bilənləri ələ salırsınız? Siz Allahı mütləq qadir bilmirsiniz? Quran oxumursunuzmu? Orada Nuh ' haqqında «Onların arasında mindən əlli il az yaşadı» deyə yazılmırmı? Bəs, nə üçün uzun ömrə inandığı üçün şiəni cahil sanır və bu qədər məzəmmət edirsiniz? Şiəyə qarşı etirazınız sizin də qəbul etdiyiniz bəzi məsələlərin inkarına gətirib çıxarır. Quranda Allahın İblisə müəyyən vaxta qədər möhlət verdiyini oxumamısınızmi? Məgər öz "Səhihi-Müslim"inizdə ikinci hissənin ikinci bölmə İbn Səyyad babında, "Sünəni-Termizi" də ikinci hissədə, "Sünəni Əbu Davud" da ibn Sayid babında çox saylı hədisləri oxumamısınızmi? Məgər o hədislərdə deyilmirmi ki, Peyğəmbər Ə onun zamanın sonunda gələcək həmin Dəccal olduğunu bildirdi? Məgər Müslimin «Dəccalın xurucu» babında, ibn Macənin ikinci hissədə «Fitnələr» babında, Əbu Davudun "Sünən" in

ikinci hissəsində yazdığı «Təmimi-Dari» hədisini oxumamısınızmi? Məgər orada Dəccalın Peyğəmbər (s) zamanında diri olduğu və zamanın sonunda zahir olacağı açıq-aşkar yazılmırmı? Necə olur ki, Allah düşmənləri haqqında bu uzun ömrü qəbul edir, öz böyüklərinizdən olan bu hədis rəvilərini cahil saymırsınız, lakin həmin məsələ Allahın vəlisi və peyğəmbərin övladı barədə deyildikdə, bu qədər hay-küy salır və rədd edirsiniz? Necə olur ki, Xızır, İdris və İsa ' üçün uzun ömrü qəbul, lakin İmam Zaman ' barəsində bunu qəbul etmirsiniz? Halbuki, bir belə sübutlar var, kiçik və böyük qeyb dövründə o Cənabdan (ə) bir belə möcüzələr baş vermişdir və doğru danışmasına şəkk olmayan şəxslər onu dəfələrlə gördüklərini izhar etmişlər. Niyə özünüzü və digər bütün müsəlmanları İsanın ' diriliyinə iman bəslədiyiniz üçün məsxərə etmirsiniz? Əgər istehzaya qalsa, sizin üsuli-dində sağlam ağıla və tovhid dini olan İslamın paklığına sığışmayan etiqadlarınız var. Siz qütb və vəli adlandırdığınız bir sıra şəxslərə elə işlər aid edirsiniz ki, eşidən hər kəsdə gülüş yaradır. Amma, necə deyərlər, əvəz çıxmaq doğru iş deyil və biz barənizdə sizi əcnəbilərin nəzərində yüngülləşdirən sözlər yazmaq istəmirik. Bizim sözümüz budur: Bu çətin vəziyyətdə və xarici düşmənlər tərəfindən müsəlmanlara qarşı göstərilən təzyiqlər belə ixtilafli məsələlərlə bir-birinizin eybini açmağa fürsət qoymur. Bir halda ki, İslam düşmənləri İslamın, Quranın əsası ilə düşmənçilik edir, bir halda ki, İslam ölkələrində şiə və sünnülərin qəbul etdiyi müştərək dəyərlər təhlükədədir, bir halda ki, kafirlər İslam ehkamlarını rəsmiyyətdən salmaq üçün hər

gün yeni-yeni planlar hazırlayaraq adını şiə və ya sünnü müsəlman qoymuş münafıqların vaistəsi ilə icra edirlər, bu söhbətlərin yeridirmi?! Yaxşı olar ki, düşmənlərinizi araşdıraraq bitərəf və təəssübsüz tərzdə şiənin üsul və furi-dində möhkəm əqli dəlillərə, Qurana və Sünnəyə əsaslanan pak və müqəddəs etiqadlarına nəzər salasınız. Yaxşı olar ki, puç şübhələrlə, iftira və yalanlarla şiə mənliliyini yaralamayasınız, sünnü qardaşlarımızı anlaşılmazlıq və bədbinliyə düşər etməyəsınız və onları bizim islami fikirlərimiz haqqında xəbərsiz saxlamayasınız.

TARİX BOYU UZUNÖMÜRLÜ ŞƏXSLƏRİN SİYAHISI

Keçən məqalələrdə çox uzun ömrün mümkünlüyü barədə kifayət qədər izah verildi. Lakin tarixi baxımdan da bu məsələnin daim qəbul olunduğunu möhtərəm oxucuların nəzərinə çatdırmaq istəyirik. Siz mötəbər tarix, bioqrafiya kitablarına müraciət edə bilərsiniz. Bunlardan əlavə, məhz uzun ömürlülərə aid xüsusi kitablar da vardır. Məsələn, Əbu Hatəm Sicistaninin (248 və ya 250) «Əl-Muəmmərun» kitabı. Bu kitab əvvəlcə ingilis dilinə tərcüməsi ilə birgə 1899-cu miladi ilində Londonda, sonra isə yaxın zamanlarda yenidən çap olunmuşdur. Bundan əlavə, «Kəmalud-Din», Şeyx Tusinin «Qeybət» və «Əməliyə-Şərif-Murtəza» kitablarında da bu mövzuya həsr olunmuş fəsillər vardır. Bu kitablara müraciət edən hər kəs deyilənlərin boş söz və tarixi nümunələrin əsassız və mənbəsiz olmadığını başa düşəcək. Bəşər ömrünün müəyyən həddi yoxdur. Uzun və qəribəliklərlə dolu bəşər

tarixi İmam Zamandan ' da çox yaşamış çox uzun ömürlülər görüb. Bu da aydındır ki, uzunömürlülər barədə bizə çatan tarixi kitablar bu böyük dünyanın kiçik bir hissəsini əhatə edir. Əgər digər millətlərin də tarixi əlimizdə olsaydı, əgər şahlar kimi uzun ömürlü şəxslərin də həyatı əvvəlcədən yazılsaydı, indi uzunömürlülərin tarixi digər tarixlərdən daha müfəssəl olardı. Bununla belə, əlimizdə olan qaynaqlara əsaslanaraq uzunömürlülərin siyahısını oxuculara təqdim etmək istədik. Lakin tarixin bütün uzun ömür sürmüş şəxslərinin adlarını qaynaqlardan tapmaq çox vaxt apardığı üçün bir nümunə olaraq bir qrupun adı ilə kifayətlənirik.

BƏZİ UZUNÖMÜRLÜLƏRİN ADLARI

1. Adəm - 930 il.
2. Şeys – 912 il.
3. Ənuş – 905 il.
4. Qinan – 910 il.
5. Muhəllail – 895 il.
6. Yarid – 962 il.
7. Uxnux – 365 il.
8. Mutuşalih - 969 il.
9. Lamik - 777 il.
10. Nuh – 950 il (hədislər və tarixə əsasən, onun peyğəmbərlikdən öncə və tufandan sonrakı ömrünü də buna əlavə etsək 2500 yaşı olur).
11. Sam - 600 il.

12. Ərfəkşad – 438 il.
13. Şalih – 433 il.
14. Abir – 464 il.
15. İbrahim – 175 il.
16. İsmail - 137 il.

Bu şəxslərin və başqalarının, məsələn, Rəv, Suruc, Nahur və s. ömrü 1870-ci ildə Beyrutda çap olunmuş Tövratlara əsasən yazıldı. Əxnux gərək ki, elə İlyasdır. Yəhudi və məsihilər onun miladdan 3382 il öncə diri halda göyə çəkildiyini və ölmədiyini qəbul edirlər. Bax: “İzharul-Həqq”, 2-126).

17. Rəbiə-ibn Zəbi Fəzari – 380 il (“Kəmalud-Din” - 2-233-235).
18. Övs ibn Harisə – 220 il (“Əl-Muəmmərun” - 36).
19. Ubey ibn Şureyd Cərhumi- 350 il (“Kəmalud-Din” - 2/232).
20. Bərd – 962 il (“Kənzul-Fəvaid” - 245).
21. Əyyub ibn Həddad Əbdi - 200 il (“Kəmalud-Din” - 2/142).
22. Sələbə ibn Kəb – 300 il (“Əl-Muəmmərun” - 64).
23. Təymullah ibn Sələbə – 500 il (“Təzkirətul-Xəvas” - 205).
24. Sövb ibn Tildə Əsədi - 220 il (“Əl-Müəmmərun” - 59).
25. Cəfər Amiri – 300 il (“Əl-Muəmmərun” - 43).
26. Cəlhəmə ibn Ədəd ibn Zeyd – 500 il (“Qeybəti-Şeyx” - 85).

27. Yəhabir ibn Malik ibn Ədəd - 500 il (“Qeybəti-Şeyx” - 86).
28. Zuheyir ibn İtab Kəlbi - 300 il (“Kəmalud-Din” - 246).
29. Cəlilə ibn Kəb - 190 il (“Əl-Muəmmərun” - 65).
30. Hadisə ibn Səxr – 180 il (“Əl-Muəmmərun” - 49).
31. Hadisə ibn Ubeyd Kəlbi - 500 il (“Əl-Muəmmərun” - 67).
32. Hamil ibn Hadisə - 230 il (“Əl-Muəmmərun” - 69).
33. İmam Əlinin ' xilafət dövründən imam Rzanın ' imamət dövrünə qədər yaşamış Hubabə Valibiyə (mötəbər hədis kitabları).
34. Haris ibn Məzzaz Cərhumi - 400 il (“Qeybəti-Şeyx”, 81).
35. Zul Əsbə – əl-Udvani - 300 il (“Əl-Muəmmərun” - 82).
36. Hənzələ ibn Şərqi – 200 il (“Əl-Muəmmərun” - 49).
37. Dureyd ibn Zeyd - 450 il (“Əl-Muəmmərun” - 20).
38. Zu Cədən Himyəri - 300 il (Əl-Muəmmərun - 33).
39. Duneyd ibn Səmt – 200 il (“Əl-Muəmmərun” - 22).
40. Zülqərnəyn - 300 il (“Təzkirətul-Xəvass” - 377).
41. Rəbiə Bəcli - 190 il (“Əl-Muəmmərun” - 68).
42. Rəddad ibn Kəb Nəxəi – 300 il (“Kəmalud-Din” - 2/242).
43. Zuheyir ibn Xəbbab - 420 il (“Əl-Muəmmərun” - 25).
44. Suteyh-Kahin - 30 əsr il (“Əl-Muəmmərun” - 5).

45. Seyf ibn Vəhəb - 300 il ("Əl-Muəmmərun" - 41).
46. Şiryə ibn Əbdullah Cufi - 300 il ("Əl-Muəmmərun" - 39).
47. Şəqq-Kahin - 300 il ("Kəmalud-Din" - 2/235).
48. Seyfi ibn Riyah - 270 il ("Qeybəti-Şeyx" - 80).
49. Zubəyrə ibn Səd - 220 il ("Əl-Muəmmərun" - 20).
50. Əbbad ibn Səid - 300 il ("Əl-Muəmmərun" - 70).
51. Övf ibn Kənanə Kəlbi - 300 il ("Kəmalud-Din" - 2/255).
52. Əbdülməsih ibn Əmr Ğəssani - 350 il ("Əl-Muəmmərun" - 38).
53. Övs ibn Rəbiə Əsləmi - 214 il ("Əl-Muəmmərun" - 66).
54. Ubəyd ibn Şurəyd Cərhumi - 350 il (Kəmalud-Din - 2/232).
55. Əmr ibn Həmə - əd-Dusi - 400 il ("Qeybəti-Şeyx" - 81).
56. Əmr ibn Ləyhy - 345 il (Qeybəti-Şeyx - 86).
57. Qəss ibn Saidə - 600 il (Kənzul-Fəvaid - 254).
58. Kəb ibn Həmə əd-Dusi - 390 il ("Təzkirətul-Xəvas" - 205).
59. Kəb ibn Rida Nəxəi - 300 il ("Əl-Muəmmərun" - 66).
60. Muhsin ibn Ətban Zəbidi - 256 il ("Kəmalud-Din" - 2/255).
61. Mirdas ibn Səbih - 230 il ("Əl-Muəmmərun" - 35).

62. Məstuğər ibn Rəbiə ibn Kəb - 330 il ("Sireyi-ibn Hişam" - 1/93).
63. Hubəl ibn Abdulla Kəlbi - 700 il ("Əl-Muəmmərun" - 29).
64. Nufəyl ibn Abdulla - 700 il ("Təzkirətul-Xəvas" - 205).

Tarix və hədis kitablarında yazılmış bütün uzunömürlü şəxslərin adlarını burada qeyd etmək çox uzun çəkərdi, odur ki, yuxarıdakılarla kifayətləndik. İndi isə bu adlara son dövrlərdə yazılmış kitablarda qeyd olunmuş uzun ömürlü şəxslərin adlarını və heç bir axtarış aparmadan qəzetlərdə rastlaşdığımız müasir uzunömürlülərin adlarını əlavə edirik.

65. Anri-Ceneks - 169 il - Bu şəxs 112 yaşında ikən Flurofid döyüşündə iştirak edib.
66. Con Bafen Bulondi - 175 yaşı vardı və yüz yaşında olan üç övladını görmüşdü.
67. Yuhənna Surtunğutun Norveç - 160 il.
68. Tevez Mabər - 152 il.
69. Kur Tuval - 144 il.
70. Yokford Zenbari - 200 il.

Bunların adı Təfsirul-Cəvahir kitabında - 17 /226-da qeyd olunmuşdur.

71. Matu Salim - 969 il.
72. Lukembaz adasının kralı - 802 il.
73. Pəncəbli bir neçə nəfər - 200 il.
74. Markus Abunyas - 150 ildən artıq.

75. Atos dağlarının sakinləri - hər biri 130 il.
 76. Dudun - 500 il.
 77. Kipr padşahı – 160 il.
 78. Qiddis Semun – 107 il.
 79. Qiddis Takris – 165 il.
 80. Qiddis Entivan – 105 il.
 81. Alsuma Metran – 150 il.
 82. Tomas Bar – 152 il.
 83. Naməlum bir uzun ömürlü, onun ölümü zamanı oğlunun 140 yaşı vardı.
 84. Borno Kotrim – 150 il.
 85. Serbiyalı bir uzun ömürlü – 135 il.
 86. Digər bir serbiyalı – 125 il.
 87. Başqa bir serbiyalı – 290 il.
 88. Lifoniyalı bir nəfər – 168 il.
 89. Losronda ölmüş digər biri – 186 il
 90. İqashlı bir əkinçi – 185 il.
 91. Misirli biri – 154 il.
 92. Türk Zaro – 156 il.
- Bu adlar Təfsirul-Cəvahirdə qeyd olunmuşdur.
93. Şeyx Məhəmməd Səmhən – 170 il.
 94. Seyid Mirza Kaşani – 154 il.
 95. Cumə – 140 il.
 96. Mahmud Baqir Eyvazov. O öz 150 illiyini qeyd etdi və sovet teleqrafçıları onun şəklini marka üzərinə vurmuşdular.

97. Oskoviç adlı Yuqoslaviyalı bir kəndli. O 1778-ci ildə anadan olmuş (Əlli neçə il bundan öncə vəfat etmişdir).
98. Şirəli Müslümov – 164 yaş. O, bu yaşda ikən tərəvətini saxlamışdı və ömrü boyu spirtli içkiləri dilinə vurmamışdı.
99. Hacı Məhəmməd Bəduyi Əbuş-Şamat - 125 yaş.
100. Qətərin keçmiş kralı şeyx Əli ibn Abdulla - 150 yaş.
101. Seyid Məhəmməd Əl-Fəccal - 136 yaş.
102. Nözərbabata Müstafayev - sovet Azərbaycanının əhalisindəndir. O öz 140 illik ad gününü keçirdi.
103. Mahmud Ənbata – 149 yaş. Yüzdən artıq nəvə-nəticə sahibi olan bu şəxs sovet Azərbaycanının ən qoca millət vəkili olub.
104. Kəndxuda Qəmbərəli Rüstəməbədi - 156 yaş.
105. Türkiyəli Həcər adlı bir qadın - 169 yaş. Bir qardaşı da 113 yaşında idi.
106. Hüseyin Pirsələmi Farsi - 146 yaş.
107. Napaleonun dövründə dünyaya gəlmiş və 1964-cü ildə 163 yaşı olan bir kişi. Onun 150 nəvəsi, 110 yaşlı bir oğlu vardı. Hadi Məhəmməd adlı bu şəxs hələ də içki və siqareti ağzına almamışdır. Hazırda Kasablankada yaşayır.
108. Seyid Hüseyin Qirani – 135 il.
109. Məhəmməd Vəli Müslümi Mərağeyi – 140 il.
110. Navarz adlı argentinalı bir qadın - 148 il.

111. Franzvayner adlı avstraliyalı 140 yaşlı kişi. O deyirdi: İndiyə qədər xəstələndiyim yadıma gəlmir və hələ də öz dədə-baba tarlamızda işləyirəm.
112. Aşanker adlı bir gürcü – 147 il.
113. Hacı İsmayıl Tunisinin qızı - Ayişə – 130 il.
114. Qafqazda Qalın qəsəbənin sakini Banu Qamuka – 147 il.
115. Devid Fernandez. Bu amerikalının 133 yaşı vardı.
116. 185 yaşlı bir kişi. Nasirəddin şah dünyaya gələndə onun 50 yaşı, ağa Məhəmməd şah Qacarın dövründə isə 12 yaşı var idi
117. Kərdif Qafqazi - 147 il.
118. Çinli bir kişi – 155 il.
119. Xude adlı bir albaniyalı – 170 il.
120. Türkiyəli bir nənə - 168. O Napoleon və Fətəli şahın dövrünü görmüşdür.
121. Rasiyaram adlı Hindistanın Pəncab şəhərindən olan bir şəxs – 140 il.
122. Türkiyəli Banu Kumru – 173 il.
123. Seyid Həbib ibn Muati mərakeşi – 147 il. Bu yaşda bütün işlərini özü görürdü və oğlunun yşı neçə ildir ki, yüzü haqlayıb
124. Deli Çink adlı bir çinli – 253 il.
125. Əhməd Adamov – 161 il. O, öz xanımı ilə birlikdə evlənməklərinin yüzüncü ilini qeyd etdi.
126. Mahmud Bağıroğlu – 184 il.
127. Pirara adlı cənubi amerikalı bir qırmızı dərilili – 167 il.

128. Seyid Əbutalib Musəvi Farsi Zilqərneyn – 191 il. Öz nəvələrindən ibarət yüz nəfərlik bir tayfanın başçısıdır. Onun sonuncu xanımı 105 yaşlıdır. Öz dediyinə görə Nasirəddin şahdan öncə evlənmişdir və iki dəfə diş çıxarmışdır.
129. Futmənlili bir şəxs – 140 il.
130. Kərbəlayi ağa Batini Kermanşahi – 140 il.
131. Seyid Əli Fəriduni – 185 il. Onun iki övladı 100 ildən çox yaşamışdır. O yüz əlli beş yaşında diş çıxarmışdır. Rəsmi dövlət həkimləri onu müayinədən keçirmişlər.
132. İqor Kruyov – 157 il. Birinci Napoleonun rus generalı Mirimlyov əleyhinə döyüşündə bu qoca rus generalının əspazı olmuşdur. İqor içki və tütündən istifadə etmirdi.
133. 158 yaşlı keniyalı bir kişi. Onun bu yaşda ikən Keniyanın paytaxtı Nayrobi xəstəxanasında kor bağırısağı üzərində cərrahiyyə əməliyyatı apardılar. Ən cavan şəxslərdən də cavan bədənə malik bu şəxs 130 yaşında ikən aldığı cavan qızdan 5 övlad sahibi oldu. Onun ən böyük övladı hazırda 125 yaşındadır və qocalıqdan belə əyilib. Halbuki ata özü nağıl qəhrəmanları kimi orijinal bədənə malikdir. Bu şəxs 39 qadından 173 övlad sahibi olmuş bir qəbilə rəisinin oğludur. Bu uzunömürlü və çox övladlı nəslin mövcudluğu bir atalar sözünü xatırladır: Ot kökü üstə bitər.

134. Gürcüstandakı rəsmi statistikaya əsasən, ölkədə 100 yaşını haqlamış 2100 nəfərdən çox şəxs yaşayır.
135. Keçmiş SSRİ-nin statistikasına əsasən, bu ölkədə 110-150 yaş arasında olan 200 min kişi və qadın yaşayıb. Araşdırmalardan sonra məlum olub ki, onların çoxu bal arısı becərməklə məşğul olmuşdur və əsas qidaları bal olmuşdur. Ona görə də balın ömür uzunluğunda mühüm rol oynadığı üzə çıxmışdır.
136. Amerikada yaşı yüzü keçmiş vətəndaşların sayı təxminən 3500 nəfərə çatır.
137. Çində belə şəxslər 3384 nəfərə çatır ki, onların arasında yaşı 150-ni ötmüş şəxslər də vardır.
138. Sovet İttifaqında ömrünün ikinci əsrinə qədəm qoymuş şəxslərin sayı 30000 nəfər imiş.
139. Macarıstanlı bir kəndli 1724-cü ildə 185 yaşında öz dünyasını dəyişmişdir. O, ömrünün sonuna qədər cavanlar kimi işləyirmiş.
140. Can Ravl adlı başqa bir kişi ölərkən 170, xanımı isə 164 yaşında idi. Onlar 130 il birlikdə yaşamışdılar.
141. Aşira Omara adlı bir qadın - 159 yaş
142. Bir neçə il öncə qəzetlər yazdı ki, Cənubi Amerikada 207 yaşlı bir kişi dünyasını dəyişdi.

Burada sözü bitirir və xatırladıq ki, əgər siz bütün ölkələrin statistik məlumatlarını əldə etsəniz, çox mühüm və maraqlı rəqəmlərə rast gələcəksiniz. Elə bu qısa məqalədən aydın olur ki, keçmiş və müasir

uzunömürlülərin siyahısı bəşərin müəyyən bir yaş həddinə malik olmasını rədd edir. Seyid ibn Tavus "Kəşful-Muhəccə" kitabının 79-cu fəslində buyurur ki, çox uzun ömrə təəccüb edərək onu mümkünsüz saymaq düzgün deyil. Çünki onun çox olması və təkrarlanması ilə təəccübə yer qalmır.

Sonda yenə xatırladıq ki, uzun ömrü inkar etməyin dörd səbəbi var:

1. Tarixdən xəbərsizlik;
2. Təbii elmlərdən məlumatsızlıq;
3. Allaha imanın zəifliyi;
4. Haqqı qəbul etməməkdə inadkarlıq.

Əgər bu nümunə və dəlillər olmasaydı, təbii elmlər bunu mümkünsüz saysaydı belə, İmam Zamanın ' uzun ömrü ağlabatan bir məsələ idi. Çünki Peyğəmbərin Ə verdiyi xəbərlər, imamların hədisləri, həm atası imam Həsən Əskərinin ', həm kiçik, həm də böyük qeyb dövründə onun göstərdiyi möcüzələr, təqva və doğruluğunda şək-şübhə olmayan şəxslərin imamla görüşmək iddiası, təvatür həddindən də artıq şəxslərin o cənabla görüşməsi - bütün bunları nəzərə alaraq onun uzun ömrünü və yaşadığını qəbul etmək çox asandır. Elə keçmiş peyğəmbərlərin möcüzələri də Allahın qüdrətinə iman və hədislərin təvatürü ilə sabit olmuşdur.

DÖRDÜNCÜ HISSƏ:

**İMAM ZAMANIN ' DÜNYAYA
GƏLMƏSİNİN QISA TARİXÇƏSİ**

İMAM ZAMANIN ' DÜNYAYA GƏLMƏSİNİN QISA TARİXÇƏSİ

İmamın dünyaya gəlməsinə dəlalət edən hədislər çoxdur və biz Muntəxəbul-Əsər kitabının üçüncü hissəsinin birinci fəslində bu məsələ ilə əlaqədar 200-dən çox hədis qeyd etmişik.

Əllamə Seyid Mir Məhəmməd Baqir Xatunabadi "Ərbəin" kitabında yazır: Həzrət Məhdinin " dünyaya gəlməsi, qeybi, on ikinci imam olması və imam Həsən Əskərinin ' nəsindən olması barədə mötəbər şiə kitablarında 1000-dən çox hədis var və onların əksəriyyəti möcüzə kimidir.

İmamın mübarək təvəllüdü mötəbər kitablarda geniş şəkildə bəyan olunmuşdur. O cümlədən, əhli-sünnə alimlərindən olan Fazil Qunduzinin «Yənabiul-Məvəddə» kitabında (səh.449-454), Şeyx Tusinin «Qeybət» kitabında və digərlərindən nəql olunan hədislər buna sübutdur. Səduq «Kəmalud-Din» kitabında mötəbər və səhih sənədlə Musa ibn Məhəmməd ibn Qasim ibn Həməzə ibn Musa ibn Cəfərdən ', İmam Məhəmməd Təqinin ' əzəmətli qızı Həkimə xatundan ' bu hədisi nəql etmişdir. Həkimə ' buyurdu:

İmam Həsən Əskəri ' dalımca adam göndərib buyurdu: Bibican, bu gecə bizdə iftar et, çünki şəbanın on beşidir və Allah Öz höccətini bu gecə zahir edəcək, o, Allahın yer üzündəki höccətidir.

Mən ərz etdim: Anası kimdir?

Buyurdu: Nərcis.

Dedim: Sənə qurban, Allaha and olsun ki, onda bir əlamət görünür.

Buyurdu: Necə demişəmsə, elə də olacaq.

Həkimə ' deyir: Mən gəlib salam verərək oturdum, Nərcis qalxıb ayaqqabılarımı çıxardı və dedi: Ey mənim və nəslimin xatunu, günün necə keçdi?

Dedim: Əslində sən mənim və nəslimin xatunusan!

Dedi: Bibican, bu nə sözdür?!

Dedim: Qızım, Allah bu gecə sənə dünya və axirətdə ağa olan bir oğlan kəramət edəcək.

O, bu sözdən utanıb xəcalət çəkdi.

Mən xiftən namazını qılandan sonra iftar edib yatdım. Gecə yarısı oyanıb gecə namazını qıldım. Nərcis eləcə rahat yatmışdı. Mən oturub təqibat oxudum və sonra yatdım. Qəflətən yuxudan həyəcanlı halda oyandım, o isə eləcə yatırdı. Bir az sonra qalxıb gecə namazını qılaraq yatdı.

Sübh tezdən namazın vaxtını öyrənmək üçün bayıra çıxdım. Birinci dan sökülmüşdü. Nərcis isə hələ də yatırdı. Birdən şəkk elədim və elə bu zaman imam səsləndi: Bibi, tələsmə, vaxt yaxındır!

Mən oturub Səcdə və Yasin surələrini oxudum. Birdən Nərcis həyəcanlı halda oyandı, yanına gedib dedim: Salam, nəyə hiss edirsənmi?

Dedi: Bəli, bibi.

Dedim: Narahat olma, bu elə sənə dediyimdir.

Bu zaman məni və onu huş apardı. Ağamın (İmam Zamanın ') hissi ilə oyandım və Nərcisin üstündən örtüyü qaldırdıqda gördüm ki, ağam səcdə halındadır və səcdə üzvlərini yerə qoymuşdur. Onu qucağıma alıb pak-pakizə olduğunu gördüm. Həzrət imam Həsən Əskəri ' səsləndi: Bibi, oğlumu bura gətir!

Onu imamın yanına apardım. İmam onu əlində tutub ayaqlarını öz sinəsinə yapışdırdı, öz dilini onun ağzına qoydu, əllərini onun gözlərinə, qulaqlarına və oynaqlarına çəkdi. Sonra buyurdu: Danış, oğlum!

İmam " dil açdı: Əşhədu ən la ilahə illəllah, vəhdəhu la şərikə ləh. Və əşhədu ənnə Muhəmmədən-rəsulullah (ə).

Sonra Əmirəlmöminindən ' başlayaraq atasına qədər bütün imamlara salavat göndərdi və sükut etdi. İmam buyurdu: Onu anasının yanına apar, qoy ona da salam versin, sonra yanıma gətir!

Mən elə də etdim. Sonra qaytarıb imamın hüzuruna gətirdim. İmam buyurdu: Bibican, yeddinci gün bizə gəl.

Sabahı mən gedib imama salam vermək istədim, pərdəni qaldırdıqda ağanı orada görmədim. İmama dedim: Sənə qurban, ağa hanı?

O buyurdu: Bibican, onu, Musanın anası Musanı kimə tapşırımsadısa Ona tapşırdım.

Yeddinci gün oldu. Mən gedib salam verdim və oturdum.

İmam buyurdu: Oğlumu yanıma gətir!

Mən ağanı bir parçaya bükülmüş halda həzrətin yanına apardım. İmam birinci gün etdiklərini təkrarladı. Sonra dilini onun ağzına qoydu, sanki ona yağ-bal verirdi.

Sonra buyurdu: Danış.

Ağa dedi: Əşhədu ən la ilahə illəllah.

Sonra Peyğəmbərə Ə və atasına qədər bütün imamlara salavat göndərdi, bu ayəni oxudu: "Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim. Və Biz istəyirik ki, yerdə zəiflədilmişlərə minnət qoyaraq onları imam və varis edək, onlara yer üzündə imkan yaradaq. Firona, Hamana və onların qoşunlarına çəkindikləri şeyi göstərək."

Hədisin ravisi Musa ibn Məhəmməd ibn Qasim deyir: Bu macəranı xidmətçi Ubeyddən soruşdum. O dedi: Həkimə düzgün buyurmuşdur. ("Muntəxəbul-Əsər" kitabından, səh. 321, 341).

Səduq, Əhməd ibn Həşəm ibn Abdulla ibn Mehrian Ummi Əruzi Əzdidədən, o da Əhməd ibn Hüseyin Qummidən son dərəcə etibarlı bir hədisdə belə nəql edir: İmam doğulduqda imam Həsən Əskəri ' babam Əhməd ibn İshaqa belə bir məktub yazdı: Bir övladımız dünyaya gəlib, lakin bunu heç kəsə deməməlisən, çünki onu yalnız ona yaxın olanlara və dostlarına zahir edərik. Sənə də açıqlamaq istədik ki, bizi sevindirdiyi kimi səni də sevindirsin. ("Muntəxəbul-Əsər", 243)

Məsudi deyir: Əhməd ibn İshaq imam Həsən Əskəriyə ' dedi: Ağamızın təvəllüdünə dair müjdəli məktubunuz

bizə çatdıqda haqqa qail olmayan kişi, qadın və başa düşmək həddinə çatmış oğlu qalmadı.

Həzrət buyurdu: Bilmirsənmi ki, yer höccətsiz qalmaz?! ("Muntəxəbul-Əsər", 245)

Mötəbər şeyx Fəzl ibn Şazan imam Həsən Əskərinin ' şəhadətindən əvvəl və İmam Zamanın ' təvəllüdündən sonra vəfat edib (255-260-cı illər arasında). O, öz «Qeyb» kitabında imam Həsən Əskəridən ' Məhəmməd ibn Əli ibn Hənzə ibn Hüseyin ibn Abdulla ibn Abbas ibn Əmirəlmöminin Əlinin ' vasitəsilə belə bir hədis nəql edir: «Allahın bəndələrinə höccəti və vəlisi, məndən sonrakı canişinim 255-ci il Şəban ayının 15-ci gecəsi, dan yeri sökülərkən sünnət olunmuş vəziyyətdə dünyaya gəldi. Onu yuyan ilk şəxs Cənnətin xəzinədarı Rizvan oldu. Ona, bir dəstə müqərrəb mələklə birlikdə Kövsər və Səlsəbl suyu ilə qüsl verdi ("Muntəxəbul-Əsər", 320).

Digər hədislərdə deyilir: Əsrin imamı doğulduqda həzrət imam Həsən Əskəri ' belə bir göstəriş verdi: Bəni-Haşim yoxsulları arasında on min ritl çörək və on min ritl ət paylasınlar, əlavə olaraq üç yüz qurban kəssinlər ("Muntəxəbul-Əsər", 341).

Digər hədisdə deyilir: Təvəllüdünün üçüncü günü atası onu səhabələrinə göstərərək buyurdu: Məndən sonra sizin imamınız və mənim canişinim budur: Boyunların uzanıb gözlədiyi Qaim budur. Dünya zülm və sitəmlə dolduqdan sonra zühur edib onu haqq-ədalətlə dolduracaq. ("Yənabiul-məvəddə", 46; "Muntəxəbul-Əsər", 342)

Əhli-sünnənin mötəbər şəxslərindən olan Nəsr ibn Əli Cəhumi "Məvalidul-Əimmə" kitabında belə nəql edir: İmam Həsən Əskəri ' oğlu Məhəmməd doğulduğu zaman buyurdu: Zalımlar elə bildilər ki, məni öldürməklə bu nəslə kəsə bilərlər, bəs indi Qadirin qüdrətini necə gördülər?

Sonra onu «Muəmməl» adlandırdı. ("İsbatul-Huda", səh.342) Əhməd ibn İshaq Əş`əri imam Həsən Əskərinin ' belə buyurduğunu yazır: Şükür Allaha ki, sonrakı xəlifəni mənə göstərməmiş məni dünyadan aparmadı. O həm xilqətdə, həm də xasiyyətdə Peyğəmbərə (ə) ən çox bənzəyən şəxsdir. Allah onu qeybdə qoruyar, sonra yer zülm və sitəmlə dolduqdan sonra onu zahir edər və o, yeri haqq-ədalətlə doldurar. ("İsbatul-Huda", c.7, səh.138)

Əlavə məlumat üçün Nömanın "Qeybət", və Şeyx Tusinin "Qeybət", "Kəmalud-Din", "Biharul-Ənvar", "İsbatul-Huda", "Ərbəine-Xatunabadi" və müəllifin "Muntəxəbul-Əsər" kitablarına müraciət edə bilərsiniz.

ƏHLİ-SÜNNƏ ALİMLƏRİ BAXIMINDAN İMAMIN ' TƏVƏLLÜDÜ VƏ İMAMƏTİ

İmamın dünyaya gəlməsini şiə alimləri və tarixçiləri səhih sənədlərlə öz kitablarında qeyd etmişlər. Digər tərəfdən isə imamın atasının dövründə, kiçik və böyük qeyb zamanı o həzrətlə görüşə nail olmuş və ondan çoxlu möcüzələr görmüş yüzlərlə insan tanıyıq. Bu insanlar etibarlı və inanılmış şəxslərdir. Bundan əlavə, bir çox məşhur sünnü alimi də o həzrətin təvəllüdünü bütün təfsilatı ilə öz kitablarında qeyd etmişlər. Onlardan bəzisi

onun imamətinə və hidayətçiliyinə etiraf etmişdir. Bəziləri də ərəb və fars dillərində şer yazaraq onu mədh etmişdir. Hətta bəziləri onu gördüyünü və ondan hədis eşitdiyini iddia etmişdir. Onların eyni təbirlərini "Muntəxəbul-Əsər" kitabında nəql etmişik, burada isə yalnız onların adlarını qeyd etməklə kifayətlənirik.

1. İbn Həcər Heysəmi Məkki Şafei (974).
2. "Rövzətul-Əhbab" kitabının müəllifi Seyid Cəmaləddin (1000).
3. İbnus-Səbbağ Əli ibn Məhəmməd Maliki Məkki (855).
4. Şəmsəddin Əbul-Müzəffər Yusif, "Ət-Tarixul-Kəbir" və "Təzkirətul-Xəvas" kitablarının müəllifi (654).
5. "Şəvəhidun-Nubuvvə" kitabının müəllifi məşhur Nurəddin Əbdürrəhman Cami.
6. "Əl-Bəyanu Fi Əxbari Sahibəz-Zaman" və digər kitabının müəllifi Şeyx Hafiz Əbu Əbdüllah Məhəmməd ibn Yusif Gənci (658).
7. Əbubəkr Əhməd ibn Hüseyn Beyhəqi (458).
8. Kəmaləddin Məhəmməd ibn Təlhə Şafei (652).
9. Hafiz Bəlazuri Əbu Məhəmməd Əhməd ibn İbrahim Tusi (339).
10. Tərədinin "Əş-Şəmail" kitabının şərhçisi qazi Fəzl ibn Ruzbehan.
11. İbnul-Xəşşab Əbu Muhəmməd Abdulla ibn Əhməd (567).
12. "Əl-Futuhət" kitabının müəllifi məşhur arif şeyx Muhyiddin (638).

13. Şeyx Səduddin Həməvi
14. "Əl-Yəvaqit Vəl-Cəvahir" kitabının müəllifi şeyx Əbdülvəhhab Şərani (973)
15. Şeyx Həsən İraqi
16. Şeyx Əli əl-Xəvvas
17. "Tarixi-Kamil" kitabının müəllifi İbn-Əsir
18. Şərhi-Divan əsərinin müəllifi Hüseyn ibn Muinuddin Meybədi
19. Pərhizkar Xacə Məhəmməd ibn Məhəmməd ibn Mahmud Buxari (822)
20. "Ərbəin" kitabının müəllifi Hafiz Əbulfəth Məhəmməd ibn Əbilfəvaris
21. Əbulməcid Əbdülhəqq Dehləvi. O, yüz kitabın müəllifidir (1052)
22. Şeyx Əhməd Cami Namiqi
23. Məşhur şeyx Fəriduddin Əttar Nişaburi
24. Məsnəvinin müəllifi Cəlaləddin Məhəmməd Rumi (672)
25. Şeyx Səlahəddin Səfədi (764)
26. "Mukaşifat" kitabının müəllifi mövləvi Əliəkbər ibn Əsədullah Hindi
27. "Miratul-Asar" kitabının müəllifi şeyx Əbdürrəhman
28. Şəraninin bəzi şeyxləri
29. Şeyx İbrahim Hələbinin nəqlinə əsasən, Misir şeyxlərindən biri

30. "Əl-Bəhrul-Məvvac Və Hidayətus-Suəda" kitablarının müəllifi qazi Şəhabəddin Dövlətabadi
31. Şeyx Süleyman Qunduzi Bəlki (1294)
32. Qəsideyi-Taiyyə ("Zatul-Ənvar") müəllifi şeyx Amir
33. Amir Əl-Bəsiri
34. Qazi Cavad Sabiti
35. "Təfsirul-Fatihə Və Miftahul-Ğeyb "kitablarının müəllifi Sədrəddin Qunəvi
36. "Ər-Riyazuz-Zahirə" kitabının müəllifi Abdulla ibn Məhəmməd Mətiri Mədəni
37. "Sahibul-Əxbar" kitabının müəllifi şeyx Məhəmməd Siracəddin Rifai
38. "Rövzətus-səfa" tarix kitabının müəllifi Mirxand Məhəmməd ibn Xavəndşah (903)
39. Məşhur alim və mühəndis Nəzr ibn Əli Cəhrumi
40. "Ali-Məhəmməd Ə tarixində mühakimə" kitabının müəllifi qazi Bəhlul Behcət Əfəndi
41. Şeyx Məhəmməd İbrahim Cuvəyni (1176)
42. "Meracul-Vusul" kitabının müəllifi şeyx Şəmsəddin Məhəmməd ibn Yusif Zərəndi
43. Cəlaləddin Ruminin şeyxi Şəmsəddin Təbrizi
44. "Vəfəyatul-Əyan" kitabında o həzrətin təvəllüdünü müəyyənləşdirmiş ibn Xəlləkan.
45. "Miyanfariqeyn" tarixinin müəllifi ibn Ərzəq
46. "Mişkat" kitabına şərh olan Mirqat kitabının müəllifi Mövla Əli Qare
47. Qutbi-"Mədar"

48. Müvərrix ibn Vərdi
49. "Nurul-Əbsar" kitabının müəllifi Şəblənci
50. "Səbaikuz-Zəhəb" kitabının müəllifi Suveydi
51. Şeyxul-İslam İbrahim ibn Sə'duddin
52. Sədrul-Əimmə Muvəyyəq ibn Əhməd Maliki Xarəzmi
53. "Cəvahirut-Təfsir" kitabının müəllifi Mövla Hüseyn ibn Əli Kaşifi (906)
54. "Məvəddətul-Qurba" kitabının müəllifi Seyid Əli ibn Səhabəddin Həmədani
55. Şeyx Məhəmməd Səbban Misri (1206)
56. Abbasi xəlifəsi Nasirəddin-lillah
57. "Şəzəratuz-Zəhəb" kitabının müəllifi Əbdulhəyy
58. Əmmar Hənbəli (1089)
59. "Durrətul-Məarif" kitabının müəllifi şeyx Əbdurrəhman Bestami
60. Şeyx Əbdulkərim Yəmani
61. Seyid Nəsimi
62. İmadəddin Hənəfi
63. Cəlaləddin Suyuti
64. Rəşiduddin Dehləvi Hindi
65. Şah Vəliyyullah Dehləvi
66. Şeyx Əhməd Faruqi Nəqşbəndi
67. "Rövzətul-Mənazir" kitabının müəllifi Əbulvəlid Məhəmməd ibn Şihnə Hənəfi

68. "Şəzəratuz-Zəhəbiyyə" kitabında məşhur tarixçi Şəmsəddin Məhəmməd ibn Tulun (953)
69. "Əl-İthaf" kitabının müəllifi və Əl-Əzhər ali məktəbinin keçmiş rektoru Şəbravi Şafei
70. "Miratul-Cinan" tarixinin müəllifi Yafei
71. Məhəmməd Fərid Vəcdi (öz ensiklopediyasında)
72. "İzharul-Həqq" kitabının müəllifi tədqiqatçı-alim şeyx Rəhmətulla Hindi
73. Əlauddin Əhməd ibn Məhəmməd Əs-Səmani
74. "Əl-Əlam" (6/310) kitabında Xeyrəddin Zərkəli
75. Əbdülməlik İslami Məkkir
76. Mahmud ibn Vüheyb Əl-Qərağuli Bəğdadi Hənəfi
77. Yaqut Həməvi özünün "Mucəmul-Buldan" kitabında (6/175)
78. "Seçilmiş Tarix" kitabının müəllifi, səh.207 (London-1910)
79. Əbulabbas Qurmani Əhməd ibn Yusif Dəməşqi "Əxbaruddüvəl və asaruddüvəl" kitabında.

HƏZRƏT MƏHDİNİN "

ZÜHURUNABƏSLƏNİLƏN ETİQAD İSLAMİ ETİQADDIR

Şiə məzhəbinə düşmən mövqe tutan və yaxud İslam düşmənlərinin siyasi məqsədləri üçün çalışan bir sıra şəxslər dini həqiqətləri mütaliə edərkən tədqiqatçılıq üslubundan kənara çıxır, öz nitq və məqalələrində həzrət Məhdinin " zühuru inancını təkcə şiələrə xas olan bir

inanc kimi qələmə verirlər. Onlar bu inancın bütün İslam məzhəbləri tərəfindən qəbul edilən bir əqidə olmasını təsdiqləməkdən boyun qaçırırlar. Digər bir qrup isə təəssübkeşlik və nifaqlarından əlavə, tarix, hədis, təfsir, rical elmlərindən xəbərsizliyi, islami məsələlərin tədqiqində məharətsizliyi ucbatından maddi elmlərdən əldə etdiyi azacıq məlumata arxalanaraq bütün dini məsələlərə maddi səbəblər bucağından baxır. Odur ki, dərk etmədikləri, fəlsəfi baxımdan izah edə bilmədikləri məsələləri təhrif və ya kökündən inkar edirlər.

Ona görə də çərçivələrindən kənara çıxma bilmir, öz ixtisaslarına aid olmayan dini məsələlər barəsində utanmadan fikir yürüdür, ayə və hədislərə əsaslandırılaraq müsəlmanların yekdil rəyi ilə qəbul olunmuş məsələləri inkar edirlər. Məsələn, daha çox Quranın elmi möcüzələri, İslamın qanunları, mütərəqqi proqramları barəsində danışmağı xoşlayırlar. Amma peyğəmbərlərin möcüzələrindən danışmağı isə xoşlamırlar. Çünki təzə tələbəliyə qədəm qoymuş bir tələbənin və ya savadsız bir şəxsin onları qəbul etməməsindən çəkinirlər.

Onlar elə güman edirlər ki, bir məsələnin həqiqiliyi onun hamı tərəfindən dərk olunmasına, yaxud bir alimin onu təsdiq etməsinə bağlıdır. Ya da ki, həmin məsələ texniki avadanlıqlar, məsələn, teleskop, mikroskop, laboratoriya və s. vasitəsilə təsdiqlənməlidir.

Onlar deyirlər: Yaxşısı budur ki, peyğəmbərləri mümkün qədər adi şəxslər kimi təqdim edək və onların möcüzələrindən bacardıqca danışmayaq.

Onlar hətta kainatdakı proseslərin Allah tərəfindən idarə olunmasını da açıb-ağartmağı məsləhət bilmir, Onun rəhmət, hikmət, elm, qəza, qədər və bu kimi xüsusiyyətlərindən söz açmağı məqbul saymırlar. Onlar məhz maddədən danışmaq istəyir, Allaha deyil, maddəyə təşəkkür etməyə can atırlar. Məqsədləri isə budur ki, aralarındakı bəzi şəxslərlə, xüsusilə, maddi elmlərdən bir sıra məsələləri öyrənmiş, bir neçə fiziki, kimyəvi və riyazi formulları bilən və ələlxüsus ingilis və fransız dilində danışan şəxslərlə bərabər sayılsınlar. Təəssüf ki, bu əhval-ruhiyyə az-çox hamıya sirayət edib. Bu fikrin təsiri altına düşənlər əksərən mütləq əhli olmayan xam adamlardır. Hər hansı bir qərb aliminin yürütdüyü fikrin siyasi qərəzə malik olub-olmamasını nəzərə almadan onu yüz faiz doğru hesab edirlər. Bəzi mətbuat orqanları bu təsirə düşərək qəsdən, ya da bilməyərək qərb işğalçılarının məqsədinə qulluq edirlər.

Misir alimlərindən biri yazır: Fransada oxuduğum vaxtlar bir dəfə Ramazan ayında bir məsciddə iştirak edirdim. İnstitutun direktoru mənə siqaret təklif etdi, mən isə üzr istədim və qəbul etmədim. Səbəbini soruşduqda dedim ki, Ramazan ayıdır və mən də oruc tutmuşam. Direktor dedi: Sənin hələ də bu xurafata bağlı olduğunu güman etməzdim.

Məclisdən sonra orada iştirak edən hindistanlı bir professor mənə dedi: Sizinlə görüşmək istəyirəm, sabah filan yerdə görüşərik.

Sabahı həmin yerdə onunla görüşdüm və o mənə kilsəyə apardı, uzaqdan institut direktorunu mənə göstərib soruşdu: O kimdir?

Dedim: Filankəs.

Dedi: Nə edir?

Dedim: Namaz qılır.

Dedi: Bunlar bizi öz dini vəzifələrimizi və ənənələrimizi tərk etməyə təhrik edirlər, özləri isə dini ayinlərinə möhkəm-möhkəm əməl edirlər.

Bu fikir əcnəbilərin təlqini və texniki sahədəki zəifliyimizdən qaynaqlanaraq yayılır. Bu düşüncə xora xəstəliyi kimi İslam xalqlarının və şərqililərin şəxsiyyətini və müstəqilliyini məhv edir. Bəzi şəxslər qərbin çirkin adətlərinə o qədər aludə olublar ki, hətta onlardan da önə keçiblər. Fikrimizcə, bu qorxunc xəstəliyə qarşı davamlı və hərtərəfli mübarizə aparılmalı və bu mübarizədə əql, məntiq və İslamın ali prinsiplərinə ehtiram əsas özək olmalıdır.

Bəli, bəzi şərqililər özlərini zəif saydaqları üçün qərbdəki maddi mədəniyyətin cilvələri qarşısında özlərini itirirlər. Öz ənənəvi adətlərini, ayinlərini və geyimlərini tərk edərək qərbin xoşagəlməz adətləri ilə öyünür, öz məclislərində onlar kimi davranırlar. Lakin qərblilər şərqililərin qarşısında öz heyvani xürafə və yüngül adətlərini təntənə və fəxrlə nümayiş etdirirlər.

Qərb vurğunu olan bir çox şərqililər qərbdən – onlara möhtac olmamaq üçün – elm, texnika öyrənərək öz

dənizinə, torpağına, havasına və mədəninə sahib çıxmaq əvəzinə, əcnəbiləri kor-koranə təqlid etmək şüarını öz devizi ediblər. Belələri hətta qərb məclislərində öz milli geyimləri ilə, məsələn, qalstuksuz əyləşmək gücünü də özlərində tapmırlar. Hindistanın keçmiş prezidenti doktor Zakir Hüseyin – Hicaz, Mərakeş və bəzi ölkələrin başçılarını, yəni beynəlxalq rəsmi iclaslarda öz milli geyimləri ilə iştirak edən bir neçə ölkə başçısını çıxmaq şərti ilə – əksər ölkə başçıları qərb məclislərində onların ənənəsinə uyğun davranırlar. Necə də sevimli və gözəldir müstəqil ruh! Qərblilərin onun üçün təşkil etdiyi ziyafətdə spirtli içkilər içilməyən müsəlman necə də möhtəməmdir! Necə də fəxr olunasıdır o rəhbər ki, Moskvada kommunist hökumətinin rəsmi qonağıdır və namaz qılmaq üçün məscidə gedir! Nə qədər şərəfli və özünü düzəltdirmiş bir şəxsdir o rəhbər ki, Amerikada tamaşa üçün kilsəyə getməkdən və sələm şərti ilə borc almaqdan imtina edir! Necə də əzəmətli və iradəlidir o müsəlman ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatında nitqə başlarkən «Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim» deyir. Necə də təhqiramizdir ki, Quran ilə fəxr edib öyünən, gündəlik namazlarda iyirmi dəfə Bismillahir-Rəhmanir-Rəhmanir deyən bir müsəlman millət kitablarının əvvəlindən ilahi vəhy olan bu nurani cümləni silir! Nə qədər zəlil və xardır o şəxslər ki, yadellilərin adət-ənənələrini təqlid edirlər! Necə də kiçik, əskik və həqirdir o millət ki, öz milli və dini geyimini, adətlərini tərk edərək ictimai yerlərdə başqalarının geyim adətlərinə əməl edir, kişisi və qadını mərdlikdən məhrumdur.

Baş düşmənlər ki, Amerika və Avropa xalqları və onların başçılarının əksəriyyəti elmi, əqli, fəlsəfi və dini məsələlərdə avam, məlumatsız və qərəzlidirlər (rəsmi statistikaya görə onların 81 faizi ağıldan qüsurlu, şüur zəifliyinə və psixoloji narahatçılığa mübtəladır). Onlar əskik və insan şərəfinə zidd olan siyasi məqsədlər üçün dünyanın hər tərəfində öz siyasi maraqlarına uyğun fikir bildirirlər. (Əlbəttə, onların alimləri fəsad və şəhvətdə qərq olmuş əksəriyyətdən istisna olunur.) Onlar öz içlərində min cür xurafat mövcud olduğu halda şərqlilərin adət və əxlaqına istehza edirlər. Halbuki, şərq ənənələri düzgün əqli, ictimai, əxalqi və dini əsaslar üzərində qurulmuşdur.

Şərqdə peyda olmuş bu halətə «qərb vurğunluğu» deyilir. Onun görüntüləri çoxdur və hər şeyi təhdid edir. Bəzi ölkələrdə bu düşüncə islami cəmiyyətləri və ailələri pozmuş, iffət, həya və əxlaqi səciyyələri elə kökə salmışdır ki, bu ölkələr gələcəkdə Əndəlusun (İspaniyanın) taleyini yaşamağı olacaqlar.

Əndəlusun zahirdə islami hökuməti kafir əcnəbilərlə İslam prinsip və ehkamlarına zidd sazişlər və müqavilələr bağladı. Nəticədə, məsihiyyət ölkəyə nüfuz etdi, pozğunluq, içki satışı azad oldu, kişilərlə qadınlar bir-birləri ilə məsihlər kimi qaynayıb-qarıxdılar. Gecə məclisləri, kişilərlə qadınların birlikdə toplanıb rəqs etməsi, İslam əxlaqını və namus-qeyrəti aradan apardı. Yadelli müstəşarlar məmləkətin hər yerinə burunlarını soxdular. Sonda isə islami Əndəlus məsihi bir dövlətə çevrildi. İslam elm və mədəniyyətin çırağı olan Əndəlusda elə söndü ki, bu gün həmin o İslamın qızıl dövründən

qalan məscid, saray və digər islami abidələrdən başqa heç nə qalmayıb. Lənət pozğunluğa, fəsada, şöhrətpərəstliyə, nifaqa və təfəriqəyə! Lənət muzdur və yadpərəst başçılara! Təəssüf ki, dövrümüzdə bir çoxları qərbin adət-ənənələri qarşısında özünü itirmiş və bu adətlərdə həzm olmuşdur. Eynilə irtica olan yalançı tərəqqiyə iştaha göstərənlər az deyil. Bir neçə qəzet-jurnaldan savayı bir şey oxumamış, bir-iki dəfədən artıq Avropa və Amerikaya səfər etməmiş şəxslərin nəzərində isə qərb vurğunluğu ziyalılıq hesab olunur. Yadellilər də əllərində olan imkanlardan istifadə edərək, hətta şərqsünas rütbəli bir sıra şəxslərin vasitəsilə öz siyasi məqsədləri üçün belə şəxsləri həvəsləndirirlər.

Həzrət Məhdinin ” zühuru barəsində də qərb vurğunu olan bizim bir neçə sünnü qardaşımız, məsələn Əhməd Əmin, Əbdül-Nəsib Taha Həmidə və s. Məhdiyə ' aid hədisləri nəql edərək şiəyə həmlə etmişlər. Sanki şiə bu əqidədə təkdir və bu barədə kitab və sünnədə, səhabə və tabeinin, habelə, alimlərin kəlamlarında heç bir söz yox imiş. Bu şəxslər bütün mənbələri heç sayaraq yersiz iradlar irəli sürmüşlər və özlərini ziyalı, mütəfəkkir və yeni fikirlərə sahib müasir alim sayırlar.

Həzrət Məhdinin ” zühuruna dair hədisləri təz'if edən (zəif sayan), amma bu işin öhdəsindən gələ bilməyən ilk şəxs bəlkə də ibn Xəldun Məğribidir. O, Əməvi siyasəti və Əhli-beyt (ə) düşmənçiliyinin təsiri altında islami məsələlər barəsində bəhs edən bir şəxsdir.

Əməvi Əndəlus dövləti, Əqqadın sözü ilə desək, müsəlman şərqi üçün elə tarixlər icad edib ki, nə tarixçilər onları yazıblar, nə də əgər yazsaydılar, belə tərzdə

yazardılar. Əndəlus mühiti elə tarixçilər yetişdirdi ki, onlar Əməvi tərz-təfəkkürünə tənqidi yanaşmaq qüdrətinə malik deyildilər və İbn Xəldun belə şəxslərdəndir. O elə siyasi təsir və tərbiyə dairəsində idi ki, belə məsələlərdə həqiqəti anlamaqdan məhrum idi. O, Əhli-beyt (ə) fəzilətlərini inkar etməyə və hər bir mümkün yolla zəif hesab etməyə, Bəni-Üməyyəni müdafiə edərək onlara dair pislikləri rədd etməyə, hətta, Müaviyəni Rəşidi xəlifələrdən saymaq qədər irəli getməyə meyilli bir şəxs olub.

Həzrət Məhdinin ” zühurunu da, Fatimə ' övladlarından və risalət sülaləsinin ən böyük iftixarlarından olduğu üçün Əhli-beytə (ə) qarşı ədavət əhval-ruhiyyəsi ilə mübarizəyə aparmasına, bu məsələyə dair hədisləri nəql etməsinə, amma zəif saymaqda aciz qalmasına baxmayaraq onları rədd etmişdir.

Bir sıra tədqiqatçı sünnü alimləri ibn Xəldun və bənzərlərinə möhkəm cavablar vermiş, o və onun kimi «ziyalı» şəxslərin səhvini açıqlamışlar.

Müasir və məşhur Misir alimi ustad Əhməd Məhəmməd Şakir «Məqalidul-Kunuz» kitabında yazır: İbn Xəldun elmi olmadığı məsələ barədə danışmış və özünü təhlükəyə atmış. Siyasi və hökumət işləri, əmir və padşahlara qulluq etmək ona qələbə çalır və elə güman edib ki, Məhdinin ” zühuru əqidəsi şiə əqidəsidir. Müqəddimədə uzun bir bölmə açaraq, özünü heyrətamiz ziddiyyətlərə salıb və açıq-aşkar səhvlər edib.

Sonra ustad Şakir onun bəzi səhvlərini nəql edərək deyir: O, özünəməxsus siyasi təfəkkür və üsluba görə Məhdi ” hədislərini zəif saymışdır...

Sonra isə yazır: İbn Xəldunun müqəddiməsindəki bu bölmə hədis rəvayətləri və hədisin yazılma səbəbləri barəsində səhvlərlə doludur. Əlbəttə, kimsə ona əsaslanmamalıdır.

Ustad Əhməd ibn Məhəmməd Siddiq bu məsələ haqqında «İbrazul-Vəhmil-Məknun Ən Kəlamı İbn Xəldun» adlı bir kitab yazaraq ibn Xəldunu rədd etmişdir. Bu kitabda geniş şəkildə cavab verərək onu bidətçi hesab etmişdir.

Sünnü alimlərinin bu cəfəng sözlərə cavab verərək Məhdinin ' zühuru inancının xalis islami bir inanc olduğunu, ümmətin bu barədə yekdilliyini izah etməsinə rəğmən əlavə izah kimi deyirik:

1. Şiəliyə aid istənilən fikir və əqidə elə islami əqidədir. Şiəliyin İslam etiqadlarından başqa əqidəsi yoxdur. Şiə etiqadlarının qaynaq və istinadgahı Quran və Peyğəmbər Ə sünnesidir. Odur ki, bir inancın İslamdan kənar, amma şiəliyə aid olması mümkün deyil.

2. Məhdinin zühuru əqidəsi şiəliyə məxsus deyil, sünnü alimləri də təsdiq edir ki, bu əqidə xalis İslam əqidəsidir.

3. Siz bir əqidənin islami olmasını hansı yolla müəyyənləşdirirsiniz? Əgər bir əqidə bir sıra ayələrin təfsiri ilə təsdiqlənsə islami sayılmazmı? Əgər sünnü kitablarında qeyd olunmuş səhih, mötəbər və mütəvatir hədislər həmin əqidəni təsdiqləyirsə, islami hesab olunmazmı? Əgər bu əqidəni səhabələr, tabein və onların

tabeini qəbul edirsə, islami deyilmi? Əgər bütün tarixi faktlar həmin əqidənin bütün İslam ümməti tərəfindən məqbul sayıldığını təsdiqləyirsə, həmin əqidəni yenə dəmi islami saymırsınız?

Əgər məhdiçilik barədə «Sunən» kitabının müəllifi Əbu Davud kimi hədis alimi “Kitabul-Məhdi” kimi bir əsər yazıbsa, Şövkani kimi bir alim “Ət-Tovzih” adlı bir kitab yazıbsa, əgər digər ən məşhur alimlər bu barədə əsərlər yaradırlarsa, əgər hicrətin birinci ilində yazılmış kitablarda bu əqidə qeyd olunursa, yenə dəmi bu əqidə islami deyil?

Elə is siz deyin: Bir əqidənin islami olması üçün meyar və ölçü nədir? Deyin, qoy biz də həmin ölçü ilə sizə cavab verək! Lakin siz də, bütün müsəlmanlar da bilirlər ki, islami əqidələri tanımaq üçün saydıqlarımızdan başqa heç bir yol yoxdur. Məhdinin ” zühuru barəsində olan əqidənin islami olması isə – siz istəsəniz də, istəməsəniz də – bütün bu yollarla sübuta yetirilmişdir.

MƏHDİNİN ' ZÜHURUNA ETİQAD MƏHDİLİK İDDİASINDA OLANLARIN QIYAMI

Misirli Əhməd Əmin, Təntavi və onlar kimi başqaları, məhdiçilik iddiasında olanların etdiyi qiyamları, bu qiyamların müsəlmanların zəifləməsinə, qan-qırğına səbəb olmasına bəisliliyini önə çəkərək Məhdinin zühuruna etiqadın bunlara bəis olduğunu ortaya atırlar. Onlar bu yolla beyinləri zəhərləmək, düşüncələri gələcəyə inamın zamanəti olan bu əqidədən yayındırmaq istəyirlər. Halbuki bu yalançı «məhdilərin» iddiası ilə Məhdinin ”

zühuruna etiqadın düzlüyü arasında heç bir əlaqə yoxdur. Bir alimin dini bir etiqadı bu kimi sözlərlə inkar etməsi təəccüblüdür.

Cənab Əhməd Əmin, hansı ali həqiqət bu şəkildə vəzifəpərst şəxslər tərəfindən sui-istifadəyə məruz qalmamışdır?! Haqq, sülh, ədalət, əmanət, sədaqət, mədəniyyət, təlim-tərbiyə, tərəqqi, yenilik, din, məzhəb, azadlıq, demokratiya, nizam-intizam, qanunun hakimiyyəti... yüzlərlə bu kimi məfhum mənfəətpərəstlərin və siyasətçilərin hədəfinə çevrilib və çevrilməkdədir. Bu sözlərin çoxu öz mənalарının ziddi üçün işlədilir. Yəni, müstəmləkəçi və qırğın tərəfdarı sülh və demokratiyadan, zalım ədalətdən, fəsadçı islahatdan, mürtəce yenilikdən, xain əminlikdən, azadlıq düşmənləri isə azadlıqdan dəm vurur. Onlar bu sözlərdən istifadə edərək öz məqsədlərinə çatmaq, öz xəyanət və cinayətlərinin üzərinə bu sözlərlə pərdə çəkmək istəyirlər. Bununla da məzlum millətlərə istədiklərini qəbul etdirmək istəyirlər. Təlim-tərbiyə işini genişləndirmək adı ilə xalqları düzgün əxlaqi əsaslardan sapdıraraq, onların elmi tərəqqisinə mane olurlar. Bəşərin azadlığı, məhrum xalqların xilas və millətlərin hüququnu qorumaq adı ilə başlanan müharibələr göründüyü və eşidildiyi kimi ölkələrin hüququnun pozulması, sərvətlərin talan olunması və müstəmləkəçilik məqsədi ilə həyata keçirilir. Qiyam və inqilablar daha çox ilahi missiya və mənəvi rəhbərlik bəhanəsi ilə baş verib, yoxsa məhdəviyyət adı ilə? Yalançı peyğəmbərlər çox olub, yaxud yalançı məhdilər? Müxtəlif ölkələrdə baş verən ardıcıl qiyamlar xalqın azadlığı, qanunçuluğun bərpası adı ilə olunur, ya

digər ad ilə? Bu inqilabların rəhbərləri, əsasən azadlıq vurğunu, islah məqsədi ilə qiyam edən olurlar, yoxsa, onların başqa məqsədlər var? Fərdi və siyasi qərəzli şəxslərin əlinə düşən Quran ayələri də ya əksinə mənə olunur, ya da lazım olmayan yerə tətbiq edilir. Hətta Müaviyə və Yezid də Əli və Hüseynin ' qarşısında Quran ayələrini yazır və oxuyurdu. İndi əgər bəziləri bir sıra ayələri öz rəyinə və mənfəətinə uyğun təfsir edərək azğınlığa səbəb olsalar, siz həmin ayələrin (əstəğfirullah) Qurandan çıxarılmasını və bununla da fəsid şəxslərin həmin ayələri öz məqsədləri üçün təfsir etməməsini təklif edə bilərsinizmi!?

Hətta bəzi şəxslər bir az da irəli gedərək sözdə və ya əməldə tanrılıq iddiası etmiş, xalqı köləyə çevirmişlər. Milyonlarla insan inəkperəst, bütperəst, atəşperəst və ulduzperəst olmuşdur. Milyonlarla insan fironların, nəmrudların və tarixin digər diktatorlarının saraylarında zillətlə torpağa düşür, özlərini həmin şahların heç bir ixtiyarı olmayan fədakar köləsinə çevirirdi. Onlar özləri kimi, hətta özlərindən də elmsiz və nalayiq insanlara sitayiş edir, yeganə Allahın əvəzinə o şahların adını çəkir, işləri həmin zalımların rüsvayçı adı ilə başlayırdılar. Əgər İslam gəlməsəydi, əgər tovhid əqidəsi insanların qəlbini işıqlandıraraq düşüncələri azad etməsəydi, əgər insanlar özlərini tanımasaydı, əgər xalqlar öz rəhbərləri ilə hansı rabitədə olduqlarını dərk etməsəydi və nəhayət, əgər "Bismillah" və "Allahu-Əkbər" sözləri azad insanların şüarına çevrilməsəydi, bəşərpərəstlik zillətinin boyunduruğu heç vaxt insan boynundan götürülməzdi.

Elm, sənət, Allahpərəstlik, peyğəmbərlik, sülh, ədalət və s. tarix boyu mənfəətpərəst şəxslərin öz məqsədinə çatması üçün bəhanəyə çevrildiyinə əsaslanaraq bu həqiqətləri məhkum etmək olarmı?!...

Əgər kimlərsə ədaləti, azadlığı, qanunçuluğu əldə əsas tutaraq haqsızlıq və diktatorluq edərək qanunları pozursa və bu işi öz peşəsi hesab edirsə, ədalət, haqq, hürriyyət, qanun, müsavət, fəzilət və bu kimi şeylərin həqiqi olmadığını deyə bilərsinizmi?! Kim idda edə bilər ki, bu həqiqətlər bəşərə baş ağrısı gətirdiyi üçün gərək ləğv olunsun? Siz bu qüsurly düşüncələr və səhf məntiqə yüzlərlə hədisin dəlalət etdiyi və yüz milyonlarla müsəlmanın əsrlər boyu etiqad bəslədiyi bir mövzu haqqında fikir bildirmək istəyirsinizmi?!

Xeyr, cənab Əhməd Əmin! Bu yalan düzlükdən şölələnib. Siz də bilirsiniz ki, bəşərin bütün ixtilafları nümunələr üstündə baş verir. Əgər səhvən və ya qəsdən bir məsələni ümumi bir mövzunun nümunəsi hesab etsələr, yaxud bir batilə haqq donu geyindirərsələr, bununla haqqın üzərini tozlandıra bilməzlər. Necə ki, bir sıra nadan şəxslər elmi jurnallar və digər şeytənlərlə özlərini alim kimi təqdim edir, bəzilə də yalandan özünü islahatçı, ədaləttələb, Məhdi, imam və peyğəmbər adlandırırlar.

Hətta məhdilik iddiasında olan şəxslərin biri (Əliməhəmməd Şirazi) görəndə ki, "bazarı qaynar" deyil və "hənası rəngsizdir", yaxud ona inanan şəxslər çox nadan və əbləh insanlardır, başqa iddialar etməyə başladı. (Əliməhəmməd Şirazi öncə özünü Seyid Zikr adlandırırdı, sonra isə babilik iddiasına düşdü. Amma soradan (İmam

Məhdinin " imam Həsən Əskərinin ' oğlu və imam olduğunu etiraf etdiyinə baxmayaraq) məhdilik iddiasına düşdü. Bundan da kar aşmadığını gördükdə, peyğəmbərlik, sonra isə bəzi yazılarından göründüyü kimi, allahlıq iddiası etdi. Nəhayət, sonda öz xətti ilə rəsmən tövbə edərək iddialarından əl çəkdi və tövbənaməsini Nasirəddin şahə göndərdi. O, bu qatmaqarışlıq iddialarına görə yalançı iddiaçılar arasında özünəməxsus tarixə malikdir və onu dillərdə dastan edən kobud və həzyan sözləridir. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, babilik və bəhailik son əsrdə Hindistanda, Türkiyədə, İranda, xüsusilə Fələstində, digər İslam ölkələrində və orta şərqdə xarici düşmənlərin icraçı alətinə çevrilmiş məzhəblərdir. Onlar daim bu dövlətlərin himayəsinə arxalanaraq, ümumilikdə şərqdə, xüsusilə isə İslam dünyasında xəyanətlə məşğul olmuş və olmaqdadırlar. Bu qruplar müstəmləkəçilərin mızdlu əlaltılarıdır. Əvvəlcə çox məharətlə Əliməhəmmədi xalqın içində təfriqə salmaq üçün İrana dəvət edərək hökumət əleyhinə qiyam etməyə təhrik etdilər və bu yolla ona kömək göstərəcəklərini söylədilər. Əliməhəmməd İrana gəldikdə həmin vaxtlar İranda böyük nüfuz sahibi olan Rusiya dövləti onu himayə etməyə başladı. Məqsəd isə babilikdən istifadə edərək çar hökumətinin siyasətlərini icra etmək, İslam alimlərinin sözlərinin xalqa təsirinin qarşısını almaq idi. Odur ki, onun Fars əyalətlərində edam olunmasının qarşısını aldılar və rus hökumətinin əlaltılarından olan erməni əsilli İsfahan hakimi Mənuçöhrxan Gürcünün atlarının müşayəti ilə İsfahana gətirdilər. Mənuçöhrxan sağ olduğu müddətdə rus hökumətinin əmrinə əsasən

onu məxfi şəkildə İsfahanda saxlayırdı. Beləcə, rus konsulluğunun himayəsi ilə bir müddət İsfahanda fəaliyyət göstərir, din əleyhinə azad şəkildə təbliğat aparır, məmləkətin müstəqilliyi əleyhinə və rus siyasətinin mənafeyinə qulluq edərək fitnə törətdi. Xalqın və alimlərin təzyiqi ilə hökumət Əliməhəmməd və onun əqidədaşlarını təqib etdikdə isə Rusiya konsulluğuna sığındılar. Konsulluq da onları müdafiə edərək açıq-aşkar ölkəmizin daxili işlərinə müdaxilə edirdi. Bu, o vaxta qədər davam etdi ki, ruslar onların nankor çıxaraq ingilislərlə əlaqə yaratdığını və onlar üçün işlədiyini anladı. Bu zaman ruslar onlardan əl çəkdi və neçə-neçə zəhmətlərinin və xərclədikləri pulların nəticəsini ingilislərə verdilər. İngilis casus idarəsi daha yaxşı idarə edərək İranda, Türkiyədə və bir sıra ərəb ölkələrində onlardan xeyli istifadə etdi. Onların ixtiyarında çoxlu vəsait qoyurdular. Birinci dünya müharibəsində Abbas Əfəndi ingilislərin Fələstini ələ keçirməsinə kömək etdi. Onun yardımı ilə İslam ölkələrinin parçalanması siyasəti həyata keçirildi. Bu xidmətə təşəkkür əlaməti olaraq ingilis generalı Elenbi tərəfindən rəsmən ser ləqəbinə layiq görüldü. Həmin nişan taxılması və mərasimin xatirə şəkilləri müxtəlif kitablarda dərc olunub. Bütün bu hadisələr və bu qrupların casusçuluq fəaliyyəti əslində beynəlxalq sionizmin xeyrinə idi. Sonra amerikalılar onlarla əlaqəyə girdilər və bu dəfə onlar SİA-nın muzduruna çevrilərək sionizmə qulluq etməyə başladılar. Ustad doktor Şələbi «Muqarinətul-Ədyan» kitabında (1/309) yazır: “Şövqü Əfəndi sonsuz idi və bu, Abbas Əfəndinin vəsiyyətnaməsində nəzərə alınmamışdı. Şövqü

Əfəndinin ölümündən sonra, əhli-qələmin dili ilə desək, bəhaiyyət rəsmən sionist bir hərəkata çevrildi və öz sionist çöhrəsindən pərdəni götürdü. Bu zaman İsraildə keçirilmiş böyük bir məclisdə Meyson adlı Amerika əsilli bir sionist bütün dünya bəhailərinin lideri seçildi. Əlbəttə, Meyson Rimi adlı bir şəxs də (o Şövqü ilə dost idi) onun canişini olduğunu iddia etdi, başqa birisi isə özünü Səmaullah adlandırdı. Ümumiyyətlə, babilik və bəhailik İslam əleyhinə və İranın müstəqilliyinin ziddinə qurulmuş siyasi bir oyun idi. Bu qruplar sionizmin muzduru idi. Onu bir rus casusu yaratmışdı. Lakin sonralar İranda marağı olan böyük dövlətlərin mənafehləri uğrunda və İslamın ziddinə işləyən bir alətə çevrildi. Əgər böyük dövlətlərin və sionist təşkilatların zor tətbiqi etməsi olmasaydı və onlar bu qrupları himayə etməsəydilər, elə ilk günlərdə aradan gedərdilər. Belə hərəkətlərin nüfuz qazanmasının kökünü mərkəzi hökumətin zəifliyində, əcnəbilərin daxilə müdaxilə etməsində, islami dövlət başçılarının qəflət və nadanlığında axtarmaq lazımdır. Onlar əcnəbiləri razı salmaq üçün bu zəhərli təbliğatlara yol açır, mühüm rəsmi vəzifələri əcnəbilərin göstərişi ilə bu xain qrupun üzvlərinə tapşıırırdılar. Bu siyasi tarixdən, bu qrupların muzdur rəhbərlərindən, onların fitnələrindən, terrorlarından və təfriqələrindən daha ətraflı agah olmaq istəyənlər Əliməhəmməd Babın fitnəli əsrinin tarixini yazmış “Nasix”, “Rövzətus-Səfa”, “Kəşful-Niyəl”, “Fəlsəfeyi-Niku”, “Bəhailərin din və siyasət meydanında törətdikləri”, “Mənazilul-Bəhaiyyət”, “Mühakimə və araşdırma”, “Bəhailik din deyil”, “Bəhai nə deyir”, “Miftahu-Babul-Əbvab”, “Knyaz Dolqrokinin

xatirələri", "Bəhai liderlərinin tarixi və onların siyasi fəaliyyətləri haqqında bilməli şeylər" kimi kitablara müraciət etsinlər. Sonuncu kitabda prins Dolqroki də tamamilə tanıtılmışdır. Məlumat üçün hətta bu xain firqənin öz kitablarına da müraciət edə bilərsiniz. Firkimizcə, bu muzdur casus firqəsinin bir sıra üzvlərinin bəzi vəzifələrdə işləməsi, onların bir sıra imtiyazlara malik olması, onların reklam agentliklərində mühüm mövqeyə malik olması və s. xarici düşmənlərin hələ də ölkəmizdə nüfuz sahibi olmasından xəbər verir. Müstəqillik tərəfdarı olan hər bir müsəlmanın vəzifəsi xaricilərin ayaq izini kəsmək və sionizmin bu casusluq yuvasını dağıtmaqdan ibarətdir.

Deməli, bu fikir, yəni "məhdiliyə inam bir sıra fırılacaqçıların əlində fürsətə çevrildiyi üçün kökündən rədd olunmalıdır" – fikri ağıl və məntiqlə uyğun olmamaqdan əlavə, əsla qəbul və etina olunması deyil.

Hicrətin birinci əsrindən etibarən, Məhdilik iddiası və ya digərlərini Məhdi hesab etmək prosesi başladı. Lakin hətta Əməvi və Abbasi xəlifələri də onları rədd edərkən mövzunu kökündən inkar etmir, onları məhdilik xüsusiyyətlərinə malik olmamaqda təqsirləndirərək rədd edirdilər. Heç kim demirdi ki, bunlar yalandan iddia etdikləri üçün biz Məhdilik məsələsini kökündən qəbul etmirik. Çünki Kitaba, Peyğəmbər Ə sünnesinə, icmaya, səhabələrə, təbəinə inanan müsəlmanlar arasında Məhdinin zühurunu rədd etmək Peyğəmbər (s) sözünü rədd etməklə, Kitab ilə Sünneyə müxalif olmaqla bərabər bilinirdi. Odur ki, bu fikir qəbul olunması deyildi. Əksinə, Məhdinin zühuruna dair hədislərdə bu iddiaçılardan da

xəbər verildiyi üçün onlar bu xəbərlərə daha çox inanır, o həzrətin zühuruna daha artıq güvənirdilər. Məhdilik iddiası edənlərin ucbatından yoldan azanların azğınlıqlarının səbəbi onların cahilliyi, nadanlığı və İmam Zaman ' nişanələrindən xəbərsizliyi olmuşdur. Lakin həzrət Məhdini " hədislərdə deyilən nişanələrlə tanıyan şəxs əsla azmaz, batil iddialar onun imanını lərzəyə salmaz. Həzrət Məhdinin " xüsusiyyətləri hədislərdə elə aşkar formada bəyan olunub ki, özündən əvvəlki nəbi və ya vəli tərəfindən təyin olunan heç kəs haqqında belə aydın ifadələr işlədilməyib.

MƏHDİNİN " ZÜHURUNA OLAN ETİQADIN ƏXLAQİ TƏSİRİ

Təntəvi Misri öz kitabında İbn Xəldunun dilindən qiyamətin yaxınlığı və Məhdinin " zühuru ilə bağlı sözlərini nəql edir. O, bu iki mövzunu iradələrin zəifliyinin səbəbi, ayrılıq və ixtilafların əsası hesab edərək İslam alimlərini qafil, hətta işarə ilə onları cahil və azğın qələmə verir. Təfriqə və ixtilaf haqqında «Məhdi zühuruna inam və məhdilik iddiasında olanların qiyamı» məqaləsində izah verildi. Deyildi ki, bütün həqiqətlərdən fəsid məqsədli şəxslər sui-istifadə etmişlər. Hətta milli və dini vəhdət də təfriqəyə səbəb olmuş, vəhdət adı ilə çoxlu ayrılıqlar yaranmışdır. Lakin bu sui-istifadələr vəhdətin lüzumuna və gözəlliyinə ləkə gətirmir. Həzrət Məhdinin " zühuruna inam da digər islami əqidələr kimi vəhdət rəmzinə çevrilməlidir. İslam ümmətinin yekdilliklə qəbul etdiyi, sənəd və qaynaq baxımından bir çox islami etiqad

və ehkamlardan güclü olan bu mövzunu inkar edərək təfriqə yaratdığınız üçün siz müqəssirsiniz.

Qiyamətin yaxınlığına gəldikdə isə, əvvəla, bu etiqad Quranın aşkar ayələri ilə əsaslanır.

İkincisi, bu inam nəinki iradə zəifliyinə bais olmur, əksinə vəzifələri yerinə yetirmək üçün əzmkarlığa, niyyətin xalisliyinə, əxlaqın təmizlənməsinə, qorxuya, yaxşı işlərə rəğbət yaranmasına səbəb olur. Siz həqiqətləri qəbul və ya rədd edərkən yanlış olaraq maddi nəticələri əsas tutursunuz. İstəyirsiniz ki, qiyamətin yaxın olması xəbəri də ölkələrin fəth olunmasına, ixtilafların yaranmasına və sənaye inkişafına səbəb olsun. Amma bu xəbərin əxlaqi-mənəvi təsirindən, düzgün ictimai sistemin yaranmasında rolundan və İslamın məqsədi olan fəzilətli cəmiyyətlə rabitəsindən qafilsiniz. Siz peyğəmbərlərin dəvətinin və təlim-tərbiyəsinin Allaha və axirətə iman üzərində kökləndiyini unutmusunuz. Müsəlmanlar bunlara etiqad bəsləməklə böyük ölkələr fəth etmiş, İslam bayrağını ən ucqar yerlərdə dalğalandırmış və insan azadlığını bütün dünyaya yaymışlar. Bu imanla bütün dünyanı elmə, düşüncəyə, tərəqqiyə dəvət etmiş, bilik və mədəniyyət ocağına çevrilmiş, bütün təcürbi elmlərdə dünyaya ən böyük alimlər töhfə etmişlər.

Qiyamın və qiyamətin vaxtının təyini barəsində deyirsiniz: Bu da azğınlığa səbəb olub və filan sünnü məzhəbli hoqqabaz sufi onun üçün vaxt təyin edib.

Siz sünnü sufilərindən şikayət edirsiniz, haqqınız da var. Lakin əgər kimsə bu sözlərə inansa günahı siz sünnü rəhbərlərinin boynundadır. Çünki siz fikirləri

ışıqlandırmır, müsəlmanları tovhid və məada aid Quran elmləri ilə tanış etmirsiniz. Quran aydın formada qiyamət elmini Allaha aid edir. Bizim əqidəmiz budur ki, onun vaxtını Allahdan başqa heç kəs bilmir və vaxt təyin edən hər kəs yalançıdır. Sünnü və şiə müsəlmanların nəinki alimləri, hətta əksər avamları da bilir ki, qiyamətin vaxtını Allahdan başqa heç kəs bilmir. «Qiyamət elmi Allahın yanındadır». İndi əgər nadan bir şəxs bunu bildiyini iddia etsə, nə ondan qəbul edilər, nə də etina olunar. Bunlar müsəlmanların zəifliyi və süstlüyünə bais olmaz. Zəifliyin səbəbi həqiqətlərin gizlədilməsi, rəhbərlərin pis siyasəti və cəmiyyəti İslamın bəlli proqramlarından sapdırmaqdır.

Məhdinin ” zühuruna inam da bu məsələ kimi zəifliyə, ruh düşkünlüyünə və vəzifəyə səhlənkər yanaşmağa bais olmur. Heç kəs iddia etməyib ki, indi ki, Məhdi zühur edəcək, artıq dini vəzifələr öz əhəmiyyətini itirib, kafirlərin hücumu qarşısında müsəlmanların heç bir vəzifəsi yoxdur və oturub tamaşa etməlidirlər. Heç kəs deməyib ki: «Onların qarşısında bacardığınız qədər qüvvə toplayın» - ayəsi, habelə, əmr be məruf, nəhy əz münkər, xeyrə dəvət, İslamın müdafiəsi, ictimai-siyasi işlərin icrası ilə bağlı ayələr icra olunmamalıdır. Heç kəs deməyib ki, Məhdinin ” zühuruna inam süst, zəif iradəli, bəhanəçi, xarici düşmənlərin İslam ölkələrindəki zülmünü qəbul edən şəxslərə üzr yaradır. Heç bir hədisdə işlərinizi zühur vaxtına saxlayın kimi tövsiyələr yoxdur. Əksinə, hədislər müsəlmanları səbrə, sabitliyə, səyə, müqavimətə çağırır, Quranın proqram və təlimlərindən daha möhkəm yapışmağa təşviq edir. Böyük Peyğəmbərimiz Ə, İslamın ilk mücahidi Əli ' və uca məqamli səhabələr Məhdinin ”

zühurunu gözləyərkən bir kənara çəkilmir, İslamın ucalması üçün bir an boş durmur, bu yolda heç bir fədakarlığı əsirgəmərdilər. Bu gün də müsəlmanlar həmin məsuliyyətləri daşıyırlar.

Məhdinin ” və dövr imamının zühuruna inam da bu məsuliyyət hissini qüvvətləndirir.

Bu iman əxlaqın təmizlənməsinə, təqveyə və bəsirətə səbəb olur.

Məhdi ” zühuruna iman işləri gələcəyə buraxmaq, bir kənara çəkilib bu gün-sabah etmək, kafir və fasiq şəxslərin hakimiyyətini qəbul etmək, elmi-texniki tərəqqidən çəkinmək və ictimai islahatları tərk etməklə bir yerə sığmır.

Bu iman düşüncənin kamilləşməsinə, zəifliyin, məyusluğun və bədbinliyin aradan getməsinə bəis olur. Bu imanın faydası bu ayələrin mənası ilə eynidir: **«Quranı Biz göndərmişik, Biz də qoruyacağıq».**

«Allah nurunu ağızları ilə söndürmək istəyirlər...»

«Qorxmayın, qəmlənməyin, əgər mömin olsanız, siz üstünsünüz!»

Bu ayələrin mənası süstlüyə və məsuliyyətdən boyun qaçıрмаğa səbəb olmadığı kimi, Məhdinin ' zühuru və quracağı ümumdünya hakimiyyətinin qələbəsi də vəzifələrə səhlənkər yanaşmağa səbəb deyil. Məgər İslamın əvvəlindəki müsəlmanlar yuxarıdakı ayələrdən Peyğəmbərin Ə gələcək fəthlər barəsində müjdələrindən bu nəticəyə gəlirdilər ki, oturub gələcəyi gözləməli,

müsəlmanların məğlubiyyətinə tamaşa etməli, onların elm, sənət, güc mənbələri baxımından kafirlərdən geri qalmasına baxaraq:

«Allah qoruyandır, O kömək etməyə söz verib, nurunu sönməyə qoymaz» - deməklə kifayətlənməliydilər?!

Məhdinin ” zühuruna iman bəsləyən şəxslər də, xüsusilə, əgər şiə hədislərini oxumuş olsalar, gərək Allaha itaətdə və dini hökmlərə əməl etməkdə hamıdan daha çox əzmli və qeyrətli olub, islami dəyərlərin və müsəlmanların izzətinin qorunmasında hamıdan ciddi çalışsınlar.